

ЗБОРНИК МАТИЦЕ СРПСКЕ ЗА СЛАВИСТИКУ 77

ЗБОРНИК

МАТИЦЕ СРПСКЕ
ЗА СЛАВИСТИКУ

77

НОВИ САД • 2010

МАТИЦА СРПСКА
ОДЕЉЕЊЕ ЗА КЊИЖЕВНОСТ И ЈЕЗИК

ЗБОРНИК
МАТИЦЕ СРПСКЕ ЗА СЛАВИСТИКУ

Покренут 1970. године
До књ. 25. (1983) под називом *Зборник за славистику*

Главни уредници
Од 1. до 43. књиге др Милорад Живанчевић,
од 44. до 53. књиге др Миодраг Сибиновић,
од 54—55. књиге др Предраг Пипер

Уредништво
др Мирјана БОШКОВ, др Петар БУЊАК,
др Дојчил ВОЈВОДИЋ (секретар Уредништва), др Маја ЂУКАНОВИЋ,
др Корнелија ИЧИН, др Љиљана ПЕШИКАН-ЉУШТАНОВИЋ,
др Људмила ПОПОВИЋ, академик Зузана ТОПОЛИЊСКА,
др Михал ХАРПАЊ, др Вјачеслав ОКЕАНСКИ

Главни и одговорни уредник
др ПРЕДРАГ ПИПЕР

ISSN 0352-5007 | UDC 821.16+811.16(05)

ЗБОРНИК

МАТИЦЕ СРПСКЕ
ЗА СЛАВИСТИКУ

77

НОВИ САД • 2010

МАТИЦА СЕРБСКАЯ
ОТДЕЛЕНИЕ ЛИТЕРАТУРЫ И ЯЗЫКА

МАТИЦА СРПСКА
DIVISION OF LITERATURE AND LANGUAGE

СЛАВИСТИЧЕСКИЙ СБОРНИК
REVIEW OF SLAVIC STUDIES

77

НОВИ САД

САДРЖАЈ — CONTENTS — СОДЕРЖАНИЕ

СТУДИЈЕ И РАСПРАВЕ

<i>Анджеј Богуславски</i> , Словоизменение. Типы описаний	7
<i>Људмила Појовић</i> , Категорија евиденцијалности у српском и украјинском језику	17
<i>Андреја Желе</i> , Роль наречных модификаторов в рамках диатезных возможностей в словенском языке	49
<i>Борко Н. Ковачевић</i> , <i>Маја П. Букановић</i> , Аргументска структура глаголских именица у српском и словеначком	71

ПРИЛОЗИ И ГРАБА

<i>Емилија Недкова</i> , Националноспецифични образи в български, сръбски и руски фразеологизми с компоненти зооними (за назовавање на човешки качества)	83
--	----

ХРОНИКА

Прва међународна конференција младих слависта у Бечу (Сања Златковић)	91
---	----

ПРИКАЗИ

<i>Стандардизација старословенског ћириличног писма и његова репресентација у УНИКОДУ (Предраг Пијер)</i>	95
<i>В. Малцијева, З. Тополинска, М. Букановић, П. Пипер, Јужнословенски језици (Жарко Бошњакловић)</i>	98
<i>Linguistica Sorpernica (Јелена Јанковић)</i>	104
<i>Милош Јевтић, Славистичка присутства Петра Јаковсена (Предраг Пијер)</i>	107
<i>Марија Стефановић, Каптежорија анимативности у српском и руском језику (Предраг Пијер)</i>	109
<i>Миодраг Сибиновић, Нови живи оригинали. Увод у преводњење (Људмила Појовић)</i>	110
<i>Образ Русије извне и изнутра (Рајна Драгићевић)</i>	114

Шутић, Милослав. <i>Златно јагње. У видокругу Андрићеве естетике</i> . Београд: Чигоја штампа, 2007 (Оливера Радуловић)	120
<i>Српска библиографија данас: зборник радова (Александра Вранеш)</i> Натаља Иванова. <i>Смех против страха, или Фазил Искандер</i> . — Москва: Советский писатель, 1990, 313 стр. (Микела Кајра) . . .	125
А. П. Загнітко. <i>Теорія сучасного синтаксису</i> . Донецьк: ДОННУ, 2006, 378 стр. (Људмила Поповић)	128
	130

БИБЛИОГРАФИЈА

Проучавања словенских књижевности у Србији, Црној Гори и Српској (2007) (Ивана Сјасојевић)	135
Регистар кључних речи	245
Списак сарадника	246
Упутство за припрему рукописа за штампу	247

САРАДНИЦИ У 77. СВЕСЦИ *ЗБОРНИКА МАТИЦЕ СРПСКЕ*
ЗА СЛАВИСТИКУ

- Др хаб. Андеј Богуславский,
редовни професор, Катедра за формалну лингвистику,
Варшавски универзитет
- Др Жарко Бошњаковић,
ванредни професор, Катедра за српски језик и лингвистику,
Филозофски факултет, Универзитет у Новом Саду
- Др Александра Вранеш,
редовни професор, Катедра за библиотекарство и информатику,
Филолошки факултет, Универзитет у Београду
- Др Рајна Драгићевић,
ванредни професор, Катедра за српски језик, Филолошки факултет,
Универзитет у Београду
- Др Маја Ђукановић,
доцент, Катедра за општу лингвистику, Филолошки факултет,
Универзитет у Београду
- Др Андреја Желе,
доцент, Институт за словеначки језик Словеначке академије
наука и уметности
- Сања Златковић,
докторанд, Филозофски факултет, Универзитета у Новом Саду
- Јелена Јанковић,
сарадник, Институт за српски језик САНУ, Београд
- Микела Капра,
докторанд, Филолошки факултет, Универзитет у Београду
- Борко Н. Ковачевић,
асистент, Катедра за општу лингвистику, Филолошки факултет,
Универзитет у Београду
- Др Емилија Д. Недкова,
главни асистент, Катедра за бугарски језик, књижевност и уметност,
Факултет за природне науке и образовање, Русенски универзитет
„Ангел Кънчев”
- Др Предраг Пипер,
редовни професор, Катедра за славистику, Филолошки факултет,
Универзитет у Београду
- Др Људмила Поповић,
редовни професор, Катедра за славистику, Филолошки факултет,
Универзитет у Београду
- Др Оливера Радуловић,
ванредни професор, Катедра за српску књижевност,
Филозофски факултет, Универзитет у Новом Саду
- Ивана Спасојевић,
библиотекар, Катедра за српски језик, Филолошки факултет,
Универзитет у Београду

Зборник Матице српске за славистику
Излази двапут годишње
Издавач Матица српска

Славистический сборник
Полугодовой выпуск
Издательство Матица сербская

Review of Slavic Studies
Published semi-annually
Published by Matica srpska

Уредништво и администрација
Редакција и администрација
Editorial Board and Office:
21000 Нови Сад, улица Матице српске 1
Телефон — Phone
(021) 420-199, 6622-726
e-mail: jdjukic@maticasrpska.org.rs

e-mail: piperm@eunet.rs
<http://www.maticasrpska.org.rs>

Зборник Матице српске за славистику, св. 77
закључен је 10. децембра 2009.

За издавача
Проф. др ДУШАН НИКОЛИЋ

Лектори
Др ЉИЉАНА ПЕШИКАН-ЉУШТАНОВИЋ
Др ДОЈЧИЛ ВОЈВОДИЋ

Технички секретар Уредништва
ЈУЛКИЦА ЂУКИЋ

Коректор
КАТА МИРИЋ

Технички уредник
ВУКИЦА ТУЦАКОВ

Слова на корицама
ИВАН БОЛДИЖАР

Компјутерски слог
Младен Мозетић, ГРАФИЧАР, Нови Сад

Штампа

Штампање завршено августа 2010.

CIP — Каталогизација у публикацији
Библиотека Матице српске, Нови Сад

821.16+811.16(082)

ЗБОРНИК Матице српске за славистику = Славистический сборник = Review of Slavic Studies / главни и одговорни уредник Предраг Пипер. — 1984, 26— . — Нови Сад : Матица српска, 1984—. — 24 cm

Годишње по два броја. — Наставак публикације: Зборник за славистику (1970—1983)

ISSN 0352-5007

COBISS.SR-ID 4152578

Штампање овог *Зборника* омогућило је
Министарство за науку и технолошки развој Републике Србије

ISSN 0352-5007

9 770352 500008

Анджей Богуславский

СЛОВОИЗМЕНЕНИЕ. ТИПЫ ОПИСАНИЙ

Автор предлагает определенную классификацию и оценку возможных типов описания словоизменения исследуемого языка как совокупности словоизменительных отношений между минимальными сегментными образованиями в плане выражения, составляющими внешнюю сторону единиц языка; эти образования он называет *лексидионами*. В первом делении противопоставляются перечислительное и обобщающее описание. Второе деление основывается на общелогическом принципе, предусматривающем несколько возможностей исследования любых объектов. Третье деление противопоставляет модель описания *item-and-process* модели *item-and-arrangement*. Обобщающая идиографическая модель *item-and-process* является главным предметом обсуждения. В частности, предлагается определенное решение вопроса о совместимости идиографичности и обобщения в представлении словоизменительных фактов.

Ключевые слова: типы описания словоизменения и словоизменительные отношения, минимальные сегментные образования в плане выражения, лексидионы, перечислительное описание, обобщающее описание, *item-and-process* модель описания, *item-and-arrangement* модель описания, польский язык, русский язык.

В своей книге (1992) я разработал то, что можно назвать теорией словоизменения или, вернее, частью такой теории. Она включает, во-первых, систему понятий, относящуюся к *возможным* объектам словоизменительных отношений, во-вторых, систему понятий, устанавливающую сами словоизменительные отношения. В настоящем выступлении я хочу уделить внимание, главным образом, третьему разделу теории, разделу, посвященному *описанию* словоизменения в том или ином языке, т.е. моделям этого описания. Естественно, что приложение этой части теории коснется, в основном, русского и польского языков.

Конечно, в пределах нашего скромного временного регламента я в состоянии лишь обозначить основные линии своего рассуждения, касающегося способов описания словоизменения, и затронуть лишь некоторые избранные дискуссионные вопросы более частного порядка.¹

¹ Рад представља реферат професора Анджеја Богуславског на седници Комисије за проучавање граматичке структуре словенских језика МКС, одржаној у Кракову од 18. до 20. септембра 2009. године. — *Уредништво*.

Этой основной части доклада я предпошлю очень краткое обсуждение того, как я понимаю „словоизменение”. Моя характеристика словоизменения имеет формальный характер, т.е. задается системой первичных понятий и некоторой последовательностью определений. Все это задумано так, чтобы объем элементов „моего” словоизменения был по мере возможности близок к тому, что известно из большинства традиционных представлений; однако при формальном подходе разного рода отклонения от весьма неоднородных существующих описаний неизбежны.

Самая суммарная характеристика интересующей нас области явлений может иметь следующий вид. Словоизменение — это совокупность отношений между такими *минимальными свободными сегментами* образованиями, составляющими внешнюю сторону единиц языка (эти образования я называю *лексидионами*), в которых в *максимальной* степени проявляется инвариантность *максимального* набора текстообразующих свойств этих образований, с учетом всего того, что относится к их смысловой и прагматической сторонам, в частности инвариантность свойств максимальной синтаксической проекции. Под „максимальной степенью инвариантности [в упомянутом отношении]” я понимаю ограничение *возможных* отклонений от полной инвариантности теми случаями, где отклонение вынуждено самой природой *данного* лексидиона, в отличие от других, в их *дополнительном* распределении. Это распределение противопоставляется соотношению (i) свободного *выбора* в любом *тождественном* текстовом окружении или (ii) *выбора* в *нетождественном* текстовом окружении, по сравнению с сопоставляемым противочленом, но выбора на тех же основаниях, на которых производится свободный выбор совершенно *инородных* лексидионов, т.е. выбора, для которого определяющими являются именно *индивидуальные* признаки *данного* лексидиона вне упомянутого дополнительного распределения.

Я ограничу разъяснение изложенного понятийного построения лишь несколькими примерами. Так называемые видовые пары глаголов, напр. *взять* — *брать*, неукоснительно выполняют наши условия словоизменительности: их окружения отчасти разные, но синтаксическая проекция не меняется. То же самое относится к паре *сыпать* — *лить* (ср. болг. глагол *сия*, покрывающий денотацию обеих русских форм). Столь дискуссионный случай причастий получает вполне однозначное решение: выражение, скажем, *читающий книгу в Варшаве в полночь десятого мая для того, чтобы ..., и потому, что ..., правда, не может быть, в отличие от, скажем, читает*, центром предложения и пополняться „подлежащим”, но лексидион *читающий* для того и создан, чтобы оформлять дополнительный *атрибут*; во всем остальном причастие верно следует личному *читает*; поэтому оно является даже образцовым примером члена словоизменительного отношения. В противоположность причастию имя суще-

ствительное *убийца* имеет крайне ограниченную, по сравнению с глаголом *убить*, *убил* и т. д., синтаксическую проекцию (только родительный объекта), причем это ограничение не вынуждено его природой в ее дополнительном отношении к тем глагольным формам; итак, слово *убийца* считается (в соответствии с традицией) лишенным словоизменительного отношения к слову *убить*; оно как раз образцовый пример продукта *словообразования*. Дополнительно заметим, что слово *убийца (Иванова)* является возможным противочленом слова *студент (Иванова)* как предмет выбора в окружении, не имеющем ничего общего с окружением глагола *убил*, *убьет* и т. д. На фоне этих примеров будет восприниматься, пожалуй, как самоочевидное причисление к словоизменению таких соотношений, как *его — него*, *с — со* (сегмент, осуществляющий „социативную” операцию, ср. *поехал с Машей — поехал со Степой*; естественно, *считаться с — считаться со* и подобные лексидионы тоже воплощают словоизменительные отношения в моем понимании). Возможно, более странным покажется объединение в словоизменительной паре частиц *тоже* и *также*; но последовательность требует и этого (их распределение дополнительное: *тоже* несет рематическое ударение, его же партнер по преимуществу безударный, с чем связаны и определенные функциональные различия между ними). Еще один интересный и в то же время нетривиальный пример: *переспросить* по сравнению со *спросить*. С виду первый из этих глаголов в точности повторяет проекцию второго. Но на самом деле ситуация, обозначаемая глаголом *спросить*, не ставится глаголом с приставкой лишь в новое соотношение: эта ситуация является предметом особого действия, грубо говоря, предметом коррекции, выраженной с помощью приставки; только это, так сказать, „надстроенное” действие находится во внешних отношениях с пациенсом, с моментом времени, с чем-то, что составляет причину, условие и т. п. Таким образом, следует признать за словом *переспросить*, в полном соответствии с традицией, статус типичного словообразовательного произведения.

Я перехожу к непосредственной теме своего доклада, т.е. к общему рассмотрению возможных типов описания словоизменения. Я введу три последовательных классификационных параметра.

В первом делении противопоставляются перечислительное и обобщающее описание.

Чисто *перечислительное* описание является скорее теоретической возможностью. Оно состояло бы в установлении определенных словоизменительных отношений, таких, как, скажем, имен. падеж ед. числа — род. падеж ед. числа, и в составлении списка всех лексидионов в корпусе, которые отличаются друг от друга по данным признакам дистрибуции и по внешней форме. Это никак не означает,

что нельзя было бы ввести каких-либо сокращений. Например, там, где дело сводится, в отношении внешней формы, к добавлению *-a* в род. п. ед. ч., можно было бы непосредственно после лексидиона в имен. падеже ед. ч. ставить *-a* (как это и делают в словарях), оговаривая этот прием в соответствующей инструкции.

Обобщающее описание характеризуется тем, что оно включает импликации, устанавливающие зависимости между признаками открытых классов лексидионов. Простым примером такой импликации может быть запись: *род. п. ед. ч. сущ. на -a → дат. п. ед. ч. с заменой -a на -у*. Многочисленные импликации имели бы характер *by default*; они дополнялись бы списками нерегулярных формальных соотношений (т. н. исключений). Я не буду здесь рассматривать вопрос о принципах установления словоизменительных импликаций с их делением на абсолютные импликации и импликации *by default*.

Очевидно, обобщающее описание более информативно, чем перечислительное. Оно обладает большей предсказательной силой, в частности, оно охватывает очень многое из того материала, который может появиться только в будущем.

Само собой разумеется, что могут существовать и смешанные типы описания, в которых вскрывается только часть зависимостей. Здесь возможна крайняя разнородность. Почти везде в существующих описаниях отмечаются *некоторые* межпадежные (или межчлоспадежные) импликации (часто с большими неточностями). Наоборот, видовые пары (или тройки, или даже более крупные видовые группы, ср. польские глаголы с дистрибутивными членами типа *ro-wyruwać*) чаще всего даются в индивидуальном порядке (со своей стороны я попытался составить для русского языка полный перечень импликаций с результатами в виде глаголов несовершенного вида, см. мою книгу (2005); естественно, моя картина может требовать пересмотра).

Второе деление описаний основывается на общелогическом принципе, предусматривающем следующие возможности исследования любых объектов:

1а. идиографическое исследование (утверждения о [в широком смысле эмпирическом] *существовании*),

1б. номологическое исследование (утверждения о полном *несуществовании* [непротиворечивого]),

2а. формальное исследование (утверждения о [логической] *необходимости*),

2б. конструктивистическое исследование (утверждения о *непротиворечивости* или [логической] возможности).

Словоизменение может быть, в основном, предметом только исследования типа 1а или, чисто теоретически, 2б. Лишь его семантическая сторона там, где она вообще налицо, так же, как и семантические явления вообще, может стать предметом изучения типа 2а; но оно далеко от *специфики* словоизменения. Что касается части 1б, то она принципиально неприменима к изучению языка как такового.

В случае 2б я имею в виду теоретически возможные построения по образцу порождающей фонологии, т.е. с придуманными „глубинными”, абстрактными величинами, подлежащими определенным преобразованиям, недоступным наблюдению. Практически подобных опытов нет. Но даже если бы кто-нибудь предпринял их, то необходимо заметить, что они были бы строго ограничены относительно их совместимости с первым делением. Дело в том, что, во-первых, конструктивистическое описание словоизменения в естественном языке может быть *только обобщающим*, таким, каким было якобсоновское описание русского спряжения (конструктивистическое перечислительное описание не отличается от идиографического перечислительного), во-вторых, доступное исключительно свободному воображению конструктивистическое *перечислительное* описание немыслимо иначе как в качестве проекта *искусственного* языка.

Итак, практически описание *существующего* словоизменения укладывается целиком в рамки одного лишь логического типа: это класс идиографического исследования.

Третье деление описаний противопоставляет друг другу модели, выделяемые в западной литературе как модель *item-and-process* и модель *item-and-arrangement*.

Вторая из них состоит в перечислении мелких частей „словоформ” и установлении соположения этих частей вместе с их позициями в последовательности: такими частями являются окончания, чередования, ударение и т. д. Все эти части представляют собой совместно составляющие более крупные целые, независимо от синтаксической или семантической роли данных целых. Не приходится оспаривать идиографический характер такого описания и его способность отражать действительный состав форм.

Тем не менее первая из названных моделей выгодно отличается своим более эмпирическим характером. Дело в том, что говорящие *непосредственно осознают* лишь более крупные целые, в частности силлабические последовательности (хотя бы и самые короткие) с фразовым ударением, а также их *глобальные* соотношения или, иначе говоря, их статус возможных продуктов соответствующих *глобальных преобразований*. Более мелкие части осознаются лишь в процессе вторичной рефлексии.

Поэтому предпочтительность модели *item-and-process* в идиографическом и строго эмпирическом описании словоизменения несом-

ненна. В ней предполагается установление „порождающей” иерархии лексидионов и глобальных операций или субопераций (некоторые примеры я приводил).

В дополнение к этому схематическому обзору выделяемых мною моделей описания я коротко затрону лишь два более частных вопроса, причем я придерживаюсь *обобщающей идиографической модели* в ее разновидности „*item-and-process*”.

1. Во-первых, я хочу сказать несколько слов по поводу вопроса о совместимости идиографичности и обобщения в представлении словоизменительных фактов и наметить определенное решение одной дилеммы, которое я считаю приемлемым в рамках избранной модели.

На дилемму, касающуюся упомянутого соотношения идиографичности и обобщения, которую я имею в виду, я укажу путем введения одного примера из области склонения польских существительных.

Как изобразить простой эмпирический факт, состоящий в том, что от слова *snob*, которое произносится [snop], мы переходим, скажем, к род. ед. ч. *snoba*, а от слова *snop* с таким же звучанием к род. ед. ч. *snopa*? Хорошее обобщение при одновременном операционном подходе, на первый взгляд, кажется, обещает та запись, которая предусматривала бы *обратный* переход: от род. ед. ч. или другой падежной формы с окончанием к имен. ед. ч. путем усечения окончания с сопутствующим соблюдением фонологических закономерностей, в данном случае необходимости постановки в конце глухого согласного (если только нет регрессивной ассимиляции). Но уже форма род. ед. ч. *snopka* убеждает в том, что предложенное обобщение во многих случаях страдает неэффективностью: имен. **snopk* — это неотмеченная форма. Как и следовало ожидать, имен. ед. ч. в огромном количестве случаев, также в случае слова *snopek*, самая подходящая исходная форма в операциях над существительными. Впрочем, это имеет веские функциональные основания.

Если придерживаться принципов избранной модели и в то же время стремиться к показу как можно более значительного количества корректных обобщений, то намечается следующее в определенной степени компромиссное решение. Оно состоит в том, чтобы, сохраняя эмпирический принцип признания операндами полных сегментных величин с возможным фразовым ударением (т.е. там, где лексидион не является лишь „маркером операции”, как я назвал бы сегмент, изменяющий другой сегмент, но не наделенный фразовым ударением, ср. „социативное” *с*, напр. *поехал с Машей*), все-таки допустить в а р и а н т ы именно таких полных сегментов, варианты, находящиеся в отношении дополнительного распределения с послед-

ними; в некоторых случаях только расширения этих вариантов могли бы получать фразовое ударение. Вот несколько примеров соответствующей записи:

<[snop] ∨ [snob-]>
 <[ɖup] ∨ [ɖob-]>
 <[m|endʒec] ∨ [mendrc-]>
 <[buont] ∨ [buend-] [v]>

Здесь второй член приурочен к результатам (суб)операций, вводящих окончания, и принимает ударение в соответствии с общими закономерностями. Вид этой записи осуществляет схему, которую я предусматриваю вообще для единиц языка с нерегулярными вариантами формами, а также там, где варианты несут непосредственно фразовое ударение и отличаются друг от друга, скажем, синтаксически, ср. англ. <he ∨ him> или п. <rańi ∨ rańiɑ>.

Я должен обратить внимание на тот факт, что в том случае, когда глобальное (суб)операционное преобразование основной формы может непосредственно приводить по образцу, применяемому к открытому классу операндов (хотя бы и *by default*), к корректным результатам, я предусматриваю множество соответствующих глобальных (суб)операций и *отсутствие вариантных записей исходных форм*. Так, напр., вышеупомянутое слово *snopek* относится к открытому классу более чем односложных существительных на *-ek* (не на [-jek] после согласного, ср. *człowiek*), которые подлежат непосредственно особым глобальным (суб)операциям: результаты, скажем, в виде род. ед. ч. осуществляют преобразование по образцу *kotek* — *kotka* и т. д. Следовательно, достаточна исходная точка в виде имен. *snopek* без каких бы то ни было вариантов.

2. Второй вопрос, по поводу которого я хочу коротко высказаться, касается т. н. словоизменительных парадигм. В сущности, я сделаю лишь определенное заявление.

На мой взгляд, словоизменительные отношения имеют всегда, так сказать, двоичный и горизонтальный характер, соответствующий линейной природе речи. В определенной последовательности нужна данная единица языка с некоторой добавочной функциональной нагрузкой или в виде, который на самом деле совыражает что-то, совыражаемое другой единицей в данной последовательности, единицей, с которой данная единица взаимодействует. В этой ситуации либо (i) все нужное представлено в образовании, которое „на руках” у говорящего, либо (ii) что-то надо в нем изменить, используя словоизменительные зависимости, о которых я только что говорил (здесь предполагается, что это не такой случай, где просто необходимо взять другую *готовую* форму). Если налицо член (i) названной альтернативы, говорящий пускает в ход то, что у него „на руках”, если

налицо член (ii), он производит соответствующее преобразование. Таков трезвый взгляд на „язык в действии”.

Привычные парадигмы по идее представляют собой сборную картину словоизменительных зависимостей. На самом деле в них содержится по большей части огромное количество того, что воспринимается как указание на правильное преобразование, а на поверку приводит к подстановке некорректных форм.

Однако на такие парадигмы можно также смотреть как на чисто техническое средство сокращения записи в перечислительной модели; именно так они действуют в словарях Лангеншейдта. Если все отклоняющиеся от образца формы указаны отдельно, эту технику не приходится оспаривать.

Что хотелось бы оспорить, так это распространенный взгляд на парадигмы как на отражение особой, притом „глубинной” действительности. Это он ведет к яковсоновской падежной мифологии. Это он ведет к „изобретениям” вроде „счетного падежа” в связи с несколькими случаями типа р. *два часа* с ударением на окончании сущ. Это он ведет к созданию польского *искусственного* языка с якобы „депрециативным” и м е н . м н. *głupki* (не самим по себе „депрециативным” с л о в о м / лексемой *głupiek!*) и с совсем *несуществующим* в польском к о д е „недепрециативным” имен. мн. **głupkowie*.

ЛИТЕРАТУРА

- BOGUSŁAWSKI, A. *Two Essays on Inflection*. Warszawa: Energeia, 1992.
BOGUSŁAWSKI, A. *Fleksja rosyjska*. Warszawa: Takt, 2005.

Анджеј Богуславски

ПРОМЕНА РЕЧИ. ТИПОВИ ОПИСА

Резиме

Аутор предлаже одређену класификацију и оцену могућих типова описа промене речи проучаваног језика као скупа флективних односа између минималних сегментних творевина на плану израза, које чине спољашњу страну језичких јединица; те творевине он назива *лексидионима*. Поимање њихово као објеката флективних односа, као и поимање тих самих односа, разрађени су у књизи аутора *Two Essays on Inflection* (1992). Они се уводе у смислу кратке расправе.

У првој класификационој подели упоређују се: таксативни и уопштавајући опис; овај други опис садржи импликације које одређују зависност међу обележјима отворених класа лексидиона; постоје и мешовити типови описа, где се показују само неке зависности. Очито је да је уопштавајући опис информативнији; он има већу прогностичку снагу и, поред осталог, обухвата велики део материјала који се може појавити касније.

Друга подела заснована је на општелогичком принципу, који предвиђа следеће могућности истраживања свакојакх објеката: 1а. идиографско (утврђивање постојања), 1б. номологичко (утврђивање потпуног непостојања (непротивречног)), 2а. фор-

мално (утврђивање /логичке/ неопходности), 2б. конструктивистичко (утврђивање не-противречности или /логичке/ могућности). Промена речи може, углавном, да буде само предмет истраживања типа 1а или 2б (само њена семантичка страна, као и свака семантичка појава уопште, може да буде предмет истраживања типа 2а; део 1б је принципијелно неприменљив у истраживању језика као таквог). У случају 2б постоје следећа ограничења у вези с подударношћу обеју подела: конструктивистички опис промене речи у природном језику може да буде само уопштавајући (конструктивистички таксативни опис се не разликује од идиографског таксативног описа), а конструктивистички таксативни опис може се односити само на структуру вештачког језика.

У трећој подели упоређује се модел описа *item-and-process* и модел *item-and-arrangement*. Први је више емпиријског карактера и зато има предност.

Уопштавајући идиографски модел *item-and-process* је основни предмет расправе. Поред осталог, предлаже се одређено решење питања о компатибилности идиографичности и уопштавања у презентацији чињеница везаних за промену речи.

Људмила Поповић

КАТЕГОРИЈА ЕВИДЕНЦИЈАЛНОСТИ У СРПСКОМ И УКРАЈИНСКОМ ЈЕЗИКУ

Евиденцијалност као лексичко-семантичка категорија није описана у српском и украјинском језику — ни у сваком од језика појединачно, нити контрастивно. Циљ овог рада састоји се у указивању на основне теоријске претпоставке које могу да послуже као основа модела описа маркера евиденцијалности у сваком од језика. На теоријском плану посебна пажња у раду је скренута на питање удела показатеља епистемичке процене пропозиције у семантичкој структури маркера евиденцијалности. У оквиру дескрипције евиденцијалности на конкретној језичкој грађи српског и украјинског језика посебно су обрађени поједини прилози, као и глаголи перцепције који у субординативној реченици могу да буду маркери инференцијалне или рапортивне евиденцијалности — у зависности од њихове синтаксичке спојивости. За разлику од мишљења које је устаљено међу истраживачима евиденцијалности да одређени маркери указују на већу или мању говорникову епистемичку дистанцу према саопштаваном, показано је да модални напон истих маркера варира од неутралног до изразите негативне процене степена истинитости пропозиције, у зависности од извора информације која се преноси — одређеног, уопштеног или неодређеног.

Кључне речи: евиденцијалност, семантичка категорија, епистемичка модалност, глаголи перцепције, модални прилози, контрастивна анализа, српски, украјински

1.0. *Евиденцијалност као појмовна категорија. Евиденцијалност и императивност*

Евиденцијалност као појмовна категорија чија се ономасиолошка природа читава у одашиљању ка информацији на којој се заснива актуелни исказ говорног лица налази свој израз у пропозицији Р која се односи на ситуацију S, коју је актуелни говорник перципирао лично (директно или индиректно) или сазнао из другог извора. Таква дефиниција темељи се на закључцима до којих су дошли лингвисти проучавајући граматичке и лексичке маркере евиденцијалности у различитим језицима (PLUNGIAN 2001; AIKHENVALD 2004; ХРАКОВСКИЙ 2005; WIEMER¹ 2005, 2006а, б, 2007).

¹ Професор универзитета у Мајнцу Бјорн Вјермер окупио је савремене лингвисте на пројекту истраживања граматичких и лексичких маркера евиденцијалности у европ-

У појединим језицима постоје граматички показатељи евиденцијалности (PLUNGIAN 2001; AIKHENVALD 2004), међутим, у већини словенских језика евиденцијалност се изражава лексички. Проучавање евиденцијалности у српском и украјинском језику подразумева издвајање првенствено лексичких маркера који на семантичком и прагматичком нивоу упућују на постојање извора информације у вези са пропозицијом коју изриче говорно лице, али и укључивање у анализу неких синтаксичких параметара. Тако схваћена евиденцијалност досад није привлачила пажњу истраживача у сваком од наведених језика.

Преношење информације „из друге руке”, које је допуњено модалним показатељима процене степена истинитости/неистинитости пропозиције исказа, проучавано је у лингвистици са аспекта модалне категорије имперцептивности. Истраживачи се слажу да се имперцептивност у словенским језицима изражава граматички и лексички. Граматички израз имперцептивност има у бугарском језику, где је детаљно проучавана с обзиром на глаголско време и глаголски начин у оквиру категорије преисказности (КУЦАРОВ 1984), као и са контрастивног аспекта у бугарском и другим словенским језицима (КУЦАРОВ 1976, 1978 а, б). Термин имперцептивност припада пољским лингвистима који су га постулирали у контрастивним пољско-бугарским истраживањима, где се граматичкој имперцептивности у бугарском и другим језицима (македонском, литванском) супроставља лексичка у пољском (KORYTKOWSKA, KOSIESKA-TOSZEWA 1993; ROSZKO 1993; KORYTKOWSKA, ROSZKO 1993; KORYTKOWSKA, 1999). Имперцептивност у српском и украјинском језику проучавана је првенствено контрастивно — на материјалу српског језика у поређењу са бугарским и пољским (KOSIESKA-TOSZEWA, MINDAK 1984), српског и украјинског језика (ПОПОВИЋ 1996; 2000), као и на грађи из пољског, енглеског и украјинског језика (KOSIESKA-TOSZEWA, KOTSYBA 2007, 2008).

Истраживачи семантичке категорије евиденцијалности посматрају имперцептивност као неку врсту концептуалног хермофродита (WIEMER 2006b: 18), јер се у семантичкој структури имперцептивног исказа издвајају фактори који упућују на евиденцијалност (преношење информације, истицање конкретности или уопштености извора), али и на епистемичку модалност (говорник избегава да преузме одговорност за истинитост преношене информације или заузима отворени став по питању процене истинитости информације коју преноси (ROSZKO 1993: 18). По нашем мишљењу, имперцептивност представља конкретно испољавање евиденцијалности, обухватајући само онај њен аспект који се односи на преношење информације из друге руке уз изражавање процене истинитости информације која се преноси. Ин-

ским језицима. У априлу 2009. године, у Мајнцу је одржана прва радна конференција истраживача наведене проблематике.

формација која се преноси у таквом типу евиденцијалног исказа обавезно се вреднује од стране говорног лица с обзиром на степен њене евентуалности.

Контрастирање маркера евиденцијалности у српском и украјинском језику биће спроведено с обзиром на референцијалност и модалност у исказу. Стога је логично да ће у једном сегменту обухватити и примере које су представљали предмет истраживања у оквиру проучавања категорије имперцептивности.

1.1. *Обавезни и факултативни чиниоци семантичке структуре евиденцијалности*

На семантичком нивоу евиденцијалност одређују обавезни и факултативни чиниоци. У обавезне елементе семантичке структуре евиденцијалности спадају:

- 1) говорна ситуација која обухвата актуелно говорно лице, саговорника и поруку;
- 2) реална ситуација S;
- 3) пропозиција P која се подудара/не подудара са реалном ситуацијом S;
- 4) извор информације о реалној ситуацији.

У оквиру последњег и најбитнијег чиниоца семантичке структуре евиденцијалности истраживачи посебно издвајају лично и туђе искуство као извор информације о реалној ситуацији. У зависности од извора информације која се преноси путем формулисања исказа варирају граматички и лексички показатељи евиденцијалности (PLUNGIAN 2001; AIKENVALD 2004). Истражујући морфолошке показатеље евиденцијалности Ајхенвалдова одређује суштинске разлике између основних типова евиденцијалности помоћу опозиција: посведочено — непосведочено; „из прве руке” — „из друге руке” — „из треће руке”; сензорно — инференцијално — репоратитивно; цитирање — трач и сл. (AIKENVALD 2004). По нашем мишљењу, синтагме *из ње/ из друге руке/ из треће руке* не одсликавају најбоље разлику између исказа који су утемељени на различитим изворима информације. Израз „информација из друге/треће руке” упућује на непроверену информацију чији је извор често непознат или уопштен, док се у тај тип евиденцијалности могу убројити искази који преносе информацију која је преузета из претходног исказа конкретног, уопштеног или неодређеног саговорника, али и самог аутора а која може да буде сасвим поуздана. Сматрамо да је логично у језицима у којима се евиденцијалност исказује првенствено лексички поћи од основне поделе евиденцијалних маркера на оне који упућују на лично искуство и оне који се користе приликом навођења неког претходног исказа, укључујући и аутоцитирање. У даљем истраживању полазићемо управо од таквог схватања различитих типова евиденцијалности.

Као факултативне чиниоце евиденцијалности издвајамо:

1) модалне показатеље процене степена вероватноће пропозиције од стране изворног говорника;

2) модалне показатеље процене степена вероватноће пропозиције од стране актуелног говорника који преноси став изворног говорника;

3) модалне показатеље тежње говорног лица да утиче на саговорникову рецепцију информације коју преноси (убеђивање саговорника у истинитост/неистинитост преношене информације).

Таква подела елемената семантичке структуре евиденцијалних показатеља пружа јасну слику да њени обавезни чиниоци спадају у домен категорије евиденцијалности, док факултативни припадају епистемичкој модалности. У зависности од исказа ови чиниоци се укрштају у различитој сразмери, а начин њихове комбинације одређује функцију маркера.

1.2. *Евиденцијалност и епистемичка модалност*

Епистемичка модалност у овом раду схвата се као семантичка категорија која обухвата граматичка, лексичка и прозодијска средства исказивања вероватноће пропозиције изражене реченицом коју изговара говорно лице. Запажање да се евиденцијалност на семантичком нивоу преплиће са епистемичком модалношћу, првенствено, припада Ф. Палмеру који разликује два подсистема епистемичке модалности — судове и евиденцијале (PALMER 1986). Палмер указује на четири начина на које говорник може да исказе садржај који је обележен у погледу нефактичности информације коју преноси:

1) инсистира на евентуалности пропозиције;

б) представља је као логички закључак;

3) истиче да је она заснована на туђем исказу;

4) представља чулна опажања као варљива с обзиром на непоузданост чула (PALMER 1986: 51).

Према Палмеровом мишљењу, сва четири начина спадају у епистемичку модалност, али се разликују с обзиром на порекло. Тако, два прва начина чине подсистем судова који се темељи на спекулацији (1) и дедукцији (2), док друга два става сврстава у евиденцијале — квотативе, који указују на цитирање туђих речи, и перцептивне појаве. Као што видимо, Палмер посматра евиденцијалност као конкретан случај испољавања епистемичке модалности и не убраја у њу ону врсту исказа који су у овом раду разматрани у оквиру индиректне инференцијалне евиденцијалности.

Истраживачи евиденцијалности као посебне семантичке категорије која може да има свој граматички и лексички израз у језику слажу се да је епистемички показатељ присутан само у једном делу еви-

денцијалних исказа. Према Б. Вјеру, који је истраживао удео епистемичке модалности у структури маркера евиденцијалности (WIEMER 2005, 2006a, б), епистемичка компонента у евиденцијалним исказима јавља се првенствено тамо где говорно лице експлицитно изриче свој однос према процени вероватноће информације коју преноси из друге руке. У случају инференцијалне модалности модалне речи врше улогу евиденцијалних маркера који у мањој мери упућују на процену вероватноће исказа, а у већој предочавају пут — перцептивни, логичког закључивања и сл. којим се стигло до информације која се преноси (WIEMER 2006b: 10). Склони смо да подржимо такво мишљење, што ћемо детаљно илустровати у поглављу о исказивању инференцијалне модалности у српском и украјинском језику.

У српском језику средства исказивања епистемичке модалности описује контрастивно у односу на енглески језик Ивана Трбојевић Милошевић, која се ограђује од описа евиденцијалности коју укључује у шире схватање епистемичке модалности (Трбојевић 2004: 124). Међутим, описујући модалне прилоге или модалне речце, како их схватају у традиционалним граматикама српског језика, Трбојевићева описује и прилог *наводно*, напомињући да се он издваја од осталих посебношћу семантике „према наводима/речима других људи”, иако не прецизира да је посреди средство исказивање евиденцијалности које, као што ћемо показати касније, само у појединим случајевима врши и модалну функцију. Са друге стране, када пише о модалним глаголима, напр. глаголима *требаћи*, *мораћи* или о тзв. нефактивним глаголима, напр. *мислићи*, такође не истиче да ти глаголи махом преносе евиденцијално значење, тј. указују да је извор информације — логичко закључивање говорног лица на основу чињеница којима располаже. По нашем мишљењу, у примерима попут (1) *Професор није у кабинету. Мора да је на часу* или (2) *Кренули су одавно. Треба да стигну сваког часа* не ради се толико о процени вероватноће пропозиције, колико о истицању чињенице да се до информације која чини основу пропозиције стиже путем закључивања на основу премиса и непосредних доказа.

У овом раду посебно се разграничива епистемичка употреба од евиденцијалне и код глагола перцепције *видети* и *чути* који имају различиту спојивост у оба случаја, што ћемо показати даље у анализи инференцијалне и рапортивне евиденцијалности.

1.3. Инференцијална евиденцијалност и модални показатељи у исказу

Када је у питању преношење информације која се темељи на личном искуству, оно може бити директно и индиректно. Преношење непосредног личног искуства представља *нулти степен евиденци-*

јалности (WIEMER 2006 б: 8). Извор такве информације је перцептивне природе, а време реалне ситуације или се подудара са временом говорне ситуације или јој претходи, напр.: (3) *Пада снег!* или (4) *Мама је стишла!* Исказ (4) може бити заснован на директном визуелном искуству — дете дочекује мајку на вратима и обавештава остале укућане о догађају, али и на аудитивној перцепцији — дете чује мајчин глас путем интерфона и изриче одговарајуће саопштење. У оба наведена примера реална ситуација је једнака пропозицији $S = P$.

Лексички маркер нултог степена евиденцијалности може бити императив који подстиче саговорника на директну перцепцију активирањем једног од чула — *Види! Гледај! Чујеш? Слушај! Додирни! Пийни! Пробај!* (5) *Гледај! Пада снег!* (6) *Чујеш? Звоне у цркви.* У прозодијске маркере нулте евиденцијалности спада интонација.

Са друге стране, преношење информације која потиче из личног искуства може бити засновано и на логичком закључивању — уколико је ситуација S' , коју говорно лице непосредно перципира, логички условљена претходном ситуацијом S , говорно лице може да закључи да је ситуација S имала место. На пример, када дете посматра мајку како се враћа са пакетима кући оно може да закључи: (7) *Мама је била у кућовини.* На такав начин говорник преноси информацију која је утемељена на личном искуству, иако није био непосредан сведок реалне ситуације S . Дакле, уколико говорно лице директно опажа симптоме ситуације S на којој је заснована пропозиција његовог исказа P , оно преноси информацију из прве руке чији је извор лично индиректно искуство. Такав тип евиденцијалности В. Плунгјан зове *reflected evidence* (2001: 353), док се А. Ајхенвалд опредељује за поделу евиденцијалних исказа заснованих на информацији „из прве руке” на перцепиране — *perception/based inferences*, и резоноване — *reasoning-based assumptions* (AIKHENVALD 2004: 65). Када говори о исказима који су засновани на индиректном личном искуству о реалној ситуацији Б. Вјермер доследно користи термин *инференцијална евиденцијалност* (WIEMER 2006 б: 9).

Разлика између директне и индиректне евиденцијалности чији је извор лично искуство говорног лица, или између нулте и индиректне инференцијалне евиденцијалности може да се потврди и чињеницом да искази са нултим степеном евиденцијалности који су засновани на директном личном искуству не могу да садрже модалне маркере. Рецимо, у ситуацији када говорно лице директно перципира ситуацију и саопштава о њој саговорнику немогуће је употребити модалне речи попут *јо свему судећи/очиљедно/изгледа*. Исказ (8) *Очиљедно јада снег* звучи алогично из уста говорника који посматра како пада снег.

У случају преношења саговорнику информације о индиректном личном искуству могуће су две варијанте:

а) када се време говорне ситуације tS' подудара са временом ситуације о којој се саопштава tS : $tS = tS'$: (7) *Комшиница сјрема колаче* (закључује говорник по мирису испред улаза у суседни стан);

б) када се време ситуације о којој се саопштава tS претходи времену говорне ситуације tS' : $tS < tS'$) — овај случај илуструје пример (7): *Мама је била у кувовини*.

У оба наведена примера логична је употреба модалних речи које указују на пут логичког закључивања којим се дошло до информације:

(9) *Комшиница изгледа/љо свему судећу/очићледно сјрема колаче*;

(10) *Мама је изгледа/ љо свему судећу/очићледно била у кувовини*.

На тај начин маркери модалности постају показатељи евиденцијалности, јер моделују исказ у правцу указивања на перцепцију симптома као на извор информације која се преноси. Стога речи и искази попут *изгледа*, *очићледно*, *љо својој љрилици*, *љо свему судећу* и др. сврставамо у лексичке маркере инференцијалне евиденцијалности у српском језику јер указују на пут логичког закључивања којим се стиже до информације која се преноси.

Ово запажање — о разликовању директне и индиректне евиденцијалности из прве руке помоћу провере исказа који су на граници епистемичке модалности и евиденцијалности на могућност употребе модалних речи у њима битно је, јер управо тај фактор допринеће стриктнијем разграничавању исказа и у оквиру рапортивне евиденцијалности, која подразумева преношење информације на основу првобитног исказа.

Индиректно лично искуство може бити утемељено и на утиску који говорник стиче о одређеном предмету или појави на основу личне перцепције. Речи и изрази попут *на љрви љоћлед*, *наизћлед*, *љривидно*, *сћвара се ућисак* и сл. у српском језику указују на лично искуство као извор информације, стога такође спадају у маркере инференцијалне евиденцијалности:

(11) *Sve je počelo **naizgled** slućajno...* [Politika, 5. 11. 2009].

Етимологија ових маркера упућује на чињеницу да визуелна перцепција убедљиво доминира приликом формирања личног искуства.

Индиректно лично искуство које је засновано на симптомима реалне ситуације лежи и у основи издвајања тзв. ендофоричке евиденцијалности *endophoric evidential value* коју В. Плунгјан супроставља сензоричкој — усмереној ка спознаји спољног света (PLUNGIAN 2001). Пример ендофоричке евиденцијалности у српском језику представљају искази попут (12) *Гладан сам*; *Сћава ми се*; *Уморан сам*; *Плаћим се*; *Тако сам срећан!* и сл. Анализирајући сличне примере у пољском језику Б. Вјемер долази до закључка да у случају ендофоричке евиденцијалности извор информације не може да се разграничи од показатеља епистемичке модалности, стога оставља то питање по страни (WIEMER 2006 b: 14). По нашем мишљењу, на семантичком

плану нема веће разлике између ендорфорицке и сенсорицке евиденцијалности. Оба типа представљају случај преношења информације из личног искуства које је засновано на симптомима реалне ситуације. Није битно да ли симптоми долазе из спољне стварности или се читавају на физиолошком/ емотивном плану (психолошки посматрано емоције су реакције на спољне надражаје које се испољавају физиолошки). Као и у осталим случајевима индиректне евиденцијалности која је заснована на личном искуству, у исказима са ендорфорицком евиденцијалношћу могућа је употреба модалних речи и израза који функционишу као маркери евиденцијалности:

(13) *Гладан сам. → Крче ми црева. Врћи ми се у глави. По свему судећи/очигледно сам гладан.*

Фреквентност безличних реченица у случају исказивања ендорфорицке евиденцијалности указује на потребу пројектовања унутрашњих симптома људског организма у спољни свет, како би се информација у епистемичкој равни максимално изједначила са било којим спољним сенсорицким запажањем:

(14) *Сјава ми се → Осећам умор. По свему судећи/очигледно мој организам се спрема за спавање хибернације.*

Најзад, лично искуство се темељи и на општеприхваћеним ставовима, устаљеним мишљењима и сл. Уколико говорник полази у свом исказу од таквог извора, он користи маркер евиденцијалности, попут *познато је, чињеница је, сви знају* итд. На пример:

(15) *Познато је да је Земља део Сунчевог система.*

У овом случају извор информације темељи се на општеприхваћеној научној чињеници која је теоријски и емпиријски потврђена. Аутор исказа само подсећа саговорника на ту чињеницу.

У појединим случајевима долази до употребе маркера овог типа евиденцијалности у исказима који су засновани на непоузданој информацији — када се информација из неодређеног извора намеће као општепозната чињеница:

(16) *Poznato je da Darko Filipović izbegava da priča o devojkama i demantuje tračeve...* [Svet, 12. 11. 2009].

У наведеном случају семантичка структура маркера евиденцијалности садржи модалну компоненту — намеру говорног лица да увери саговорника у истинитост саопштаваног, јер је то у његовом интересу. Примери овог типа биће размотрени у оквиру поглавља о маркерима рапортивне евиденцијалности у српском и украјинском језику.

Са друге стране, када говорник износи лични став који се коси са одређеном информацијом он такође користи посебан маркер евиденцијалности. У српском језику у ту сврху се користи реч *ипак*. Тако у исказу (17) *Воз ипак није закаснио* маркер *ипак* указује на чињеницу да се упркос очекивању да воз закасни десило супротно. Дакле,

информација која се преноси супроставља се општеприхваћеној или очекиваној информацији. Заједничко предзнање учесника у комуникацији у овом случају служи као извор информације која се негира у актуелном исказу.

1.4. Рапoртивна евиденцијалност

Када је у питању преношење информације „из друге/треће руке”, истраживачи се слажу да она одашиља ка исказима других говорних лица, у односу на које актуелни говорник наступа као метаговорник. Термин „метаговорник” припада М. Дањелевичевој која га уводи описујући епистемичке глаголе у пољском језику (DANIELEWICZOWA 2002). В. Плунгјан (2001) користи за означавање таквог типа евиденцијаности термин *mediated evidence*, док се А. Ајхенвалд опредељује за термин *reported evidence (re-quotative — hearsay)* (AICHENVALD 2004). Б. Вјермер користи у том значењу термине *reportive evidentiality* и *hearsay* (WIEMER 2006a, b; 2007).

Као што смо истакли раније, у рапoртивну евиденцијалност спадају и случајеви аутоцитирања. Семантичка структура рапoртивне евиденцијалности, по нашем мишљењу, садржи додатне чиниоце у односу на инферецијалну:

- 1) примарно говорно лице;
- 2) актуелно говорно лице — метаговорник;
- 3) примарна говорна ситуација;
- 4) актуелна говорна ситуација.
- 5) реална ситуација која се подудара или не подудара са пропозицијом исказа.

Тако у исказу (18) *Мама је рекла да ће се враћићи у седам* примарно говорно лице је мајка, актуелни говорник је дете; примарну говорну ситуацију чини обраћање мајке детету; актуелна говорна ситуација обухвата чин дететовог саопштења, док реалну ситуацију, која лежи у основи пропозиције, чини мајчин долазак.

Међутим, актуелни говорник може да се подудара са примарним говорним лицем — извором информације која лежи у основи пропозиције. Уобичајени маркер такве евиденцијалности, који је уобичајен, рецимо, у научном дискурсу или у јавним обраћањима, у српском језику јесте синтагма *као што сам раније рекао/ йоменуо/ ис-такао*. У разговорном дискурсу чешће се користи маркер *рекао сам*. Тако у исказу (19) *Рекао сам да ће се мама враћићи у седам* говорник упућује на сопствени исказ као на извор информације. У овом примеру примарно говорно лице се подудара са актуелним говорником, примарну говорну ситуацију чини прво обраћање аутора исказа саговорницима; актуелна говорна ситуација обухвата чин изрицања наве-

деног исказа, док реалну ситуацију, која лежи у основи пропозиције, чини мајчин долазак.

1.5. Рапортивна евиденцијалност и епистемичка модалност

Анализирајући маркере рапортивне модалности у пољском језику Б. Вјемер је приказао њихов скуп у облику скале на којој су они поређани на хоризонталној оси од епистемички неутралних до оних који негативно оцењују степен истинитости преношене информације, све до негирања пропозиције у крајњој инстанци (WIEMER 2006b: 50). Тако маркери *sluchac, zdaniem, wedlug* теже неутралности у процени вероватноће истинитости преношене информације, *niby, jakoby* указују на ниско вредновање истинитости пропозиције, док маркер *rzekomo* указује да пропозиција не одговара стварности. Градуирање маркера према показатељу мере истинитости/неистинитости информације која се преноси из друге руке била је заступљена и у нашем ранијем раду који је посвећен контрастирању имперцептивних показатеља у српском и украјинском језику (ПОПОВИЋ 1996, 2000), као и у другим радовима посвећеним истој проблематици у словенским и несловенским језицима (KORYTKOWSKA, KOSIESKA-TOSZEWA 1993; ROSZKO 1993; KORYTKOWSKA, 1999; KOSIESKA-TOSZEWA, KOTSYBA 2007, 2008).

Анализирајући маркере евиденцијалности овом приликом дошли смо до закључка да функције евиденцијалних и модалних маркера могу вршити иста језичка средства. У зависности од структуре исказа која одсликава ситуативни контекст, првенствено од чињенице да ли у функцији примарног говорника, чији се извор цитира у актуелном исказу, наступа неодређено, уопштено или конкретно лице (укључујући самог актуелног говорника када је посреди аутоцитирање) један те исти маркер може да врши функцију показатеља евиденцијалности или модалне функције. Функција евиденцијалног маркера подразумева упућивање на примарни извор информације, као и дистанцирање у односу на њу, док модална функција обухвата процену вероватноће пропозиције од стране говорног лица. Настојаћемо да илуструјемо такав став конкретним примерима.

Упоредићемо четири случаја рапортивне евиденцијалности са додатним модалним маркерима у којима су као извор информације послужили искази актуелних говорника или других говорних лица:

(20) Мама је **наводно** рекла да се враћа у седам.

(21) Мама је рекла да се **наводно** враћа у седам.

(22) **Наводно** сам рекао да ће се мама враћати у седам.

(23) Рекао сам да ће се мама **наводно** враћати у седам.

Маркер евиденцијалности *наводно*, који је уједно и модални модификатор у појединим од наведених примера, врши различиту функцију с обзиром на неодређеност/уопштеност/конкретност извора ин-

формације. У примерима (20) и (22) он упућује на неодређени извор информације у односу на који говорно лице се дистанцира у мањој или већој мери. Дакле, у њима маркер *наводно*, сходно својој етимологији, упућује на туђе наводе. У исказима (21) и (23) извор информације је познат, док је употреба маркера *наводно* мотивирана другим факторима. Размотрићемо разлике између наведених исказа путем издвајања основних компоненти њихове семантичке структуре. Исказ (20) *Мама је наводно рекла да се враћа у седам*:

- 1) Кажем Р
- 2) Кажем Р јер тако каже неодређени говорник X_n
- 3) Не тврдим да је $P = S$
- 4) Мислим да други треба да знају Р јер Р објашњава нешто у вези са S.

Као што видимо, у исказу (20) изворни говорник није аргумент пропозиције, реч *наводно* припада модусу и функционише као маркер евиденцијалности чији је основни циљ *ујућивање на неодређени (ев. уојићени) извор информације*.

У исказу (21) *Мама је рекла да се наводно враћа у седам*, маркер *наводно* модификује диктум са аспекта епистемичке процене вероватноће информације која се преноси. Семантичка структура исказа (21) може да се прикаже на следећи начин:

- 1) Кажем Р
- 2) Кажем Р јер тако каже говорник X
- 3) Не тврдим да је $P = S$
- 4) Сумњам да је $P = S$
- 5) Мислим да и други треба да сумњају да је $P = S$

Примарни говорник X у исказу (21) истовремено је аргумент унутрашњег предиката. Маркер *наводно* у исказу који је заснован на цитирању исказа конкретног изворног говорника има другу функцију него у исказу који упућује на ранији исказ неодређеног говорника (20). Он не само да упућује на дистанцирање говорног лица у односу на извор информације коју преноси, већ обухвата и процену вероватноће подударања/неподударања пропозиције са реалном ситуацијом.

У исказу (22) *Наводно сам рекао да ће се мама враћати у седам* маркер *наводно* такође упућује на неодређени извор информације. Примарни говорник X истовремено је аргумент унутрашњег предиката, маркер рапортивне евиденцијалности *рекао сам* упућује на аутоцитирање од стране говорног лица. С обзиром на чињеницу да су наведена два маркера евиденцијалности комплементарна — не могу да се користе у истој функцији у истом контексту, удео евиденцијалности у маркеру *наводно* скоро сасвим потискује модална функција негирања истинитости информације која се преноси:

- 1) Кажем P
- 2) Кажем P јер тако каже говорник X_n
- 3) Говорник X_n каже да сам то рекао ја
- 3) Тврдим да $P \neq S$
- 4) Мислим да и други треба да знају да $P \neq S$.

У исказу (23) *Рекао сам да ће се мама наводно враћати у седам*, који је формално и суштински заснован на аутоцитирању, маркер *наводно* не може да врши функцију евиденцијалности — указивање на неодређени извор информације у исказу са маркером аутоцитирања је алогично, нема ни модалну функцију процене вероватноће истинитости пропозиције, као у примеру (22), већ наступа у улози маркера лудичке ситуације — када се игра приказује као стварност. У овом случају прилог *наводно* семантички и прагматички одговара другом маркеру евиденцијалности који се такође користи у сврху обележавања игре — *бајаџи*, *као бајаџи*, *кобајаџи*, тј. „није стварно, само је игра”. На пример, дете — детету (24) *А сад кобајаџи сјавамо*. Полазећи од наведеног структура исказа (23) може бити приказана на следећи начин:

- 1) Кажем P
- 2) Кажем P јер сам то и раније рекао
- 3) Кажем да $P \neq S$
- 4) Кажем да треба да изгледа да је $P = S$
- 4) Мислим да други желе да прихвате да је $P = S$, иако знају да $P \neq S$.

Дакле, као и у случају првог типа евиденцијалности који је заснован на личном — директном и индиректном, искуству говорног лица, и у случају рапортивне евиденцијалности издвајамо исказе у којима је могућа употреба модалних маркера и оне, где њихова употреба није прикладна.

Маркери евиденцијалности оптерећени су епистемичким модалним значењем тамо где је извор примарне информације — конкретно говорно лице (21). У том случају процена степена вероватноће истинитости пропозиције P варира од сумње да је $P = S$ (у случају када је исказ заснован на исказу конкретног другог лица) до тврдње да $P \neq S$ када је у питању преношење туђег исказа који је заснован на цитирању актуелног говорника према шеми „Неко је рекао да сам ја рекао оно што сад говорим”.

У случају упућивања на неодређени извор информације маркери евиденцијалности модално су неутрални (20). Уколико се приликом преношења информације из неодређеног или уопштеног извора употребе два маркера евиденцијалности један од њих на семантичком нивоу дублира показатељ дистанцираности говорног лица у односу на извор информације. Када два маркера наступају у једној функцији

један од њих преузима додатну, модалну функцију исказивања сумње у истинитост пропозиције:

(24) *Kako je javila južnokorejska agencija Jonhap, do sukoba je došlo kada je severnokorejski brod **navodno** prešao pomorsku granicu između dve zemlje u blizini ostrva Paengwong-do, a južnokorejski na to ispalio hice...* [Blic, 10. 11. 2009];

(25) *Izrael **navodno** priprema napad na Iran. Izraelski mediji **preneli** su vest koju je objavio francuski list Ekspres da su izraelske vazduhoplovne snage izvele vojnu vežbu napada na Iran između Izraela i Gibraltara.* [Danas 03/05/2009].

У примеру (24) у функцији маркера евиденцијалности употребљен је глагол *како је јавила*, док прилог *наводно* указује на сумњу актуелног говорника да пропозиција одговара стварности. У примеру (25) прилог *наводно* указује на неодређени извор информације који се накнадно прецизира у ширем контексту саопштења, тј. функционише искључиво као маркер евиденцијалности.

Изложена анализа указује на чињеницу да се у функцији маркера евиденцијалности и модалних маркера епистемичке модалности могу користити иста језичка средства, као и на то да степен епистемичке евалуације исказа од стране метаспикера варира у оквиру једног језичког показатеља у зависности од типа референције у исказу.

2.0. Инференцијална евиденцијалност у српском и украјинском језику

2.0.1. Глаголи перцепције као маркери нулте и инференцијалне евиденцијалности

С обзиром на чињеницу да се у случају нулте евиденцијалности преноси информација коју говорник непосредно перципира за време трајања говорне ситуације у таквим исказима логично је присуство перцептивних глагола: (26): *Гледам како се деца играју. Видим како прелази улицу. Чујем како неко улази у сџан. Слушам како Марџа свира.* (27) *Пада киша. — Види! Пада киша. Гледај како ђада киша. Свирају џубачи. — Слушај! Свирају џубачи. Слушај како свирају џубачи.* Скреће на себе пажњу чињеница да се сваки од ових глагола у индикативу користи у несвршеном обичу што дочарава да процес перцепције траје за време говорне ситуације. У наведеним примерима субординирана реченица припаја се глаголу перцепције уз помоћ везника *како* који, могло би се рећи, уз глаголе перцепције потврђује нулту евиденцијалност на синтаксичком нивоу. У српском језику глагол перцепције *видети* може да се користи за исказивање нулте евиденцијалности и уз везник *где*:²

² Глагол *чути* уз везник *где* у значењу *како* користи се само у аористу, у стилски обележеним текстовима:

- (28) *Gledam odozgo i vidim gde oblik izbija*
Iz ništavnosti bezobličja... [Махмуд Дервиш (прев. Т. Ботић), По-
 ља, LIII, 453, 2008];
- (29) ... *vidim gde* vozač gleda ispred sebe na drum... [polovniautomobili.
 com].

Двовидски глаголи перцепције *видети* и *чути*, међутим, могу да се користе и за изражавање других врста евиденцијалног значења уколико се уз њих у субординативној реченици употреби везник *да*. Глагол *видети* уз везник *да* у српском језику служи за исказивање инференцијалне евиденцијалности — упућује на логичко закључивање као извор информације, самим тим губи своју перцептивну природу и прелази у тзв. нефактивне глаголе који имплицирају све истиносне вредности које пропозиција може да има, осим истинитости и неистинитости:

(30) **Видим** (= мислим) *да си научио домаћи*. — 'Закључујем да си научио домаћи задатак на основу резултата које показујеш'.

(31) *Видим да људи овде воле кошарку*. [Глас јавности, 26. 11. 2009];

Глагол *чути* уз везник *да* користи се за исказивање рапортивне евиденцијалности:

(32) **Чујем** (= неко ми је рекао) *да си положио испит*. — 'Преносим информацију коју сам чуо из другог извора'.

(33) **Чујем да се** *karte za moj koncert odlično prodaju*. [Svet, 11. 10. 2009];

2.1. Глаголи *изгледајти* и *чинијти се* као маркери инференцијалне евиденцијалности

У функцији маркера инференцијалне евиденцијалности глагол *видети* може да замени други глагол перцептивног порекла који функционише у српском језику као нефактивни — *изгледајти*: (32) **Изгледа ми да си научио домаћи**. У овом случају употреба глагола *видети* и *изгледајти* може да се семантички образложи путем следеће парафразе: 'Чињенице којима располажем наводе ме на закључак да је ситуација S имала место'.

Пишући о модалној употреби нефактивних глагола у српском језику И. Трбојевић изједначаје у семантичкој равни глаголе *изгледајти* и *чинијти се* убрајајући их у евиденцијалне, као што додаје и да се у зависности од тога да ли се ови глаголи користе са дативом личне заменице првог лица субјективизује или објективизује дистанца од истинитости пропозиције (2004: 168). По нашем мишљењу глаголи *чинијти се* и *изгледајти* спадају у различите типове евиденцијалних глагола. А исти глаголи са личном заменицом у дативу представљају

И чу Мојсије *где* народ плаче у породицама својим, сваки на вратима од шатора свог... [Свето писмо, Четврта књига Мојсијева, гл. 11, 10].

И исприча како у сну чу где *џа Јован виче*... [radioiskon.org].

чак различите лексеме у односу на исте глаголе без заменица.³ Упоредићемо:

- (33) *Чини ми се да су махнули и шофер и кондуктёрка.* [www.mozgopol]
(Приметио сам то у једном тренутку);
(34) *Она, чини се, није се ни удавала.* [Разг.] (Неко ми је то рекао, не сећам се ко);
(35) *Изгледа ми да је узорак мало „укривљен“.* [Политика, 25. 11. 2009]
(Закључујем на основу онога што видим);
(36) *Неко је, изгледа, ојетџ њровали у љродавницу.* [Разг.] (*Комџиница ми је рекла*).

Поређење наведених примера показује да употреба заменице уз глаголе *чиниџи се* и *изгледаџи* само на први поглед указује на епистемичку модалност — тј. да је у питању процена вероватноће ситуације, али датив личне заменице првенствено упућује на чињеницу да говорно лице саопштава информацију за коју је оно једини извор. У овој употреби наведене маркере у српском језику могу да замене евиденцијале *џриметио сам да; закључио сам; љо мени/љо мом миџљењу: Чини ми се да се Марџа није обрадовала љоклону. — Приметио сам да се Марџа није обрадовала љоклону. По мени/љо мом миџљењу Марџа се није обрадовала љоклону; Изгледа ми да се Иван наљуџио — Закључио сам да се Иван наљуџио. По мени/љо мом миџљењу Иван се наљуџио*. Глаголи *чиниџи се* и *изгледаџи* уз датив личне заменице упућују на пут којим се стигло до информације — на основу симптома ситуације S' закључује се да је ситуација S имала место. Дакле модални маркери врше функцију показатеља инференцијалне модалности уколико упућују на извор информације, а не на процену њене истинитости.

Одсуство датива личне заменице чини глаголе *чиниџи се* и *изгледаџи* подесним за преношење информације из другог извора. У овом случају исти глаголи наступају као маркери рапортивне евиденцијалности. За њих је типична парентетичка употреба. У примерима (34) и (36) глаголи *чиниџи се* и *изгледаџи* не функционишу као модални, јер не изражавају однос говорног лица према истинитости пропозиције, већ истичу да је извор информације други исказ.

Разлика између глагола *чиниџи се* и *изгледаџи* уз датив личне заменице, тј. у функцији инференцијалних евиденцијала, по нашем мишљењу, може да се објасни уз помоћ фактора посматрача који се у случају глагола *чиниџи се* поистовећује са говорним лицем (доминира перцепција), а у случају глагола *изгледаџи* смешта унутар ситуације која се посматра, те се њени симптоми објективизују и наводе на закључивање путем дедукције. Уп.:

³ До сличног закључка на материјалу руског и пољског језика дошли су и други истраживачи: *кажется* наспрам *мне кажется* у руском језику (Булыгина, Шмелев 1997: 300) или *wydaje sie (zdaje sie) wydaje mi sie (zdaje mi sie)* [DANIELEWICZOWA 2002].

- *Чини ми се да пада киша.* — *Изгледа ми да је ова представа одлична.*
 (**Изгледа ми да пада киша*) (**Чини ми се да је ова представа одлична*).
 — *Ошкуд знаш?* — *Защо тако мислиш?*
 — *Видим кайи на стаклу.* — *Добар је редишељ.*

2.2. Маркери инференцијалне евиденцијалности у украјинском језику

Закључак до којег смо дошли на материјалу српског језика у претходном одељку потврђује и упоредна анализа са аналогним глаголима у украјинском језику. Украјински глаголи перцепције *бачи́ти* и *чу́ти* такође могу да се користе као показатељи нулте евиденцијалности уз везник *як*:

- (37) *Я бачу, як летить вишневий цвіт;*
 (37') *Видим како* одлеће вишњин цвет.
 (38) *Я чую, як воно дихає, зітхає, як неспокійно калатає його серце і б'ється живчик.* [Михайло Коцюбинський. Цвіт яблуні]
 (38') *Чујем како* оно дише, уздише, како немирно куца његово срце и пулсира било.

Уз везник *що* украјински глагол *бачи́ти* користи се као показатељ инференцијалне евиденцијалности:

- (39) *Я бачу, що ви вже вмісте реставрувати пам'ятки такого рівня.* [Щоденний Львів, 01. 08. 2005]
 (39') *Видим* (мислим) *да* сте у стању да рестауришете такве споменике.

Украјински глагол *чу́ти* уз везник *що* служи као маркер рапортивне евиденцијалности:

- (40) *Тепер я чую, що він паралельно злигався із БЮТОм.* [Правда, 18. 09. 2009]
 (40') Сада *чујем* (прича се) *да* се он паралелно спанђао са Блоком Јулије Тимошенко.

У украјинском језику постоји и глагол *чу́ти* у значењу „осећати” који такође користи као маркер различитих типова евиденцијалности у зависности од избора везника:

- (41) *Я чую, як мерзнуть руки.*
 (41') *Осећам како* ми се руке смрзавају — нулти степен евиденцијалности
 (42) *Чую, що мерзнуть руки.*
 (42') *Осећам да* ми се руке смрзавају' (сви симптоми су ту). — инференцијална евиденцијалност.

У случају инференцијалне евиденцијалности могућа је замена глагола *чу́ти* на маркер *мені здається*:

- (43) *...чую, що й сама я пилом припадаю... = Мені здається, що й сама пилом припадаю.*

(43') **Осећам** да ме прекрива прашина = **Чини ми се** да ме прекрива прашина.

2.3. Српски маркери евиденцијалности *изгледајти*, *мора да*, *сиђурно* и украјински маркер *напевно*.

Српском глаголу *чинити се* одговара украјински глагол *здаватися*, док би се глагол *изгледајти* адекватно превео прилогом *напевно*. Настојаћемо да илуструјемо ову претпоставку користећи тест који су применили Булигина и Шмељов на грађи руског језика како би скренули пажњу на разлику између руских евиденцијала *кажется* и *наверно* (Булигина, Шмелев 1997: 298—303):

- (44) *Мені здається (*напевно), з балона виходить газ. (Чуєш?)*
- (44') **Чини ми се** (*изгледа) да и из боце цури гас. (Осећаш?)
- (45) *Звідки ти знаєш? (*Чому ти так вважаєш?)*
- (45') Откуд знаш? (*Зашто тако мислиш?)
- (46) *Напевно (*здається), це важливий гість. (Господар постійно з ним).*
- (46') То је, **изгледа** (*чини се), важан гост. (Домаћин је стално уз њега).
- (47) *Чому ти так вважаєш? (*Звідки ти знаєш?)*
- (47') Зашто тако мислиш? (*Откуд знаш?)

Из наведеног следи да се српски глагол *изгледајти* према свом епистемичком напону више приближава модалном прилогу *сиђурно* који такође може да функционише као показатељ инференцијалне модалности: *Изгледа да је то неко важан. = Сиђурно је то неко важан. — Зашто тако мислиш? — Домаћин је стално уз њега.*

У показатеље инференцијалне евиденцијалности у српском језику свакако спада и српски глагол *морати* у безличној употреби уз *да*-реченицу:

- (48) *Мора да су већ отишли.* (Не видим им кола.)
- (49) *Мора да је професор на часу. (Није у кабинету, на чивилуку виси његов календар, није време паузе.)*

Ову употребу глагола *морати* П. Пипер назива неаподиктичном персуазивном и разликује је од дезидеративне: *Мораш да идеш* (1983: 168). Са аспекта упућивања на извор информације у примерима (48) и (49) реализована је инференцијална рефлексивна евиденцијалност, што потврђује могућност замене глагола *морати* маркерима *изгледа сиђурно*, или украјински еквивалент српске конструкције *мора да* — прилог *напевно*. Сва ова језичка средства, као што је било напоменуто, истичу чињеницу да је извор информације говорниково закључивање на основу доказа који су му доступни путем непосредне перцепције:

- (48) *Мора да/изгледа ми да/ сиђурно су већ отишли.* (Не видим им кола.)
- (48') *Напевно, вони вже поїхали. (Не бачу їхньої машини.)*

(49) *Мора да/изгледа ми да/сиђурно је професор на часу. (Није у кабинету, на чивилуку виси његов кайути.)*

(49') *Напевно, професор на лекцији. (Њого нема в кабинеті, на вішаку висить њого пальто.)*

2.4. Украјинске евиденцијале *видно, очевидно, напевно* насірам српских *види се да, очиђледно и сасвим сиђурно*.

У маркере инференцијалне евиденцијалности у украјинском језику спадају прилози *видно, очевидно* којима у српском језику одговара *очиђледно*. Прилог *видно* у односу на *очевидно* одређује у украјинском језику колоквијална употреба, што нас наводи на помисао да њему у српском језику одговара безлични глагол *видети се*, док је прилог *очиђледно* еквивалент украјинског *очевидно*:

(49) *Видно, що ти ніколи не була на парі матаналізу.*

(49') *Види се да никад ниси била на предавању из математичке анализе.*

(50) *Очевидно, що* зараз Секретариат Президента використовує ті ж методи, як за часів Кучми...Товариш, 68 (962), 03. 07. 2007

(50') *Очиђледно је да* сада кабинеті председника користити исте методе, као и у време Кучме.

(51) *...urednici ovog magazina oĉigledno prate trend bolesne mršavosti...* [Lepota i zdravlje, 19. 11. 2009]

У једном од својих истраживања В. Храковски је показао да руски прилог *определенно* има функцију евиденцијале, јер се користи у ситуацији када је лично искуство говорног лица сасвим довољно да би се закључило да је ситуација S имала место — *Ночью определенно шел дождь* (ХРАКОВСКИЙ 2005). У српском језику руском прилогу *определенно* одговарао би евиденцијални маркер *сасвим сиђурно*, за који И. Трбојевић тврди да спада у прилоге са амплификатором тоталитета за најмању епистемичку дистанцу „помоћу којих говорник изаражава своје тотално позитивно опредељење према истинитости пропозиције или практично поклапање референтне и лоциране тачке” (2004: 170). Са своје стране можемо да додамо да уколико епистемички маркер губи моћ градуирања мере истинитости пропозиције, он преузима на себе евиденцијалну функцију — тј. упућује на извор информације. У украјинском језику маркеру инференцијалне евиденцијалности *сасвим сиђурно* одговара *напевно* у другом од својих значења. Наиме, прилог *напевно* у украјинском језику има два значења која су супротна са епистемичког аспекта — 1) није сигурно — срп. *изгледа, вероватно*; рус. *вероятно*: (53) *Напевно, це спокій.* (Изгледа, то је мир); 2) сасвим сигурно — рус. *определенно, несомненно*: (52) *Він був тут. Це напевно.* (Био је овде. Сасвим је сигурно). Заједничку основу за ова два значења може да чини управо функција маркера инференцијалне евиденцијалности — ’претпостављам или

знам јер закључујем на основу премиса или чињеница којима располажем’.

2.5. *Ипак, још, већ и все-таки, ще, вже* као маркери инференцијалне евиденцијалности.

Маркери инференцијалне евиденцијалности *ипак* — и (укр.) *все-таки* указују на чињеницу да говорник поседује информацију која га наводи на закључак да пропозиција не одговара ситуацији за коју саговорник мисли да је имала место. Његова семантичка структура могла би да се прикаже на следећи начин:

- 1) Кажем да је S’
- 2) Мислим да верујеш да је S
- 3) Знаш да је S’
- 4) Мислим да треба да знаш да је S’

(53) *Starac ipak nije ubijen. Obdukcija pokazala da je starac iz Ugrinovaca umro od infarkta, što se kosi s priznanjem njegovog komšije da ga je ubio sekirom.* [Kurir, 18. 11. 2009];

(54) *Останньої миті він все-таки передумав і прибув у регіон...* [Главред, 31. 08. 2009]

Сличну семантичку структуру има и колоквијални маркер *веровао или не* (укр. *хочеш — вір, хочеш — не вір*), иза којег следи везник *али* (*але, а*), с тим што потоњи поседује већи илокутивни напон — прагматички обертон убеђивања у истинитост пропозиције:

(54) *Веровали или не ірашніаве сіялище корисїте више енергїје од чисїїх.* [ekoglas.autentik.net];

(55) *Але хочеш — вір, хочеш — не вір, а Верховний Суд таки визнав недійсними вибори у 2001-му.* [antenna.com.ua].

Прилози за време *још* и *већ* у асертивном исказу имају специфичну семантику јер указују на померање хоризонта очекивања саговорника у вези са информацијом која се преноси. По нама, таква семантика указује на чињеницу да *још* и *већ* функционишу као маркери инференцијалне евиденцијалности и имају исту семантичку структуру, као и наведени показатељ евиденцијалности *ипак*:

(56) *Ивана је већ оїїїїшувала на море.* (Иако си очекивао да Ивана буде овде саопштавам ти да тачно знам из поузданих извора да је отпутовала.)

Прилог *још* врши функцију маркера инференцијалне евиденцијалности само у одричним конструкцијама, у супротном указује на чињеницу да радња означена предикатом за који се везује овај прилог траје и за време говорне ситуације:

(57) *Воз још није сїїїїао.* (Иако си очекивао да воз стигне, саопштавам ти да он још није стигао што поуздано знам из извора који су ми доступни.)

У украјинском језику такву функцију аналогно врше речце *ще* и *вже*:

(58) *Ще не вмерла Україна.*

(59) *Помісна Церква в Україні вже існує — це Українська Православна Церква...* [archiv.orthodox.org.ua].

2.6. *Као **што** је **познайо** и як **відомо** као маркери инференцијалне евиденцијалности.*

Са друге стране маркер *познайо* је да, као *што* је *познайо* (укр. *відомо, що; як відомо*) упућује на чињеницу да је извор информације заједничко предзнање учесника комуникативне ситуације. Скреће на себе пажњу да овај маркер може на синтаксичком нивоу да има функцију предиката који увек стоји на почетку реченице (*познайо је да...*; (укр.) *відомо, що...*) или функционише као парентеза (*као што је познайо, (укр.) як відомо*) и у том случају може слободно да мења место у реченици.

Семантичка структура евиденцијале *познайо је* супротна је структури маркера ипак, али је њихов илокутивни учинак сличан — у прагматичкој равни оба одговарају асертиву *тврдим*.⁴ Упоредимо:

ијак

1) Кажем да је S'

2) Знам да је S'

3) Мислим да верујеш да је S

4) Мислим да треба да знаш да је S'

познайо је

1) Кажем да је S

2) Знам да је S

3) Мислим да и ти знаш да је S

4) Мислим да треба да се сложиш да је S

(56) *Poznato je da vino, zahvaljujući alkoholu i bezalkoholnim fitohemikalijama, smanjuje rizik od infarkta...* [24 sata, 12. 11. 2009];

(57) *Као што је познайо, реактивна енергија (реактивна снага тј. њена створа) изазива на преносном систему жубишке активне снаге (енергије) на исти начин као и ...* [www.elektrodoj.net];

(58) *Відомо, що внаслідок обертання планети сила тяжіння на екваторі менша* [space.univ.kiev.ua];

(59) *Як відомо, англійці полюбують випити.* [kreschatic.kiev.ua].

3.0. *Райортивна евиденцијалност у српском и украјинском језику*

Када се у исказима реализује рапортивна евиденцијалност чешће долазе до изражаја епистемички обертонови који, као што смо раније показали, представљају факултативну компоненту у семантичкој структури евиденцијала (види 1.1). Чињеница је да се та компонента може лако издвојити у процесу семантичке анализе у сваком конкретном случају. Као што је било показано на примеру евиденцијале

⁴ О семантичкој структури овог глагола види више у поглављу о асертивним исказима у *Синтакси савременог српског језика* (Поповић 2005: 1015).

наводно (види 1.5), један те исти евиденцијални маркер може истовремено да врши функцију показатеља неутралног, позитивног или негативног опредељења говорног лица према истинитости пропозиције, у зависности од одређености, неодређености или уопштености извора информације која се преноси. Стога, за разлику од ранијих анализа рапортивних евиденцијала, желели бисмо да у нашем истраживању кренемо управо од овог принципа типологије. Према томе, сматрамо да је сврсисходно поделити све маркере рапортивне евиденцијалности на ауторапортивне, одређено-рапортивне и неодређено-рапортивне.

3.1. Ауторапортивна евиденцијалност

Као што је било напоменуто раније, на аутоцитирање у српском језику указују маркери (*ја*) *рекао сам* или *као што сам (раније/већ) рекао/напоменуо, истакао*:

(60) *Palma: Nisam rekao pritisak, već — bila inspekcija.* [PTV 17. 07. 2009];

(61) *Kao što sam već rekao, nemačka preduzeća su od 2000. godine u Srbiji investirala više od 1 milijarde evra.* [Profit, 5, 2009];

У украјинском језику ауторапортивност обележава се речима и изразима попут *я сказав, як я (вже/раніше) сказав, заакцентував, наголосив, підкреслив*:

(62) *Я сказав на прес-конференції: я не самовбивця, щоб вимагати гроші у народного депутата.* [rights.unian.net];

(63) *...як я вже зазначив, ми працюємо над названим законом.* [День, 105, 3. 07. 2007].

У маркере ауторапортивне евиденцијалности у књижевним делима са нарацијом у 1. лицу спада глагол *сећа́ти се* (укр. *пригадувати*) у облику 2. л. индикатива: (60) *Сећа́ти се да* (као што сам раније рекао) *сам ја йперед сам йолазак кола био несѣао...* [Данило Киш, Башта, пепео]. У овом исказу говорно лице-наратор подсећа саговорника на свој ранији исказ, са којим је претходно упознао читаоца.

3.2. Рапортивност са одређеним извором информације

У случају одређено-рапортивне евиденцијалности у српском језику користе се маркери (*како (је)*) + *казати/рећи, јављати/јавити; саопштиавати/саопштијати, йреносити/йренети...* + Nom, *йрема речима, йрема мишљењу* + Gen, *сагласно* + Dat, *у складу са* + Instr, *йрема, йо* + Nomen Verbale Loc, и др.

(64) *Među njima je, kako javlja Rojters, bila i novinarka Anse...* [Večernje novosti, 16. 11. 2009];

(65) *Prema mišljenju Varge, s obzirom na trenutne okolnosti i raspored snaga u EU, realnije je očekivati da će kormilo Unije preuzeti neki političar iz manje države.* [Danas, 11. 11. 2009];

(66) *По ньому не стоїти ні арґументи адвоката да адвокати у Евроїї нису обухваћени фискализацијом.* [Политика, 11. 11. 2009];

У україїнском језику у маркере рапортивности без модалног модификатора спадају речи и изрази: *як говорити/казати/сказати, повідомити/повідомляти, передавати/передати... + Nom, за висловом, на думку, за словами, зі слів + Gen, згідно з + Instr.:*

(67) *Але, як сказав начальник митниці Василь Шайда, на кордоні значно спокійніше,* [Волинь, 03. 11. 2009]

(68) *За словами Медведєва, посол „розпочне роботу пізніше, конкретні терміни буде визначено з урахуванням реальної динаміки наших відносин”.* [newsru.ua/ukraine/11aug2009];

(69) *На думку незалежного експерта причиною вибуху в будинку в Євпаторії була бризантна речовина.* [newsru.ua]

Сва наведена средства нису маркирана у погледу процене истинитости информације која се преноси. Међутим, уколико су у исказу употребљени глаголи попут: *тврдити* (укр. *стверджувати*), *не веровати*, *негирати* (укр. *не вірити, заперечити*) и др. у функцији предиката вишег ранга или у парентези, актуализује се факултативна компонента семантичке структуре евиденцијалног исказа — исказује се однос изворног говорног лица према саопштаваном, тј. одређује се његово позитивно или негативно опредељење према истинитости пропозиције:

(70) *Otapanje ledene kore na Grenlandu i na Južnom polu moglo bi, kako tvrdi NASA, nivo mora povećati za otprilike 70 metara.* [poljoprivreda.info];

(71) *Шеф словачке дипломатије Мирослав Лајчак не верује да БиХ ирећи нови рати...* [vesti.krstarica.com];

(72) *Судмедексперт стверджує, що у Олійника були шанси вижити* [Новини, 7. 07. 2009];

(73) *Крім того, А. Яценюк не вірить у те, що Росія „пробачить” Україні мільярдні штрафи за недобір газу.* [УНІАН, 21. 11. 2009];

(74) *Суть була у тому, що, неовби, під час війни в Афганістані були випадки, коли радянські війська знищували своїх, тих, хто потрапив в оточення. Наче були докази, і про це сказав Сахаров. Червонопиский категорично заперечив це.* [bbc.co.uk].

Српски маркери наводно, као, *бајаџи*, *шобож(е)*, као и њихове комбинације као *бајаџи (кобајаџи)*, као наводно и україїнски *мовляв, схоже, ніби, нібито, буцім (буцімто)* најчешће се користе уколико је извор информације уопштен, неодређен, а тиме и непоуздан.

(75) *Prema uhapšenim članovima Vetevendosja navodno [je] loše postupano.* [28/08/2009 <http://www.setimes.com>];

(76) *Teniserka Serena Vilijams navodno ima veliku želju da glumi i nekom akcionom filmu, pa je, pošto holivudski producenti ignorišu taj njen hir, spremna*

da plati pozamašan iznos jednoj čuvenoj produkcijskoj kući da bi napisali ulogu za nju. [24 sata, 10. 11. 2009];

(77) *Отишла је Моника, **кобајаџи** јој жрењком срце сломио.* [<http://www.redstarbelgrade.com/forum/default>];

(78) *Stonsi **kobajagi** sadili drveće.*

*Fenomenalan koncert Stonsa na Ušću i besprekorna organizacija ovog događaja proteklih dana bila je začinjena još jednom **senzacionalnom informacijom** — da su legendarni muzičari posadili drveće u Parku mira! I, dok su mnogi već počeli da zamišljaju Mika Džegera s ašovom u ruci, „Kurir” saznaje da slavni rokeri nisu ni videli mladice koje su, **navodno**, lično zasadili!* [Kurir, 19. jul 2007];

(79) ***Tobož**, agencije za energetiku i telefoniju toliko su nezavisne u svojim računicama da ih ni vlada ne može prenebreći.* [Politika, 21. 10. 2008];

(80) *Литвину переказали, **мовляв** ВР і не помітить, що він узьв відпустку.* [unian.net/ukr/news, 19. 10. 2009];

(81) *Всі сміялися, **мовляв**, це несерйозне захоплення.* [ogo.ua/archive];

(82) *У середу 21-го січня до рук ТаблоІДа потрапила неймовірна інформація — **нібито** одна з найбільш залізобетонних пар столичної тусовки розбивається на дрібні уламки.* [TabloID 30. 01. 2009];

(83) *Батьки дівчинки, яку **нібито** загризли собаки, вимагають правди.* [unian.net/ukr/news/news];

(84) *У Чернівцях **буцімто** включили опалення (формуємо список „холодних” будинків)* [vidido.ua/index.php/poglyad].

Уколико се наведени маркери користе у исказима са одређеним извором информације они имају изразиту епистемичку функцију — рангирају информацију у погледу процене степена њене истинитости — од исказивања сумње помоћу речи *наводно*; (укр.) *мовляв*, до јаче сумње, *бајаџи*, *шобож(е) као*; (укр.) *ніби*, *нібито*, *схоже*, *буцім* (*буцімто*). На тај начин актуализује се факултативна компонента семантичке структуре евиденцијалног исказа — однос актуелног говорника према истинитости пропозиције. Скреће на себе пажњу да се у оба језика помоћу наведених средстава повећава епистемичка дистанца у односу на вероватноћу истинитости пропозиције, али само у правцу њене негативне оцене. У случају рапортивне евиденцијалности са одређеним извором информације ни у једном од корпуса нисмо забележили језичка средства за исказивање позитивне процене степена истинитости пропозиције од стране актуелног говорника. Пропозиција у којој се преноси информација из поузданог извора може да се одреди према вероватноћи истинитости од стране актуелног говорника само негативно:

(85) *Kao što si i ti meni privatno napisao da si upravo ovaj tekst o „trotovima” sprečio da bude objavljen na sajtu, a ja se onda prenerazim kad ga nađem ovde. A **kobajagi** si sprečio njegovo objavljivanje...* [freedomfight.net/forum/viewtopic];

(86) *Izreal **navodno** priprema napad na Iran. Tel Aviv — Izraelski mediji preneli su vest koju je objavio francuski list Ekspres da su izraelske vazduhoplovne snage izvele vojnu vežbu napada na Iran...* [Danas 03/05/2009];

(87) *Druge dve mame su se, **tobož**, divile dečjoj ambiciji i maminom smislu za organizaciju.* [Press 11. 11. 2008];

(88) *GSP krade! Poskupljenje 66% kao zbog PDV-a! A sada me zanima zbog čega su karte poskupele? Kako možete reći da su poskupele zbog uvođenja famo-znog PDV-a koji iznosi 18%?* [forum.krstarica.com];

(89) *Aleks: Goran kao nije kriv, a Vanja je posramljena.* [24 sata, 18. 03. 2008].

(90) *Kada sam jednom nosio komp u servis onaj covek mi ubacio sifru i na-ravno kao zaboravio koju.* [http://www.sk.rs/forum/archive];

(91) *Леннокс все упирається, каже, мовляв, старенький. Ну а я йому: який там старенький, я ж показав тобі, що вік і пауза між боями не грають жодної ролі.* [unian.net/ukr/news, 21. 11. 2009];

(92) *Олімпійська чемпіонка Ліля Подкопаєва, зі слів її ще чоловіка Ти-мофія Нагорного, схоже, вичікує слушної грошової пропозиції.* [TabloID 30. 01. 2009];

(93) *10 нелегалів, які їхали буцімто на весілля затримали прикордонники.* [Закарпатські новини, 24. 03. 2009];

(94) *Львівська міськрада чекає на офіційний коментар польського посла про буцімто неготовність Львова до „Євро-2012”.* [zik.com.ua/ua/news/2007/06/19].

У поєдиним примерима актуализоване су обе факультативне ком-поненте семантичке структуре евиденцијалног исказа — изказана је епистемичка дистанца у односу на пропозицију и изворног и актуел-ног говорника. Често су у питању супротни ставови у погледу иска-зивања процене вероватноће истинитости исказа.

(95) ... *Kako tvrdi njen bivši suprug, Ojani Noa, navodno ga sve vreme prate agenti.* [Opera, 17, 20. 11. 2009];

(96) *Міністр палива те енергетики Іван Плачков спростовує заяви росій-ського „Газпрому”, буцімто Україна взимку відбиратиме російський газ.* [mynews-in.net/printnews].

Настојање актуелног говорног лица да увери саговорника у исти-нитост или неистинитост информације коју преноси издвојили смо као трећу факультативну компоненту семантичке структуре исказа са маркером евиденцијалности (види 1.1). Ова компонента лексички се експонира помоћу маркера *їознаїю је* (укр. *відомо*), који се комбинује са пропозицијом која садржи информацију из непоузданог извора. Као што је било показано, маркери *їознаїю је* и *відомо* спадају у по-казатеље инференцијалне евиденцијалности (види 2.6). Међутим, у случају преношења информације из непоузданог извора која не чини заједничко предзнање учесника у комуникацији, рапортивна евиден-цијалност потискује инференцијалну у структури маркера *їознаїю је*:

(97) *A gde će karijeru nastaviti 25-godišnji srpski reprezentativac, to još niko ne zna. Poznato je da ga mnogi žele, i to najveći evropski klubovi.* [Glas javnosti, 16. 11. 2009];

(98) *Як відомо, англійці полюбляють випити...* [Хрещатик, 51, 2258, 9. 04. 2003].

Када се актуализује више факултативних компоненти семантичке структуре категорије евиденцијалности — однос изворног говорника према саопштаваном, епистемичка дистанца актуелног говорника према саопштаваном, као и његово настојање да утиче на саговорника у погледу моделирања његовог става према истинитости пропозиције, рапортивни искази су најкомплекснији:

(99) *Ніколи не вірте артисту, який твердить, буцімто стоимився від шанувальників...* [Хрещатик, 51, 2258, 9. 04. 2003];

(99') Никад **немојте веровати** глумцу који *тврди* да се тобоже уморио од поклоника...

У примеру (99/99') императив *не вірте* (немојте веровати) упућује на интенцију актуелног говорног лица да убеди саговорника у неистинитост пропозиције. Док свој став према неистинитости пропозиције актуелни говорник исказује помоћу маркера *буцімто* (тобоже), који уз наведени извор информације *артист* (гумац) врши епистемичку функцију која би могла да се опише као „сумњам да је пропозиција истинита”.

3.3. *Рајортивності са неодређеним извором информације*

За преношење информације из неодређеног или уопштеног извора у српском језику користе се маркери: *прича се, кажу, ђоворе, веле, изгледа, ако је веровајћи причама, колају приче*, али, као што је било раније напоменуто, и речи *наводно, чини се, изгледа, тобож(е), бајају, као* уколико уз њих није наведен други извор информације:

(100) *Priča se po gradu da su Srbi pravili neke zločine i to sad ulazi u dnevne razgovore i to je jedan put ozdravljenja.* [www.pescanik.net, 5. 11. 2004];

(101) *Jedni kažu da je to politički tumor čiji je krajnji cilj uništenje srpske države. Drugi, opet, vele da je u pitanju ustavna obaveza i rutinski akt usmeren na bolji život stanovnika severne [pokrajine].* [Politika, 9. 11. 2009];

(102) *Teniserka Serena Vilijams navodno ima veliku želju da glumi u nekom akcionom filmu, pa je, pošto holivudski producenti ignorišu taj njen hir, spremna da plati pozamašan iznos jednoj čuvenoj produkcijskoj kući da bi napisali ulogu za nju.* [24 sata, 10. 11. 2009];

(103) *У последње време кријумчарење оружја је, чини се, бар на нашим просјторима, изузетно лака ствар...* [ИН4С, 21. 08. 2009];

(104) *...izгледа da se smanjuje broj zaraženih...* [Blic, 14. 11. 2009].

Када је реч о рапортивним исказима са неодређеним извором информације у српском језику скреће на себе пажњу чињеница да се у функцији маркера евиденцијалности користе плурални облици *verba dicendi*: *кажу, ђоворе, веле* у презенту или *rekli су* у перфекту, ређе *рекоше* у аористу. Ови облици могу да врше функцију предиката — најчешће на почетку исказа, или да се употребљавају парентетички, када слободно мењају место у реченици. Међутим, издвајају се

два типа рапортивних исказа са *verba dicendi*. У једном од њих извор информације је неодређен, јер није важно са становишта говорног лица ко је пренео информацију:

- (105) *Кажу да кад се жуцимо и умиремо видимо све слике.* [enovine.net];
- (106) *Говоре да не треба клеветати (ошварати)...* [bsn.org.rs];
- (107) *Када је Иван-беџ почео градити, веле, погледао је у најближе бацишине села, звано Ружиш...* [bogojevic.net].

У другим исказима имплицира се да је извор информације неко ко је надлежан да је пружи. У том случају уз предикат се користи одредба за место са предлогом у која метонимијски упућује на извор информације који одређујемо као уопштени:

- (107) *У свим странкама кажу да очекују добар rezultat.* [B92 10. 11. 2009];
- (108) *У Министарству за породицу, омладину и спорти РС рекли су да је у склопу реализације пројекта „Изградња 97 кућа...”* [srbizasrbe.net].

У украјинском језику веома су развијени маркери само за неодређену рапортивност — *плітують, подекують, чути що, ходять чутки (плітки), якщо вірити чуткам, за чутками, згідно з чутками*, а распрострањени су и плурални облици глагола *казати, говорити, повідати*, који као и у српском језику указују на неодређени извор информације, а уз допуну са предлогом у на уопштени надлежни извор:

- (109) *Кажуть, газ перекриють.* [novynar.com.ua];
- (110) *У міністерстві ЖКГ кажуть, що у Кіровограді — завищені тарифи на комунальні послуги.* [kirovograd.proua.com]

Глаголи *подейкувати* и *пліткувати* спадају у акционалну класу дистрибутивних глагола са редукованом парадигмом лица и броја. Код ових глагола необележен је само облик 3. л. мн. презента или облик множине у перфекту, што указује на њихову уску специјализацију у функцији предиката неодређено личних реченица. Наведени глаголи указују на неодређеност извора информације и уз допуну са предлогом у, јер основна семантичка компонента ових глагола, осим вербалне делатности, јесте ширење гласина, а не преношење информације, као код осталих глагола *verba dicendi*.

- (105) *В мерії подекують, що Черновецький відпочиває в США. Прес-служба стверджує — в Україні.* [http://kyiv.proua.com Київ, 30. 07. 2009];
- (106) *У Раді подекують про дострокові вибори і війну всередині коаліції.* [newsru.ua/ukraine/13may2008];
- (107) *Подейкують, що у Таї Повалий невдовзі буде машина з іменними номерами* [День, 233. 04. 12. 1998];
- (108) *Пліткують, що 8 вересня сесія міськради передасть в оренду на 49 років Теплокомуненерго...* [forum.ck.ua];

О функції показатеља рапортивне евиденцијалности у случају глагола перцепције *чути* са везником *що* већ је било речено раније (види 2.0.1).

(109) *Що Ви можете порадити про не дорогий ковролін? Чула, що він шкідливий — щось виділяє.* [mamaclub.ua];

На развијеност евиденцијалних исказа са неодређеним извором информације у украјинском језику указује постојање одглаголских деривата *плітка* и *чутка*, за које нема аналога у српском језику. Српске именице *вєстї* и *о́говарање* не одсликавају сему неодређености извора информације која је обавезна у структури ових маркера евиденцијалности.

(110) *Ходять чутки, що буквально з дня на день вийде указ Президента України Л. Кучми про те, щоб у нас, як і в Америці, з'явилися іменні номери.* [День, 233, 04. 12. 1998];

(111) *Перше місце у рейтингу пліток про Симоненка посідає чутка про те, що лідер КПУ нещодавно знову став батьком! За чутками, Петро Миколович не рівно дихає у бік однієї зі співробітниць Компартії.* [TabloID 30. 01. 2009];

(112) *Між іншим, якщо вірити чуткам, Окунська не вперше зіткнулася із фізичним насильством.* [TabloID 27. 10. 2008].

3.4 Синтаксички йоказатељ рапортивне евиденцијалности.

Посебну пажњу међу маркерима рапортивне евиденцијалности привлачи један синтаксички показатељ. Својевремено је Ана Вјежбицка скренула пажњу на чињеницу да није могућа употреба субјекта који садржи експресивну компоненту, тј. указује на експресивну оцјену објекта од стране говорног лица, осим ако је реч о цитирању [WIERZBIŃSKA 1970]. Рецимо, могуће је рећи:

(113) *Цон је добар скијаш*, али је исказ „Добар скијаш ми се осмехнуо” у најмању руку чудан, осим уколико не представља цитат или не садржи маркер одређености (*неки, један*) [WIERZBIŃSKA 1970/1982: 239].

Исто важи и за имена у деминутиву. Њихова употреба је могућа само у вокативу:

(114) *Надице, додај ми, молим те, ту књижу.*

(115) *Оленько, покажи мені свої прикраси.*

Уколико се такви облици нађу у функції субјекта такође изричито указују на цитирање *Надица је йоказала књижу, Оленька підійшла до бабусі*, у супротном се експресивна обележеност лексеме неутрализује:

(116) *Надица је дойушовала у недељу.*

(117) *Оленька сьогодні прокинулася рано.*

Стога можемо да закључимо да експресивно обележена лексема у функцији неодређеног субјекта спада у синтаксичке показатеље ауторапортивне евиденцијалности. Међутим, детаљније истраживање ове проблематике морамо препустити неком будућем раду.

4.0. Закључак.

Семантичка структура маркера евиденцијалности састоји се од обавезних и факултативних чинилаца. У семантичкој структури рапортивних маркера издвајамо додатне чиниоце у односу на инференцијалне маркере. Комбинација чинилаца одређује врсту евиденцијалног маркера. На такав начин све маркере разврставамо на показатеље нулте евиденцијалности, инференцијалне и рапортивне маркере.

Разлика између нулте евиденцијалности и инференцијалности може да буде потврђена на лексичком нивоу — могућношћу употребе у инференцијалним исказима модалних оператора који објашњавају пут којим се стигло до информације, тј. врше евиденцијалну функцију, као и на синтаксичком — глаголи визуелне перцепције имају различиту спојивост у оба случаја.

У оквиру рапортивних исказа издвајамо исказе са аутоцитирањем, конкретним, неодређеним и уопштеним извором информације. Иста лексичка средства могу да врше евиденцијалну или епистемичку функцију у исказу у зависности од типа извора информације.

Након извршене анализе лексичких маркера семантичке категорије евиденцијалности у српском и украјинском језику дошли смо до закључка да се они структурно и садржајно углавном подударају. Међутим, у српском језику примећује се већи спектар маркера за инференцијалну евиденцијалност, док у украјинском језику маркер *напевно*, због своје семантичке разумљивости, обавља неколико функција за које у српском језику постоје посебни маркери: *изгледа*, *сиђурно* и *сасвим сиђурно*. Са друге стране, у украјинском језику постоје специјализовани маркери за рапортивност са неодређеним и уопштеним извором информације којима у српском језику одговарају плурални облици *verba dicendi*. У циљу прегледнијег сагледавања таквих сличности и разлика прилажемо табеларни приказ основних лексичких маркера евиденцијалности у оба језика.

Прилог I.

рапортивна евиденцијалност	уопштени извор информације		<i>verba dicendi</i> + допуна са предлогом у	
	неодређени извор информације	укр.	а) <i>плітують, подејкують, чути що, ходять чутки (плітки), якщо вірити чуткам, за чутками, згідно з чутками;</i> б) <i>здається, напевно, мовляв; схоже; ніби, нібито; буцім (буцімто) без наведеного джерела інформації</i>	
		срп.	а) <i>прича се, кажу, говоре, веле, изгледа, ако вероваћи причама, колају приче;</i> б) <i>наводно, чини се, изгледа, шобож(е), бајаги, као без наведеного джерела информације</i>	
	епистемички апмплификатор уз конкретни извор информације	укр.	<i>як стверджувати; заперечувати; мовляв; схоже; ніби, нібито; буцім (буцімто)...</i>	
		срп.	<i>како тврдићи; негираћи; наводно; као; бајаги; шобож(е); као бајаги (кобајаги)...</i>	
	конкретни извор информације	укр.	<i>як говорити/казати/сказати, повідомити/повідомляти, передавати/передати... + Nom; за висловом. на думку, за словами, зі слів + Gen; згідно з + Instr...</i>	
		срп.	<i>како + казати/рећи, јављати/јавити, саопштавати/саопштити, преносити/пренети... + Nom; према речима, према мишљењу + Gen; сагласно + Dat; у складу са + Instr; према, по + Loc...</i>	
	аутоцитирање	укр.	<i>як я вже + сказати, зазначити, підкреслити... пригадуєте (у кн. делу са нарацією у 1. л.)</i>	
		срп.	<i>као што сам + рећи, истићи, нагласити... сећаће се (у кн. делу са нарацією у 1. л.)</i>	
инференцијална евиденцијалност		укр.	глаголи перцепције у индикативу уз везник <i>що</i> : <i>бачу, чую, що...</i>	<i>вважаю; на мою думку; мені здається, напевно; видно; очевидно; все-таки; хочеш вір, хочеш не вір; все; ще; як відомо...</i>
		срп.	глаголи перцепције у индикативу уз везник <i>да</i> : <i>видим, осећам да...</i>	<i>смаћрам; по мени; по мом мишљењу; чини ми се; изгледа ми; (сасвим) сигурно; мора да; види се; очигледно; ипак; веровали или не; још; већ; као што је познато...</i>
нулта евиденцијалност		укр.	глаголи перцепције у индикативу и императиву уз везник <i>як</i> : <i>дивитися, бачити, слухати, чути...</i>	
		срп.	глаголи перцепције у индикативу и императиву уз везник <i>како</i> : <i>гледаћи, видећи како/где, слушаћи, чући, осећаћи...</i>	

ЦИТИРАНА ЛИТЕРАТУРА

- БУЛЫГИНА, Татьяна, ШМЕЛЕВ, Алексей. *Языковая концептуализация мира (на материале русской грамматики)*. Москва: Школа „Языки русской культуры”, 1997.
- КУЦАРОВ, Иван. „Преисказните форми в съвременния книжовен български език и съответствията в полски език.” *Бюлетин за съпоставително изследване на българския език с други езици*, 2, 1976: стр. 56—64.
- КУЦАРОВ, Иван. „Преисказни модификатори в западните славянски езици.” *Съпоставително езикознание*, 3, 1978а, 6: стр. 47—54.
- КУЦАРОВ, Иван. „Функционално-семантички полета на категорията преисказност в славянските езици.” *Славянска филология*, т. 15. София: БАН, 1978б: стр. 391—401.
- КУЦАРОВ, Иван. *Преисказването в българския език*. София, 1984.
- ПОПОВИЃ, Људмила. *Ейсиџоларни дискурс украјинскоџ и срѣскоџ језика*. Београд: Филолошки факултет, 2000.
- ПИПЕР, Предраг. „Синонимије и конверзије с глаголом МОРАТИ.” *НССУВД*, 12/1, Београд, 1983: стр. 167—181.
- ХРАКОВСКИЙ, Виктор. „Эвиденциальность и эпистемическая модальность”. В. Hansen, P. Karlik (eds.). *Modality in Slavonic Languages (New Perspective) / Slavolinguistica*, 6. München: Sagner, 2005: стр. 87—94.
- ХРАКОВСКИЙ, Виктор (ред.). *Эвиденциальность в языках Европы и Азии (Сборник статей памяти Наталии Андреевны Козинцевой)*. Санкт-Петербург: Наука, 2007.
- AIKHENVALD, Alexandra. *Evidentiality*. Oxford: Oxford University Press, 2004.
- DANIELEWICZOWA, Magdalena. *Wiedza i niewiedza (Studium polskich czasowników epistemicznych)*. Warszawa: Wydawnictwo Uniwersytetu Warszawskiego, 2002.
- KORYTKOWSKA, Małgorzata. „Imperceptywność i jej przejawy w zdaniach złożonych w języku polskim i bułgarskim.” Z. Greń, V. Koseska-Toszeva (eds.). *Semantyka a konfrontacja językowa*, 2. Warszawa: Slawistyczny Ośrodek Wydawniczy. 1999: стр. 165—173.
- KORYTKOWSKA, Małgorzata, KOSKESKA-TOSZEWA, Violetta. „Z problematyki modalności imperceptywnej.” V. Koseska-Toszeva, M. Korytkowska (eds.). *Studia gramatyczne bułgarsko-polskie V—VI: Konfrontacja językowa. Słowotwórstwo. Wybrane kategorie semantyczne*. Warszawa: Slawistyczny Ośrodek Wydawniczy. 1993: стр. 177—191.
- KORYTKOWSKA, Małgorzata, ROSZKO, Roman. *Gramatyka konfrontatywna rosyjsko-polska, t. 2, cz. 6: Modalność imperceptywna*. Warszawa: Slawistyczny Ośrodek Wydawniczy. 1993.
- KOSKESKA-TOSZEWA, Violetta, KOTSYBA Natalia. About imperceptivity in Bulgarian, Polish and Ukrainian”. *Прикладна лінгвістика та лінгвістичні технології. MEGALING-2006*. Київ, 2007: стр. 162—175.
- KOSKESKA-TOSZEWA, Violetta, KOTSYBA Natalia. „What is Imperceptive Modality”. *Cognitive Studies*, 8, 2008: p. 139—157.
- KOSKESKA-TOSZEWA, Violetta, MINDAK Jolanta. O dwóch kategoriach modalnych w języku bułgarskim, polskim i serbo-chorwackim” *Studia konfrontatywne polsko-południowo-słowiańskie*. Wrocław, 1984: стр. 75—102.
- PALMER, Frank. *Mood and Modality*, Cambridge: Cambridge University Press, 1986.
- POPOVIĆ, Ljudmila. „Imperceptivnost u epistolarnom diskursu ukrajinskog i srpskog jezika.” *Konfrontativna jezička istraživanja*. Novi Sad: Filozofski fakultet, 1996: стр. 213—218.
- PLUNGIAN, Vladimir. „The place of evidentiality within the universal grammatical space.” *Journal of Pragmatics*, 33, 2001: стр. 349—357.
- ROSZKO, Roman. *Wykładniki modalności imperceptywnej w języku polskim i litewskim*. Warszawa: Slawistyczny Ośrodek Wydawniczy, 1993.
- TRBOJEVIĆ-MILOŠEVIĆ, Ivana. *Modalnost. Sud. Iskaz. Epistemička modalnost u engleskom i srpskom jeziku*. Beograd: Filološki fakultet, 2004.
- WIEMER, Björn. „Conceptual affinities and diachronic relationships between epistemic, inferential and quotative functions (preliminary observations on lexical markers in Russian, Polish and Lithuanian).” В. Hansen, P. Karlik (eds.). *Modality in Slavonic Languages (New Perspective) / Slavolinguistica*, 6. München: Sagner, 2005: r. 107—131.

WIEMER, Björn. „Grammatical evidentiality in Lithuanian (a typological assessment)”. *Baltistica*, 41, 1, 2006a: г. 33—49.

WIEMER, Björn. „Particles, parentheticals, cowjunctions and prepositions as evidentiality markers in contemporary Polish (A first exploratory study).” *Studies in Polish Linguistics*, 3, 2006b: г. 5—67.

WIEMER, Björn. „Косвенная засвидетельствованность в литовском языке.” В. Храковский (ред.). *Эвиденциальность в языках Европы и Азии (Сборник статей памяти Наталии Андреевны Козинцевой)*. Санкт-Петербург: Наука, 2007: стр. 197—240.

WIERZBIŃSKA, Anna. „Descriptions or quotations?” *Sign, Language, Culture*, t. 1. The Hague—Paris, 1970: р. 627—644 // Вежицкая, Анна. „Дескрипция или цитация.” *Новое в зарубежной лингвистике*, 13, 1982: стр. 237—262.

Людмила Попович

КАТЕГОРИЯ ЭВИДЕНЦИАЛЬНОСТИ В СЕРБСКОМ И УКРАИНСКОМ ЯЗЫКАХ

Резюме

Данная работа посвящена описанию лексико-семантической категории эвиденциальности, которая ранее не являлась предметом специальных исследований на материале сербского и украинского языков. В статье предлагается лингвистическая модель, которая могла бы составить основу анализа эвиденциальности в языках с преобладающими лексическими средствами ее выражения. Во второй части работы предлагаемая модель апробируется на конкретном языковом материале.

В работе отдельно рассматриваются расхождения между лексическими и синтаксическими средствами выражения разных типов эвиденциальности в сербском и украинском языках — нулевой, инференциальной и рапортивной.

В отличие от мнения исследователей эвиденциальности в других языках, состоящего в том, что на большее или меньшее эпистемическое расстояние между говорящим и сообщаемым указывают разные показатели эвиденциальности, в работе делается вывод о том, что „модальная напряженность” одних и тех же маркеров эвиденциальности может варьировать от нейтральной до отрицательной оценки говорящим истинности пропозиции — в зависимости от конкретного, обобщенного или неопределенного источника передаваемой информации.

Андрея Желе

РОЛЬ НАРЕЧНЫХ МОДИФИКАТОРОВ В РАМКАХ ДИАТЕЗНЫХ ВОЗМОЖНОСТЕЙ В СЛОВЕНСКОМ ЯЗЫКЕ

Настоящая статья подтверждает и расширяет заключения о том, что даже в рамках предложения-высказывания необходимо учитывать предикативные наречные модификаторы, имеющие семантико-синтаксическую обязательную сочетаемость, которые конкретизируют сообщение, а также в смысле семантической интенсивности делают его информативно более компактным, что обычно указывает на возможность в том числе и интерпропозиционального анализа и вместе с тем регулярного семантико-синтаксического перехода от синтаксиса предложения к синтаксису текста и обратно.

Ключевые слова: обязательная сочетаемость, предикативные наречные и адъективные дополнения, интерпропозициональный анализ

Наречные дополнения, или модификаторы как располагающиеся при сказуемом (т.е. приглагольные) (также т.н. коллокативные) дополнительные качественные компоненты полнозначных глаголов в сказуемом (простом или составном) своей модальностью с точки зрения актанта способствуют вербализации действия/события/процесса/состояния и в то же время модифицируют ее в конкретном высказывании. Наречное дополнение, или модификатор является составной частью предиката,¹ а следовательно, несамостоятельной частью пропозиции, напр., *Janez se je neuspešno pripravil za vlogo* (Янез неуспешно подготовился к роли): *Janez je neuspešno pripravljen za vlogo* (Янез неуспешно подготовлен к роли). Являясь несамостоятельными пропозициональными компонентами и в то же время модальными модификаторами, наречные дополнения (обстоятельственные детерминанты) представляют собой обязательную часть суждения (т.е. речи или текста) и лишь подтверждают констатацию того, что пропозициональный и модальный компоненты в выразительной/формальной реализации высказывания тесно переплетены, поскольку каждое сообщение выражает отношение говорящего к данному содержанию

¹ О. Кунст Гнамуш (KUNST GNAMUŠ 1981: 46) вслед за С. Диком использует термин 'ядерно распространенный предикат', который в нашем случае указывает на тесную семантико-синтаксическую связь наречных дополнений с глагольными компонентами сказуемого.

или адресату (напр., KUNST GNAMUŠ 1981: 53—55): *On uspešno i inovativno dela na tem področju* (Он успешно и инновационно работает в этой области). Предикативные либо припредикативные наречные дополнения с ингерентным отношением являются в некотором смысле иными предикатами, которые, вместе с предикатами в качестве центральных семантико-синтаксических организаторов, устанавливают обоюдную/взаимозависимую связь между синтаксико-предикативным надпредикативным/текстовым синтаксисом. Такого вида припредикативные наречные дополнения, будучи семантико-синтаксически и пропозиционально несамостоятельными компонентами, непосредственно зависят от набора смыслов предиката и, таким образом, являются, как следствие, одновременно также распространяющими качественными компонентами атрибутивных или синтагмообразующего отношений. С учетом существующей словенской языковой традиции такого рода наречные/выраженные наречием с предлогом дополнения можно было бы вкуче назвать предикатными распространителями (напр., ROGORELEC 1974/75). Адъективное определение подчеркивает предикативную роль наречных распространителей в предложении и построении предложения, поскольку они способны через значимость предикативного глагола относиться к валентным участникам конкретного глагольного синтаксического значения.

Наречия в функции предикативных качественных модификаторов могут конкретизировать сообщение и также относительно большей смысловой интенсивности информационно его концентрировать,² что, как правило, предполагает возможность интерпропозиционального анализа,³ т.е. в процессе выражения они приводят к максимальному семантико-синтаксическому переходу между синтаксисом предложения и текста — так, у наречных модификаторов имеется своя преобладающая роль прежде всего в текстовой диатезе. Все наречные дополнения, или модификаторы в смысле текстового синтаксиса и с точки зрения семантико-синтаксических и образовательно-преобразовательных способностей конкретного языка являются также интерпропозициональными модальными компонентами, например: *On zelo dejavno spremlja njihove rezultate i uspehe* (Он очень активно следит за их результатами и успехами), *Vse nekaj let stare stvari neodgovorno meče stran* (Он безответственно выбрасывает все вещи нескольколетней давности) и т.д.

² Обязательность недвусмысленной информативности высказывания в качестве основного критерия обязательности/необязательности членов предложения отстаивает П. Сталл (SGALL 1986a: 65—66, 122).

³ Интерпропозициональность модифицирующих наречных дополнений подчеркивает чешская теория синтаксиса, см. (GREPL i dr. 1987: 472, 494—495), однако здесь не принимается во внимание преобразовательный аспект, т.е. не имеется конкретных моделей интерпропозициональности или межсмысловой заменяемости наречных или адъективных дополнений в рамках предложения-высказывания.

Постоянная интерпропозициональная модальная роль наречных дополнений и лишь частичная (обусловленная семантико-синтаксической обязательностью) пропозициональность наречных дополнений — это две роли, дополняющие одна другую, например: *Nesprejemljivo se obnaša* (*Неприемлемо ведет себя*) (в отличие от непропозиционального: *Nesprejemljivo kritizira vse možno* (*Неприемлемо критикует все возможное*)).

О семантико- и структурно-синтаксической обязательности наречий можно говорить как на уровне высказывания-предложения, так и на высшем уровне. И как в рамках высказывания-предложения обычно можно говорить в том числе и о семантико- и структурно-синтаксической необязательной валентности, так и в случаях приглагольных наречий в роли приглагольного уточняющего члена можно говорить об обязательной сочетаемости или о лексически обусловленной валентности. Можно утверждать, что обязательная сочетаемость является семантическим и структурно-синтаксическим следствием текстовой концентрации, т.е. это интерпропозициональное явление, что в особенности доказывает употребление таких частиц, как *kar, komaj, skoraj, prav, vsaj, le, samo* (*все, едва, почти, именно, хотя бы, только*) в таких выражениях, как *kar/komaj/skoraj hoditi* (*все/едва/почти ходить*), которые в этой роли ясно указывают на интерпропозициональность.

Наиболее типичными приглагольными дополнениями, или модификаторами являются наречия, образованные от прилагательных, в качестве особых непартиципативных синтаксически обязательных модификаторов глагола.⁴ Образованное от прилагательного наречие образа действия как качественный (количественный/кратный/оценочный) модификатор предиката является обязательным членом предложения, т.е. не может быть опущен либо являться синтаксически обязательным подвижным наречным дополнением, например *Lepo je pisala* (*Она хорошо написала*). С точки зрения частей речи данные модифицирующие дополнения не ограничиваются лишь наречиями образа действия, поскольку столь же частотны наречные дополнения, представляющие собой сочетание с предлогом или конкретизаторы тех или иных предикатов. Такие примеры, как *Zelo čudno se obnaša zadnje čase* (*Он очень странно себя ведет последнее время*), *Z njim ravna pregrobo* (*Он обращается с ним грубо*), *To še danes najraje izdela ročno* (*Это до сих пор обычно делает вручную*) и т. д. ясно выражают,⁵

⁴ С семантико-словообразовательной точки зрения они учитываются при рассмотрении модификационных словообразовательных рядов — в глагольных модификационных производных, таких как *drem-uck-a-ti* и глагольных составных словах типа *predelati* (NSS: 275—275, SSB: 17); в рамках глагольных составных лексем к тому же с констатацией того, что утрату валентности могут вызывать также метонимические семантические перемерения приставочных аффиксов или употребление их иного значения, например: *poglodati, oklicati, pregreti* и т.д. (SSB: 23—24).

⁵ В этих случаях, в соответствии с определенной интерпретацией, например, М. Грелл и П. Карлик и др., в (GREPL, KARLIK, i dr. 1998), можно было бы говорить уже о

что зачастую следствием возможной обязательной семантико- и структурно-синтаксической роли наречных дополнений является семантико-синтаксически ослабленное употребление предиката либо выступающего в роли предиката изначально полнозначного глагола, что подтверждается равноценным с точки зрения высказывания вариантом с определяющим предикат прилагательным или наречием, например *Zadnje čase je zelo čuden* (Последнее время он очень странный), *Z njim je pregrob*, (Он слишком груб с ним), *To se še danes najraje ročna izdelava* (Это до сих пор производится обычно вручную) — при том, что семантико-синтаксическая зависимость наречных дополнений от предикативного глагола, как правило, прямая, а в случае адъективных дополнений такая зависимость может быть только опосредованной, поскольку адъективное дополнение более точно определяет субъектного или предикатного участника.

Упомянутые а) непартиципативные наречные дополнения (образованные от прилагательных, глаголов или существительных, либо от сочетаний слов, либо предложных сочетаний), опираясь на смысловые элементы предиката или предикатного глагола в рамках качества, выражают образ действия, количество или меру, например *To precej uspešno sede upravlja* (Этим довольно успешно можно управлять сидя), и б) отпартиципативные припредикатные дополнения (образованные от существительных), опираясь на смысловое значение глагола через посредство валентных партиципантов таким образом, чтобы имплицировать/включать участника, к которому это относится, либо по меньшей мере одну составную часть участника, в рамках образа действия выражают прежде всего вид и сопоставление, например *Včasih je tekmovalno smučal, danes pa smuča le ljubiteljsko* (Раньше он занимался лыжами профессионально, а сегодня катается любительно), *To se upravlja daljinsko ali ročno* (Это управляется дистанционно или вручную).⁶ Здесь мы ограничиваемся высказыванием

валентных наречиях, с другой стороны, в связи с наречными распространителями можно говорить о дополняющих качественных обстоятельствах, или о модификаторах качества, которые дополняют или в смысловом отношении семантически уточняют глагольные значения по направлению внутрь и, как правило, не выступают в смысле глагольной интенции или валентности, обращенной наружу.

⁶ Границы между непартиципативными наречиями, образованными от прилагательных, и отпартиципативными (образованными от существительных) предложными сочетаниями или преобразованиями, поясняются в словарных толкованиях в Словаре словенского литературного языка (SSKJ), как, например, для словарной единицы *delati* непартиципативные образованные от прилагательных наречия могут быть включены в семантические объяснения: 'проявлять определенное отношение к чему-либо, особенно выражающемуся в действиях' *grdo/prav delati z knjigami*, 'исполнять, осуществлять какую-либо задачу' *uspešno/pridno/veselo delati* < *delati in biti uspešen/priden/vesel*, в статье *gledati* — 'выражать что-либо взглядом' *grdo/prijazno/lepo gledati*, 'иметь определенное отношение к чему-либо' *čistjō drugače gledati na stvari*, для *jemati* — 'иметь определенное отношение к чему-либо' *jemati kaj resno, tragično*, для *misli* 'проявлять положительное или отрицательное отношение к кому-либо или чему-либо' *Dobro, slabo misli o meni*.) Отпартиципативные наречия или наречные сочетания же отмечены смысловыми пояснениями 'сознательно использовать физическую или душевную энер-

-предложением, что с точки зрения подчеркиваемой межпропозициональности наречных и адъективных дополнений отнюдь не является необходимым.⁷

В целом же наречные модификаторы с семантико-синтаксическим обязательным качественным отношением связывают лексически обусловленную валентность или сочетаемость, предложение-высказывание и текст. В связи с наречными модификаторами и диатезными возможностями в определенном языке о такого рода модификаторах можно говорить как о семантико-синтаксической релевантной единице, типичной прежде всего для деривативной структуры предложения.

1. Качественные/модальные наречия как часть пропозиции высказывания предложения

В рамках высказывания уже сам по себе выбор слов несет в себе элемент модальности, и в особенности в том, что касается предикативных глаголов со значением отношения/соотношения. Эти отношения, помимо пропозиции, также оцениваются по степени и непосредственно выражены синтаксически,⁸ например *Ona shaja z njimi* — *Ona kar shaja z njimi* (Она неплохо уживается/ладит с ними) — *Ona že nekako shaja z njimi* (Она как-то уживается/ладит с ними) — *Ona zelo težko, predvsem denarno, shaja z njimi* (Она с трудом, прежде всего материально, ладит с ними) > *Ona s nimi s trudom svodi konci s končami*) и т.д. В соответствии с уже упомянутыми целевой и информационно интенсивной концентрацией сообщения при употреблении модификационных наречных дополнений есть возможность перехода к смыслозаместительным, или интерпропозиционным отношениям и, таким образом, одновременно к текстовому синтаксису.⁹

Наречия, образованные от прилагательных, — а к таким наречиям, имеющим наиболее общий смысл, относятся *lepo, grdo, slabo*,

гию для получения благ' *umsko/ročno delati* < *delati z umom* / *delati na roko*, 'выполнять работу в определенной области, например *kulturno/politično delati* < *delati v kulturi/politiki*.

⁷ Все это доказывает, что любой синтаксический словарь должен быть валентностно-коллокационным словарем — если он таким образом охватит как можно более точно живое употребление, которое связано также с текстовым синтаксисом.

⁸ Теория повествования (вербализации) утрачивает ясность и прозрачность ввиду нечетких переходов между пропозициональным и модально-семантическим пластами. Это, по ее мнению, проистекает из того, что деление человека на существо интуитивное, с одной стороны, и прагматичное, с другой, является искусственным; у нас об этом пишет О. Кунст Гнамуш (KUNST GNAMUŠ 1987/88: 8—16).

⁹ Именно в связи с ролью распространителей в концентрации сообщения Б. Погорелец (POGORELEC 1974/75: 121) выделяет роль образовательно-преобразовательной грамматики, где распространители представляют собой преобразования т.н. синтаксических предложений, которые вставляются в основное предложение-матрицу.

dobro (хорошо/красиво, откровенно, плохо, хорошо) — как правило, более конкретно и точно выражают отношение актанта к событию/происходящему в ядерной части предикатов/предиката (поэтому их можно назвать также 'вставные глубинные предикаты',¹⁰ 'вложенные предикаты' или 'наречия, относимые к предложению' — в связи с данными наименованиями существуют толкования относительно 'пересечения или слияния пропозиций', об 'интерпропозиционной смысловой зависимости'), а ввиду качеств актуализации и концентрирования сообщения они с семантико-синтаксической точки зрения аналогичны частицам.¹¹

Ю. Д. Апресян определяет их как 'немотивированная обязательная содержательная валентность', которая одновременно выделяет либо даже делает возможными также валентностные особенности глаголов, например одновалентность в смысле ограничения валентности есть лишь актантность: *dobro kuhati* (хорошо готовить), *lepo slikati* (красиво рисовать).¹² В. С. Храковский (Храковский 1985:

¹⁰ Я. Ореšник (OREŠNIK 1994: 125; 1996: 257) в связи с предикатным атрибутом констатирует или, по меньшей мере, заключает, что „он напрямую систематически замещает наречное определение образа действия”. Для обоих указанных членов предложения действительно, что они являются своего рода взаимодополняющими предикатами или побочным предикатом; он приводит также русский термин 'дополнительный предикат' и испанский 'полупредикат'.

¹¹ Это мое определение для словенского языка подтверждает также российская теория синтаксиса, например Н. Ю. Шведова (Шведова 1980: 222) употребление наречий, образованных от прилагательных, при глаголах общего значения, таких как *obnašati se*, *vesti se*, *izražati se* обозначает как необходимое для более точного представления конкретного содержания высказывания („При этих глаголах, для уточнения конкретного содержания высказывания, необходимо употребление наречия, /.../”), и чешская теория синтаксиса утверждала, что для предикационной синтагмы /конструкции с согласованием/ область актуализации основных коммуникативных компонентов в высказывании: „/.../ je rāmcem pro aktualizaci jakožto základní komunikativní složku výpovědi (základní složku výpovědi' otvorného aktu)”. Об этом см., напр., NOVOTNÝ 1979: 291; HALČOVÁ 1983: 143—144 и др., те, кто 'значение предложения' (význam věty) в качестве логически-семантической целостной единицы, ограниченной также грамматической моделью предложения, сравнивают с пропозицией высказывания и констатируют, что семантическая структура предложения, в отличие от пропозиции, включает также более точные и более слабые отношения, которые сохраняют актуализацию или 'действительные условия' сообщения в высказывании.

¹² 'Немотивированность' Апресяна здесь с точки зрения глагола мыслится как семантико-синтаксическая ненаправленность (в отличие от глагольной семантико-синтаксической направленности, отождествляемой нами с глагольной валентностью). Вообще же семантическую и структурно-синтаксическую роль дополнений, представляющих собой наречное сочетание, российская теория синтаксиса обозначает как 'определенностную зависимость' в противовес 'партиципантной зависимости', (см. АПРЕСЯН 1995: 51, 130).

Чешская теория синтаксиса (см. GREPL 1987: 18, 38, 192, 254), такие случаи характеризует как „syntagmata rozvitá”. Наречные определения образа действия, образованные от прилагательных, определяются как синтаксически обязательные дополнения (т.н. 'синтаксическая релеванта', формирующая 'пограничный/побочный тип (okrajový typ) модели предложения') прежде всего в деривативных синтаксических конструкциях в рамках секундарной диатезы — „adverbiální výrazy se stávají obligatorním komponentem derivované struktury”, в противопоставлении с „syntagmatu valenční”.

5—8) же наречные дополнения, образованные от прилагательных, рассматривает в рамках 'конструкций с предикатным сирконстантом'. Иерархия между пропозиционными составляющими и необязательными в смысловом плане модальными элементами более наглядно демонстрируется с позиции высказывания, которое имеет строе-ние расширенной модели предложения, например *Zelo majhna deklica zelo mirno spi* (Очень маленькая девочка очень спокойно спит), где *zelo* (очень) с точки зрения грамматической правильности и информативности высказывания не является семантико-синтаксически не-обходимой, в то время как словосочетания *majhna deklica* (маленькая девочка) и *mirno spi* (спокойно спит) являются информационно необ-ходимыми, при том что последнее из них уже образует предложение; из них мы выделяем чистые (безоценочные) элементы предметности *deklica* (девочка) и *spati* (спит).

С точки зрения соотношения членов предложения **предикатив-ное дополнение: наречное уточнение образа действия переход от свой-ства актанта** — Vd (из согласования) на качество/образ действия — De (по примыканию) колеблется в рамках предикативного отноше-ния.¹³ И хотя наречия, образованные от прилагательных, могут быть выражены как составное качество и субъектных, и несубъектных син-таксических ролей, например (а) направленность на предикат: *Skrče- no je sedela na klopci* (Она скрючившись сидела на скамейке) или (б) направленность на предмет: *Nekaj nerazumljivo godrnja* (Он что-то неразборчиво ворчит), — наиболее частотной, а поэтому гораздо бо-лее обычной является соотнесенность наречных дополнений с пре-дикативным отношением.

Таким образом, при синтаксической интерпретации наречного обстоятельства (определения) образа действия, образованного от при-лагательного, в особенности подчеркивается двойственная роль су-бъектного синтаксического места,¹⁴ а именно: наиболее часто объе-диняются такие роли актанта, как исполнитель действия и носитель

¹³ Данное явление у П. Сгалла, Е. Гаичовой, Й. Паневовай (SGALL i dr. 1986b: 143) названо также 'двойной зависимостью' (double dependency). О. И. Москальская (Москальская 1973: 40) из двух возможностей — того, что 'предикат обозначает отно-шения между субъектом и наречным дополнением образа действия' или что 'предикат вместе с наречным дополнением образа действия более точно определяет субъект' — по смыслу склоняется ко второй, которую характеризует как 'процессуально-обстоя-тельствственные детерминирующие предложения'. Преобразовательно ее подтверждают такие модели, как *Pritlično se je namestil < On se je namestil, tako da je v pritličju*, анало-гично также в примере *On deluje podtalno* и т.д. Е. И. Иванчикова же (Иванчикова 1965: 85), с учетом '/не/завершенности, или /не/полноты семантико-синтаксических конструкций' разграничивает также 'структурную факультативность/обязательность' слов.

¹⁴ Об этом см. GREPL i dr. 1987: 254—255. Я. Орешник (OREŠNIK 1994: 29) из ан-глийской грамматики Р. Квирка и др. перечисляет наречные дополнения (прим. авт.: образованные от прилагательных), „которые не могут сочетаться с актантным субъек-том предложения”.

процессов. И именно роль субъекта-процессора выделяет образ протекания действия/происходящего, например *On dobro študira* (Он хорошо учится): *Študij ti dobro gre* (Учеба ему хорошо дается).¹⁵ Однако следует различать такие модели, как *Čakal je prestrašen* (Он ждал испуганный) — *Prestrašeno je čakal* (Он испуганно/с ужасом ждал) с ослабленным *čakati* (ждать) от моделей *Prišel je prestrašen* (Он пришел испуганный) — *Prestrašeno je prišel* (букв. Он испуганно/с ужасом пришел) (как смысловая концентрация *Prišel je* (Он пришел), *Bil je prestrašen* (Он был испуган)), где дополняющие члены *prestrašen* (испуганный) и *prestrašeno* (испуганно) в контексте с *čakati* (ждать), семантико-синтаксически/с точки зрения сообщения обязательные, в контексте с *priiti* (прийти) обязательными не являются. Перекрытие смыслозамещающих компонентов высказывания ее „внешними” несмыслозамещающими компонентами имеет место в случаях, когда сторонний сообщающий говорит о таком событии, как *Janez je odločno* (Янез решительно) (перекрытие) *začel/hotel predavati* (начал/хотел вести лекцию) (в отличие от события, в котором задействованы два участника, например *Janez je moral odločno* (Янез должен был решительно) (неперекрытие) *rešiti problem* (решишь проблему)). Только с исполнителем/носителем действия могут быть сообщены и качественные отглагольные наречия, например *sede kuhati* (сидя готовить), *kleče prositi* (на коленях просить) и т.д.

В т.н. безличных синтаксических высказываниях с безличными глаголами, например *Včeraj je močno deževalo* (Вчера шел сильный дождь/Вчера лило <как из ведра> т.е. сильно), когда между исполнителем действия и действием не может быть переноса качества, такого рода *močno* (сильно) не является пропозициональным компонентом данного высказывания, однако на уровне передаваемой речи/текста в качестве модального смыслового компонента непропозиционального говорящего/актанта оно, несомненно, является составной частью сообщаемого интерпропозициональной речи/текста. Такого рода интерпропозициональные роли в качестве оценки внешнего (неучаствующего) сообщающего в форме модального качественного наречия ясно выражены в примерах: *Lepo si ga polomil* (Здорово ты все испортил), *Lepo zna govoriti* (Он умеет красиво говорить).

Своего рода переход между непартиципативными и /от/партиципативными припредикатными дополнениями представляют собой примеры, где участник по содержанию пропозиционально более точ-

¹⁵ Ф. Данеш (DANEŠ 1987: 93, 101) также констатирует, что с предикативными процессуальными глаголами частью предикатного поля интенции могут стать также наречия образа действия и времени, например: *Gre hitro*, *Gre zjutraj*; а идиому *stopiti/stopati na prste* он рассматривает просто как предикат. Тут учитывается также дефинированное автором явление 'синтаксической релевантности'. В то же время он констатирует, что качественное определение, такое как 'обязательный модификатор' действия/состояния ведет к неактуальности, например: *Morska voda dobro drži*, *Hodi lepo oblečen*, *Hodi s puško* и т.д.. (1987: 67, 110)

но с качественной стороны или в плане образа действия определяет предикатный глагол, например спортивный пласт *On plava kravl i metuljčka* (Он плавает кролем и баттерфляем/дельфином) (см. с употреблением в качественном плане *On drsa posamezno / v paru < drsati kot posameznik / drsati s kom v paru* (Он катается одиночно / в паре < кататься в одиночном / кататься с кем-л. в паре).

1.1. Отпартиципативные припредикатные наречные дополнения (также) в качестве преобразующего отношения между валентностью и обязательной сочетаемостью

Отпартиципативные припредикатные наречные дополнения, или т.н. порядковые наречия (SLP: 76—77) в роли наречных дополнений преобразовательно включают как деятеля (агенса, носителя состояния и т.д.), так и обстоятельства совершения действия, например *Že večkrat so ga samo ambulantno zdravili* (Его уже много раз лечили амбулаторно), *To obdeluje samo strojno* (Это обрабатывают только на станке), *Dela honorarno* (Работает по гонорару), *Politično deluje* (Политически действует) и т.д.

Т.н. составные участники, таким образом, являются валентностной и, как следствие, обязательно валентностной особенностью, поскольку, как правило, ввиду их высокой степени актантности один из компонентов участника принимает на себя ведущую партиципативную роль исполнителя/носителя действия, а другой компонент в роли обязательно валентного обстоятельства образа действия /представленных в нижеследующих моделях в косых скобках/, например *Vožal ga je /z očmi/* (Ласкал его /глазами/) (каким образом? $\Rightarrow$ z očmi (глазами)) — в этих случаях возможное преобразование *Njegove oči so ga božale* (Его глаза его ласкали) лишь акцентирует часть тела или орган в качестве деятельной части субъекта.¹⁶ В подобных случаях Ю. Д. Апресян (АПРЕСЯН 1995: 129, 165) говорит о субъектной валентности, включающей 'лицо' и 'деятельность'.¹⁷ В противовес составной 'деятельности' на примере: *Naprava melje /brez električnega priključka/* (Устройство мелет /без электрического подключения/) можно ввести составную 'средственность' в: *Kolesari kar /brez balance/* (Едет на велосипеде прямо /без руля/), и другие модели, включающие составного участника в роли предмета либо того, на которого рас-

¹⁶ О составных партиципантах или об отношениях между партиципантами и партиципантными ролями в сравнительном и противопоставительном аспекте больше всего написано С. Каролаком, например, в монографии *Od semantiki do gramatyki* (KAROLAK 2001).

¹⁷ Ф. Данеш (DANEŠ i dr. 1987: 89 >) т.н. составные партиципанты с обычно двумя партиципантными ролями трактует как случаи, где предикаты с одной и той же предикативной функцией (SF — *sémantická formule*) различаются по т.н. селективному смысловому тяготению партиципантов (*selekční sémantické tendence participantů*).

пространяется действие, например *Napravo krmili /zgolj na njeni armaturi/* (Устройство управляется /исключительно с ее панели управления), *Dotok plina v plinovod uravnava /z ventili/* (Поступление газа в газопровод регулируется /при помощи вентилях) и т.д.

1.2. О соотношении между наречными дополнениями и адъективными дополнениями

Прежде всего, в рамках обязательно сочетаемых /при/предикатных наречных дополнений уже неоднократно приводились и рассматривались примеры, которые дополнительно подтверждают, что имеет смысл изучить и определить наречные и адъективные дополнения так же, как обязательные качественные распространяющие компоненты высказывания в более широких контекстах текста, например *Navadno hodi peš* (Обычно ходит пешком), *Navadno hodi brez nogavic* (Обычно ходит без носков), *Navadno hodi bos* (Обычно ходит босиком), *Sava teče motna* (букв.: Сава течет мутная), где семантико-синтаксическая взаимозависимость предикатного глагола и наречного или адъективного дополнения более чем очевидна, таким образом, что сам по себе полносмысловый глагол ввиду своей наделенности общим значением, рядом с конкретным (и даже специализированным) полносмысловым наречным или адъективным значением пропозиционально ослабляется, см. выше — глаголы *hoditi* (ходить) и *teči* (течь) рядом с наречными и адъективными распространителями переходят в глагол *biti* (быть).¹⁸ Таким образом, приведенные выше образцы, в том числе по „вине“ наречия, образованного от прилагательного, выражают неактуально ослабленное глагольное действие. С точки зрения модифицирующих распространителей конкретными моделями подтверждается, что и наличие общего значения у дополнения, образованного от наречия или прилагательного, *lep/lepo, dober/dobro* (красив/красиво, хорош/хорошо) не всегда и не при каждом предикатном глаголе является семантико-синтаксически адекватной, или адекватно высказыванию, например *Lepo se (jim) je godilo* (Хорошо (им) было) — *(Lepo) se jim godi / Godi se jim* (Они хорошо живут, как сыр в масле катаются) — *(Lepo) se imajo / Imajo se* (Они хорошо живут, у них все в порядке) — *Dogajanje je bilo lepo* (Происшедшие события были хорошими) — *Na srečanju je bilo lepo* (На встрече было хорошо) — *Srečanje je bilo lepo* (Встреча прошла хорошо) — **Lepo so*

¹⁸ Возражения по указанным примерам содержатся в оценке, которую дает Новый словенский синтаксис Й. Топоришича (TOPORIŠIČ 1982: 142—155) А. Видович Муха обосновывает: „/.../ Вызывает возражения глагол *hoditi*, который в словосочетании *hoditi bos* предстает полносмысловым — по известному правилу, это сочетание может быть расчленено как *hoditi + biti bos*, однако представляется, что такое расчленение невозможно, например: *Poleti (večkrat и т.п.) hodim bos* означает не *Poleti hodim + Sem bos*, но *Poleti sem bos (biti bos)*; таким образом, глагол *hoditi* нельзя однозначно отнести к полносмысловым” (VIDOVIČ MUHA 1984: 150—151).

se srečali (Хорошо встретились), *Dobro so se zabavali* (Они хорошо провели время на вечеринке) — *Zabava je bila dobra* (Вечеринка была хорошая) и т.д.

1.2.1. Припредикатные распространители, образованные от прилагательных, в сравнении с наречными распространителями, редко бывают обязательными. Семантико-синтаксически распространители, образованные от прилагательных, являются обязательными прежде всего при глаголах состояния или процесса (которые содержат в себе 'поведение', 'отношение к образу обращения') а именно, когда они с семантико-синтаксической точки зрения либо с точки зрения высказывания доминируют над предикатными глаголами, конкретное значение которых в семантико-синтаксическом аспекте ослабевает, например *Čaka prestrašen* (Ждет испуганный) > *Je prestrašen* (Он испуган), *On hodi poškodovan* (Он ходит раненый) > *Je poškodovan* (Он ранен), *Ravna/upravlja/govori nepodučen/nepripravljen* (Он поступает/управляет/говорит неподготовленно) > *Je nepodučen/nepripravljen* (Он неподготовлен), *Živi razsipno* (Живет расточительно) > *Je razsipen* (Он расточителен), *Ustvarja/oblikuje navdahnjen/pretresen* (Творит вдохновенно/потрясающе) > *Je navdahnjen/pretresen* (Он вдохновлен/потрясен) и т.д. И, наоборот, распространители, образованные от прилагательных и их сочетаний, в семантико-синтаксическом аспекте обязательно прикрепляются к глаголам, обозначающим событие/действие, например *Vrnil se je bolan* (Он вернулся больной), *Poškodoval ga je otatljen* (Повредил его одурманенный/под воздействием одурманивающих субстанций) и т.д.

1.3. О степени семантико-синтаксической обязательности

В случае, если степень семантико-синтаксической обязательности предикатных наречных и адъективных распространителей обратнопропорциональна, она зависит также и от степени полноточности употребленных глаголов в предикате, и семантико-синтаксическая роль предикатных распространителей (в том числе образованных от наречий и прилагательных) при употреблении глаголов, имеющих неполное значение, всегда обязательна.¹⁹ Качественные непартиципативные или отпартиципативные наречия и прилагательные с неполноточными глаголами представляют собой семантико-струк-

¹⁹ Й. Топоришич в „Новом словенском синтаксисе“ (НСС) в качестве критерия различения предикатного распространителя и предикатного атрибута указывает возможность разложения предиката с предикатным атрибутом на две „достаточных для сообщения единицы“, например: *Umrl je še mlad* > *Umrl je*, *Bil je še mlad*, или невозможность разложения предложения с предикатным распространителем, например: *Bil je še mlad* (ТОПОРИШИЧ 1982: 103). „Словенская грамматика“ (ТОПОРИШИЧ 2000) в рубрике „Качественные наречия“ (408—409), помимо типологического описания, не делает новых констатаций.

турную часть предиката и в качестве его части в сообщаемом принимают участие в определении значения предложения. Так, в примерах *Bilo ti je lepo* (Ему было хорошо) (**On je lepo* (Он хорошо) > *Njemu je lepo* (Ему хорошо)) типичное наречие, образованное от прилагательного *lepo* играет синтаксическую роль предикатного распространителя, т.е. в плане смыслозамещения является частью предикативной части,²⁰ хотя и не может быть самостоятельным компонентом смысловой основы высказывания (в смысловую основу оно может войти только в сочетании с глаголом), с точки зрения предложения ему принадлежит решающая роль в передаче смысла предложения, и поэтому оно является обязательным для сообщения.

1.3.1. Глагол *biti*, имея широкую смысловую пространность, обеспечивает смысловые переходы между (существующей) передачей явления и (состояние) свойством, которое грамматически и синтаксически отражается/выражается в субъектно-предикатно определяющем сочетании или экзистенциально-квалификационном соотношении, по мнению Й. Корженского („relace existenciálně kvalifikační“, KOŘENSKÝ 1984: 45) — т.е. со способностью установления отношения **принадлежность к явлению > состоянию — свойству** глагол *biti* (быть) в своей смысловой многопластовости с семантической точки зрения выражает определенные экзистенциальные/сущностные свойства и одновременно в прагматическом и текстовом смысле выраженные и зачастую преобладающие также другие соотносимые свойства,²¹ так, например, при безличном употреблении в *Bilo je mraz/škoda/čudno/prav* (Было холодно/жалко/странно/правильно) с наречием, имеющим роль распространителя предиката, при глаголе-связке *biti* выражается окказиональное качественное определение уже имеющегося состояния. Точно так же в отношении *imeti* (se) — *biti* (букв.: иметь(ся) в смысле устроиться — быть) сохраняется только 'модальность',²² в то

²⁰ К области обстоятельственных несклоняемых распространителей относятся случаи, когда качественные наречия, образованные от прилагательных, употреблены с неполнозначными глаголами. Они являются частью состоящего из нескольких слов пропозиционального компонента — предиката, при этом синтаксические обязанности и неэллиптируемые выразительные средства привносит также семантически необходимый непартиципантный компонент, например для глаголов типа *obnašati se/vrsti se, držati se* (разг.), частью предиката, и поэтому семантически необходимым элементом являются наречия *rad* и *lahko*, например: *lahko/rad-a-o hoditi*; например: *Otroci se obnašajo neuglajeno, Za svoja leta se odlično drži* (ср. SAMARDŽIJA 1986: 80—81). Такого рода синтаксические наречные распространители образа действия с этими глаголами с ослабленным значением, при том что они являются наречиями, образованными от прилагательных, играют роль предикатных распространителей, определяющих качество действия/состояния (см. NSS: 114, 117).

²¹ Для сравнения отметим, что к такому же выводу пришли и чешские лингвисты (напр., KOŘENSKÝ 1984: 126).

²² В случае, когда имеет место „опустошенное”/вспомогательное значение, мы, как правило, еще не вправе говорить о чистой связующей функции — чаще всего остается 'соотносимость' или 'склонность'. В связи с этим существенными являются

время как полное значение 'наличия' уже „употреблено” в предпосылке наличия (на это указывают также примеры со словарной ремаркой экспр.(ессивное), например, *Ta se ima!* (в смысле.: *Она хорошо устроилась!*) в значении 'dobro živi' ('хорошо живет'); а также *On je tukaj in ima se dobro* (*Он здесь и у него все хорошо*) имеет то же значение, что и *On je tukaj in je dobro* (*Он здесь и он хорошо*)).

1.3.2. С точки зрения сложного предиката и предикатных наречных распространителей интересна ограниченная группа несущих смысловую нагрузку отглагольных и неотглагольных прилагательных, обозначающих физическое и душевное состояние — это прежде всего прилагательные, обозначающие состояние, которые за счет преобладающего синтаксического значения отношения-состояния (и свободного предложно-морфемного употребления), как правило, поддерживают или даже привносят предикативную валентность, в то время как дополнительные наречные распространители ее даже устраняют: а) меры/измерения: *biti nedostopno oddaljen od (koga/česa)*, *biti neopravičeno prisoten (pri kom/čem)*, *biti neupravičeno skupen (komu/čemu)*, *biti popolnoma/zvrhano prost/poln (koga/česa)*, *biti presenetljivo odprt (za koga/kaj)*; б) сопоставления: *biti ne povsem isti/enak (kot kdo/kaj/s kom/čim)*, *biti ne povsem enak za (koga/kaj)*, *biti popolnoma odvisen od (koga/česa)*, *biti presenetljivo podoben (komu/čemu)*; и в) оценки качества/состояния *biti povsem očiten/jasen/znan (komu)*, *biti nenačrtno zmožen (česa)*, *biti neverjetno nagnjen k (komu/čemu)*, *biti radoveden za (koga/kaj)*, *biti neizrekljivo ponosen na (koga/kaj)*, *biti odločno nujen/obvezen/primeren/upravičen/pomemben za (koga/kaj)*, *biti zagotovljeno izkušen/zadovoljen/nepošten/pravičen/ljubezniv s (kom/čim)*.

2. Критерии выбора или употребления обязательных наречных модификаторных распространителей с учетом семантической компонентности полных глаголов сказуемого

Наречные распространители с типичной припредикатной ролью (и тем самым приглагольной) связывают синтаксис словосочетания и предложения, а также синтаксис текста. Представляется, что в зависимости от определенной специфики семантической компонентности глаголов сказуемого, на основании которой мы подразделяем их на смысловые группы, чаще всего имеют при себе в качестве наречного распространителя образованные от прилагательных глаголы обращения, состояния (наступления состояния), протекания/процес-

выводы о том, что глагол *imeti* никогда не предстает лишь как связующий, следствием чего является также и то, что он не может вступать в предикатораспространительные отношения с находящимися при нем значимыми компонентами предиката (Vidović мина 1998: 314, 318).

са и движения с акцентированными семантическими компонентами 'поведения' или 'соотношения'; прежде всего 'отношение' аннотирует партиципативную роль 'отношения действия', оба подчеркнутых компонента 'поведения' и 'соотношения' с общим надкомпонентом 'отношения' аннотирует и включает обычный порядок действия, который определяет 'поведение' и 'соотношение' по свойствам (с точки зрения качества, количества, причинно-следственной связи), либо по порядку и сравнительно, либо в соотносительности с (отпартиципативным средством/инструментом, со сравнительным/относительным (выражающим отношение) партиципантом. Сочетание глагола с качественным (образованным от прилагательного) наречием в смысле обычной, (наиболее) распространенной приглагольной классификации может быть типичной глагольной коллокацией, например *neprestano spreminjati se, glasno govoriti* и т.д. Обязательный качественный образованный от прилагательного наречный распространитель является одновременно модификационным определением конкретных предикатных глаголов в смысле семантического распространителя образа действия (со значением 'способности'), сравнения, меры, степени.²³

2.1. В рамках коллокационных глагольных словосочетаний глаголы можно рассматривать как потенциальные семантико-синтаксические инициаторы связей с обязательной сочетаемостью, в этом случае — связи глаголов с наречиями, или в качестве т.н. „отправных” коллокатов при образовании коллогаций; с точки зрения наделенности общим значением или обобщенного синтаксического значения мы подразделяем глаголы общего значения и употребляемые в качестве наречия слова общего значения *lahko, treba* и *rad* (можно, нужно и любить/иметь обыкновение) — глаголы общего значения более точно определяются различными наречиями образа действия, а различные (наделенные более или менее специализированным значением) глаголы лишь в части их общего значения интенсифицируются наречиями ? или модально-наречными словами типа *lahko, rad, treba* (можно, любить, нужно), т.е. *lahko* (можно) интенсифицирует их в смысле 'способности, разрешения, готовности' в *Nalogo bo lahko rešil* (Сможет решить задачу), *Lahko gre* (Может идти), *Lahko še ostane* (Может еще остаться), *rad* (любит) интенсифицирует их в смысле 'готовности, желания, склонности' в *Rad potaga* (Любит по-

²³ Для словенского языка уже началось рассмотрение, глаголы каких семантических групп чаще всего семантико-синтаксически имеют при себе модификационный, образованный от прилагательных „распространитель” (POGORELEC 1974/75: 120—121): „/.../ Наиболее частотны распространители при глаголах, обозначающих состояние (*stati, ležati, ostati, živeti* и т.д.) или изменение состояния (*iti, priti ... dvigniti se*, а также *rehati, čutiti*). /.../ Распространитель относительно описываемого значения может быть при анализе заменен на наречный распространитель образа действия”.

могать/всегда помогает), *Rad bi šel domov* (Хотел бы пойти домой), *Rad zapravlja* (Любит тратить/много тратит), *treba* (нужно) интенсифицирует их в смысле 'смягченного требования' в *Pri tem je treba sodelovati* (В этом нужно участвовать), *Treba je vstati* (Нужно встать), *Včasih je treba doživeti tudi kakšno razočaranje* (Иногда приходится испытать разочарование). А двумя компонентами общего значения в коллокации являются, например, *dobro se obnašati* (хорошо вести себя), *rad upravljati* (любить управлять), *treba iti* (нужно идти) и т.д.

2.2. Как бы то ни было, одной из задач наречных и адъективных распространителей является также семантико-синтаксическое устранение двусмысленности предикатных глаголов.²⁴ Сильное обоюдное синтаксико-семантическое влияние глаголов и наречий или слов и словосочетаний в наречном употреблении, которое в смысле их семантических компонентов различным глаголам обеспечивает и даже предписывает обязательную сочетаемость с наречными модифицирующими распространителями, в выразительном плане к тому же подкрепляется возможностью словесного выражения этих семантических компонентов (СК) 'поведения' и 'соотношения' с общим надкомпонентом 'отношения' с, например, *vesti se, ravnati* (вести себя, поступать/обращаться), которые и в плане средств выражения вносят отношения обязательной сочетаемости; в примерах, приводимых ниже, словесно выражены семантические компоненты (СК, выделено полужирным шрифтом), включенные в определенные, семантически более специализированные глаголы и, таким образом, с учетом различной степени представленности семантического компонента или преобладания делают возможным по меньшей мере частое/обычное или, чаще, даже обязательное употребление приглагольных распространителей, представленных наречиями или наречными сочетаниями, например:

vesti se (СК 'смысловой компонент') /с частично сопутствующим значением СК *obnašati se*/, семантически включенный в такие глаголы, как *držati se, gizdaliniti, izkazovati se, licemeriti, nositi se, obnašati se, odlikovati se, odrezati se, odzivati se, ponašati se, pozirati, prilagajati se, ravnati se, razbistriti, reagirati, repenčiti se, spakovati se, urešničevati se, uročiti, utruditi, zavedeti se, znajti se* делает возможным синтаксико-семантическое обязательное употребление наречных рас-

²⁴ О возможной двусмысленности как следствия „различных возможных синтаксических отношений между словами” говорит М. Голден (GOLDEN 2001: 208–209), приводя для слова *pravilno* в предложении *Peter je pravilno odgovoril na vprašanje* два возможных толкования 'Петр поступил правильно, когда ответил на вопрос' и 'Петр дал правильный ответ на заданный вопрос', и поэтому он ратует за максимально точную семантико-синтаксическую координацию, т.е. конкретное синтаксическое отношение должно стремиться к выражению одного синтаксического смысла.

пространителей: Med okupacijo se je dobro držal, Gizdalinili so v svojih z zlatom pošitih uniformah, Izkazovati se v izjemnih skokih; **izvesti** (CK) — *realizirati, transponirati, uprizoriti*: Filmsko podjetje bo uspešno realiziralo pet filmov, Skladbo so transponirali za oktavo višje, Javno uprizoriti gonjo; **ravnati** (CK) — *postopati, ubogati, upoštevati, utesniti, vezati, zavedati se, žonglirati*: Z njim postopa podobno, kot s sebi enakim, Uboga na migljaj, na prvo besedo, Strogo so upoštevali njegovo besedo, в отличие, например, от слова *žonglirati*, которое уже само по себе достаточно коннотационно и поэтому также коллокационно предикативно, чтобы не требовать дополнительных распространителей, при этом не обязательно, чтобы оно сочеталось с распространителями, как любое другое слово; **upravljati** (CK) — *gospodariti, manipulirati, nadzirati*: S svojim imetjem dobro i predvsem varčno gospodari, Z letalom je spretno manipuliral, Dijake strogo nadzirajo; **obravnavati** (CK) — *izključevati, jemati, obračunavati, odpraviti, šteti, taktizirati, tretirati*: Sebe pri vsem popolnoma izključuje, Vse jemlje za čisto resnico, Druge si jemlje za zgled, Z demonstranti so javno fizično obračunavali; **zaznavati** (CK) — *slišati, ogledovati, okušati, opazovati, poslušati, prestrezati, razločevati, slediti, slišati, slutiti, spremljati, tipati, videti, vohati, vonjati*: Razločno sliši krike, Vse si je podrobno ogledoval, Živali okušajo drugače kot ljudje; **kazati** (CK) /še delne sopomenske PS: **izgledati** — **zdeti se** — **izkazovati se** — *besneti, blazneti, delati se, dišati, divjati, držati se, hliniti se, interesirati, izdajati se, izgledati, oblikovati se, obnašati se, obravnavati, očrtavati se, odbijati se, pretvarjati se, smehljati se, vesti se, vonjati, zveneti, žareti*: Besni kakor žival, Blazni od veselja ali od žalosti, Dela se imenitnega, Diši po snegu, po vojni; **izražati se** (CK) — *gledati, igrati, izgovarjati, kričati, migati, oblikovati, obnašati se, odgovarjati, vabiti, vesti se, zavračati, zavzemati se, znašati se nad*: Žalostno/čudno/zaljubljeno gledati, Zelo dobro igra, Srdito kričati kot blazen, Grdo se je znašal nad njo; **manjkati** (CK) — *Še veliko/malo je manjkalo, Za las je manjkalo*; **končati** (CK) — *iziti se, izzveneti*: Na koncu se je dobro izšlo, Vse skupaj je na hitro izzvenelo; **premikati se** (CK) — *iti, hoditi* s naibolee častotnoemi rasprostranitelämi: iti — mirno/molče, počasi/hitro, točno, z veliko hitrostjo, po vseh štirih, z letalom/vlakom/peš, hoditi — počasi, nerodno, peš, ritensko и т.д.

2.3. С точки зрения обязательности или необязательности сочетаемых наречных распространителей с глаголами следует определить различные степени семантической и структурно-синтаксической взаимозависимости (т.е. взаимной ценности) **глаголов и наречных распространителей** в рамках предложения-высказывания (основными источниками являются „Словарь словенского литературного языка” (SSKJ) и словенский корпус FidaPLUS):

2.3.1. В рамках синтаксических коллокационных сочетаний предикатного глагола и припредикатного распространителя следует осо-

бо рассматривать глаголы общего значения, которые в качестве коллокационного ядра, благодаря своему общему значению, дают возможность того, чтобы в конкретных предложениях их более точно семантико-синтаксически определяли различные качественные наречия, либо наречия образа действия, или распространяющие наречия с предлогом (в дальнейшем они приводятся в круглых скобках вслед за соответствующими им глаголами).

В качестве словарных (напр., SSKJ) определений такого рода глагольных отношений можно привести: 'с наречием', 'как правило, с уточняющим наречием' + подчеркнутое 'отношение' к смысловому объяснению, 'с широким объемом значений' + подчеркнутые 'отношение' и 'наступление состояния' в смысловых объяснениях:

delati/narediti/napraviti (fizično, težko, grdo, pridno, umsko, neprestano, kot nor; na roko / ročno, kot mravlja / kot črna živina, kot za stavo, po vesti, pri društvu, za odpravo zaostalosti, v korist naroda, po vesti, v skladu s predpisi, kot svinja z mehom с примерами *z njo dela grdo kot s cunjjo*

delovati (kulturno, politično, javno, vneto, brežhibno, odlično, dobro, pravilno; za mir), *funkcionirati* (odlično, brežhibno, izmenoma, na katerem principu)

lotevati se (napačno, navdušeno, marljivo, previdno, negotovo, pravilno; z odporom, brez priprave)

izraziti/izražati se (pohvalno, grdo, grobo, spoštljivo, žaljivo; только с суперлативами)

kazati (dobro/slabo, lepo, na dež, Letina ne kaže), *pokazati* (molče/prijazno z očmi/gesto/kretnjo/roko)

vesti se (nenavadno, drugače, mirno, boječe, drzno, moško/žensko, otročje, kot žival, pod/za roko)

ujeti (na prazne obljube, po točkah, na laži, v protislovje, z lepoto/zgovornostjo)

zdeti/zazdeti se (dobro, slabo, neumno)

gledati/pogledati/pogledovati (zaljubljeno, bistro, čudno, zamišljeno, žalostno, srepo, prijazno, jezno, milo, strogo, grdo)

misliti (dobro/slabo, tako kot on/enako/podobno/drugače)

trpeti (vdano, telesno, duševno, samovoljno/mirno; zaradi bolečine, po nedolžnem);

уже за счет добавленного адъективного распространителя: *ležati* (nezavesten, pijan, ranjen, zvezan)

2.3.2. Синтаксическое значение (вообще различным образом специализированных по значению) глаголов при употреблении наречных распространителей в предикате определяется более точно синтаксико-семантически, или согласно модификационному распространителю соответствующим образом меняется, при этом ожидается, что синтаксическим значением предикатных глаголов являются 'от-

ношение' и 'состояние': *čakati* 'настроение' — komaj/težko, v strahu, *držati* 'сохранять' — držati v mejah realnega povpraševanja, v disciplini, na visoki umetniški ravni, v strogi tajnosti, *gledati* 'отношение' — zelo osebno, kritično, čisto drugače, z opredeljenega stališča, *imeti se* 'состояние' — lepo, dobro, slabo, *iti* 'наличие действия, события' — iti v krogu, počasi, narobe, *izbijati/izbiti* 'появляться' — problem ponovno izbija, *izgubiti se* 'образ жизни' — čisto se je izgubil, *izzveneti* 'заканчивать' — v prijeten finale, kot poklon, *jemati* 'отношение' — za šalo, kot kompliment, resno/tragično, *kazati* 'иметь признаки' — dobro/slabo, *končati* 'как следствие поведения' — dobro/slabo, *kopati* 'большие количества чего-либо' — kopati se v bogastvu, v sreči, v potu, *manjkati* 'возможность осуществления' — malo, za las, *meriti/premeriti* 'смотреть' — sovražno, s strahom, od nog do glave, *misliti o* 'отношение' — dobro/slabo, drugače, tako kot on, *motriti* 'судить' — z drugega stališča, kritično, *nanesti* 'дать, принести деньги' — malo, precej, *naslanjati se* 'зависеть' — precej naslanjati se na ljudsko izročilo, *nastopati* 'осуществлять функцию' — nastopati kot zastopnik društva, *nehati* 'завершить' — nehati s prepirom, *nesti* 'возможность действия' — (puška/daljnogled) daleč nesti, *nositi* 'сохранять что-либо в определенном положении' — nositi postrani/ na stran, *obarvati/pobarvati* — plastično, politično, liberalno; z narečnimi besedami / narečno, *obirati* 'обсуждать' — grdo, za hrbtom, *oblikovati se* 'показываться' — v mislih, v daljavi, *obnašati se* 'обращаться', 'проявлять определенные свойства' — (gume) dobro obnašati se, *obnesti se* 'проявлять удовлетворительные свойства' — (sorta) dobro obnesti se, *obračati/obrniti (se)* 'придать деятельность/состоянию определенные качества', 'переход в новое состояние' — v dobro, na boljše, v svojo korist, *odjekniti, odmevati* 'стать предметом обсуждения' — pozitivno, perspektivno, *odpraviti* 'рассматривать' — z zamahom roke, s polšalno kritiko, nakratko, *opleti* 'прекращение отношений' — opleti kot reveč, *padati* 'свойство положения' — (obleka) lepo/lepše padati, *postopati* 'обращаться' — krivično/podobno/grdo, kot enak z enakim, *pozdravljati* 'выражать благосклонность' — pozdravljati reforme, *stati* 'свойство' — roševno, postrani, *voziti* 'жить, существовать' — materialno uspešno, *vrteti se* 'ходить' — stalno, pretežno, nadležno, *zadevati* 'выражать, рассматривать' — problemsko, *zadržati se* 'otnošenje' — komaj, za silo, *zveneti* 'выглядеть' — preroško, kot očitek.

2.3.3. Наиболее частотны наречные распространители, с учетом валентностных смысловых групп глаголов; в дальнейших примерах также дополнительным образом подтверждается то, что употребленные в роли наречий *lahko, rad, treba* различным образом семантически (структурно) специализированные глаголы лишь интенсифицируют в их общем значении (частотность проверялась по т.н. взаимной ценности, приводимой в корпусе FidaPLUS). Употребленные на-

речные распространители в скобках обладают широким спектром частотности — в диапазоне от наивысшей до наименьшей:

а) глаголы физического и душевного состояния: *bivati* (začasno, lahko, stalno, nezakonsko), *čutiti* (lahko, močno, mogoče, jasno), *počivati* (lahko, malo, mirno, dolgo), *ždeti* (tiho, negibno, strpno, lahko, nemo, mirno, pritajeno), *spati* (mirno, lahko, trdno, slabo, dobro, sladko, malo, lepo, globoko), *dremati* (mirno, lahko, blaženo, zadovoljno), *smrčati* (glasno, mirno, neenakomerno, strahovito, resnično);

б) глаголы обращения/управления/создания с учетом преобладающего семантического компонента подразделяются прежде всего на:

б1) глаголы обеспечения возникновения чего-либо: *lotevati se* (lahko, raje, pogosto, kritično, previdno, samostojno, neusklajeno), *prizadevati si* (zelo, močno, vztrajno, zaman, nenehno, treba, obupno), *otogočati* (zato, lahko, obenem, dejansko, pogosto),

б2) глаголы с выраженным семантическим компонентом движения: *nesti* (lahko, odlično, treba, osebno, grede, stoje), *vzeti* (lahko, treba, resno, preprosto, strogo), *namestiti* (lahko, udobno, ponovno, treba, mogoče, začasno, pravilno, potrebno, samodejno, dobro),

б3) глаголы с выраженным семантическим компонентом совместного нахождения/совместного возникновения/принадлежности: *ravnati* (grdo, lahko, treba, pravilno, podobno, slabo, lepo, ustrezno), *upravljati* (lahko, mogoče, neposredno, samostojno, aktivno, uspešno, težko, natančno, učinkovito, slabo), *vplivati* (lahko, močno, bistveno, negativno, odločilno, pomembno, ugodno, slabo, pozitivno, zelo),

б4) глаголы с выраженным семантическим компонентом изменения качества: *spreminjati* (lahko, nenehno, hitro, počasi, bistveno, zelo, močno, pogosto, stalno, neprestano, precej postopoma, poljubno, naglo), *oblikovati* (lahko, lepo, dokončno, mogoče, pravilno, ustrezno, postopoma);

в) глаголы говорения, понимания, мышления: *govoriti* (lahko, veliko, mogoče, težko, pogosto, javno, tekoče, največ, grdo), *predavati* (lahko, občasno, znova, veliko), *misliti* (lahko, zato, resno, osebno), *signalizirati* (nezavedno, ponavadi, podzavestno, pedantno, znova, pravočasno, neprikrito, besno, samo, jasno);

г) глаголы общего изменения (посредством перемещения): *rušiti se* (lahko, nesistematično, vztrajno, samo, treba, dobesedno, brezkompromisno);

д) глаголы движения: *iti* (lahko, očitno, dejansko, verjetno, treba, malo), *pešati* (veliko, dolgo, ležerno, počasi), *peljati* (lahko, treba, počasi, enkrat, mirno), *voziti* (redno, dnevno, pogosto, vedno službeno, varno, hitro).

3. Заключение

Семантико- и структурно-синтаксическая обязательность распространяется также на обязательную сочетаемость, типичным доказательством чего являются наречия в качестве обязательно сочетаемых

предикатных или глагольных распространителей. Далее приведем ряд основных тезисов:

— Синтаксический критерий в качестве отправного пункта ставит припредикатную роль в предложении модификационного наречного распространителя. Такого рода припредикатные распространители представляются пропозиционально несамостоятельными компонентами, непосредственно зависимыми от семантической компонентности предиката и одновременно — распространяющими компонентами свойства в предикативном отношении. Так, в рамках валентности в предложении или высказывании нельзя не принимать во внимание семантико-синтаксически обязательных невалентных модификационных наречных распространителей, уточняющих и конкретизирующих сообщение.

— С точки зрения обязательности/необязательности сочетаемых наречных распространителей определяются различные степени семантико- и структурно-синтаксической взаимозависимости (т.н. взаимной ценности) глаголов и наречных распространителей в рамках предложения-высказывания. С учетом семантической компонентности глаголов в предикате более обычным является наличие обязательных отадъективных распространителей у глаголов обращения, состояния (наступления состояния), протекания/процесса и движения за счет подчеркивания семантических компонентов 'поведения' или 'соотношения'; прежде всего 'соотношение' предсказывает партиципативную роль 'соотношения действия', при этом оба выделяемых компонента 'поведения' и 'соотношения' с общим надкомпонентом 'отношения' предсказывают и включают определенный образ действия, который и определяет 'поведение' и 'соотношение' по свойствам (в смысле качества, количества, причинно-следственных связей) или в зависимости от порядка, сравнительного и относительно-го плана (от партиципатива — средством/инструментом, сравнительным/относительным (соотносительным) партиципантом). Сочетание глагола с качественным (отадъективным) наречием в смысле обычной (наиболее) частотной приглагольной классификации может являться типичной глагольной коллокацией или лексически обусловленной валентностью.

— В рамках коллокационных глагольных словосочетаний можно рассматривать глаголы в качестве потенциальных семантико-синтаксических инициаторов сочетаний слов с обязательной валентностью, в данном случае сочетаний глаголов с наречиями, или т.н. исходных коллокатов при образовании коллокаций.

— Глагол, обладая центральной семантико-синтаксической организационной ролью, подчеркивает также тесную обоюдную/взаимозависимую связи между синтаксисом на уровне высказывания/предложения и глагольным синтаксисом словосочетания, где за счет припредикатных или приглагольных наречных распространителей, ко-

которые позволяют достичь информативной насыщенности текста, выходит также и на уровень текстового синтаксиса. Интерпропозиционная роль и роль концентрации сообщения за счет наречных и адъективных распространителей дает возможность установить отношения между синтаксисом словосочетания, предложения и синтаксисом текста.

Перевод на русский язык:
Татьяна Филимонова

ЛИТЕРАТУРА

- АПРЕСЯН Ю. Д., ²1995: *Лексическая семантика*. Восточная литература РАН. Второе исправленное и дополненное издание. Москва.
- DANEŠ, F. i dr., 1987: *Větné vzorce v češtině*. Praha: Academia.
- GOLDEN, M., ²2001: *O jeziku i jezikoslovju*. Ljubljana: Filozofska fakulteta.
- GREPL, M. i dr., 1987: *Mluvnice češtiny (3 — Skladba)*. Praha: Academia.
- GREPL, M., KARLÍK, P. i dr., 1998: *Skladba češtiny*. Praha: Votobia.
- НАЛІЧОВА, Е. i dr., 1983: „Větná stavba a aktuální členění ve slovanských jazycích z porovnávacího hlediska”. *Československá slavistika*: 139—149.
- ХРАКОВСКИЙ В. С. и др., 1985: *Типология конструкций с предикатными актантами*. Ленинград: Наука.
- ИВАНЧИКОВА, Е. А., 1965: „О структурной факультативности и структурной обязательности в синтаксисе”. *Вопросы языкознания* XIV/5: 84—94.
- KAROLAK, S., 2001: *Od semantyki do gramatyki*. Wybór rozpraw. Warszawa: Instytutacja Slawistyki PAN.
- KOŘENSKÝ, J., 1984: *Konstrukce gramatiky ze sémantické báze*. Praha: Academia.
- Korpus slovenskega jezika* FidaPLUS. <http://www.fidaplus.net/>.
- KUNST GNAMUŠ, O., 1981: *Pomenska sestava povedi*. Ljubljana.
- 1987/88: „Težave upovedovalne teorije i smeri njenega razvoja”. *JiS* XXXIII/1—2: 8—16.
- МОСКАЛЬСКАЯ, О. И., 1973: „Проблемы семантического моделирования в синтаксисе”. *Вопросы языкознания* XXII/6: 33—43.
- NOVOTNY, J., 1979: „Dualismus subjektu a predikátu a postavení predikace z hlediska valenční teorie”. *Slovo a slovesnost* XL/4: 286—294.
- OREŠNIK, J., 1994: *Slovenski glagolski vid i univerzalna slovnica*. Ljubljana: SAZU.
- 1996: „Nauk novejšje slovenistike o povedkovem prilastku”. *Razprave SAZU* XV. Ljubljana: 255—267.
- POGORELEC, B., 1974/75: „Dopolnilnik (povedkov) v slovenski skladnji”. *JiS* XX: 120—122.
- SAMARDŽIJA, M., 1986: *Valentnost glagola u suvremenom hrvatskom književnom jeziku*. Zagreb.
- SGALL, P. 1986a: *The Meaning of the Sentence in Its Semantic and Pragmatic Aspects*. Praha: Academia.
- SGALL, P. i dr., 1986b: *Úvod do syntaxe a sémantiky (Některé nové směry v teoretické lingvistice)*. Praha: Academia.
- Slovar slovenskega knjižnega jezika (SSKJ) I—V*, 1970, 1975, 1979, 1985, 1991. Ljubljana: DZS.
- ШВЕДОВА Н. Ю., 1980: *Русская грамматика II. (Синтаксис)*. Москва: Наука.
- TOPORIŠIČ, J., 1982: *Nova slovenska skladnja (NSS)*. Ljubljana: DZS.
- — ⁴2000: *Slovenska slovnica (SS)*. Četrta prenovljena i razširjena izdaja. Maribor: Obzorja.
- VIDOVIČ MUHA, A., 1984: „Nova slovenska skladnja J. Toporišiča”. *SR* XXXII/2: 142—155.

— — 1998: „Pomenski preplet glagolov *imeti* in *biti* — njuna jezikovnosistemska stilistika”. *SR XLVI/4*: 293—323.

— — 1988: *Slovensko skladijsko besedotvorje ob primerih zloženik (SSB)*. Ljubljana: Znanstveni inštitut Filozofske fakultete i Partizanska knjiga.

— — 2000: *Slovensko leksikalno pomenoslovje (SLP)*. *Govorica slovarja*. Ljubljana: Znanstveni inštitut Filozofske fakultete.

Andreja Žele

ADVERBIAL MODIFIERS WITHIN DIATHESIS CAPABILITIES IN SLOVENIAN

Summary

Semantic- and structural-syntactic obligatoriness extends to the obligatory collocation, the most typical example of which are adverbs as obligatorily collocational complements of the predicate or, rather, the verb. This type of complements are modificational adverbial-phrase (AP) complements as semantically-syntactically dependent components, directly depending on the semantic constituents of the predicate. In addition, they are complementary qualitative components of the attributive relationship, which define the utterance more concretely and precisely.

From the point of view of (non)obligatoriness of collocational adverbial complements it is possible to define various degrees of semantic- and structural-syntactic mutual dependency (i.e., mutual value) of verbs and AP complements within clausal sentences. More common obligatory adverbial complements derived from adjectives appear with verbs of treatment/action, state (beginning of state), course/process, and motion with the emphasis on the semantic elements 'conduct' and 'relationship' i the framework of collocational verbal phrases, the verbs can be considered potential semantic-syntactic initiators of the obligatory collocations, i this case the verbs with adverbs, or, rather, initial collocates for formation of collocations.

The treatment across propositions and semantic bases and the function of communicative condensation of AP and adjectivally obligatory complements allow one to establish the relationship between phrasial, clausal, and supra-clausal/sentential syntax.

Борко Н. Ковачевић и Маја П. Ђукановић*

АРГУМЕНТСКА СТРУКТУРА ГЛАГОЛСКИХ ИМЕНИЦА У СРПСКОМ И СЛОВЕНАЧКОМ¹

Рад се бави аргументском структуром глаголских именица у српском и словеначком. Поставља се питање шта се при деривацији глаголских именица дешава са аргументском структуром глагола: да ли глаголске именице наслеђују аргументску структуру глагола од којег су настале, или се њихова аргументска структура разликује од аргументске структуре мотивног глагола? Циљ рада је да се одреде све јединице које у савременом српском и савременом словеначком језику могу да имају улогу теме, односно улогу агенса уз глаголске именице. Резултати истраживања, између осталог, показују да је структурни падеж уз глаголске именице у српском и словеначком увек генитив, док инхерентни падеж остаје исти као уз мотивни глагол. У српском језику агенс се уз глаголску именицу може исказати генитивом не само уз именицу која је настала од непрелазног глагола већ и уз именицу која је настала од прелазног глагола.

Кључне речи: глаголске именице, аргументска структура, тема, агенс.

Увод

Као и у случају многих других језика, у развојним и иновационим процесима савременог српског и савременог словеначког језика једно од значајних места заузима све чешћа употреба (глаголских) именица уместо глагола. За изражавање предикације, уместо глагола, користи се именица. Ова појава, чији почетак није најскоријег датума, али која је и даље актуелна, поред тога што спада у феномен номинализације, позната је и као декомпоновање предиката, односно као употреба именица у функцији кондензатора реченичног значења.²

* Рад је настао у оквиру пројекта *Српска књижевност и језик у јужнословенском контексту* (пројекат бр. 148022) Филолошког факултета у Београду и Филозофског факултета у Новом Саду, који је финансиран од стране Министарства науке Републике Србије.

¹ Делови рада су били изложени на 17. конгресу Савеза славистичких друштава Србије (Соко Бања, септембар 2009), као усмено саопштење под насловом *О аргументској структури глаголских именица у савременом српском језику* (Б. Ковачевић и М. Ђукановић).

² У домаћој литератури о овоме је највише писао М. Радовановић (РАДОВАНОВИЋ 1977, 1978, 1990, 2006). О номинализацији у јужнословенским језицима говори се у књизи Предрага Пипера и других аутора (МАЏИЋЕВА, ТОПОЛИЊСКА и др. 2009).

Предмет овог рада је аргументска структура глаголских именица. Под аргументима се подразумевају партиципанти (ентитети) који учествују у догађају који је обележен предикатом, а који су неопходни да би се одређена радња или стање изречени предикатом реализовали. Пошто предикацију обично формира глагол, онда се углавном говори о аргументима уз одређени глагол (које захтева одређени глагол), односно о аргументској структури глагола. Аргументска структура представља информацију о аргументима глагола. Она говори о томе који партиципанти догађаја који је глаголом обележен постоје.³ Сваки аргумент је носилац одређене *семантичке*, односно *тематичке* улоге (*θ-улоге*) коју му *приписује* глагол, као што су *агенс* (партиципант који интенционално врши радњу), или *тема* (ентитет који током вршења радње бива померен или промењен).⁴

Будући да именице изведене из глагола такође могу да означавају предикацију, аргументска структура глаголских именица представља веома занимљиво истраживачко поље. Поред дискусије о томе да ли ове именице настају синтаксичком или лексичком деривацијом, највећи изазов у анализи глаголских именица у савременој граматичкој теорији јесте њихова аргументска структура.⁵ Поставља се питање шта се при деривацији глаголских именица дешава са аргументском структуром глагола. Да ли глаголске именице наслеђују аргументску структуру глагола од којег су настале, или се њихова аргументска структура разликује од аргументске структуре мотивног глагола? Циљ овог рада је да се одреде све јединице које у савременом српском и савременом словеначком језику могу да имају улогу теме, односно улогу агенса уз глаголске именице.

Могући облици аргументаца уз глаголске именице

Генерално се аргументи уз глаголске именице у српском и словеначком појављују у облику NP у генитиву, дативу или инструменталу, у облику одређене PP, или као присвојни придев (присвојна именица):⁶

³ О аргументима и аргументској структури генерално говоре нпр. Вилиамс (WILLIAMS 1981), Гримшо (GRIMSHAW 1990), Џекендоф (JACKENDOFF 1990), Спенсер (SPENCER 1990), Бреснан (BRESNAN 2000), Московљевић (МОСКОВЉЕВИЋ 2000).

⁴ Мада тачан списак тематских улога није утврђен (различити аутори нуде различите спискове), обично се говори о агенсу (актеру), теми, пацијенсу, доживљавачу, бенефицијенту, циљу, извору и локацији (московљевић 2000: 134–135).

⁵ О аргументској структури глаголских именица генерално говоре нпр. Даути (DOWTY 1989), Гримшо (GRIMSHAW 1990), Алексиадоу (ALEXIADOU 2001), Зубизарета (ZUBIZARRETA 1987), Силони (SILONI 1987), Ковачевић (КОВАЧЕВИЋ 2006).

⁶ У раду се користе следећи интернационални симболи/скраћенице (који су овде остављени у оригиналу, односно на латиници): NP = именичка фраза (од *nominal phrase*), PP = предлошка фраза (од *prepositional phrase*), NP_{GEN} = именичка фраза у ге-

- (1) а. Марково поклањање књиге Марији се искомпликовало.
 б. Председничково управљање новцем је веома економично.
 в. Приповедање о рату никога не оставља равнодушним.
 г. Скакање Петра Петровића је свима ишло на живце.
- (2) а. Markovo darovanje knjige Mariji se je zapletlo.
 б. Predsednikovo gospodarjenje z denarjem je zelo ekonomično.
 в. Pripovedovanje o vojni nikogar ne pusti ravnodušnega.
 г. Skakanje Petra Petrovića je vsem šlo na živce.

Примери за аргумент у облику NP_{GEN} су *књи́ге* у (1а) и *Пе́тра Пе́тровића* у (1г) у српском, односно *knjíge* у (2а) и *Petra Petrovića* у (2г) у словеначком. За аргумент у облику NP_{DAT} пример је *Мари́ју* у (1а) у српском и *Mariji* у (2а) у словеначком. Аргумент у облику NP_{INST} илуструје именица *новце́м* у примеру (1б). Конструкције *о ра́ти* у (1в) и *о војни́* у (2в), као и конструкција *z denarjem* у (2б), примери су аргумента у облику PP. Примери за аргумент у облику присвојног придева су *Марково́* у (1а) и *председничково́* у (1б) у српском, односно *Markovo* у (2а) и *predsednikovo* у (2б) у словеначком. Као што се у наведеним примерима може уочити, уз глаголску именицу структурни падеж⁷ је увек генитив: NP којој у реченици глагол из којег је глаголска именица изведена приписује структурни падеж (номинатив или акузатив) увек се уз глаголску именицу појављује у генитиву. Илустрација су NP *књи́ге* у примеру (1а) и NP *Пе́тра Пе́тровића* у примеру (1г) у српском, односно словеначки еквиваленти NP *knjíge* у (2а) и NP *Petra Petrovića* у (2г).⁸ Инхерентни падежи остају исти као и код мотивног глагола: *поклања́ти књи́гу Мари́ју* → *поклањање књи́ге Мари́ју*, *darovati knjiго Mariji* → *darovanje knjige Mariji*; *упра́вљаи новце́м* → *управљање новце́м*, *gospodariti z denarjem* → *gospodarjenje z denarjem*.

Иако је за српски и словеначки језик карактеристична употреба присвојног придева (заменице), могу се забележити и примери у којима се (вероватно по узору на енглеску *by* фразу) користи конструкција PP *од сѝране* + NP_{GEN} у српском, односно конструкција PP *s*

нитиву (од *nominal phrase in genitive*), NP_{DAT} = именичка фраза у дативу (од *nominal phrase in dative*), NP_{INST} = именичка фраза у инструменталу (од *nominal phrase in instrumental*).

⁷ Структурни падеж је падеж који се искључиво везује за синтаксичку позицију конституента коме се тај падеж приписује (то су номинатив, акузатив и евентуално генитив). Са друге стране, инхерентни (или лексички) падеж се доводи у везу са типом θ -улоге коју одређени глагол приписује. То значи да ће инхерентни падеж одређеној NP моћи да припише само онај глагол који својим аргументима додељује одређени тип θ -улоге. О структурном и инхерентном падежу говори нпр. Московљевић (Московљевић 2000: 141).

⁸ Уп. српске примере са реченицама *Марко поклања књи́гу Мари́ју* и *Пе́тар Пе́тровић скаче*, односно словеначке примере са реченицама *Marko daruje knjiго Mariji* и *Petar Petrović skače*.

strani + NP_{GEN} у словеначком. Осим примера (3б), номинализација реченице из (3а) је и пример (3в), у коме је употребљена конструкција PP од *сйране* + NP_{GEN} (*од сйране Наполеона*):

- (3) а. Наполеон је разарао град.
 б. Наполеоново разарање града
 в. разарање града од стране Наполеона

Иста је ситуација и у словеначким еквивалентима. Пример (4в), у коме је употребљена конструкција PP *s strani* + NP_{GEN} (*s strani Napoleona*) је номинализација реченице у примеру (4а):

- (4) а. Napoleon је rušil mesto.
 б. Napoleonovo rušenje mesta
 в. rušenje mesta s strani Napoleona

Посебно је интересно питање да ли у српском и словеначком језику такозвани *групни придеви* (*group adjectives*) могу да буду аргументи уз глаголске именице. Према Алексиадоу и Ставроу (ALEXIADOU & STAVROU у штампи) под групним придевима подразумевају се придеви који се односе на националност, етницитет, порекло, или било коју групу појединаца који деле неку заједничку карактеристику (идеолошку, социолошку, географску). Такви су на пример придеви *српски*, *француски*, *комунистички*, *демократски*.⁹ Илустрација групног придева у пасивној интерпретацији је придев *француско* у примеру (5в), а илустрација групног придева у агентивној интерпретацији је придев *немачко* у примеру (5ђ) за српски језик:¹⁰

- (5) а. Немци су злостављали Французе.
 б. злостављање Француза
 в. француско злостављање
 г. Немци су окупирали Грчку.
 д. окупирање Грчке од стране Немаца
 ђ. немачко окупирање Грчке

⁹ Овакве придеве Ђорџи и Лонгобарди (GIORGI & LONGOBARDI 1991) називају референцијалним придевима (*referential adjectives*).

¹⁰ Са правом се може поставити питање оправданости издвојеног посматрања оваквих придева у српском и словеначком језику, у односу на друге присвојне придеве у овим језицима. Овде су издвојени због поређења са статусом придева као што су *French*, *German*, *liberal* и слични у енглеском (који се у литератури називају *групним придевима*). Будући да означавају групу људи, ови придеви се могу издвојити и у словенским језицима, макар као поткласа присвојних придева. Подробно испитивање евентуалних разлика између групних придева у српском и словеначком у односу на друге језике, као и између групних придева као поткласе присвојних придева и осталих присвојних придева у овим језицима, није предмет рада.

У словеначким еквивалентима групни придев у пасивној интерпретацији је придев *francosko* у примеру (6в), а групни придев у агентивној интерпретацији је придев *nemško* у примеру (6ђ):

- (6) а. Nemci so mučili Francoze.
 б. mučenje Francozov
 в. francosko mučenje
 г. Nemci so zasedali Grčijo.
 д. zasedanje Grčije s strani Nemcev
 ђ. nemško zasedanje Grčije

Занимљиво је видети да ли се пример (5в) може посматрати као парафраза примера (5б), а пример (5ђ) као парафраза примера (5д) у српском, односно да ли пример (6в) представља парафразу примера (6б), а пример (6ђ) парафразу примера (6д) у словеначком. Да ли су конституенти *француско* и *немачко* у српском, те *francosko* и *nemško* у словеначком аргументи именица уз које се појављују? Поставља се питање да ли је *француско* тема именице *злочињавање*, а *немачко* агенс именице *окупирање*, односно да ли је *francosko* тема именице *муčenje*, а *nemško* агенс именице *zasedanje*.

Конституенти који могу да буду тема

Уз глаголску именицу у српском и словеначком језику улогу теме могу да имају NP_{GEN} у постноминалном положају, попут *жрада* у примеру (3б) и *mesta* у примеру (4б), као и присвојни придев испред глаголске именице, попут *Петровићево* у примеру (7), односно *Petrovićevo* у примеру (8):

- (7) Петровићево хапшење је било изненађење за све присутне.
 (8) Petrovićevo aretiranje је bilo presenečenje за vse navzoče.

Групни придев у својој пасивној интерпретацији, као *француско* у примеру (5в), односно *francosko* у примеру (6в), не може да буде тема именице уз коју се појављује. У српском и словеначком групни придев може да има само улогу агенса.

О немогућности групног придева да функционише као тема сведочи неграматичност примера у којима се уз глаголску именицу уз коју је реализација интерног аргумента¹¹ обавезна, поред групног придева, употребљава присвојни придев у улози агенса:¹²

¹¹ Сматра се да глагол субјекту додељује екстерну, а допунама интјерне θ -улоге. Тако је субјекат екстјерни аргументи глагола, а допуне интјерни аргументи.

¹² Реализација интерног аргумента је обавезна уз глаголе (и из њих изведене глаголске именице) који не допуштају детранзитивизацију. Уз њих се интерни аргу-

- (9) а. Наполеоново скупљање Француза
 б. *Наполеоново француско скупљање

- (10) а. Napoleonovo zbiranje Francozov
 б. *Napoleonovo francosko zbiranje

Потврда је и неграматичност примера са конструкцијом PP *od сџране* + NP_{GEN} у српском, односно конструкцијом PP *s strani* + NP_{GEN} у словеначком:

- (11) а. сламање демократа од стране владајуће коалиције
 б. *демократско сламање од стране владајуће коалиције
- (12) а. premaganje demokratov s strani vladajoče koalicije
 б. *demokratsko premaganje s strani vladajoče koalicije

У свим неграматичним примерима уз групни придев су употребљени конституенти којима је недвосмислено приписана улога агенса, односно употребљени су екстерни аргументи. У примерима (9б) и (10б) у питању су присвојни придеви: *Наполеоново* у српском и *Napoleonovo* у словеначком. У примеру (11б) конструкција *od сџране владајуће коалиције* (у српском), а у примеру (12б) конструкција *s strani vladajoče koalicije* (у словеначком). Да би се уз одређену именицу уз коју је употреба интерног аргумента обавезна употребио екстерни аргумент (аргумент коме је приписана улога агенса), уз именицу се мора употребити и њен интерни аргумент (GRIMSHAW 1990). Мора се задовољити аргументска структура те именице. Неграматичност примера (9б), (10б), (11б) и (12б) упућује на то да аргументска структура именица није задовољена. Придевима *француско* и *демократско* у српском, односно *francosko* и *demokratsko* у словеначком није приписана улога теме. Они нису интерни аргументи именица уз које се појављују, и због тога се уз те именице не могу употребити ни њихови екстерни аргументи. Употреба екстерних аргумената је могућа, као што показују примери (9а), (10а), (11а) и (12а), ако се уз именице употреби NP_{GEN} (*Француза* и *демокраџа* у српском, односно *Francozov* и *demokratov* у словеначком), која функционише као интерни аргумент.

Уколико у поменуте неграматичне примере додамо и NP_{GEN} са очигледном улогом теме, примери ће бити прихватљиви:

мент мора појавити. Са друге стране, уз глаголе (и из њих изведене глаголске именице) који допуштају детранзитивизацију подразумева се имплицитно постојање интерног аргумента (који се не мора синтаксички реализовати). О поткласи глагола који допуштају овакав вид детранзитивизације у српском говори Московљевић (Московљевић 2004).

- (13) а. Наполеоново француско скупљање поена
 б. демократско сламање противника од стране владајуће коалиције
- (14) а. Napoleonovo francosko zbiranje točk
 б. demokratsko premaganje nasprotnika s strani vladajoče koalicije

То недвосмислено значи да придевима *француско* и *демократско* у српском и придевима *francosko* и *demokratsko* у словеначком није приписана улога теме, јер би се то косило са θ -критеријумом, према којем се једна θ -улога може приписати само једном аргументу.¹³ Пошто је улога теме у (13а) приписана NP *поена*, а у (13б) NP *противника*, не може се приписати и придеву *француско*, односно придеву *демократско*. Исто тако и у словеначким примерима: будући да је улога теме у (14а) приписана NP *točk*, а у (14б) NP *nasprotnika*, не може се приписати и придеву *francosko*, односно придеву *demokratsko*. Придеви *француско* и *демократско* у српском и њихови еквиваленти *francosko* и *demokratsko* у словеначком понашају се као описни модификатори (као у примерима *француски хлеб*, *француски ђољубац*; *демократска традиција*, *демократски ђољез*), а не као аргументи.

Конституенти који могу да буду агенс

Улогу агенса уз глаголску именицу у српском и словеначком може да има присвојни придев, као *Наполеоново* у примеру (3б) у српском и *Napoleonovo* у примеру (4б) у словеначком. Агенс се може изразити и конструкцијом PP *од стране* + NP_{GEN} у српском, као *од стране Наполеона* у (3в), односно конструкцијом PP *s strani* + NP_{GEN} у словеначком, као *s strani Napoleona* у примеру (4в). Као што илустрирају *немачко* у примеру (5ђ) за српски и *nemško* у примеру (6ђ) за словеначки, и групни придев може да има улогу агенса уз глаголску именицу:

- (3б) Наполеоново разарање града
 (4б) Napoleonovo rušenje mesta
 (3в) разарање града од стране Наполеона
 (4в) rušenje mesta s strani Napoleona
 (5ђ) немачко окупирање Грчке
 (6ђ) nemško zasedanje Grčije

¹³ О θ -критеријуму, према којем се сваком аргументу мора приписати одређена θ -улога, и свака θ -улога мора бити приписана неком (али само једном) аргументу, говори нпр. Охала (Ouhalla 1999: 162–164).

NP_{GEN} у постноминалном положају такође може да има улогу агенса:

(15) Пливање **студенткиња** је трајало цело поподне.

(16) Plavanje **študentk** je trajalo cel popoldan.

Л. Златић (Златић 1997: 200) наводи да у српском језику улогу агенса може да има и енклитички облик датива личне заменице, што је могуће и у словеначком:

(17) Оцењивање **ми** је објективно.

(18) Ocenjevanje **mi** je objektivno.

На то да групни придев може да функционише као агенс, упућује могућност успостављања контроле:

(19) а. Немачко_i окупирање Грчке са намером да PRO_i заузму Југоисточну Европу трајало је два дана.

б. Демократско_i блокирање парламента са намером да PRO_i изазову ванредне изборе почело је у седам сати.¹⁴

(20) а. Nemško_i zasedanje Grčije, z namenom, da PRO_i zavzamejo Jugovzhodno Evropo, je trajalo dva dni.

б. Demokratsko_i blokiranje parlamenta, z namenom, da PRO_i organizirajo izredne volitve, se je začelo ob sedmih.

У примерима (19а) и (20а) ради се о томе да су Немци окупирали Грчку (*немачко окупирање Грчке* = *Немци окупирају Грчку*; *nemško zasedanje Grčije* = *Nemci zasedajo Grčijo*), а у примерима (19б) и (20б) о томе да су демократе блокирале парламент (*демократско блокирање парламента* = *демократе блокирају парламент*; *demokratsko blokiranje parlamenta* = *demokrati blokirajo parlament*).

Посебно је занимљиво истаћи да се у српском језику могу наћи примери у којима се уз именицу која је настала од прелазног глагола агенс исказује генитивом. Уз именицу која је настала од прелазног глагола могу се употребити две NP_{GEN} у постноминалном положају, при чему би једна имала улогу теме, а друга улогу агенса. За словеначки језик нису пронађени овакви примери.

Розвадовска (ROZWADOWSKA 1997) и Алексиадоу (ALEXIADOU 2001) говоре о томе да се у више језика уз именице настале од прелазних глагола не могу употребити две NP_{GEN}, при чему једна има улогу теме, а друга улогу агенса. Л. Златић (Златић 1997: 13—17) тврди да се

¹⁴ PRO (нулта именичка категорија) означава фонетски нереализовану, али синтаксички активну NP, која је контролисана од стране агенса. Коиндексирање упућује на референцијалну зависност између PRO и његовог контролора.

и у српском језику уз именице настале од прелазних глагола агенс не може изразити генитивом. Исто тврди и Радовановић (РАДОВАНОВИЋ 1990: 40), напомињући да је „неостварљиво појављивање двеју узастопних генитивних именичких 'посесивних форми' уз девербативну именицу у словенским номинализованим исказима, при чему би једна имала субјекатско, а друга објекатско значење (нпр.: *Чувено је *йознавање истйорије Андрића* [$\rightarrow$ да је *Андрић йознавао истйорију*])”. Као исправан Радовановић наводи пример у коме посесивни придев (зменица) добија „субјекатску интерпретацију”:

- (21) Чувено је *Андрићево (њежово) йознавање истйорије* [$\rightarrow$ да је *Андрић (он) йознавао истйорију*].

Међутим, наредни примери показују да се у српском језику уз именице настале од прелазних глагола могу појавити два генитива у постноминалном положају, при чему један има улогу теме, а други улогу агенса:¹⁵

- (22) а. Илуструјући расположење грађана Војводине о степену аутономије коју би желели, на основу **истраживања јавног мњења агенције „Скан”** обављеног у марту ове године, Филипов је рекао да 33,3 одсто становника Покрајине тражи...
- б. ... дошло се до усаглашене изјаве о постигнутом договору уз **давање посебне гаранције Шона Саливена**, политичког саветника Карла Кабиђозе, главнокомандујућег Кфора на Косову, који је био ...
- в. ... вођени су бројни прљави ратови, а кулминација хаоса у тим међународним односима је **бомбардовање НАТО зликоваца наше земље**, рекао је на јучерашњој конференцији за новинаре проф. др Владимир Штамбук, потпредседник ...

У примерима (22а) и (22б) уз глаголске именице (*истраживање* и *давање*) долази прво NP_{GEN} са улогом теме (*јавног мњења* и *йосебне гаранције*), а затим NP_{GEN} са улогом агенса (*агенције „Скан”* и *Шона Саливена*). Пример (22в) илуструје обрнуту ситуацију: иза глаголске именице (*бомбардовање*) прво долази NP_{GEN} са улогом агенса (*НАТО зликоваца*), а затим NP_{GEN} са улогом теме (*наше земље*).

Да се агенс уз глаголске именице настале од прелазних глагола може исказати генитивом, јасно показује могућност успостављања контроле:

¹⁵ Примери су преузети из *Корпуса савременог српског језика на Математичком факултету у Београду* (2002, <http://www.korpus.matf.bg.ac.yu/korpus/login.php>).

- (23) а. Истраживање Лепенског вира професора Срејовића_i са намером да PRO_i дође до коначног сазнања о винчанској култури трајало је годинама.
- б. Разарање града славног Наполеона_i са намером да PRO_i покори непријатеља трајало је два дана.
- в. Анкетирање популације поменутих истраживача_i са намером PRO_i да испитају актуелно мишљење није наишло на одобравање.

Контрола од стране NP_{GEN} *професора Срејовића* у примеру (23а), *славног Наполеона* у примеру (23б), односно *поменутих истраживача* у примеру (23в), показује да ове NP_{GEN} функционишу као агенси.

Карактеристично је да се у свим наведеним примерима агенс појављује као NP_{GEN} која се састоји из две речи. Никада се не ради о NP која се састоји само од једне именице, него је увек проширена са још једном именицом (нпр. *Шон Саливен*), или придевом (нпр. *славни Наполеон*). Увек се ради о NP од које се не може извести присвојни придев. Из тога проистиче да је могућност да се уз именице настале од прелазних глагола агенс реализује у облику NP_{GEN} условљена могућношћу да се агенс изрази присвојним придевом/присвојном заменицом. Генерализација би била да уколико се агенс може изразити присвојним придевом (као у примеру *Андрићево ђознавање историје*, или у примеру *Наполеоново разарање града*), онда се не може изразити са NP_{GEN} у постноминалном положају (**ђознавање историје Андрића*, **разарање града Наполеона*). Међутим, уколико се агенс не може изразити присвојним придевом (као у примеру *ојис догађаја професора Пејровића*, или у примеру *разарање града славног Наполеона*), онда се може изразити са НП_{GEN} у постноминалном положају.¹⁶

Закључак

Представљена слика аргументске структуре глаголских именица у српском и словеначком показује да је структурни падеж уз глаголску именицу увек генитив. NP којој глагол из којег је глаголска именица изведена приписује структурни падеж (номинатив или акузатив) уз глаголску именицу се појављује у генитиву. Са друге стране, инхерентни падежи остају непромењени, исти као уз глагол од којег је именица настала.

Улогу теме уз глаголску именицу могу да имају NP_{GEN} у постноминалном положају и присвојни придев испред глаголске именице. Агенс може да се појави у више облика. Може се реализовати као

¹⁶ Поменута генерализација узима се само као претпоставка коју би требало детаљно испитати.

присвојни придев, као NP_{GEN} у постноминалном положају, или као конструкција PP *od стране* + NP_{GEN} (у српском), односно конструкција PP *s strani* + NP_{GEN} (у словеначком). Енклитички облик датива личне заменице такође може да има улогу агенса. Групни придеви у српском и словеначком језику могу да имају само улогу агенса, али не и улогу теме.

У српском језику (иако као маргинална појава) агенс се може исказати помоћу NP_{GEN} не само уз именицу која је настала од непрелазног глагола, већ и уз именицу која је настала од прелазног глагола. Уз именицу која је настала од прелазног глагола могу се употребити две NP_{GEN} у постноминалном положају, при чему једна има улогу теме, а друга улогу агенса. Истраживање упућује на то да је ова појава повезана са могућношћу да се агенс изрази присвојним придевом/присвојном заменицом. Уколико се агенс може изразити присвојним придевом, онда се не може изразити са NP_{GEN} у постноминалном положају. Ако се међутим агенс не може изразити присвојним придевом, онда се може изразити са NP_{GEN} у постноминалном положају.

ЦИТИРАНА ЛИТЕРАТУРА

ЗЛАТИЋ, Лариса. *The Structure of the Serbian Noun Phrase*. <http://larisaz.home.texas.net/linguist.htm> 10. 9. 2009.

КОВАЧЕВИЋ, Борко. *Глаголске именице у савременој грамађичкој теорији*. Магистарски рад. Филолошки факултет Београд, 2006.

КОВАЧЕВИЋ, Борко. „О класификацији глаголских именица у савременом српском језику”. *Зборник МСЦ-а* 37/1 (2008): 229—240.

МАЛЦИЈЕВА, Вјара и Зузана Тополињска, Маја Ђукановић, Предраг Пипер. *Јужнословенски језици: грамађичке структуре и функције*. У редакцији Предрага Пипера). — Београд: Београдска књига, 2009.

МОСКОВЉЕВИЋ, Јасмина. *Субкатегоризација глагола у савременој грамађичкој теорији*. Докторска дисертација. Филолошки факултет Београд, 2000.

МОСКОВЉЕВИЋ, Јасмина. „Unspecified Object Alternation in Serbian and English”. Рад изложен на конференцији *English Language and Literature Study: Interfaces and Intergrations*. Филолошки факултет Београд, 2004.

РАДОВАНОВИЋ, Милорад. „Декомпоновање предиката — на примерима из српскохрватског језика”. *Јужнословенски филолог* 33 (1977): 53—80.

РАДОВАНОВИЋ, Милорад. *Именица у функцији кондензатога*. Нови Сад: Матица српска, 1978.

РАДОВАНОВИЋ, Милорад. *Сјиси из синтаксе и семантике*. Сремски Карловци: Издавачка књижарница Зорана Стојановића/Нови Сад: Добра вест, 1990.

РАДОВАНОВИЋ, Милорад. „О ’именичком стилу’ у уму и језику”. Из: П. Пипер (ур.) *Когнитивно-лингвистичка проучавања српског језика*. Београд: САНУ (2006), 211—229.

ALEXIADOU, Artemis. *Functional Structure in Nominals: Nominalization and Ergativity*. Amsterdam/Philadelphia: John Benjamins Publishing Company, 2001.

ALEXIADOU, Artemis & Melita STAVROU. „Group adjectives as pseudoadjectives”. *Studia Linguistica* (у штампима).

BRESNAN, Joan. *Lexical-functional syntax*. Oxford: Blackwell, 2000.

- DOWTY, David. „On the Semantic Content of the Notion Thematic Role”. From: G. Chierchia, B. Partee & R. Turner (ed.) *Properties, Types and Meanings*. Dordrecht: Kluwer, 1989.
- GIORGI, Alessandra & Giuseppe LONGOBARDI. *The Syntax of Noun Phrases*. Cambridge: Cambridge University Press, 1991.
- GRIMSHAW, Jane. *Argument Structure*. Cambridge, Mass.: MIT Press, 1990.
- JACKENDOFF, Ray. *Semantic Structures*. Cambridge, Mass.: MIT Press, 1990.
- OUHALLA, Jamal. *Introducing Transformational Grammar*. London: Arnold, 1999.
- ROZWADOWSKA, Bożena. *Towards a Unified Theory of Nominalizations: External and Internal Eventualities*. Wrocław: Wydawnictwo Uniwersytetu Wrocławskiego, 1997.
- SILONI, Tal. *Noun Phrases and Nominalizations: the Syntax of DPs*. Dordrecht: Kluwer, 1987.
- SPENCER, Andrew. *Morphological Theory: An Introduction to Word Structure in Generative Grammar*. Cambridge: Cambridge University Press, 1990.
- WILLIAMS, Edwin. „Argument Structure and Morphology”. *Linguistic Review* 1 (1981): 81—114.
- ZUBIZARRETA, Maria Luisa. *Levels of Representation in the Lexicon and in the Syntax*. Dordrecht: Foris, 1987.

Borko Kovačević
Maja Đukanović

ARGUMENT STRUCTURE OF DEVERBAL NOUNS IN SERBIAN AND SLOVENIAN

Summary

The paper discusses the argument structure of deverbal nouns in Serbian and Slovenian. It shows that the theme argument of deverbal nouns can be expressed by NP_{GEN} and by possessive adjectives. The agent argument can appear as a possessive adjective, as NP_{GEN}, or as the construction PP *od strane* + NP_{GEN} (in Serbian) and the construction PP *s strani* + NP_{GEN} (in Slovenian). Group adjectives can represent only the agent argument, not the theme argument. It is important to emphasize that in Serbian not only the agent argument of an intransitive verb, but also the agent argument of a transitive verb can be expressed by NP_{GEN}.

Емилия Д. Недкова

НАЦИОНАЛНОСПЕЦИФИЧНИ ОБРАЗИ
В БЪЛГАРСКИ, СРЪБСКИ И РУСКИ ФРАЗЕОЛОГИЗМИ
С КОМПОНЕНТИ ЗООНИМИ
(ЗА НАЗОВАВАНЕ НА ЧОВЕШКИ КАЧЕСТВА)

Наблюденията показват, че зоонимите са компоненти на множество български фразеологизми (= фразеологични единици = ФЕ), чието значение е свързано с определен националноспецифичен образ (стереотип) (вж. Недкова 2006: 328—332). Такива ФЕ обаче са продуктивни не само в нашия език, а и в сръбски и руски и като родствени славянски езици.

Породени преди всичко от потребностите на всекидневното общуване, те изпълняват в него ролята на ярко номинативно-характеризиращо и експресивно средство. Същевременно ясно се вижда и тяхното значение за създаване на своеобразен модел („картина“) на света, специфичен за съответната култура и реализиран чрез конкретния национален еик като система от културни кодове.

В този смисъл един паралел между трите езика ще даде възможност да изпъкнат както общите моменти, така и характерните им черти „особено като се има предвид общоизвестното положение, че фразеологията е една от най-специфичните особености на всеки отделен език“ (Ничева 1987: 212). Такива наблюдения са безспорно полезни и поради факта, че дават интересни заключения „относно бита, културата и психологията на народа, който ги е създал“ (пак там).

Целта е да се покаже връзката между отношенията на различни (но родствени) етноси към представителите на животинския свят и човешките качества (физически или волеви), с които се асоциират.

Това, от своя страна, ще направи възможно осмислянето на спецификата на изграждащите се посредством ФЕ езикови картини на света (българска, руска и сръбска) с оглед на ценностната им ориентация.

Като отправна точка за анализа възприемаме от теорията на когнитивната семантика на Ц. Лейкоф (LAKOFF 1987) наличието на концептуални когнитивни метафори в езика, в основата на които ле-

жат т.нар. идеализирани когнитивни модели. Когнитивният модел, както е известно, е свързан с наличието на някакъв стереотипен образ, съответстващ на човешкия опит и знания за околния свят (Недкова 2003: 15). При това е налице възможност да се проследи и националнокултурната специфика на тези ФЕ (посредством образите, които те съдържат).

Разбира се, не трябва да се забравя, че някои метафори се отличават с по-голяма универсалност, проявяваща се в различни езици и култури, а други са предимно националноспецифични.

Изследваните ФЕ, съдържащи названия на извънредно широк кръг представители на фауната (диви и домашни животни, птици и насекоми), са класифицирани с оглед на експресивно назоваването от тях човешки качества в две големи групи за характеризиране на:

1. отрицателни качества;

2. положителни качества.

1. Идентифицирането на образите на животни с дадени човешки качества и в трите езика се отличава предимно с **пейоративност**. Това означава, че отрицателната оценка, неодобрението, пренебрежението, иронията към номинирания обект присъства в по-голямата част от ексцерпираните ФЕ.

От друга страна, изразеното отношение (положително или отрицателно) се характеризира с определена детерминираност, т.е. зависи от принадлежността на човека към една или друга човешка общност (етнос) и култура.

1.1. Най-многобройни и в трите езика са ФЕ, в които обект на порицанието или иронията става **глупавият човек**.

В българския език (БЕ), той се асоциира предимно с **овцата, кокошката, патката, гъската**.

Например:

глупав като овца; умен като гъска (ирон.); отишло пате, върнало се гъска; с кокоши ум; чавка (патка) му изпила ума и др.;

По-рядко — с **шарана, мухата, бръмбара**.

Например:

глупав като шаран; имам бръмбари в главата си; мухи бръмчат в главата ми, като в последните ФЕ се съдържа и различна нюансираност на посоченото качество в значението им.

За руския език (РЕ) са характерни аналогични образи:

баран — *глупый как баран;*

гусыня — *глупая как гусыня;*

курица — *имеет куриные мозги.*

Веднага обаче се забелязва една любопитна особеност. В българските ФЕ глупостта най-често се идентифицира с животно с фемининен статус, дори и когато номинираният обект е лице от мъжки пол (срв. *глупав (а) като овца*). В руските ФЕ пък образната асоциа-

ция зависи пряко от пола на назоваваното лице (срв. *глупый как баран; глупая как гусыня*). (вж. КОШЕЛЕВ, ЛЕОНИДОВА 1974)

В сръбския език (СЕ) откриваме свършено различни стереотипи:

Например:

вол — *глуп као во*

магаре — *глуп као магаре*

врана — *врана је* (кому) *мозак испила*, които не са присъщи нито за българските ФЕ, нито за руските ФЕ.

Припокрива се единствено образът на **кокошката** като традиционно свързан с глупостта (*кокош је кому памет позобала; бити кокошје памети*).

1.2. Множество ФЕ (и в трите езика) характеризират експресивно **злия, лошия човек**.

Например:

в БЕ: *змия усойница има в устата; да плюе на змия в устата, ще я отрови; мукоаница куче* (диал.); *вълк в овча кожа; злобна като кучка; белязано магаре; белязана овца; яхнал е на оса; зъл като куче (рис); зла като усойница* и др.

в РЕ: *змея подколодная;*

волк в овечьей шкуре и др.

в СЕ: *црна овца; кучкин син; пасја брача; љут као змија* и др.

Прави впечатление, че в българските ФЕ от тази група присъства най-голямо разнообразие от типични образи. Някои от тях са идентични с руските и сръбските — (**змия, вълк**), а други не са установени като конвенционални стереотипи в тези езици.

1.3. **Проявата на инат** се оценява като друго човешко качество, осмивано в редица ФЕ.

Например:

в БЕ: *като котката по гръб не пада; тегля се като вол на жегли; дърпа се като магаре на мост* и др.

в РЕ: *как кошку ни брось, кошку на ноги встанет; упираться как бык (баран); упрямый как осёл* и др.

в СЕ: *имати главу као коњ; тврдоглав као магаре* и др.

От примерите личи, че традиционните представи и на трите народа за безсмисленото упорство се свързват със сходни образи (**магаре, вол**). За БЕ и РЕ характерен образ е и **котката**, а за РЕ и СЕ — **овенът**.

1.4. Немалко сред ексцерпираните ФЕ са тези, които назовават експресивно **страхливия човек**.

Например:

в БЕ: *трепери ми сърцето като на мъртъв заек (пиле); имам заешко (пилешко) сърце; от жабата се боя; сърцето ми трепери като на мъртво куче опашката и др.*

в РЕ: *заячя душонка; заячя душа и др.*

в СЕ: *човек рибље (жабље) крви; голуб (соко) из вранина гнезда и др.*

Докато за БЕ и СЕ се установява значително богатство от образни асоциации (**заек, пиле, жаба, куче** в БЕ; **риба, жаба, гълъб, сокол, врана** в СЕ), то в РЕ такъв образ преобладаващо е **заекът**.

1.5. **Лукавството, хитростта**, които са обект на образно назоваване и в трите езика, основно се асоциират с **лисицата**. В БЕ и РЕ наравно с нея е и **свраката**.

Например:

в БЕ: *хитър като лисица; хитрата сврака с двата крака и др.*

в РЕ: *Лиса Патранеевна; старая лисица; травленная (хитрая) лисица; лукавая лисица да в капкан попадает; гусь лопчатый и др.*

В сръбските ФЕ от тази група личи по-голямо разнообразие на асоциациите — с **червей, змия, лисица, птица**.

Например:

бити као црв;

лукав (но и мудар) као змија;

лукав као лисица;

фина птица и др.

1.6. Редица други отрицателни човешки качества се характеризират от единични ФЕ (и в трите езика), като в тях се открива богата галерия от традиционни образи на животни.

Например:

в БЕ: **отмъстителен** (*държа мъст като камила*); **неразумен** (*за едната бълха изгарям юргана*); **дребнав** (*комара цедя камили гълтам*); **крадлив** (*крадлив като сврака*); **нахален** (*конска муха*) и др.

в РЕ: **нерешителен** (*буриданов осёл*); **безхарактерен** (*мокрая курица*); **надут, високомерен** (*надутый индюк*); **досаден** (*назойливый как муха*) и др.

в СЕ: **себичен** (*и бика би нетко помузао*); **нахален** (*безобразан као врабац*); **ревнив** (*љубоморан као псето*); **слабохарактерен** (*шепаве кобиле син*) и др.

От примерите ясно се вижда, че сред тях често се срещат ФЕ от типа на устойчивите сравнения (УС). Това не е случайно, а се дължи на установения вече факт, че УС съдържат стереотипни образи,¹ ко-

¹ Сп. Телия 1996: 241 в УС присъстват образи еталони, а Маслова 2004: 60 разглежда УС в качеството на стереотипи.

ито почти винаги са национални и като такива свидетелстват най-ярко за характера на националното световъзприемане.

2. Този модел (чрез схемата на УС) е продуктивен и при ФЕ за назоваване на **положителни човешки качества**, но освен че са по-малко на брой, някои от тях се отличават и с по-малка фреквентност в трите езика.

Вероятно това обстоятелство може да се обясни със специфичната психическа нагласа у човека да се търси по-скоро отрицателното с цел то да се подобри.²

Сред примерите са налице ФЕ, съдържащи сходни образи, но и такива, които можем да определим като националноспецифични:

в БЕ: *работлив като пчела (мравка) ('много работлив')*

в РЕ: *трудолюбивый как пчѐла (муравей)*

в СЕ: *марљив као пчела (мрав, кртица)*

*

в БЕ: *верен като куче ('много верен')*

в РЕ: *верный пес*

в СЕ: *веран као псето*

*

в БЕ: *волен като птичка ('много свободен')*

в РЕ: *вольная птица*

в СЕ: *слободан као птица*

*

в БЕ: *здрав (як) като бик ('много здрав')*

в СЕ: *здрав као бик (риба);*

јак као медвед.

*

в БЕ: *гърмян заек;*

от стара коза яре ('много опитен')

в РЕ: *стреляный воробей;*

стреляная птица;

собаку съел и др.

Във връзка с различията в образите, характерни за анализираниите езици, заслужават по-специално внимание следните случаи:

1. В българските и руските ФЕ образът на **змията** константно се свързва със злобата, коварството, лукавството, т.е. отношението към

² Вж. КОНСТАНТИНОВА 2008: 113.

нея е натоварено само с отрицателни конотации. В сръбските ФЕ от типа на УС обаче се натъкваме на диаметрално противоположни оценки — (срв. с отрицателен знак в: *љут као змија* (—); *лукав као змија* (—), но и положителен в *мудар као змија* (+)).

Очевидно в тези ФЕ се е съхранила и по-старата представа за змията като мъдра (не лукава или хитра), характерна за езическия светоглед, докато в БЕ и РЕ са налице по-късните наслоения — в резултат от влиянието на християнската символика.

2. Обект на крайно противоположни оценки е и **кучето**. То обикновено се асоциира с верността, верния приятел, верния съмишленик. Например:

в БЕ: верен като куче

в РЕ: верый пёс

в СЕ: веран као псето

Но кучето, както и човекът, може да покаже и другата, лошата страна на характера си и тогава се създава противоположен образ. Например:

в БЕ: зъл като куче

в СЕ: кучкин син

Отново нетрадиционен по отношение на българския и руския конвенционален модел е образът в сръбската УС (*љубоморан као псе-то*).

3. С различни качества и оценки се свързва и **рибата** в БЕ и СЕ.

в БЕ: мълчалив като риба (т.е. 'много мълчалив')

в СЕ: здрав као риба (т.е. 'много здрав');
човек рибеље крви (т.е. 'много страхлив')

Примерите доказват, че и в този случай в сръбските ФЕ основанието за интерпретация на назовавания обект чрез съответния метафоричен образ трябва да се схваща доста отдалечено от утвърдената за българския конвенционален модел представа.

Независимо от установените различия в образните асоциации обаче, традиционно възприетите модели в трите езика по-скоро съвпадат.

Прави впечатление, че по-често разликите засягат БЕ и СЕ, а по рядко — БЕ и РЕ, което е парадоксално, тъй като между първите два езика съществува по-голяма близост както на славянска, така и на балканска основа.

Наблюдаваните различия или противоречия (дори в рамките на един език) се дължат на обстоятелството, че установените културни модели за животни, като метафорични ориентации, от една страна, не съответстват на обективно притежаваните от самите животни качества. От друга, за различните езици са определящи различията в натрупания физически опит, който може да бъде както универсален, така и националноспецифичен. В резултат на такова взаимодействие създадената езикова картина на света през погледа на тези езици и

култури придобива и определена специфика. И ако все пак индивидуалните особености като отражение на културния модел на света (проявен чрез конкретния език — БЕ, РЕ или СЕ) отстъпват пред типологически общите белези, това е доказателство за присъствието в тях преди всичко на универсални компоненти на общославянската, а след това и на общочовешката култура.

ЛИТЕРАТУРА

- КОНСТАНТИНОВА, Д. „За някои иронични фразеологизми в българския и словашкия език”. *Изследвания по фразеология, лексикология и лексикография*. София, 2008.
- МАСЛОВА, В. Н. *Когнитивная лингвистика*. Москва, 2004.
- НЕДКОВА, Е. *Фразеологично богатство в творчеството на А. Константинов*. Русе, 2003.
- НЕДКОВА, Е. „Експресивно назоваване на човешки качества посредством фразеологизми с компоненти зооними в българския език”. *Арnaudов сборник*, т. IV, Русе, 2006.
- НИЧЕВА, К. *Българска фразеология*. София, 1987.
- ТЕЛИЯ, В. Н. *Русская фразеология. Семантический, прагматический и лингвокультурологический аспект*. Москва, 1996.
- LAKEOFF, G. *Women, Fire and Dangerous Things: What categories Reveal about the Mind*. Chicago: University of Chicago Press, 1987.

ЕКСЦЕРПИРАНИ ИЗТОЧНИЦИ

- АНДРЕЙЧИНА, К., ВЛАХОВ, С., ДИМИТРОВА, Ст., ЗАПРЯНОВА, К. *Русско-българский фразеологический словарь*. Москва — София, 1988.
- ВЪТОВ, В. *Малък фразеологичен речник на българския език*. В. Търново, 1999.
- КОШЕЛЕВ, А., ЛЕОНИДОВА М. *Българско-руски фразеологичен речник*. София — Москва, 1974.
- КЮВЛИЕВА-МИШАЙКОВА, В. *Речник на устойчивите сравнения в българския език (към „Устойчивите сравнения в българския език“)*. София, 1976.
- МОЛОТКОВ, А. И. (ред.). *Фразеологический словарь русского языка*. Москва, 1974 г.
- НИЧЕВА, К. *Нов фразеологичен речник на българския език*. София, 1993.
- НИЧЕВА, К., СПАСОВА-МИХАЙЛОВА, С., ЧОЛАКОВА, Кр. *Фразеологичен речник на българския език т. I и II*. София, 1974/75.
- МАТЕŠIĆ, Josip. *Frazeološki rječnik hrvatskoga ili srpskoga jezika*. Zagreb, 1982.

ПРВА МЕЂУНАРОДНА КОНФЕРЕНЦИЈА МЛАДИХ СЛАВИСТА У БЕЧУ

На Бечком универзитету, на Институту за славистику, од 22. до 24. маја 2009. године, одржана је Прва међународна конференција младих слависта под називом: *Славистика није мртва*. Реализацију овог пројекта омогућило је интеркултурално удружење академика *Line in*, основано 2008. године у Бечу ради организовања културно-уметничких манифестација у које спадају филм, музика, књижевност, театар, примењене уметности и архитектура. *Славистика није мртва* наиме, само је један од врло амбициозних пројеката тог удружења, који има за циљ ширење и промовисање заједничког словенског језичког и културног наслеђа.

На конференцији је учествовало преко 30 младих слависта (студенти завршних година факултета, магистарских и мастер студија, као и докторанти) и уметника из Аустрије, Немачке, Пољске, Словеније, Хрватске, Србије, Босне и Херцеговине и Македоније. Рад на конференцији био је организован у три секције: лингвистичкој, литерарној и културолошкој.

У оквиру лингвистичке секције могло се чути више занимљивих реферата. Перица Вујић (Хрватска) изложио је рад на тему „Женски vs. Мушки језик: различитости у изражавању између (с)полова”, при чему су разматрани резултати анализе језика у „мушким” и „женским” недељним и месечним часописима, са закључком да се часописи конфронтирају разликом у језичком моделовању и експресији, али да би узрок тога могла бити и нарочита социјална политика. Рад са сличном тематиком (*Die Macht der Sprache: Konstruktion vom Geschlecht am Beispiel des Russischen*), али са изричитим закључком да пол, ипак, може оставити дубок траг у језику и одредити га, изнела је Јулија Вебер (Аустрија). На истом подручју радили су Игор Медић, Матеа Сребачић и Кристина Шпиранец (Хрватска), узимајући конкретне примере глобалне поп-културе, женски часопис *Cosmopolitan* и мушки часопис *Men's Health*. Уочили су да се разлике у публицистичким писмима тих часописа огледају, пре свега, у типовима стилизација и другачијем моделу дискурсивног обликовања, што је резултирало различитим типовима фигуративног изражавања и другачијим односом према употреби жаргона. Петра Леонтић (Хрватска)

имала је реферат на тему *Графити као израз навијачке (не)културе*, у којем је ставила себи за циљ да испита у којој мери су графити као улична уметност, а ипак језичка творевина, заступљени у тзв. навијачкој култури, трудећи се да покаже како језик наизглед једноставних синтагми и парола има заправо далеко дубљи подтекст који доноси критику савременог друштва, те утиче на обликовање јавног мњења (анализа медијског дискурса).

Знатну пажњу привукао је реферат који је поднео Страшимир Димитров (Бугарска), под називом *Идеологија комунизма и утицај на бугарски језик у времену њошалићарне владавине (1944—1989)*, где се на разноврсним примерима показао кобан, скоро деструктиван утицај некадашње комунистичке идеологије на писани језик, будући да је он изгубио сугестивност и пуноћу, а свео се на устаљене флоскуле, остварујући једино основну, референцијалну функцију.

Излагања у оквиру литерарне секције посведочила су о великом распону најразноврснијих интересовања младих истраживача, при чему је национални идентитет изабраних тема допринео посебној разноликости.

Драгана Бошковић (Србија) реферисала је на тему *Фантастика као ђолићички аџажована алеџорија*, узимајући за предмет анализе сатира Радоја Домановића, где је, указавши на многобројне фантастичке проседе у Домановићевим сатирама (бајколики топос, путовање у непознату земљу обликовану као антибајка или антиутопија, онирички оквир приче као специфични иронијски изговор, митски обрасци пародирани у фантастичном кључу), закључила да фантастика у делу Радоја Домановића, посматрана у корпусу поетике српског реализма, представља искорак ка модерном књижевном поступку.

Филип Глејснер (Немачка), у реферату под називом *Ivan Čonkin, Ivan Denisovič und Ivan Durak — Die Utopie des „guten Menschen“ im „schlechten System“ in Vojinovičs Romantrilogie „Žizn“ i neobyčajnye priključenije soldata Ivana Čonkina*, испитујући интертекстуалну позадину тог дела, као и нека поетска начела обликовања сатире (у конкретном случају то је опозиција „добар народ“ у „лошем систему“), уочио концепцију антибајке, која у процесу рецепције дела доприноси читаочевом доживљају антиидиле.

Занимљив реферат имала је Јелена Франтић (Хрватска) под називом *Јурек из романа Андреја Бурсе „Убисџво џеџке“*, при чему је главни предмет анализе био јунак романа који представља доминантни тип модерне литературе — јунака са друштвене, социјалне и психолошке маргине.

Запажања о уобличавању јунака романа са сличним карактеристикама и мотивацијским поступцима изнео је Friedrich Cain (Немачка) на примеру приповетке Бруна Шулца *Улица крокодила*.

Посебан тематски круг у оквиру литерарне секције био је посвећен теми „Портрет града — град као главни лик у делу“. Биљана Ту-

рањанин (Србија) у реферату под називом *Београд као главни лик у делима Свешлане Велмар Јанковић*, скренула је пажњу на недовољно испитан опус поменуте списатељице, у којем централно место припада граду Београду, као и грађанској култури у најширем смислу те речи. Излагање је обухватило романе *Лађум*, *Ниђдину*, као и збирку прича *Дорћол*, те је на тим примерима предочено приказивање и поетско обликовање повести о Београду у различитим временским, историјским и политичким околностима. Лондоном, као једним од „ликова” у *Роману о Лондону* Милоша Црњанског, бавила се Јелена Јелић (Србија) у реферату *Поретити града — Роман о Лондону Милоша Црњанског (поновљена космогенизација и Лондон као иницијацијски простор)*.

Најиновативнији и најнеобичнији приступ поменутој теми литеарне секције имао је Gernot Howanitz (Салцбург, Аустрија), који је разматрао начине на које су се урбано уређење и атмосфера града Москве из романа *Ночной дозор* рефлектовали у истоименој популарној видео игрици. Указало се на предности виртуелног света у приказивању литеарног садржаја, али и на његова ограничења (јединствена конкретизација садржаја, преточена у слике, сама по себи намеће одређене оквири као последице индивидуалне имажинације). Реферат је завршен позивом на чешћа разматрања интермедијалних додира литературе, тачније белетристике и виртуелног света (ако не и стварности) видео игара, будући да информатичко друштво у којем живимо нуди обиље материјала за истраживања такве природе.

Веома занимљива излагања могла су се чути у оквиру културолошке секције. Мирјана Веселиновић (Србија) у реферату „Балкан — само место у уму? — дефиниције Балкана” изложила је запажања о обликовању слике о Другом у неким Андрићевим приповеткама (*Пути Алије Берзелеза*, *Труи*, *Мустафа Маџар* и *Писмо из 1920*).

Имаголошким трендовима, по основној оријентацији, припадала су још два рада из те секције: реферат Сање Златковић (Србија) под називом *Балкан кроз дијалектију енглеских наочари* — Слике о Другом у роману Слободана Селенића *Очеви и оци*, и реферат Надије Реброње (Србија) *Стереотипи и клишеи словенских народа — Слике и одрази царских градова*, у оквиру којег се могло чути о стереотипима које су јужнословенски путописци Љубомир Ненадовић, А. Г. Матош, Милош Црњански, Анка Гођевац, Мишо Гвоздић и Богдан Шеклер понели на путовања у Рим и Истанбул.

Горан Лончар и Марија Рогић (Хрватска) излагали су рад под називом *Комплексни идентитети Балкана*, скренувши пажњу на међусобни утицај језика и културе који пресудно обликују идентитет житеља Балкана, са посебним освртом на „пометњу” коју је изазвао југословенски идентитет, који, пак није могао бити праћен постојањем југословенског језика.

Дарио Брентин (Аустрија) у свом реферату *Geschichte als Selbstbedienungsladen — über die Gebrauch und Missbrauch von historischen Mythen im Prozess der jugoslawischen Desintegration — Illustriert am Beispiel des „Kosovo — Mythos“ in Serbien* разматрао је границе употребе и злоупотребе историје и мита у процесу југословенске дезинтеграције, што је било илустровано на примеру Косова као српског мита, са посебним освртом на Косово као мит и као стварност у категоријама српског национализма осамдесетих година двадесетог века.

Посебу пажњу привукли су реферати који у највећој мери кореспондирају с називом конференције. У оквиру другог круга културолошке секције могла су се чути два реферата о словенској митологији. Сузана Миљевић (Словенија) говорила је о словенској митологији у оквирима словеначких извора. Реферат под називом *Slovanska mitologija* отворила је верзијом додолске песме у техно ремиксу, док је само излагање обухватило веровања у земаљске и астролошке појаве из словенске митологије, као и врховна божанства.

Миодраг Миликић (Србија) своје излагање на тему „Словенска митологија” ограничио је на свет паганских богова, истичући га као веома битну компоненту аутентичног словенског наслеђа које и данас постоји у нешто промењеном облику на одређеним подручјима.

Поред академског дела, конференцију су употпунила многобројна читања поезије и прозе, као и неколико уметничко-сценских перформанса.

Занимљивост и посебна свежина ове конференције условљена је довитљивошћу организатора да начини својеврсну синтезу традиционалних литерарних тема, али и да их допуни разноврсним трендовима као што су теме из области родних студија и тзв. балканистичког дискурса. Прва конференција младих слависта у Бечу, у организацији удружења *Line in*, дала нам је довољно разлога да верујемо де ће тај пројекат из године у годину бити све бољи и квалитетнији, окупајући младе и талентоване истраживаче са заједничким интересовањима из области словенских језика, књижевности и културе. Тако би се, између осталог, потврдио и сугестиван назив тог пројекта.

Сања Злајковић

Стандардизација старословенског ћириличног писма и његова регистрација у „Уникоду”. — Београд: САНУ, 2009.

Зборник *Стандардизација старословенског ћириличног писма и његова регистрација у „Уникоду”* садржи реферате саопштене на међународном научном скупу одржаном у Београду, од 15. до 17. октобра 2007. године, у организацији Српске академије наука и уметности и Института за српски језик САНУ, што је био део програма којим је обележена 60-годишњица Института за српски језик САНУ.

Зборник садржи 18 радова 19 аутора из Србије, Русије, Бугарске, Македоније, Велике Британије и Аустрије.

Главни циљ скупа био је утврђивање стандарда старословенске ћирилице, односно облика у којем она може и треба да буде регистрована у Уникоду, а у вези с тим размотрен је и низ других питања релевантних за проучавања старословенског језика и књижевности створене на том језику.

На почетку зборника дат је табеларни преглед карактера за регистровање у Уникоду, који су саставили Зоран Костић и Виктор Савић. Преглед обухвата 1087 карактера са 690 глифова. На основу њега требало је утврдити стандарде за курент, односно верзал, надметнута слова, дијакритичке знаке, титле, лигатуре, цифре, интерпункцијске знаке и друге симболе, као и одредити статус глифова у односу на основне карактере.

Реферати прочитани на скупу, као и дискусије које су се водиле на округлом столу, потврдили су значај и актуелност теме. У рефератима су разматрана и шира питања у вези са старословенском ћирилицом, старим текстовима и начином њиховог издавања, а на округлом столу расправљало се искључиво о стандарду.

Радови у зборнику обухватају две проблемске целина. Једну чине радови о Уникоду, о досадашњој пракси у дигитализацији текстова на старом књижевном језику (старословенски језик и различите редакције), о електронским корпусима и о дигитализацији у националним библиотекама. То су следећи радови: Зоран Костић, *Образложење предлога за стандардизацију старословенског ћириличног писма и његовог регистрација у Уникоду*; Баранов В. А., Романенко В. А., *Опыт разработки, создания и использования кирилловского алфавита для полнотекстовых баз данных и интернет-изданий древнерусских рукописей XI—XIV веков*; Румян Лазов, Анисава Милтенова, *Варианты представления старославянских текстов в Репертуаре древнеболгарской литературы*; Ralph Cleminson, *Unicode for slavists*; Слободан Павловић, *Електронско претраживање старосрпског језичког корпуса у светлу стандардизације старословенске ћирилице*; Бранислав Томић, *Програм за обраду старословенских ћириличних рукописа*; Новка Шокица-Шуваковић, *Искусства Библиотеке Мајице српске у комјутеризацији каталогизације старих ћириличних књига*; Стана Јанкоска, *Дигитализација во НУБ (Национална и универзитетска библиотека „Св. Климент Охридски” — Скопје): искуства, состојба и идни планови*.

У уводном раду Зорана Костића из Београда *Образложење предлога за стандардизацију старословенског ћириличног писма и његовог регистрација у Уникоду* објашњено је шта је Уникод (непрофитна организација основана у циљу развоја, ширења, промовисања и коришћења УНИКОД-СТАНДАРДА, који одређује приказ текста у савременим рачунарским програмима), дат је преглед и оцена принципа на којима Уникод функционише, преглед проблема у вези са стандардизацијом старословенског ћириличног писма и његовог регистрација у Уникоду, а предложена су и могућа решења

В. А. Баранов и В. А. Романенко су у раду *Опыт разработки, создания и использования кирилловского алфавита для полнотекстовых баз данных и интернет-изданий древнерусских рукописей XI—XIV веков* размотрили питања тачног преношења старословенских текстова у електронским издањима, посебно она питања која се тичу чињенице да у постојећим стандардним старословенским фонтовима не постоје сви потребни симболи. У вези с тим дат је осврт и на више других проблема објављивања интернет издања староруских рукописа од XI до XIV века. Искуство које су двојица аутора изнела у том раду несумњиво може бити корисно стручњацима за старословенски језик из других средина, и посебно је у функцији основне теме скупа.

У раду Румјане Лазове и Анисаве Милтенове *Варианты представления старославянских текстов в Репертуаре древнеболгарской литературы* изнета су бугарска искуства Сектора старословенске књижевности БАН која могу бити битна за стандардизацију старословенске ћирилице и њену регистрацију у Уникоду. Чланак представља преглед општијих и специфичнијих проблема, од којих су неки више или мање решени, а неки још нису добили одговарајуће решење.

Рад Ралфа Клеминсона *Unicode for slavists* није био поднет на скупу (иако је био у програму), јер аутор био спречен да скупу присуствује, али је на време послао реферат, који је учесницима био дат на увид. У раду се разматра како је Уникод настао и зашто су неки симболи обухваћени стандардом, а други нису.

Слободан Павловић је у чланку *Електронско претраживање старосрпског језичког корпуса у светлу стандардизације старословенске ћирилице* разматрио принципе формирања електронског корпуса старосрпског језика у светлу стандардизације старословенске ћирилице у Уникоду и посебно истакао значај поузданости, репрезентативности и претраживости као полазних принципа за формирање дијахроног језичког корпуса. Аутор је на основу искустава у дигитализацији старих текстова насталих у културној сфери православног Словенства, у раду дао и неке препоруке за електронску презентацију старосрпске писане заоставштине.

Рад Бранислава Томића *Програм за обраду старословенских ћириличних рукописа* има за предмет програм „Препис“, који је пројектован за обраду старословенских ћириличних рукописа, њихово архивирање, рашчитавање, превођење и проучавање, а има у основи базу података, чија структура је заснована на слици стране рукописа. Битне одлике тога програма су да се свака страна обрађује (рашчитава) независно, а рашчитане стране спајају се у јединствен текст рукописа, који се може експортирати у посебан фајл. Структура саме базе је и након овог спајања очувана, што је чини погодном за архивирање, јер се увек могу додавати нови рукописи.

У чланку *Искусства библиотеке Матице српске у компјутеризацији каталога књига старих ћириличних књига* Новка Шокица-Шуваковић саопштила је искуства у раду стручњака Библиотеке Матице српске на компјутеризацији библиографско-каталожке обраде у Библиотеци Матице српске започете 1989. године, у време када није било стандарда који би обезбедили библиографско-каталожку обраду публикација на старословенском писму. Решење које је направљено 1991. године у софтверу COBISS и сада обезбеђује унос библиографско-каталожких описа у електронски каталог Библиотеке Матице српске, на основу чега су штампана 4 тома каталога српских књига XVIII и XIX века.

У раду Стане Јанкоске *Дигитализација во НУБ (Национална и универзитетска библиотека „Св. Климент Охридски“ — Скопје): искуства, состојба и идни планови* дата је хронологија активности Националне и универзитетске библиотеке „Св. Климент Охридски“ у сарадњи са Електротехничким факултетом из Скопља на примени дигитализације у презентацији и заштити библиотечке грађе. За тему скупа посебно је значајно то што је дигитализација почела Збирком старословенских рукописа, а до сада је дигитализовано 20.000 страница.

Други тематски круг у зборнику чине радови из палеографије, као и радови у вези са графичким инвентаром, стандардизацијом и досадашњим издавањем споменика. То су радови: Хайнц Миклас, *Проблемы стандартизации старославянских письменных систем*; Е. Л. Алексеева, *Состав графем древнерусских агиографических текстов*; Душица Грбић, *Циљ и проблеми машинске обраде старих ћириличних шекстова*; Јасмина Грковић-Мејдор, *О старословенском ћириличком писму у светлу издавања шекстова*;

Гордана Томовић, *Нормирање транскрипције и транслитерације старосрпских најћиса*; Гојко Суботић, *Најћиси у зидном сликарству*; Бранкица Чигоја, *Једна крајка најомена о српској рукописној ћирилици (прилог палеографији)*; Виктор Савић, *Садржај старе ћирилице и њено преношење у штампарски и електронски слоџ*; Томислав Јовановић, *Досадашња пракса у издавању старих српских списаника*.

Хајнц Миклас у раду *Проблеми стандардизације старословјанских писмених система* прво излаже опште принципе битне за стандардизацију старословјанских слова, а у другом делу рада даје критичку анализу Београдског предлога разраде ћириличких таблица за Уникод.

У чланку Ј. Л. Алексејеве, *Состав графем древнерусских агиографических текстов* изнета су искуства обраде корпуса црквенословјанских хагиографских текстова на Катедри математичке лингвистике Петроградског државног универзитета (око 500.000 речи) и дато је више конкретних и врло корисних предлога за регистрацију старословјанске ћирилице у Уникод.

Душица Грбић у раду *Циљ и проблеми машинске обраде старих ћириличких текстова* анализира проблеме електронског каталога старих ћириличких текстова и наглашава да се питање норме и стандардизације старе уставне ћирилице, па и њене ресавске варијанте за потребе штампања, одавно датира и да се може повезати са самим почецима ћириличног штампарства, крајем XV века.

У раду Јасмине Грковић-Мејџор *О старословјанском ћириличком писму у свјетлу издавања текстова* претресају се питања у вези са издавањем средњовековних ћириличких текстова, уз закључак да, остављајући по страни палеографску проблематику, издање треба да буде што верније оригиналу јер се тиме омогућују различите врсте филолошких и лингвистичких истраживања: ортографска, фонолошка (укључујући и питања прозодије), морфолошка, синтаксичка и лексичка. Наглашава се да стога старословјанско ћирилично писмо треба да садржи сва слова и знаке који имају правописну функцију, и то како оне који се јављају у црквенословјанској писмености тако и оне који су карактеристика вернакуларних текстова.

Гордана Томовић у раду *Нормирање транскрипције и транслитерације старосрпских најћиса* ставља у први план чињеницу да нормирање обраде и објављивања старосрпских натписа према принципима примењеним у античкој и средњовековној латинској епиграфици треба да обухвата: функцију натписа; место налаза и чувања; материјал, очуваност и димензије; транскрипцију; палеографска опажања; лингвистичка опажања; изворе за садржај текста; историјски коментар; датовање и библиографију. Она такође истиче да предложени словни облици за регистрацију старословјанске ћирилице у Уникод углавном покривају основне морфолошке појаве старосрпске епиграфике, али да три слова имају и облик својствен српској средњовековној епиграфици и могли би да се сврстају међу глифове.

У раду Гојка Суботића *Најћиси у зидном сликарству* наглашава се да значајну област старе српске писмености чине текстови забележени капиталним писмом те да је слика епиграфске грађе на српским споменицима разнолика и захтева шире истраживање извора, и ликовних и писаних, као и аналогија у грчкој епиграфици. На том плану, први задатак је да се саберу натписи историјске садржине са свиме што, упоредо, сведочи о језику, ортографији и карактеру писма. За даље и дубље проучавање текстова на зидним сликама требало би то урадити и са грађом сакралне садржине, која би свестраније и у гушћем редоследу споменика показала видове промена. Аутор наглашава да је истраживање писма које је на нашем подручју преко шест столећа пратило ликовни говор тек на почетку.

У раду *Једна крајка најомена о српској рукописној ћирилици (прилог палеографији)* Бранкица Чигоја указује на важност једног српског ћириличног споменика из манастира Крушедола који садржи слова: *ѿложено б, квадрајно в, ѿроного ѿ* и друге палеографске карактеристике, те га треба имати у виду при одабиру слова за Уникод.

У раду Виктора Савића *Садржај старе ћирилице и њено преношење у штампарски и електронски слоџ* садржај првобитне или најраније засведочене ћирилице доводи се у везу са глаголицом и прати се судбина графичких јединица које суштински одликују старословјанску ћирилицу у целини и у појединим њеним националним изводима. Поред основних 38 графема утврђује се постојање и десетина других слова и знакова.

Преглед се креће у оквирима X, XI—XVIII века за рукописно наслеђе у основним цртама (пергамен и хартија, натписи на другој подлози). Најрелевантније је стање у уставној писмености, која свој врхунац достиже у XIV веку. Укратко се прати прелазак старе писмености на штампани медиј, већ у XV веку, што је неопходно ради јасног увида у потребе електронског писма, које служи за обраду и издавање старих ћириличких текстова.

Томислав Јовановић у раду *Досадашња пракса у издавању старих српских сџоменика* прати значајније појаве у издавању старих српских текстова почев од XVIII века па до данас и истиче да су настојања да се створи штампарски слог, а у новије време електронски фонтови, старе словенске ћирилице само делимично задовољавала едисионе потребе приликом издања дела српске средњовековне писмености и књижевности. Почев од опонашања рукописног изгледа слова, па до трагања за посебним типовима знакова намењених штампању старих српских текстова, пређен је шаролик пут на коме је било мање или више успешних типографских решења а у разноликом, али у појединим периодима уједначеном, изгледу старе ћирилице појавила су се дела већине српских писаца средњег века и тек понеки целовит споменик писмености.

Рад Предрага Миодрага *Савремено српско црквено-народно појање и пишање кодификације неумског нотиног писма и ћирила из српског црквеног појања* особен је по томе што покреће питање регистрације средњовековних нотних записа (неума) у Уникоду и уопште у рачунарским фонтовима.

Зборник се завршава Стандардом старословенског ћириличног писма, који су саставили Хајнц Миклас, Виктор Баранов, Зоран Костић и Виктор Савић.

У целини посматрано, може се закључити да је зборник *Стандардизација старословенског ћириличног писма и његова регистрација у „Уникоду“*, као и скуп на основу којег је зборник настао, одлично припремљен. Зборник има за предмет проблемску област која је и врло актуелна и врло релевантна, како за науку о старословенском језику уопште тако и за електронске и традиционалне публикације о старословенском језику, израду одговарајућих корпуса и каталога у Србији. Зборник има добро промишљену и прегледну структуру. Аутори чији се радови у зборнику објављују јесу стручњаци с већим истраживачким искуством у областима битним за предмет зборника, или млађи стручњаци који су се и ранијим радовима и радовима у овом зборнику показали као експерти за питања о којима пишу. Резултати који овим зборником стављају на увид научној јавности умногоме су нови и научно релевантни.

Предраг Пипер

UDC 811.163'362(049.32)

Вјара Малцијева, Зузана Тополинска, Маја Ђукановић, Предраг Пипер,
Јужнословенски језици: Граматичке структуре и функције. У редакцији
Предрага Пипера, Београд: Београдска књига, 2009, 552 стр.

Осамдесетих година XX века у Лингвистичком институту Руске академије наука (Институт језикознания РАН) почео је рад на опису природних језика по јединственим стандардима и у форми која ће омогућити њихово лако компаративно/контрастивно и типолошко поређење. Описи се публикују на руском језику у вишетомном енциклопедијском издању *Језици света (Языки мира)*. Прерада и редакција раније урађених студија и рад на недостајућим описима словенских језика завршен је 2004. године, а публикован 2005 (*Языки мира. Славянские языки*. Российская академия наук, Институт языкознания, Москва). У поглављу посвећеном јужнословенским језицима (29—233) описани су: старословенски / црквенословенски (29—69), бугарски (69—102), македонски језик (102—139), српскохрватски (српски, хрватски, босански) (139—198) и словеначки (198—233).

Опис словенских језика постоји и на енглеском (*The Slavonic Languages*. edited by Bernard Comrie and Greville G. Corbett. London and New York. /First published in 1993/. 2002, XIII, 1078 str.).

Књига, коју желимо да прикажемо, описује граматичке структуре и функције у јужнословенским језицима. Распоред описа језика устројен је по азбучном реду назива језика: бугарски (17—137), македонски (139—253), словеначки (255—377) и српски језик (379—552). Вјара Малџијева описала је бугарски језик, Зузана Тополињска македонски, Маја Ђукановић фонологију и морфологију словеначког и превод синтаксе коју је написао Предраг Пипер. Он је такође дао и комплетан опис српског језика. Значај ове студије је у међусобној упоредивости, будући да описи имају приближно сличне структуре и мање-више исте теоријске основе. Опис сваког језика је урађен на њему самом, те се на тај начин може упоредити и метајезик јужнословенских граматика. Стога ова књига би могла бити и универзитетски приручник, нарочито на мастерским и докторским студијама, будући да „нуди нов прилог развијању једног модела граматичког описа”. Модел граматичког описа поставила је Зузана Тополињска у граматичкој савременог пољског језика (*Gramatyka współczesnego języka polskiego. I. Składnia*, red. Zuzanna Topolińska. — Warszawa: PAN, 1984, 397 s.) и краткој граматичкој македонског језика (*Zarys gramatyki języka macedońskiego*. Kraków: Uniwersytet Jagielloński, 1995 и на мак. *Крајшка граматика на македонскиот јазик*, 2003), као и у другим њеним радовима. За примену овог модела, али и поставки теорије семантичких локализација у српској (компаративној) лингвистици најзаслужнији је Предраг Пипер (О семантичкој основи поређења сродних језика /на примерима из македонског, српскохрватског и руског језика/, *Семинар за македонски јазик, литература и култура: XIII научна дискусија*, Скопје 1987: 49—56; Основные типологические особенности македонской грамматики в зеркале сербской. In: *East European Studies, East European and Balkan Institut, Hankuk University of Foreign Studies*, 1995, no 4, 165—177; *Оглед српске морфосинтаксе* (у поређењу са македонском), Сеул: Ханкук универзитет за стране студије, 1997: 5—103; *Jezik i prostor*, Beograd: XX vek, 1997; Предраг Пипер и др. *Синтакса савременог српског језика. Простор реченица*. У редакцији академика Милке Ивић. Београд: Институт за српски језик, Београдска књига, Матица српска, 2005, 1164 стр.).

Кратке прегледе научне апаратуре у опису (морфо)синтаксе налазимо у књизи коју приказујемо, у поглављу о Синтакси, али и у уводним напоменама *Огледа српске морфосинтаксе* Предрага Пипера. По њему граматика проучава правила по којима се устројава реченица. Реченица је минимална комуникативна језичка јединица у којој су именоване неке ситуације, учесници у њима и односи међу њима. У реченици се разликују *формална структура* / *реченични израз* / *исказ* и план садржаја, који чине њена *семантичка* и *граматичка структура*. Реченични израз зависи од граматичких категорија које се у реченици остварују и од њеног лексичког садржаја. Семантичку структуру реченице конституише предикат који имплицира одређене аргументе. *Предикатско-аргументска структура* (PAS) или *пропозиција* симболички се може представити на следећи начин: предикат *r* (a1, a2, a3...). Елементи којима се семантичка и формална структура реченице повезују са конкретном говорном ситуацијом чине прагматичку структуру реченице. Тако се деиктичким средствима садржај реченице локализује у односу на простор и време говорне ситуације. Комуникативна структура реченице (темо-рематска структура или функционална перспектива реченице) део је прагматичке структуре којом се формира смисао реченице, тј. интерпретира семантичку структуру. Циљ граматичког описа је да покаже специфичности различитих типова реченичних структура у узајамној условљености формалне, семантичке и прагматичке структуре. У синтаксичке односе укључују се речи, синтагме / групе речи и простије реченичне структуре у сложенијој.

Реч као најпростији релативно самостални део реченице у речничком фонду језика појављује се као лексема (*књига*), а у тексту, као текстуална реч (*Чита књигу за књигом*). Класа граматичких облика једне лексеме реализује се као парадигма граматичких речи (синтетичка: *чишам, чишаш*; аналитичка: *чишао бих*). Аналитичка структура се ипак разликује од фонетске речи (*окачи их, не може*), која представља једну акценатску целину. Аналогно реченици и реч има формалну структуру (фонолошку, прозодијску, творбену, морфолошку, синтаксички потенцијал), план садржаја (денотативно, сигнификативно и конотативно значење), који има три аспекта: лексички, творбени и граматички.

Реченични израз содржи предикатски и аргументски израз. Први има облик глаголске, а други именске групе. У овом приказу желели бисмо да укажемо на неке од одлика именских и глаголских група у македонском и српском језику. Најпре ћемо погледати структуру описа синтаксе. Тако је Предраг Пипер поглавље (3.1) посвећено именској групи (ИГ) поделио у две целине. Прва се односи на структуру ИГ (3.1.1), а друга на семантички и прагматички садржај ИГ (3.1.2). У оквиру првог дела аутор расправља: о структури нуклеусне ИГ (3.1.1.1), о ИГ као аргументском изразу (3.1.1.2), о падежу у структури ИГ (3.1.1.3), о предлозима у структури ИГ (3.1.1.4). У оквиру другог дела анализирана је: референцијалност (3.1.2.1), квантификација (3.1.2.2) и друге категорије ИГ (3.1.2.3). Поглавље посвећено предикатском изразу има сложенију структуру. Издвојене су четири целине: структура ПИ (3.2.1), семантички и прагматички садржај ПИ (3.2.2), формално-синтаксички аспекти реченичне граматике (3.2.3), повезивање предикатско-аргументских структура у сложеној реченици (3.2.4). У оквиру ове друге целине анализирана је: персоналност (3.2.2.1), темпоралност (3.2.2.2), аспектualност (3.2.2.3), модалност (3.2.2.4), негација (3.2.2.5), афирмација (3.2.2.6), императивност (3.2.2.7), оптативност (3.2.2.8), интерогативност (3.2.2.9), дијатеза (3.2.2.10), посесивност (3.2.2.11), компаративност (3.2.2.12). У оквиру треће целине (3.2.3) разма-трана је: субординација и координација (3.2.3.1), линеаризација (3.2.3.2). Последња целина (3.2.4) посвећена је синтаксичким везама у сложеној реченици (3.2.4.1), субординацији (3.2.4.2), координацији (3.2.4.3) и номинализацији (3.2.4.4).

Зузана Тополињска друго поглавље је посветила основама синтаксе именске синтагме (ИС) и граматичким категоријама ИС (2. Основи на синтакста на именската синтагма. Граматички категории на именската синтагма), а треће кратком прегледу синтаксе реченичног изрази и граматичким категоријама предикатског изрази (3. Краток преглед на синтакста на реченичниот израз. Граматички категории на предикатскиот израз). У наведеном другом поглављу анализира се: Нуклеусна ИС (2.1. Јадрена ИС), Референцијална карактеристика (начин одређивања) ИС (2.2. Референцијална карактеристика (начин на определување) на ИС), Допунски чланови у апозицији (2.3. Дополнителни членови во апозиција), ИС и квантитативна оцена предмета и догађаја (2.4. Именската синтагма и количествена оцена на предметите и настаните), Граматички род као синтаксички организатор ИС (2.5. Граматичкиот род како синтаксички организатор на ИС), Вокативска ИС — функција и структура (2.6. Вокативна именска синтагма — функција и структура), Синтаксичке функције ИС у реченичном изразу; категорија падежа (2.7. Синтаксички функции на ИС во реченичниот израз; категоријата падеж).

У трећем поглављу издвојене су следеће целине: Типови предикатских изрази и од нив конструисани предикатско-аргументски изрази (3.1. Типови предикатски изрази и од нив конструирани предикатско-аргументски изрази), Лексичкотоворбене и лексичкосемантичке форме модификације и допуњавања ПИ (3.2. Зборообразувачки и лексичко семантички форми на модификација и дополнувања на предикатскиот израз), Избор полазног аргумента. Граматички показатели дијатезе (3.3. Избор на појдовен аргумент. Граматички показатели на дијатеза), Именска синтагма у функцији првог аргумента и веза реченице са говорном ситуацијом, тзв. категорија лица (3.4. Именска синтагма во функција на прв аргумент и врската на реченицата со говорната ситуација, таканаречената категорија лице), Однос конгруенције измеѓу ПИ и ИС у позицији првог аргумента (3.5. Односот на конгруенција меѓу предикатскиот израз и именската синтагма во позиција на прв аргумент), Модална и темпорална карактеристика реченице — граматички показатели, тзв. категорије начина и времена (3.6. Модална и темпорална карактеристика на реченицата — граматички показатели, таканаречените категории начин и време), Наредба. Питање (3.7. Наредба. Прашање), Повезивање различитих ПАК у један реченични израз. Прилошки трансформи. Предлошки трансформи. Везници као показатели предиката са реченичним аргументима (3.8. Поврзување на различни ПАК во еден реченичен израз. Прилошки трансформи. Предлошки трансформи. Сврзници како показатели на предикати со реченични аргументи).

Из наведеног прегледа може се закључити да су у оба језика углавном анализиране све релевантне карактеристики и ИГ/ИС и ПИ, само другим редоследом и евен-

туално под другим именом. Јасно је да се у сажетим описима језика не тежи исцрпно-сти, већ представљању основних граматичких структура и њихових функција.

Именској групи (ИГ), односно именској синтагми (ИС) или именској фрази (ИФ) у македонском књижевном језику посвећена је и студија Зузане Тополињске *Грамаџика на именската фраза во македонскиот литературен јазик (род, број, њосоченост)*, Скопје: МАНУ, 1974, 155 с. Ми ћемо овом приликом, између осталог, најпре упоредити анализу структуре нуклеусне ИГ у српском (3.1.1.1) и македонском језику (2.1).

Пипер истиче две функције ИГ. Прва је номинацијска, јер се њоме именује неки предмет или ситуација, а друга је синтаксичко-конструктивна, будући да је она део реченице. ИГ има свој садржај и своју форму/облик. Њен садржај зависи од онога што се именује (х), од спацијално-темпоралне референцијалне локализације тог садржаја (R) и од његове квантификације (Q), што се симболички представља RQ(х). Ово је за Зусану Тополињску семантички запис ИС, који она обележава ћирилично-латиничким словима РфК(х). Њено тумачење употребљених симбола ипак се разликује у нијансама од претходно изнесеног. Наиме, Рф симболише референцијалну карактеристику, тј. међусобни однос ИС и именованог објекта (денотата), а К је квантитативна (просторна и/ли временска) оцена објекта, док факултативни елеменат (х) представља предикативну садржину конотирану ИС као изразом способним да именује.

Облик ИГ или запис површинско-синтаксичке структуре ИС састоји се из конститутивног елемента/члена (КЕ/КЧ) и допунских елемената/дополнителни членови (ДЕ/ДЧ). Нуклеусна ИГ (у македонском. јадрена ИС) добија се када се уклоне сви формални показатељи РфК/RQ: *овој млад сџудентѝ / ѝие млади сџудентѝ/ ѝиројцана млади сџудентѝи* → *млад сџудентѝ*. У македонском језику конститутивни елементи/чланове ИС без изузетка је именица (*сџудентѝ*), две именице у полусложеници (*ѝоеѝ-уметѝник, наѝрѝѝ-ѝроѝграма*), именица и индеклинабилни модификатор (*ѝрсѝен бурмалиѝа, човек аѝрлиѝа*) и/или придев са постпозитивним чланом (*ѝосѝтариоѝ беше ѝознаѝ во селоѝо*). У српском тексту аутор Предраг Пипер такође истиче да је именица конститутивни елемент ИГ, али и свака реч која се синтаксички понаша као именица (лична заменица, поименичени придев, број, понекад и глагол, нпр. у инфинитиву, предлог, узвик). И овде је истакнуто да је за именице функција конститутивног елемента ИГ примарна, а за друге врсте речи секундарна. У македонском се од свих њих једино инфинитив, који је у том језику замењен гл. именицом / *да* + презент, не може наћи у функцији конститутивног елемента.

Не може се свака нуклеусна ИГ редуковати на конститутивни члан, будући да он некада дозвољава и/или тражи допунски члан као модификатор: *сесѝра му на Гане; дирекѝор на наѝѝо учѝлиѝѝе; ивиѝа на масаѝа; Мајка ми е ѝосѝара жена, девојка со злаѝна коса*. Ова два последња примера без допунског члана била би са семантичке стране неправилна или редувантна: **Мајка е жена, *девојка со коса*. Допунски чланови ИС могу да се јаве: а) на нивоу речи, придева (*дрвена маса*), б) на нивоу ИС (*маса од дрво*), на нивоу релативне реченице (*маса ѝѝо е наѝравена од дрво*). Придеви обично конгруирају са конститутивним чланом (*мила девојка, мило момче, али ѝазе леб*) и може их бити неколико, при чему је њихово линеарно слагање семантички мотивисано. У маркираном тексту стоје у постпозицији (*сине мој драѝи!*). Такође они могу бити модификовани помоћу прилога (*мноѝу висока зѝрада, долѝо ѝодѝоѝѝувана ѝѝиредба*). Ако допунски члан ИС има форму ИС, тада је показатељ његове акомодације најчешће „граматички” предлог *на*, *ређе од* и *др*. (*улица на наѝиоѝ ѝрад, песни од Аѝо Шѝоѝѝ, машина за ѝиѝување; ѝради куѝа: ѝрадење на куѝа, ѝиѝува со молив: ѝиѝување со молив, али и миење раѝе, ѝиење ѝуѝун*). Могући су следећи типови допунских чланова на нивоу реченице: *човек коѝо(ѝѝо) го сретнавме вчера / човек ѝѝо го сретнавме вчера; ќе ти купам мантил какоѝ(ѝѝо) видовме вчера*.

У српском тексту, који је настао знатно касније од македонског, аутор даје детаљније класификације. Тако он допунски елеменат одређује према врсти речи. У функцији ДЕ најчешће се јављају придев (*беоѝрадска ѝѝврђаѝа*) и придевска заменица (*ѝај ѝрад*), број (*ѝѝри ѝрада*), а *ређе* незамењички прилог (*ѝума зѝми*), *заменеѝички* прилог (*Беоѝрад некад и сад*), именица (*докѝор Здравковѝѝ*). Допунски елеменат се може анализирати и с обзиром на облик и степен синтаксичке сложености: а) реч, б) група

речи која није именска група, већ придев и/или прилог, односно прилошки израз (*врло добар џлан*), в) именска група (*дечак џлаве косе*) и г) реченица (*дечак који има џлаву косу*). И у српском, као и у македонском, релативна реченица може бити уведена и са *џио*, што се сматра балканизмом. У примеру под (в) разлика је условљена типом деклинације, синтетичка у српском и аналитичка у македонском. У анализи придева као елемената нуклеусне ИГ указано је, као и у македонском, на њихово модификовање и на конгруенцију у падежу, роду, броју и аниматности, при чему су прва и последња категорија ирелевантне за македонски језик. И у српском тексту су дате именице с релационим значењем (родбинским: *брајш моџа оца*; просторним: *близина џрада*; временским: *џредак*; посесивним: *добитџник наџраде*; функционалним: *декан факулџетџа*; значењем дела и целине: *џери-џерија џрада*), које, у функцији конститутивног елемента ИГ, захтевају присуство допунског елемента.

Допунски елементи ИГ, с обзиром на лексички састав и контекст употребе, могу имати: а) околносна значења (*излаз у двориџиџе*, *џоглед на море*, *сасџанак у џодне*) и б) неоколносно значење (*Куџа Ане Илиџ, сџиџхови Бранка Радичевиџа, усџех Ане Илиџ*). Семантичка садржина под (б) формализује се ИС у македонском језику (*куџа на Ана Илиџ, џесни од Бранко Радичевиџ, усџех на Ана Илиџ*).

Оба аутора — и Зузана Тополињска и Предраг Пипер — знатан простор посвећују референцијалности ИС/ИГ у македонском (2.2) и српском језику (3.1.2.1). Када се формализује однос који повезује ИС и именоване предмете или догађаје, говоримо о референцијалној карактеристици ИС. Референцијалност Пипер дефинише као „својство исказа, односно неког његовог дела, да се односи на ситуативно релевантан денотат или скуп денотата издвојен из класе којој он припада (*Узмиџте ову књиџу*; *Узмиџте Свеџто џисмо* — одређена референцијалност; *Узео је једну књиџу* — неодређена референцијалност; *Узмиџте било коју књиџу* — неререференцијалност). И Зузана Тополињска разликује три типа референцијалне карактеристике: а) референцијална идентификујућа употреба, б) референцијална неидентификујућа употреба и в) неререференцијална употреба, тј. предикативна употреба. У првом случају (а) предмет или догађај су познати и пошљаоцу и примаоцу поруке (*Ти ја донесов књиџаџа*, тј. „донео сам ти ту књигу коју си тражио“). У другом случају (б) пошљалац поруке не зна или не жели да идентификује предмет или догађај (*Дојде некој сџуденџи*; *Ми џо даде џоа едно дете*). У трећем случају (в) релевантна је само припадност објекта или догађаја збиру именованом ИС (*Тој е учџиџел*, дакле, он има све одлике које допуштају да се за неког каже да је учитељ).

У македонском језику функцију показатеља одређености имају: а) члан (*сџуден-џоџи*); б) клитичке варијанте показних заменица (*човек-ов* „човек који је близу саговорника, овој човек“, *човек-он* „човек који је удаљен и од говорника и од саговорника, оној човек“); в) показне заменице (*овој/џој/оној сџуденџи*); г) придевска заменица за експресивну идентификацију (*исџиџоџи/џој сџуденџи*); д) количинска придевска заменица (*сџоџи/џој ден*). Јасно је да су сви показатељи, осим морфемских низова, на почетку ИС и да конгруирају у роду и броју са конститутивним чланом у македонском.

Постоје и показатељи „неодређености“: а) *еден* као неодређен члан (*еден сџуденџи*); б) придевска заменица *некој* и секундарно *извесен* (*некој/извесен сџуденџи*); в) бројеви (*џројџа од чеџаџа*) и г) нулти показатељ у оквиру ИС (*џој е учџиџел*).

Семантика појединих лексема намеће одређену референцијалну карактеристику, тј. у тексту се појављује једнозначни однос према објекту (денотату): а) властите именице се не чланују, осим типа *Карџаџиџиџе*, *Алџиџиџе*, *Босџороџи*, у које је члан доспео преко апелатива *џланиџиџе*, *мореуџоџи*); б) личне заменице (ситуационо одређене); в) лексеме којима се означава степен срдства (*мајка*).

Мањи је број лексема које искључују могућност једнозначног односа к објекту (денотату), чиме искључују могућност јављања члана: а) именичке заменице *некој*, *не-џиџо*, а секундарно и *еден*; б) придевске неодређене заменице *некој*; в) број у конструкцији *еден/џеџи од...*; г) заменице интензификатори референције (*сеџиџо*, *секој*, *сеџиџо*, *никој*, *ниџиџо*: *Ниџиџо не ми се доџаџа* „није истина да има нешто што ми се допада“).

Предраг Пипер је пак ове показатеље одређености /неодређености, о којима је говорила Зузана Тополињска, анализирао у оквиру средстава: а) парадигматске рефе-

ренцијалне карактеризације ИГ и б) селективне референцијалне карактеризације нуклеусне ИГ.

У прву групу спадају: а) одређени: неодређени придевски вид (*Нови ученик је сео у последњу клупу*: Овај ученик је нов и не зна где да седне; Поштовани господине; Мили сине); б) редни: основни бројеви (*Трећи покушај је био успешан* / *Три покушаја нису била успешна* — референц.: *Имаће право на три покушаја* — неререференц.); в) суперлатив: позитив/екватив (*Слушали смо најновије вести* — референц.: *Новије вести су људима увек интересантније* — неререференц.: *Ана је добра као њена сестра* — неодређена референц.). Линеаризација је иста као и у македонском језику, али је конгруенција и у падежу и аниматности. Желели бисмо да истакнемо категоријалну разлику између средстава за изражавање одређености/неодређености. Наиме, у македонском се између осталог користи члан, који је непознат српском језику, осим *један*. Међутим, у македонском придевски вид је сачуван само у реликтима (*Мили сине*, али *почишћуван господине*).

У другој групи су наведена заменичка/незаменичка средства: а) којима се изражава одређена референцијалност (*ја, ти; овај, такав, онолики; мој, твој; сав, сваки свуда; сам, други, различити; нико, ништа, нигде; оба, обојица, обоје* — имају својства заменице *сав* и броја *два*; *Ана; Бољ, Свети Сава; декан Математичког факултета; Ани*); б) којима се изражава неодређена референцијалност (*ко? неко, нешто, некад, један*); в) којима се изражава неререференцијална карактеризација ИГ (*било ко, ма ко, ко-год; Да ли је ко младан? Ако вам што треба, реците. Не знам човека који то не би умео да поправи*). И линеаризација је једно од средстава којим се изражава одређено-референцијална, анафорска употреба (*Дечак је ушао у собу*) или неодређено-референцијална употреба (*У собу је ушао дечак*).

Такође, желели бисмо да укажемо на анализу дијатезе и сличности и разлике у српском (3.1.2.1) и македонском језику (3.3). У зависности од избора полазног аргумента исти денотат или ситуација може различито бити структуриран. У српском језику полазни аргумент има активно значење као и предикатски израз (*Учитељ је похвалио ученицу*, али *Ученица је похваљена од стране учитеља*). Поред ових граматичких средстава агентивност или пацијентивност се изражава и творбеним (*учитељ* — *попи* на *agentis*, *ученица* — *помина patientis*). У српском постоји неколико начина да се активна реченична конструкција трансформише у пасивну: а) *Писац је написао књигу* <=> *Књига је написана*; б) *Радници зидају кућу* <=> *Кућа се зида*; в) *Ана се лечи код доктора Здравковића* <=> *Ана лечи доктор Здравковић*; *Венчали су се у цркви* <=> *Венчао их је свештеник*.

Релевантност избора полазног аргумента истакнута је и у наслову 3.3. поглавља македонског текста посвећеног дијатези (Избор на појдовен аргумент. Граматички показатели на дијатеза). Ауторка примерима поткрепљује појам конверзије предикатских израза (*Коле љ ја подари књига на Ленче: Ленче ја доби књига од Коле: Књига е подарок од Коле на Ленче*. У македонском језику исти су механизми трансформације актива у пасив: а) *Мостот се гради*; *Се лекувам кај докторот Х*; *Се венчавме во црквата*; б) *Мостот е изграден од војници*. Истакнута је типичност и фреквенција првих. Такође, видимо да се у оквиру тог механизма налазе три типа; на могућност и такве класификације указао је и Предраг Пипер. Једино се у македонском језику фактитивни глаголи подижу на ниво каузативних. Транзитивизација служи за измену дијатезе: *Ќе те умрам/лежнам/седнам/вирвам: Ќе умреш/лежнеш/седнеш/се вирваш; Ќе го шетам/заситијам дејшто: Дејшто ќе шета/ќе засити; Ќе го слезам од коњ: Тој ќе слезе од коњ*, уп. и *Три години Штамбол го шетам*. Због аналитичке деклинације могло би се помислити да су конструкције типа *Крсти е оиде војник*, *Јас аскер да одма*, *Душко оди ерден*, идентичне са претходним. Међутим, то су идиоматизовани, архаични предикатски изрази у којима је предикативна фраза у номинативу, будући да конгруира са субјектом. Конструкције сличног типа забележене су и у грчком језику (Πηγαῖοι ὁτρατῶτηρ, τῶνομαι ὑατρός), које управо показују да је именски део предиката у номинативу једине. Иначе, ове изразе би требало тумачити као елипсе у којима је испуштена глаголска копула у зависној реченици: *Крсти е оиде (за) да стане/биде војник*, Εγώ πηγαῖνω (γυα) να ὑίνω/εἶμαι ὁτρατῶτης 'Ја идем да постанем/будем војник', Εγώ τῶνομαι να ὑίνω/εἶμαι ὑατρός 'Ја се облачим да постанем/будем младожења'.

На крају овог приказа можемо закључити да метајезик сваког аутора има својих специфичности, а и формални показатељи одређених семантичких садржаја различити су у описиваним језицима, што су довољни поводи за једну свеобухватну компаративну анализу ове студије о јужнословенским језицима. Јасно је да ће се уочити и еволуција у употреби неких термина од осамдесетих до данас, на шта је указала и сама ауторка Зузана Тополињска.

Аутори су у овој студији кренули од семантичког садржаја ка форми, али читалац полази обрнутим путем, због чега је неопходно сва теоријска и семантичка тумачења поткрепљивати већим бројем типичних примера, о чему су аутори углавном водили рачуна. Затим, уједначена терминологија и симболи, њихово поједностављено тумачење, табеларни прегледи, што је коришћено у представљању морфолошке структуре, поступци су који ће овакав тип описа са специфичним метајезиком ипак приближити ширем кругу лингвиста, студената, али и ученика, којима је за сада сасвим непознат. Надамо се да ће труд редактора и аутора ове студије адекватно бити награђен применом овог комплексног приступа опису једног језика у радовима наших и страних лингвиста, или бар оних чији су језици овде описани. Студија Предрага Пипера у овој књизи, нарочито део посвећен српској синтакси, студентима србистике да ће кратак и кохерентан преглед граматичких категорија, њихових формализатора и функција, што ће бити добар увод у озбиљно изучавање обимне синтаксе просте реченице (Предраг Пипер и др. *Синтакса савременог српског језика. Просте реченице*. У редакцији Милке Ивић. Београд: Институт за српски језик. Београдска књига. Матица српска, 2005).

Било би добро када би се могао окупити исто овако реперезентативан колектив који би, на истим принципима и истом методологијом, описао преостале балканске језике (албански, грчки, румунски) и дијалекте (мегленоромански, аромански/цинцарски, влашки), чиме би се олакшала компаративно/контрастивна истраживања овог ареала. Иако нам се овај предлог, у данашњим условима, чини преамбициозним, он је ипак могућ јер су постављени изузетно добри методолошки темељи за његову реализацију. Јасно је да би студије требало да буду и на језицима који се описују, али и на српском.

Верујемо да ће студија, коју смо приказали, бити инспиративна и у другим погледима, што ће време у скорој будућности и показати.

Жарко Бошњакковић

UDC 050.486 LINGUISTICA COPERNICANA

Linguistica Copernicana, 1 (1) 2009,
Wydawnictwo naukowe Uniwersytetu Mikołaja Kopernika, Toruń.

Први број пољског часописа *Linguistica Copernicana* представља наставак неколико серија филолошких свезака, које су излазиле више од педесет година, под називом *Acta Universitatis Nicolai Copernici*. Филолошко одељење Универзитета Н. Коперника у Торуну је такође покренуло издавање стручног књижевног часописа *Litteraria Copernicana*.

Уводна реч главног уредника проф. dr hab Маћеја Гроховског (*Maciej Grochowski*), садржи кратак опис новог часописа са његовим циљевима и плановима. Ту се налазе и сажете информације о свим радовима из првог броја. Планирано је да часопис излази два пута годишње и да буде отворен за све лингвистичке радове научника из свих земаља на пољском и другим словенским језицима, као и на енглеском, немачком и француском језику.

Језгро часописа *Linguistica Copernicana*, са укупно 260 страна, чини укупно 14 радова, написаних на пољском (11) и енглеском језику (3), из разних области (највише из семантике, али има из синтаксе, лексикографије, творбе, лингвистичке географије, фонетике, прагматике и дијалектологије). Сваки рад има резиме и литературу. Скоро сви аутори радова објављених у првом броју су са пољских универзитета, са изузетком Милке Ивић, чији рад отвара први број часописа *Linguistica Copernicana*.

У раду под насловом „On the Serbian Verb *Govoriti* and the Modifiers of its Lexical Semantics” (стр. 11—12), М. Ивић представила је интерпретацију граматичких елемената као модификатора семантике речи на примеру глагола *govoriti*. Њен закључак је да граматички елементи могу да испуњавају улогу семантичких регулатора речи, а то може послужити као полазна основа за нове студије из савремене лингвистичке теорије.

Анджеј Богуславски (Andrzej Bogusławski) у раду „On Case, Gender and Related Phenomena in Polish (for the umpteenth)” (стр. 13—75) презентује своје виђење флексивних појава у пољском језику кроз опозицију категорије падежа и броја и граматичке категорије рода. У 30 подтема, аутор анализира мотивацију класичне поделе рода код именица у јединици и множини. Посебну пажњу посвећује својој, како је аутор зове „операцији”, а то је замена, у одређеним прагматичним ситуацијама, именице у номинативу персоналног рода (облик за лица мушког рода) множине (заједно са атрибутима) са оним неперсоналног рода (облик за сва жива бића, предмете, појмове и сл.), који у стручној литератури носе етикету „пејоративно” или „депресијација” (*dziadki poszli sobie popić* „старци су отишли нешто да попију” наспрам регуларног хипокористичког *dziadkowie* „деке, делови”). Својој „операцији” даје име *ludicrativus*, од лат. *ludicer / ludicrus* „несташан, смешан, забаван” (овај архаичан термин преузима из XVIII и XIX века из поезије), а затим је анализира и прецизира.

Магдалена Дањелевичова (Magdalena Danielewiczowa) у раду под насловом: „*Ewentualnie* jako semantyczny równoważnik pewnego warunku, ewentualnie pewnej alternatywy” (стр. 77—92) анализира пољски прилог *ewentualnie* „евентуално”, као и његове синониме (*może, być może, chyba, wyglądać, przypuszczalnie, prawdopodobnie, pewnie* „можда; ваљда; вероватно; сигурно”) и придев *ewentualny* „евентуалан, могућ”. Ауторка је указала на то да лексема *ewentualnie* не испољава карактеристичне црте прилога нити на семантичком нити на синтаксичком плану. Анализирајући је, представила је становиште свих великих речника пољског језика, у којима је ова лексема описана као јединица полисемантичке или хомонимијске структуре. Међутим на материјалу из тих речника, уз помоћ теста замене са везницима *lub, albo, czy, bądź* „или”, ауторка је показала да је то неправилно тумачење. Затим је предложила, уз помоћ синонима, своју интерпретацију којом је обухватила све колокације анализираног прилога.

Изразе *przede wszystkim, nade wszystko* и *ponad wszystko* („пре свега”) обрађује Ана Кисјел (Anna Kisiel) у раду „*Wstępna analiza jednostki przede wszystkim na tle właściwości ciągów nade wszystko i ponad wszystko*” (стр. 93—109). Циљ је био да се укажу њихове разлике приликом функционисања у реченицама. Један од закључака јесте да први *przede wszystkim* има улогу партикуле, а друга два израза, третирани у реченицама као синоними првог, представљају именичке фразе. Базирано на синтаксичкој анализи колокације предлога *nad* и *ponad* са именицом у акузативу, ауторка указује на то да су *nade wszystko* и *ponad wszystko* колокације предлога са именицом *wszystko*.

Представница Вармијско-Мазурског Универзитета Мариола Волк (Mariola Wołk) у раду „*O absurdzie. Rozważania semantyczne*” (стр. 111—126) представила је своју интерпретацију значења лексеме *absurd* „апсурд” у пољском језику. Поређењем те лексеме са њеним синонимима (нпр. *nonsens* „бесмислица”, *dziwność* „необичност”, *zdziwienie* „запрепашћење”, *dziwne* „чудно”), извучене су разлике у значењу релевантне за добијање тачне дефиниције и њене семасиологије.

Семантику глагола *wyglądać* na [кого / со] „изгледати, ишчекивати кога, што” анализира Јоланта Хојак (Jolanta Chojak) у раду „*Głos w sprawie znaczenia czasownika wyglądać na [кого / со]*” (стр. 127—142). Наведена су досадашња лингвистичка истраживања на ту тему и поређењем предиката: пољ. *wyglądać jak* [со], енгл. *looks like* (a) и пољ. *wyglądać na* [со], енгл. *looks* (a) (*Wyglądał jak lekarz* „Изгледао је као доктор” и *Wyglądał na lekarza* „Личи на доктора”), ауторка презентује своје становиште.

Себастијан Журовски (Sebastian Żurowski) дефинише појам *dźwięk* „звук” у раду „*Wokół problemu definiowania pojęcia dźwięk*” (стр. 143—155). Лексикографима овај појам ствара потешкоће у дефинисању и радови познатих лингвиста нису успели на најбољи начин да га експлицирају. С. Журовски, након изложеног материјала из разних речника пољског језика, предлаже дефиницију која је у складу са психолошким теоријама које осветљавају процесе перцепције и сенсепције у организму.

Анджеј Мороз (Andrzej Moroz), лингвиста са Торунског Универзитета, у раду под називом „Projekt strukturalnej klasyfikacji ciągów wtrąconych” (стр. 157—169) предлаже нову класификацију уметнутих реченица. Циљ аутора је био да се оне прво поделе на формално зависне и независне уметнуте реченице, да би се указало на њихове различите карактеристике, што је од пресудног значаја у даљем анализирању, а даље је хијерархизацијом резултирало поделом на пет структуралних типова.

У првом броју часописа *Linguistica Copernicana* објављен је и рад Кристине Калас (Krystyna Kallas) из Торуня, из области творбе речи под насловом „O formantach infiksalnych w polskim słowotwórstwie synchronicznym” (стр. 171—181). Ауторка је предложила нову интерпретацију експресивних афикса код придева (нпр. *śłodzi-ut-ki*, *cień-ni-uś-ki*, *mal-uteńki*) и именица (нпр. *ciot-eń-ka*, *kacz-usz-ka*, *becz-ut-ka*). Разматрајући линеарну позицију инфикса, К. Калас је показала да се форманти могу појавити на првом, другом, трећем и четвртном деривационом месту. Такође се показало да је суфикс *-k-* на последњем месту код придевских деривата и никад не прекида деривациони ланац, тј. могућа је инфиксација. Међутим код именица, ланац са *-k-* је ограничен. Та нова деривациона техника подржава теорију Х. Врубла (H. Wróbel) да је једноставније и природније додавање инфикса него њихово смањивање комбиновано са додавањем нових суфикаса.

Из области лексикографије Пјотр Жмигроцки (Piotr Żmigrodzki) објављује рад „Najważniejsze zasady opisu znaczenia w Wielkim słowniku języka polskiego” (стр. 183—197). С обзиром на то да лингвисти из Института пољског језика Пољске Академије Наука припремају *Велики речник пољског језика*, аутор предлаже три фундаментална начела у семантичкој обради: 1. дефиниција би требала да буде лингвистичког, а не енциклопедијског карактера, и да изражава становиште средње образованог, просечног човека (корисника таквог речника), 2. затим треба избегавати грешке у дефиницији колико је могуће (нпр. обимно коришће синонима, *idem per idem*, *ignotum per ignotum*, итд.) и 3. дефиниција лексикографа треба да се ослања на достигнућа лингвистичке семантике. Сва ауторова начела опскрбљена су са многобројним примерима, а циљ овакве обраде са формалног становишта јесте речник за што једноставнију употребу.

О проблему географске класификације европске фонетике на примеру Балканског језичког савеза, Ирена Савицка (Irena Sawicka) пише у раду „O geografii fonetycznej Europy (na podstawie fonetyki południowo-wschodniej Europy)” (стр. 199—222). По њеним речима Балкански језички савез је јединствена појава у многим погледима, посебно због најизраженије конвергенције међу језицима. Обрађујући фонетске одлике Балкана, ауторка је извршила поделу на три целине: 1. територија Бугарске и Румуније, за коју је Павле Ивић сматрао да је централни део балканске лиге, али се ауторка приклања мишљењу Р. Јакобсона да је то југозападни положај еуроазијске фонетске лиге језика, затим 2. централна територија, где је македонско-албанско-грчки спој и 3. полуострва уз Средоземно море, која се типолошки разликују.

Сандхи у књижевном албанском језику на Косову анализира Ана Коритовска (Anna Korytowska) у раду „Sandhi w literackim języku albańskim na Kosowie” (стр. 223—229). Ауторка је обрадила једночасовни материјал са радија из Приштине 2005. год., а затим је представила резултате са табелом на крају. Напомиње и то да је косовски тип сандхија нестабилан, с обзиром на то да је асимилација по звучности жив процес.

Ивона Витчак-Плишецка (Iwona Witczak-Plisiecka) из Лођа разматра проблем неодређених језичких форми у енглеским правним текстовима са становишта прагматике, а рад носи назив „A Linguistic-Pragmatic Note on Indeterminacy i Legal Language” (стр. 231—243). Анализирани су пре свега модални глаголи, посебно глагол *shall*, и поједини фразеологизми из правног жаргона.

Linguistica Copernicana доноси и рад ауторке Елвире Качињске (Elwira Kaczyńska), такође из Лођа, под насловом „Nazwa świni w dialekcie kretęńskim języka nowogreckiego” (стр. 245—256). Ауторка је обрадила 29 зоонима у значењу „свиња, *Sus domestica* L.” из критског дијалекта. Експерпирала их је из критске ренесансне литературе (XVI—XVII в.), хронолошки разврстала у 9 група и представила дистрибуцију и етимологију. Анализом дошла је до закључка да зооними по пореклу могу да се поделе

на три врсте: 1. архаизми (из класичног и хеленистичког раздобља), 2. позајмљенице из доба Римског царства и 3. средњовековни, новогрчки и познокритски неологизми.

Часописом *Linguistica Copernicana* иначе богата пољска лингвистичка периодика је добила још једну врло квалитетну научну периодичну публикацију.

Јелена Јанковић

UDC 81:929 Jacobsen P. (049.32)

РАЗГОВОРИ С ПЕРОМ ЈАКОБСЕНОМ

Милош Јевтић, *Славистичка ѧрисусѧва Пера Јакобсена*. — Београд: Београдска књига, 2009.

Историја славистике, као и историје сваке друге науке има више лица, и с обзиром на то постоји више метода историографских истраживања, који се обично на различите начине комбинују — хронолошки, биографски, проблемски, теоријски, научно-парадигматски, културно-географски и др. Колекција „Одговори” Милоша Јевтића може се посматрати и као један од извора грађе за увид у историју науке и културе у Србији и у некадашњој Југославији. Та је грађа претежно биографска и мемоарска, али и са доста других елемената.

У 172. књизи колекције „Одговори” *Славистичка ѧрисусѧва Пера Јакобсена* Јевтићев саговорник је познати дански слависта, иако је у овој колекцији релативно мало саговорника из иностранства. Основни, мада не и једини циљ ове едиције јесте представљање домаћих уметника, научника и других људи од пера и духа, али и оних иностраних научника и уметника који су нам по нечему посебно блиски. У ту групу свакако спада и Пер Јакобсен.

Ако би се објашњавању суштине књиге *Славистичка ѧрисусѧва Пера Јакобсена* пришло са становишта кључних речи и израза у њој, видим их (пored самог имена Пера Јакобсена и израза *славистичка ѧрисусѧва*) у писму проф. Јакобсена Милошу Јевтићу, објављеном у овој књизи, у којем су четири кључна израза: *научна истраживања, констѧнѧа, доследносѧ и волеѧи*. Ево одломка из тог писма:

„Заиста се много страшних ствари догодило у међувремену. Ствари који су утицале на вас, али — верујте — и на све нас који се бавимо вашим језиком и вашом књижевношћу, и који волимо вашу земљу.

Надам се да ће одговори показати како је, и поред свих радикалних промена и оштрих сукоба који су се десили у току ових двадесет година, ипак било могуће да одржим константност и доследност у погледу научног истраживања, као и у односу према вама и вашој земљи”. (стр. 7)

Заиста ко нас, овдашње, воли, њему свакако није досадно и живот му не може ићи мирним и равним током чак и када је географски далеко од нас. Штавише, слично Шантићевом стиху „Мене све ране мога рода боле”, морамо признати да и прави пријатељи српске културе морају, овако или онако, доста да истрпе ако желе да буду доследни у науци и постојани у осећањима.

Данска је релативно мала земља, о којој се у Србији, нажалост, сразмерно мало зна и пише, иако је дала више изузетних научника, укључујући и лингвисте и слависте. Проф. Јакобсен је, подстакнут и питањима М. Јевтића, искористио прилику да у овој књизи читаоце подсети на чињеницу да Данска има дугу и богату славистичку традицију и да је већ средином XIX века имала првог професора славистике Каспера Вилхелма Смита, који се бавио, поред осталог, и српском народном поезијом. Овде је прилика да се подсети да је средином XIX века основано неколико првих славистичких катедара у Европи, пре свега у Паризу (1840), затим у Москви (1842), Петрограду (1843), Берлину (1843), Вроцлаву (1843), Крагујевцу (1845) и другде. Дакле, и данска славистика се институционално почела оформљавати међу првима па је постепено стицала све већи број угледних представника, као што су Холгер Педерсен, Вилхелм

Томсен, Антон Карлгрен, Адолф Стендер-Петерсен, Карл Стиф, Ханс Кристијан Серенсен, а у наше време Пер Јакобсен, поред других заслужних данских слависта.

Данско-српски културни и научни односи и паралеле остављају много простора за будућа истраживања. Пер Јакобсен није пропустио прилику да укаже на неке такве научне чињенице, нпр. да направи паралелу између концепције књижевног језика на народној основи Размуса Раска и сличне Вукове концепције књижевног језика. Таквих „знакова крај пута” подстицајних за размишљање и истраживање има у овој књизи још и то је такође једна од њених вредности.

Када је реч о научној доследности, читање књиге *Славистичка ђрисусџва Пера Јакобсена* читаоца изнова подсећа на једну чињеницу која је у сфери социологије и психологије научног рада, али и у домену научне етике. Како то да су толики слависти деценијама проучавали српскохрватски језик и југословенске књижевности и словили за пријатеље Југославије, да нису ни помињали, а још мање заговарали или оправдавали могућност распада Југославије или језичке сецесије од српскохрватског језика, а да је већина од тих слависта преко ноћи променила своје научне погледе, политичке ставове па чак и лична пријатељства, и почела некад прећутно, некад млако, а некад и врло ангажовано да заступа сасвим супротна становишта? Било би корисно проучити тај феномен наглог научног конвертитетства и социопсихолошки постављеном анкетом прибавити информације од свакога од њих како се у сваком поједином случају тај процес одвијао и колико је трајао. Да ли је то сведочанство да је утицај политике и медија на науку много већи него што се обично мисли и говори, и то и у срединама које се узимају или чак представљају за бастione демократије?

Пер Јакобсен један је од, рекло би се, малобројнијих који је сачувао доследност својих научних убеђења, али који је за то морао да истрпи доста неправедних и тенденциозних, чак острашћених оптужби какве се не би очекивале у средини познатој по високом нивоу научног дијалога. Пер Јакобсен је морао доста снаге и времена да утроши на аргументовано побијање таквих судова о себи и о ономе што у науци заступа. Такве полемике, каквих је било не само у Данској него и у Француској, Немачкој, Хрватској, Србији и другде, остаће такође једна чињеница из новије историје славистике која би морала бити темељно испитана.

Иако, дакле, дата у форми пријатељског разговора, књига *Славистичка ђрисусџва Пера Јакобсена* може бити врло подстицајна за неке од могућих праваца будућих истраживања која би требало обавити.

Истовремено та књига даје лепу могућност за макар и врло сажет увид у славистички опус проф. Јакобсена. Поред осталог, ту се може видети како је у време данашњих уских специјализација у науци уопште па и у славистици настајало једно научно дело, које обухвата не само различите аспекте лингвистичке славистике него и пронишљива проучавања словенских књижевности. Поменућу само израду конкорданци за *Проклећу авлију*, драгоцен извор за проучавање језика и стила Иве Андрића, али и структуре његовог књижевног дела. А таквих истраживања проф. Јакобсена има још много.

Читалац књиге *Славистичка ђрисусџва Пера Јакобсена* такође ће сазнати да се способност лаког и поузданог кретања на пучини језика и књижевности, која је својствена малобројнима, код проф. Јакобсена налази у споју са способношћу да своју личност не ограничи професионалним радом него да је изражава и у другим лепим странама живота као што је бављење спортом, музиком и, пре свега, дружење са блиским људима.

Укратко, када се после читања *Славистичка ђрисусџва Пера Јакобсена* склопе корице те књиге, читалац то чини са осећањем да је сазнао нешто ново и о славистици, и о научној и личној доследности и да је присуствовао једном окрепљујућем и поучном разговору.

Предрађ Пијер

Марија Стефановић, *Каџеџорија аниматности у српском и руском језику*.
— Нови Сад: Академска књига, 2008. — 257 стр.

Марија Стефановић, доцент Филозофског факултета Универзитета у Новом Саду, припада релативно малобројном кругу лингвиста и слависта код нас и у свету који се баве категоријом аниматности. Штавише, она је једна од ретких међу таквим лингвистима и славистима која се том проблематиком систематски бави током последњих петнаестак година, све више укључујући у своја новија истраживања теорију и методологију когнитивне лингвистике. Резултате својих ранијих проучавања аниматности верификовала је на више угледних научних скупова и у признатим научним часописима и зборницима. Очекивања оних који њене радове добро знају да монографија др Марије Стефановић о категорији аниматности у српском и руском језику са морфолошког, семантичког и когнитивног становишта буде једнако теоријски и емпиријски поуздана као њени досадашњи радови, биће након читања њене књиге несумњиво потврђена и ојачана.

Монографија *Каџеџорија аниматности у српском и руском језику* поред уводног дела има и следеће делове: Развој хипотеза и теорија о категорији аниматности, 22—39; Својства која утичу на избор синкретизма акузатива и генитива и акузатива и номинатива, 40—62; Опис језичког материјала традиционално повезаног са категоријом аниматности у српском и руском језику, 64—119; Облик акузатива код именица средњег рода и именица које означавају групе живих бића, 120—145; Синкретизам акузатива и генитива за инаниматне објекте — случајеви са релативном заменицом *који* у српском за инаниматне објекте и придева са имплицитно присутном инаниматном именицом, 146—162; Закључак, 164—170; и Библиографија, 171—179.

У тумачењу категорије аниматности које Марија Стефановић даје у тој књизи главна теза јесте да синкретизам акузатива и генитива једине именица мушког рода (у руском и множине именица мушког и женског рода, по изузетку и средњег рода), који се традиционално сматра маркером аниматности, у ствари представља маркер атипичних објеката, док је синкретизам акузатива и номинатива морфолошко, а ако се узме у обзир и конгруенција — морфосинтаксичко обележје типичних објеката. На тај начин Марија Стефановић семантичку категорију аниматности ставља у средиште шире категорије — атипичних објеката.

Доказивању те тезе посвећени су теоријски делови њене монографије, са чврстим ослоном на критичко интерпретирање литературе о категорији аниматности и сродним питањима и једнако чврстим ослоном на прикупљену грађу из руског и српског језика, која је предмет контрастивне анализе у дескриптивно оријентисаним деловима њеног рада.

Поштујући разноврсност анализиране грађе, а и у духу скаларно оријентисаних приступа језичким појавама, Марија Стефановић је избегла крута решења и превише категоричне закључке. Она сматра да не постоји семантичка хијерархија која се односи на категорију аниматности, схваћену у традиционалном смислу, која би омогућила предвиђање облика акузатива, и да се мора узети у обзир фактор субјективне интерпретације објеката као типичних или атипичних у конкретној ситуацији. Фактички, она тиме семантичку категорију аниматности интерпретира као категорију у којој прагматички фактор има, поред семантичког, веома важну улогу. Према њеном увиду у грађу коју је испитала, ни у српском ни у руском језику практично не постоји именица мушког рода на сугласник која под одређеним околностима не би могла имати облик акузатива идентичног генитиву. У неким случајевима то је чешће, у другима ређе, у неким случајевима такав облик именице је стилски маркиран, или на граници између окационализма и једва прихватљивог облика, али таква начелна могућност постоји.

У складу с таквим виђењем ствари, Марија Стефановић сматра да (прото)типичан објекат за говорне представнике руског и српског језика није неопходно инаниматан иако обично јесте. Она даје преглед обележја карактеристичних за такав објекат и

закључује да је објекат за некога утолико типичнији уколико је мања сличност између њега (говорника) и тог објекта.

У књизи су врло подробно описани различити случајеви који се обично помињу као спорни када је реч о аниматним или инаниматним именицама, с нагласком на међујезичким сличностима и разликама. Дубоких начелних разлика између руског и српског језика ту, као што се могло очекивати, нема, а низ ужих класа и подкласа случајева у монографији Марије Стефановић пажљиво је описан.

Идејом да категорију аниматности стави у средиште шире категорије атипичног објекта Марија Стефановић је решила проблем великог броја семантичких изузетака у тумачењу појавних облика те категорије. С друге стране, питање категорије атипичног објекта, иако овим у основи решено, не може се сматрати сасвим затвореним јер би сада требало свестрано испитати место те категорије у систему граматичких категорија, тј. „спољашњу” природу те категорије, о чему у књизи Марије Стефановић постоје назнаке, али то ипак остаје предмет која тражи нова испитивања.

О категорији аниматности у словенским језицима литература је нешто мање обимна у поређењу са литературом о другим граматичким категоријама, и већ у тој чињеници налази се први разлог појачаној пажњи с којом би ова монографија требало да буде примљена у научној јавности.

Други разлог налази се у ширини њеног предмета — дата категорија посматра се у два словенска језика, у којима је она доста развијена, а анализирају се њене специфичности у тим језицима и узетим понаособ и на контрастивном плану.

Треће, пажњу привлачи ширина приступа предмету. Он је обрађен и са морфолошке и са семантичке стране. Монографија је написана у теоријском кључу данас у лингвистици врло актуелне когнитивне лингвистике.

Четврто, анализирајући аниматност у српском и руском језику на синхронизмом плану, у савременим књижевним језицима, Марија Стефановић не губи из вида и дијахронијску страну проблематике, обезбеђујући и с те стране увиде у питања релевантна за разумевање формирања и развоја категорије аниматности, као и за њено савремено функционисање.

Поред исцрпне и убедљиве анализе језичке грађе која се односи на категорију аниматности у дата два језика Марија Стефановић дала је и исцрпан преглед досадашњих истраживања у тој области, што је део књиге који има и засебну вредност.

Укратко, књигом Марије Стефановић *Категорија аниматности у српском и руском језику* добијен је исцрпан и вишестран монографски опис једне до сада недовољно проучене граматичке категорије, који битно обогаћује и науку о српском језику, и науку о руском језику, и контрастивна проучавања тих језика. Због свега тога, књига Марије Стефановић *Категорија аниматности у српском и руском језику* у пуној мери заслужује да буде топло препоручена пажњи читалаца.

Предраг Пићер

UDC 81'255.4(049.32)

Миодраг Сибиновић, *Нови живи оригинали. Увод у превођење*. Београд: Просвета, Алтера, Удружење научних и стручних преводилаца Србије, 2009, 309 стр.

1.

Теорија превођења као самостална филолошка дисциплина на граници лингвистике и теорије књижевности, али и филозофије, постаје популарна у другој половини двадесетог века. У томе видимо одраз једне опште тенденције ка ширењу граница научних дисциплина и њиховом интердисциплинарном прожимању која је завладала у науци тог времена. Конкретно, у филозофији истовремено постају веома популарне две теорије, од којих свака има много додирних тачака са превођењем — реч је о де-конструктивизму који се везује за француског филозофа Жака Дерида, и савременој херменевистици, која је доживела процват са антологијском књигом Ханса Георга Гада-

мера „Истина и метода”. Могло би се рећи да су те две теорије узајамно супростављене према својој основној тежњи. Једна тежи да деконструише семиотичко пространство, учини га препознатљивим путем померања позиције посматрача, који изврше главачке све постојеће опозиције, док друга тежи сагледавању сваког текста у тоталном семиотичком просторству људске културе, као делића свеукупне комуникације која се истовремено одиграва у свим правцима — како у дијахронијској тако и у синхронијској равни, а негде се на месту укрштања тих кодова рађа текст који тумачимо. Херменеутички приступ тексту заснива се на томе да се концентрише не толико на ниво преводивости текста, већ на ниво његове непреводивости. Очигледно је да се представници оба правца баве истим проблемом препознавања свог у туђем, стога се више или мање баве и такозваном транслатологијом. Такав пораст интересовања за превођење на једном вишем, филозофском нивоу, нагони високошколске институције да укључе теорију и праксу превођења као посебне предмете у своје програме. Професор Миодраг Сибиновић предавао је низ година теорију превођења на Филолошком факултету у Београду, стога његова књига „Нови живот оригинала. Увод у превођење” представља синтезу различитих курсева тог предмета, који су нашли свој одраз у претходним монографијама истог аутора „Оригинал и превод” (1979), „О превођењу” (1983), „Нови оригинал” (1990), али је, пре свега, резултат вишегодишњег ауторовог ангажовања на превођењу књижевних текстова са многих словенских и несловенских језика на српски. Ово је књига теоретичара и практичара, који је промислио своје искуство и преточио га у прецизну и једноставну теорију превода као новог оригинала. Његова теорија је оригинална, методолошки утемељена и указује преводиоцу на конкретне методе за побољшање његовог рада. Оно што се раније приликом превођења интуитивно наслућивало, у монографији Миодрага Сибиновића добило је свој опипљиви облик — од пописа конкретних поступака у превођењу до јасних критеријума вредновања књижевног превода као оригиналног уметничког дела.

Монографију М. Сибиновића „Ново лице оригинала. Увод у превођење” чине четири структурне целине: *Превोђење у дијахронији* (13—62), *О превођењу уојшће* (63—116); *Наука о превођењу* (117—146); *Књижевни превод* (147—290). Монографија такође садржи резиме на руском и енглеском језику, регистар имена и белешку о писцу.

У првом делу књиге аутор упознаје читаоца са укупном историјом превођења, посебно скрећући пажњу на развој српске теоријске мисли у овој области, већ од краја 19. века, почев од Лазе Костића, Богдана Поповића, Милана Ђурчина, Радована Кошутића, чији допринос теорији превођења аутор пореди са напредним учењима европских теоретичара који су развијали мисао о функционалној еквиваленцији као основи савремене концепције превођења.

У другом делу монографије М. Сибиновић говори о различитим кодовима превођења — писменом и усменом. Овде преводилац-почетник на више места може пронаћи изузетно добра упутства за унапређење властите вештине, побољшање мнемонијских техника и сл., што потврђује да ова монографија има и велику практичну вредност.

У трећем делу са аспекта индуктивне методе — од практичних решења до уопштавања, разматрају се основне концепције савремене теорије превођења (лингвистичка, филолошка, комуникативна), предлаже се типологија модела помоћу којих може да се објасни процес превођења, прецизира се однос научника према задацима и циљевима савремене транслатологије које аутор првенствено везује за типологију жанрова и проналажење теоретских модела који би обухватили све компоненте процеса превођења у било ком преводилачком жанру.

У четвртм делу монографије аутор разматра облике креативности у процесу превођења књижевних текстова, као што постулира и критеријуме за утврђивање вредности уметничког превода. Посматрајући књижевно превођење као врсту интерпретативне уметности, аутор говори о неопходности верног превођења првенствено семантичко-емоционалних или естетских знакова са језика једне културе на језик друге културе.

Парафразирајући изреку Милорада Павића: „Цео људски живот се своди на су-тра” — могли бисмо рећи да се цео људски живот своди на одмеравање. Одмеравање места у универзуму у којем човек позиционира себе као пролазно у односу на трансцендентно вечно, одмеравање снага са природом, одмеравање координата у сваком тренутку свог постојања, одмеравање себе у односу на друге. Тако се савладава страх од постојања — путем сталног постављања препознатљивих оријентира. Сва упознавања, препознавања, распознавања у својој коначној инстанци имају један циљ сазнавања, стицање ничег другог но пукe вештине оријентације у пространству испуњеном знаковима. Зато човек преводи са једног знаковног кода на други, неартикулисано чини артикулисаним, мање препознатљиво препознатљивим, води, пре-води себе у свет знакова. Дакле, преводилац је, полазећи од унутрашње форме те речи у многим језицима, познавалац, али и водич. Глагол „преводити” захтева анимантни објекат. Са становишта синтаксичке спојивости, не може се водити инанимантно, тј. текст, значи преводилац води читаоца по непознатом пространству текста.

Вероватно је такво или слично размишљање навело Романа Јакобсона да у свом раду „О лингвистичким аспектима превођења” издвоји три врсте превођења — интралингвално, тј. превођење језичких знакова посредством других знакова истог језика, интерлингвално, као интерпретацију језичких знакова језичким средствима другог језика и интерсемиотичко — превођење језичких знакова посредством невербалних знаковних система. У својој књизи „Нови живот оригинала. Увод у превођење” наш истакнути научник-слависта и врсни преводилац Миодраг Сибиновић наизглед се бави само једним од поменутих три аспекта — превођењем са једног идиолекта на други, али су све време у тексту књиге снажно заступљена и два друга аспекта, јер је аутор полазећи од личног богатог искуства, које је синтетисао у свестрану стратегију превођења, пожељео да подели са осталима своје промишљање вечног преводиоачевог проблема — како учинити текст препознатљивим, преведећи га са језика једне културе на језик друге културе.

Ако се запитамо шта чини унутрашњу форму речи „туђ” у словенским језицима, можемо доћи до закључка да је не смемо везивати само за готско *þiuda* „народ”, одакле се изводи значење „припадник другог племена”, у овом случају германског. Тако се сагледава само један аспект те речи који се може превести, рецимо, енглеским *foreign*. Словенска реч *tuđ*, међутим, означава много више од тога. Туђ је пре свега стран, односно онај који није свој, што наводи да се сложимо са Скоком који везује етимологију те речи за и.е. корен **teu-/tu* — (расти, бујати). Тако пред нама постаје унутрашња форма речи *tuđ* — набујао, растао, непроходан. Туђе је семиотичко пространство лишено препознатљивих координата, лишено концепата који чине виртуелну банку података једне културе, свих тих конотација, сигнификативних аспеката чије познавање и сачињава праву језичку компетенцију.

Миодраг Сибиновић уводи оне који желе да сазнају одговор на питање, како учинити туђе семиотичко прстранство препознатљивим, својим, у лабораторију преводиоца. Он не нуди готова решења, која уосталом нису ни могућа јер је превођење креативни чин, већ излаже на конкретним примерима како је тај пробем препознавања решавао он или неки други истакнути преводилац, књижевник, песник. Аутор уопштава основне механизме своје преводилачке стратегије до нивоа теорије у чијем изворишту лежи теза о преводу као новом оригиналу. Није случајно да су управо песници попут Езре Паунда или Бориса Пастернака први формулисали сличну тезу. Они су тврдили да превођење књижевног дела не постоји, постоји стварање уметничког дела које представља неизоставни део културе народа на чији се језик преводи. Стога је праведно да се име преводиоца нађе на корицама књиге, поред имена аутора, како се то, уосталом, и радило у Совјетском Савезу, а све чешће постаје и данашња пракса у Европи или САД.

Миодраг Сибиновић инсистира на неопходности разликовања превода књижевног дела и књижевног превода: „Наука, на основу материјала који пружа многовековна преводилачка пракса, ипак мора дати макар оквирне одговоре и на питање: да ли се уметнички квалитет превођења испољава у већем броју и већој сложености прево-

дилачких трансформација које су у служби очувања унутрашњих уметничких вредности оригинала или се пак квалитет крије у нечем другом” (стр. 125).

Реномирани преводаца, који је обогатио српску књижевност изузетно квалитетним преводима из руске, украјинске, белоруске, грузијске и др. књижевности, на овај начин одређује задатак који је настојао да реши у књизи „Нови живот оригинала. Увод у превођење”: „За живот превода, те чудне биљке која мора имати два корена са комплетним коренским системима — једним у изворној, другим у преводној књижевности-културној традицији, за нови живот оригинала у преводу неопходно је и знање и таленат. Свака развијена зрела национална култура данас би морала да буде заинтересована за пуну афирмацију управо такве концепције књижевног превода. Уз пуну свест о томе да уметност не трпи шаблоне, и без икаквих претензија на последњу реч, покушали смо да скицирамо обриси модела који би младим преводацима могао бити од користи као увод у превођење, а преводацима и теоретичарима са искуством као подстицај за даља стваралачка промишљања.” У наведеном ставу посебно се издвајају два аспекта — 1) превођење је креативни чин; 2) нема превођења без темељног читања, ишчитавања оригинала.

Овде, као и на многим другим местима, Миодраг Сибиновић се приближава кључном ставу савремене херменеутике, који је дефинисао Ханс Георг Гадамер у есеју „Читање и превођење” (1989). По Гадамеру, како читање тако и превођење морају да савладају растојање које постоји међу њима. Онај ко зна да чита, тј. да интерпретира, знаће и како да донесе ту интерпретацију до читаоца. Хајдегер се позива на Фридриха Шлегела који каже: „За преводиоца није довољно да разуме садржај замршеног дела боље него што га је схватао аутор. Потребно је такође знати принципијелни разлог те замршености, моћи је одредити и реконструисати.”

На примерима превода многих књижевних текстова на српски језик, првенствено из руске књижевности, из које је и сам аутор највише преводио, Миодраг Сибиновић илуструје стратегију упознавања замршености ауторске замисли реконструишући је на свим нивоима — тематско-мотивском, метричко-ритмичком, фоничко-ритмичком, што потврђују сва поглавља посвећена књижевном преводу. У поглављу које је посвећено анализи Винаверових превода Блокове поеме „Дванаесторица”, анализирајући успела решења до којих је долазио Винавер, а који се потврђују детаљном деконструкцијом оригинала и превода, као и прецизном квантитативном анализом тако деконструисаног текста, Миодраг Сибиновић се у једном тренутку пита: „Да ли је Винавер био тога свестан? Тешко је рећи да ли је у свему имао овако осмишљену представу структуре изворника у тренутку превођења. Али можемо наћи одиста непобитне доказе да је неке од ових чињеница имао у виду осмишљено, а да је друге на које није нашао за сходно да посебно указује осетио и својим преводом их, понекад можда и вођен само интуицијом, аутентично пренео.”

Тако Сибиновић сугерише да није све у деконструкцији-реконструкцији, приликом превођења увек мора да остане онај део интуитивног који и аутора води у његовој жељи да подели своју замисао са читаоцем-слушаоцем. Само тако може да буде очувана хармонија, да се стално осећа одјек појединог фрагмента у целом и целине у фрагменту, тј. да се оствари прикривена хармонија која звучи снажније од отворене. Поредиши креативни чин превођења са неким другим процесима креирања у другим врстама уметности Сибиновић запажа: „Ако је вредност солистичке вокалне интерпретације сразмерна степену уметникове надахнутости делом које се интерпретира, с обзиром на то да је књижевни превод као и солистичка музичка интерпретација заправо индивидуална конкретизација изворника — онда је и за резултат преводилачког процеса преводиоачева надахнутост делом које преводи изузетно значајна компонента. Занимљиво је, пре свега, прецизније одговорити на питање у којим конкретним саодносима је то преводилачко надахнуће са спољашњим и унутрашњим одликама оригинала.” Задатак савремене теорије превођења аутор види у систематизацији облика преводилачке креације који су карактеристични за превод књижевних дела и сам нуди оквирну скицу основних облика креације у књижевном преводу које разврстава у седам група.

Миодраг Сибиновић на многим примерима показује да се преводаца стално колеба између тежње да буде што вернији оригиналу, али истовремено и веран свом

зататку — да учини књижевни текст делом своје културе. Суштина тог колебања није само настојање да се истакне уметност превођења, већ и жеља да се део светског културног наслеђа претвори у иманентни део своје културе, да га та култура не одбаци као туђе тело. Не смемо бити верни оригиналу по сваку цену, тврди Миодраг Сибиновић, — прави преводилац увек осети када треба да допусти себи да одступи од њега. Свака писана књижевност почиње од преводне књижевности. У настојању да се преведу књижевна дела на матерњи језик први преводиоци нису толико желели да приближе оригинал својим савременицима, пошто је он за њих, очигледно, био доступан колико и за преводиоца, већ да учине своју културу богатијом уливши у њу најбоља остварења људског духа. Према томе, у основи књижевног превођења лежи тежња за богаћењем културе. Улога књижевног преводиоца јесте улога посланика културе на чији језик он преводи. Миодраг Сибиновић нас стално подсећа на чињеницу да је преводилац онај ко живи на граници двеју култура, али ипак богати својим преводима културу народа на чији језик преводи, у томе је његова мисија.

Од 2007/2008. школске године, након одређене паузе, теорија и пракса превођења као посебни предмети враћају се у програме Универзитета у Београду. Сасвим сигурно да ће обавезна лектира нашим колегама бити књига Миодрага Сибиновића, као што је то била генерацијама пре њих. Хиљаде и хиљаде преведених стихова, томове преведених књига, сате, дане и године потраге за решењима мукотрпних преводилачких проблема — сажео је он у својој књизи „Нови живот оригинала. Увод у превођење”. Треба да искористимо тај дар, како бисмо препознали своје место у тексту и лакше поднели неподношљиву лакоћу одмеравања.

Људмила Појовић

UDC 304(470)(049.32)

СЛИКА РУСИЈЕ СПОЉА И ИЗНУТРА

(*Образ России извне и изнутри*, под редакцией Е. Ф. Тарасова /отв. редактор/, Н. В. Уфимцевой, Е. А. Аршавской: Институт языкознания, Москва, 2008. — 280. стр.)

Књига *Слика Русије споља и изнутра* представља зборник радова који су изложени на конференцији *Слика Русије у аутохтоном и неаутохтоном језичком сазнању*. Конференција је била организована у Институту за лингвистику Руске академије наука, у фебруару 2008. године, као део научног пројекта са истим називом руског Министарства за науку. Зборник се састоји из три целине: 1) *Русија споља*; 2) *Русија изнутра* и 3) *Међукултурална поређења*. Најобимнији је други део и он се састоји од 26 истраживања. У првом делу има 7 радова, а у трећем 6. На самом крају зборника налазе се основни подаци о ауторима. Из тих података сазнајемо да су сви они Руси, што отвара сумњу у вези са степеном објективности слике Русије споља, која је представљена у првом делу Зборника. Сазнајемо и то да су аутори лингвисти, доктори и магистри (углавном) лингвистике, запослени претежно на руским универзитетима и институтима за руски језик и лингвистику, из чега закључујемо да тема зборника, радови изнесени у њему и закључци истраживања заслужују пажњу и респект, јер иза њих стоје уважени руски лингвисти, као и значајна институција која их је објавила.

Е. Ф. Тарасов, одговорни уредник, у *Предговору* Зборника констатује да је у савременим условима нарастајуће глобализације важно унапредити истраживања о томе како народи виде једни друге и какву слику имају о себи, као и културне и историјске чињенице које доводе до таквих слика. Е. Ф. Тарасов дефинише слику Русије (*образ России*) као фрагмент језичког сазнања Руса и других народа, који постоји као аутостереотип (код Руса) и као национална предрасуда (код странаца). Таква ментална образовања третирају се у савременој филозофији и социјалној психологији као *социјални мишљеви*, који се формирају у такзваном *рефлексивном слоју сазнања*.

Слика Русије као ментално образовање научног и профаног сазнања испитује се кроз експерименте. Е. Ф. Тарасов даје предност асоцијативним и другим типовима

психосемантичких експеримената у односу на различите врсте, на пример, социолошких тестова. У истраживањима се користи појмовни апарат који се развија у руској психолингвистици: *слика свейџа (образ мира/ картина мира)*, *језичко сазнање или језичка слика свейџа (языковая картина мира)*, *слике језичког сазнања (образы языкового сазнания)*, *ејничко језичко сазнање (этническое языковое сознание)*. На овом појмовном апарату заснива се теоријска платформа истраживања слике Русије.

Практичан циљ таквих анализа јесте тежња ка што успешнијој комуникацији међу представницима различитих култура. Да би се то постигло, важно је решавати два проблема: први је фиксација национално-културне специфике језичког сазнања представника различитих култура, а други је формирање метода за „међукултуралну обуку”, чији је циљ унапређивање међукултуралне комуникације и спречавање међукултуралних конфликата. Као адекватну методу за решавање првог проблема Е. Ф. Тарасов предлаже анализу вербалног понашања испитаника у слободном асоцијативном експерименту. Наиме, асоцијативно поље, које је формирано од вербалних реакција бројних испитаника, указује на садржај који улази у националну менталну слику конкретне културне и језичке заједнице. Поређење асоцијативних поља истих стимулуса у две културе представља, по речима Е. Ф. Тарасова, метод фиксације и мерења национално-културне специфичности слика сазнања. Фиксација заједничких и специфичних делова таквих слика сазнања детерминише приступ ка формирању методике „међукултуралне обуке”. Тарасов сматра да за општетеоријску основу такве обуке може послужити схема М. М. Бахтина, по којој се у страниј култури, помоћу своје културе, упознаје само онај њен део који је различит.

Из основних поставки *Предговора* закључујемо да истраживања представљена у Зборнику спадају у лингвокултуролошка, психолингвистичка и социолингвистичка и да се проблемима приступа синхронизиски. Радови су емпиријски, до закључака се долазило различитим методама, а преовлађује метода асоцијативног експеримента.

У првом делу Зборника, под називом *Русија сјаља*, објављени су радови о имици Русије у очима странаца, о социјалним представама Русије у медијима на енглеском језику и о томе како савремену Русију виде руска дијаспора, деца руских Американаца, Финци, Киргизи и Казаси.

Када се оцењују такви радови посебну пажњу треба обратити на методологију истраживања, јер је једна од њихових могућих слабости тешко достизање објективности и олако проширивање закључака до којих се дошло у испитивању одређене групе представника једног народа на цео тај народ. Такође, постоји опасност да и истраживачи и испитаници, оптерећени стереотипима и предрасудама о Русији и Русима, или о другим земљама и народима који те земље насељавају, изнесу некритичка запажања и донесу нетачне закључке.

С друге стране, ваља имати у виду и то да је у овој, раној, фази развоја лингвокултурологије, неоправдано бити сувише строг према методолошким пропустима и према недовољној објективности у закључивању, јер је свако емпиријски засновано истраживање ипак прецизније од доношења закључака који нису утемељени на истраживању већ на утисцима и другим видовима неутемељеног субјективног закључивања.

Чини се да је најобјективнија метода у првом делу књиге спроведена у раду О. В. Митине и В. Ф. Петренка: *Психосемантичка реконструкција имица Русије у очима странаца* (стр. 9—15). У психосемантичком експерименту су учествовали испитаници из 19 земаља. Они спадају у образованије људе и углавном су студенти социјалних и политичких наука. Испитаници су добили 40 скала-дескриптора у којима се карактерише ситуација у некој земљи у вези са економијом, културом, образовањем, унутрашњом и спољном политиком итд. Уз сваку скалу је наведена градијација 3, 2, 1, 0, —1, —2, —3), у којој број 3 означава максималну оцену једне земље, а —3 представља најнижу оцену одређене земље у вези с неким обележјем. Сваки испитаник је са списка у којем су предложене 33 земље света бирао најмање 10 земаља које је оцењивао. Испитаник је бирао земље које најбоље познаје, а једна од њих је била његова земља. Индивидуални одговори били су подвргнути процедури упоредне факторске анализе. Резултати ове анализе говоре о имици одређене земље. Испоставило се да постоји осмофакторни модел имица неке земље, који су аутори визуелно представили као октогон. Свака земља је тако добила свој октогон и они су се врло прегледно могли поредити.

Најбољи имиџ има Шведска, а одмах за њом су Америка и Немачка. Имиџ Авганистана је, на пример, изузетно лош. Русија има позитиван имиџ само у вези са културом, историјским наслеђем и, донекле, у вези са туризмом. Лоше је оцењена у сферама технологије, политике, производње, инвестиција и имиграције.

В. Д. Попков је урадио истраживање у вези са погледом на савремену Русију из угла руске емиграције (стр. 15—32). Након детаљне анализе и одређења појма *руска емиграција*, следи представљање резултата истраживања које је спроведено *методом наративног интервјуа*, анализом емигрантске штампе, личних архива и објављених и необјављених усмена представника емиграције. Било је прикупљено 17 интервјуа, који су вођени с руским емигрантима који живе у Минхену. Тај тип анализе мање је уверљив од претходно описаног, јер није тако прецизно заснован. Аутор долази до закључака да емигранти немају поверења у западну демократију, да се надају да ће Русија узнатрговати јер више није комунистичка земља, да имају отпор према совјетској фази у руској историји, да верују у то да без православља и државности нема Русије. Сви се ти ставови поткрепљују се цитатима из интервјуа који су вођени са појединцима или цитатима из часописа. Није лако поверовати да се на тај начин разоткрива заједничко мишљење руске емиграције, јер је тешко претпоставити да руски емигранти имају јединствено мишљење о било којем проблему у вези са Русијом.

А. Б. Бушев је испитивао информације из енглеских и америчких медија о данашњој Русији (стр. 32—41). Анализирајући политичке текстове, аутор се користио методом коју је сам осмислио и назвао *техника реторичко-херменаутичке анализе*. А. Б. Бушев је запазио да се у тим текстовима користе одређене реторичке технике, као што су: коришћење клишеа и стереотипа, оцењивачка лексика, лексика с експресивном и емоционалном конотацијом, многобројна понављања већ реченог, коришћење еуфемизма и перифраза, демонизација непријатеља, манипулисање чињеницама, коришћење имплицативности итд. Затим се наводе бројни примери и критичи осврт на ове стилске одлике.

Е. Ј. Протасова је анализирала слику Русије у Финској (41—51). Ауторка предаје славистику на Универзитету у Хелсинкију. Текст је написан као скуп запажања заинтересованог странца који познаје фински језик и прати финске медије. Рад не представља системско истраживање нити се по било чему може закључити да га је писао лингвиста. Издавају се по томе што представља добар пример лошег лингвокултуролошког истраживања — тешко се може везати за било коју научну дисциплину, јер у њему изостаје методологија истраживања, теоријска заснованост и други елементи по којима се препознаје научна анализа. Ипак, представља одговор на тему зборника, јер се у њему говори, на пример, о томе да се Финци плаше да ће богати Руси купити целу Финску, да сматрају Русију безбедном земљом за одмор, да једна финска рок-група изводи песму *Идемо у Русију* и да се тиме показује афирмативан став финске омладине према Русима итд.

В. П. Бељнин се заинтересовао за то колико деца руских емиграната у Америци познају Русију (стр. 52—55). Реч је о студентима који имају између 20 и 25 година, они су скоро цело своје школовање провели у Америци, познају само усмени руски језик и поседују интересовање за земљу из које потичу њихови родитељи. У раду није наведено колико је таквих младих људи учествовало у истраживању, што, унапред, умањује значај резултата који ће бити изнесени. Аутор још наводи да је та омладина етнички располућена, да говори руско-енглеским језиком и да се код неких може говорити чак и о *билингвалној шизофренији* (стр. 52). Та оцена, тј. дијагноза, је неучтива, сензационалистичка и, вероватно, престога. Аутор је испитаницима припремио тест о познавању руске културе. Тест се састоји од сто питања о познавању руске дореволюционарне, совјетске и савремене културе. Питања су била из области историје, географије, књижевности, музике, науке, образовања, политике, медија, спорта, технике, економије, етнографије. Било је и питања у вези са руским херојима, градовима, датумима, значајним људима и називима, као и питања о значењу руских пословица и фразеологизма. Тај тест није наведен у раду, већ је само описан овако како се то чини и у приказу. Аутор је анализирајући одговоре испитаника, запазио да постоје питања на која сва деца руских емиграната знају одговоре и та знања је назвао *једром знања* деце емиграната. Сви су знали број становника и временске прилике у Москви,

сви знају за Петра Првог, Лењина, Стаљина, Путина, знали су како изгледа систем оцењивања у руским школама и да је МГУ најбољи универзитет у Русији. У *периферију знања о Русији* спадају имена носиоца руске културе из 19. века, совјетске епохе и данас. Испитаницима је непозната прва строфа руске химне, датуми државних празника, називи познатих руских радио-станица, многи руски народни обичаји. Аутор није навео број испитаника, тест, прецизну статистику питања и одговора, и све то представља недостатке овог истраживања. Ипак, сама питања у тесту, као и чињеница да се одговори могу класификовати и анализирати буди интересовање за неко слично, али прецизније истраживање које би се могло урадити са српским емигрантима са сличним или истим циљем.

Ј. А. Сорокин (стр. 55—60) истраживао је стереотипе киргиске омладине о сличностима и разликама између портрета мушкарца-Азијата и мушкарца-Европљанина. Испитаницима је допуштено да писменим путем, сажето или опширно, представе те портрете. Закључено је да је за Киргизе реч *Европљанин* синонимична са речју *Рус*. Како каже Ј. А. Сорокин (стр. 60), за Киргизе, Европа почиње у Русији.

Н. В. Дмитријук је анализирао сегмент језичког сазнања Казахстанаца (стр. 61—65) о Русији и Русима. Он запажа да сеоско и градско становништво имају знатно различиту слику Русије. Тако, на пример, у сеоској средини нису позната или су слабо позната руска прецедентна имена као што су: *Москва, Црвени ђирић, Кремљ, Волга, Пушкин* итд., док су сва ова имена добро позната градском становништву. Аутор је саставио асоцијативни тест у којем су стимулуси били у вези са Русијом и поделио га испитаницима разврстаним у 4 групе: а) Казаси (мушкарци и жене) који живе у граду и знају руски, подељени у три узрасне групе; б) Казаси (мушкарци и жене) који живе у селу и од којих неки познају, а неки не знају руски језик, такође подељени у три узрасне групе; в) Руси који живе у селима или градовима у Казахстану, мушкарци и жене, три различита узраста; г) Казахстанци који знају руски, а припадају другим етничким групама (Немци, Јевреји, Турци, Курди итд.). Овако детаљна подела испитаника обавља озбиљно спроведено истраживање, међутим њега је аутор тек најавио. Ниједан резултат није изнесен у раду.

У највећем броју истраживања у другом делу књиге (која је посвећена слици Русије изнутра) аутори су се одлучивали за асоцијативну методу. Н. В. Уфимцева (стр. 65—77) истраживала је елементе руске традиције, коју она схвата као комплекс културних парадигми. Појам традиције је повезан са појмом *културног једра*. То је централна зона културе која је у вези са колективним несвесним. Н. В. Уфимцева је у свом истраживању проверавала мит о Москви као Трећем Риму, тј. идеју о *Светлој Русији*, која је постојала на сцени руског духовног и интелектуалног живота све до рушења царске Русије 1917. године. Затим је трајао седамдесетогодишњи период безбожњаштва (како га назива Уфимцева), да би се, последњих година, руски народ вратио православној вери и цркви. У раду се анализирају вербалне асоцијације на стимулус *Бог у Асоцијативном тезаурусу руског језика* Караулова и сарадника (у оба смера — од стимулуса ка реакцији и од реакције ка стимулусу) и пореде се са асоцијацијама у обратном *Асоцијативном речнику руског језика* А. А. Леонтјева. За први наведени речник асоцијације су прикупљане од 1988. до 1997. године, а за други од 1968. до 1972. године. Асоцијације недвосмислено потврђују да се последњих година оснажује религиозно осећање Руса, а са њом и идеја о *Светлој Русији*. У другом делу овог истраживања, Н. В. Уфимцева пореди закључке до којих је дошла анализирајући материјал из *Асоцијативног тезауруса руског језика* са резултатима Т. И. Вендине у вези са реконструкцијом језичког сазнања човека који је живео у X—XI веку, на основу материјала из *Старословенског речника* под редакцијом Р. М. Цејглина и сарадника. Закључује се да је језик средњовековне културе у многим сегментима у сазвучју са савременом руском културом и да она (средњовековна култура) представља наше „ћутљиво наслеђе”, тј. православну матрицу која одређује централну зону културе. Ауторка, на крају, изражава наду да идеја Свете Русије — Трећег Рима није утопија, већ још неостварена мисија.

О. В. Баљасникова (стр. 164—169) одлучила је да слику Русије посматра кроз асоцијације руских испитаника на речи-стимулусе: *свој* и *шућ*. Ауторка је запазила да су испитаници углавном давали синтагматске асоцијације и да су оне означавале конкретне објекте. *Своје* је чешће некакав простор, а *шуће* је чешће материјални објекат.

Своје се обично оцењује као скупо, добро, драго, а *шуђе* као страшно, лоше, негативно. У раду се износе и друге одлике и закључује се да се кроз опозицију *свој—шуђ* може разумети онај сегмент руске слике света који се односи на вредновање свог према *шуђем*, што је важна слика националног карактера.

И. В. Журављев (стр. 169—175) заинтересовао се за слику мушкарца у савременој Русији. До података је дошао комбинујући материјал који представљају телевизијске рекламе, савремени часописи за мушкарце, остала средства медијских информација и асоцијативни тест у којем су учествовали студенти психологије. Од студената се тражило да у неколико речи или реченица окарактеришу савременог мушкарца. Закључено је да је и у Русији дошло до трансформације слике мушкарца, до кризе мушкости и до рушења социокултурних разлика између жена и мушкараца.

Т. М. Елизарова (стр. 176—182) се такође послужила асоцијативним експериментом с намером да испита портрете и аутопортрете Руса. Ауторка је Русима и Јакутима поставила следећа питања на која су они могли да одговоре само једном речју која им прво падне на памет: 1) Руси изгледају (како?); 2) Руси воле (шта? кога?); 3) Руси увек (шта раде?); 4) Руси никада (шта не раде?); 5) Руси (какви су они?). Према најчешћим одговорима изложеним у раду, Руси су плави и високи, увек вредно раде и пију вотку, весели су, паметни и добри, воле вотку, домовину и празнике.

Асоцијацијама се послужила и Н. С. Сергијева испитујући семантички гештALT — *живој као љуђ*. Показало се да га вербалне асоцијације руских испитаника богато потврђују. В. Е. Гољдин је анализирао вербалне асоцијације сеоских ученика у Русији, И. Г. Овчињикова је помоћу вербалних асоцијација истражила поглед на Русију младих Руса, док су О. А. Михајлова и Т. Н. Исакова обратиле пажњу на асоцијације уралских студената у вези са сликом Русије.

Осим асоцијативне методе, аутори се користе и другим начинима за прикупљање података. А. А. Свицова (146—149) испитивала је слику Русије у руским народним пословицама. Посебно се заинтересовала за оне пословице које су тематски повезане садржајима у вези са Русима и Русијом. Ауторка закључује да анализиран материјал показује разнородност концепта *домовина* у руским пословицама. Емоционални ореол је јединствен. У пословицама се домовина често метафорички представља као мајка или као гнездашце.

Предмет истраживања С. О. Гуљајкине (стр. 150—154) биле су руске народне бајке, прецизније ликови-манипулатори у њима. Под манипулацијом се у овом раду подразумева језичка манипулација — вербално изражени вид психичког деловања једног лика бајке на други, а као резултат таквог деловања у објекту манипулације се развијају жеље или намере које нису његове сопствене, већ их је изазвао субјект манипулације. Према ауторки, испитујући језик ликови-манипулатора у руским бајкама, могуће је испитати и језичке особине онога ко је манипулисан, и то не само у бајкама, већ и у животу, јер се кроз бајке, као у огледалу, изражава цео човеков унутрашњи свет.

Т. Г. Крапотина (стр. 137—146) испитивала је кључне концепте руског фразеолошког модела света. То су следећи концепти: *живој — смртј, мир — рајј, ум — срце, добро — зло, истина — лаж, љубав — мржња, рад — нерад, сила — ненасиље*, а такође и *судбина, време, љосћор, свесј, душа, воља*. Ти концепти се у раду представљају као *фразеосемантичка љоља*, а затим се свако од њих понаособ анализира.

Трећи део зборника посвећен је међукултуралним истраживањима. Аутори су се углавном користили асоцијативним експериментима и подацима из средстава јавног информисања.

Е. В. Лукашевич и Е. В. Беликова (стр. 237—246) су истраживали имиџ Русије на основу руских и немачких часописа, телевизијских емисија и радио-програма. У раду се издвајају и описују оне информације из медија које би могле имати лингвокултуролошки значај. Тако се, на пример, наводи како је слушаоцима радио-емисије *Ехо Москве* постављено питање да ли је покорност руског народа и њихова спремност на дуго трпљење врлина или мана руског народа. Аутори емисије су пошли од једног стереотипа који су приказали као чињеницу, без било каквих доказа. Две и по хиљаде Руса се јавило телефоном да одговори на то питање. Након анализе одговора, аутори су објавили да је 92% испитаника констатовало да је трпљење мана руског народа која им доноси штету, док је 8% испитаника ову особину сматрало врлином. У руском ча-

сопису за Немце *Moskauer Deutsche Zeitung* аутори су запазили да у текстовима не постоји интересовање за историју Русије и да се највећа пажња посвећује главном граду Москви и активностима председника Русије. Пажња се посвећује и корупцији и мафији, па је имиџ Русије, по оцени аутора текста, прилично лош. Они наводе мишљење неких аналитичара да је неопходно да руска власт оформи орган који би координирао рад на формирању позитивног имиџа Русије у иностранству.

О. А. Кузина (стр. 246—249) анализира је вербалне асоцијације Руса, Немаца и Американаца на стимулус *йруџа*. Испоставило се да Американци, више од Руса и Немаца, пругу доживљавају предметно, а да и Руси и Американци пругу схватају као симбол кретања, растајања итд, па се за њу везује висока афективност, која је потпуно непозната Немцима.

Е. А. Аршавска и А. А. Нистратов су анализирали слике неколико земаља и њихових становника у очима Руса. Циљ истраживања је био испитивање етничких стереотипа. Учествовало је око 340 испитаника, од којих су неки припадали групи ученика и студената од 16 до 30 година, а други су имали између 45 и 65 година. Испитаници су попуњавали ланчани асоцијативни тест, што значи да је први стимулус био задат, а затим су реакције на први стимулус постајале нови стимулус итд. У неким случајевима прикупљено је чак 17 уланчаних асоцијација. Прву групу задатих стимулуса чинили су називи неколико земаља: *Русија, Немачка, Француска, Јапан, Велика Британија, Италија, Шведска*. Ако се упореди укупан број реакција у свим корацима асоцијативног експеримента, највише је реакција прикупљено на стимулус *Русија*, а најмање на стимулус *Шведска*. Показало се да је шведска култура Русима страна, чак толико да су неки мешали Шведску и Шкотску, па се међу асоцијацијама нашла и ова: *мушкарци у сукњама*. Више асоцијација је прикупљено на стимулус *Јапан* него на стимулус *Велика Британија*. Најчешће асоцијације на земље јесу њихови главни градови и значајне грађевине, као што је *Ајфелова кула* за *Париз* (односно *Француску*) или *Биг Бен* за *Лондон* (односно *Велику Британију*). Највећи број асоцијација на стимулус *Италија* у вези је са храном — *пица, паста, макароне* итд. Јапан се очигледно доживљава као egzотична земља у којој се једе суши и још увек су снажне успомене на самураје, а Немачка за Други светски рат, па су најфреквентније асоцијације: *рајх, Хитлер, фашизам, фашисти*.

Закључна разматрања. Први утисак у вези са истраживањима која су представљена у овом Зборнику јесте да се скоро сваком од њих може пронаћи замерка. Анализе се углавном заснивају на експериментима. Они, по правилу, нису довољно методолошки разрађени. Из таквих истраживања не могу се доносити валидни закључци, а аутори су показали склоност ка доношењу закључака који се односе на особине целог једног народа иако су испитивање засновали на малом и сувише хомогеном узорку представника тог народа (обично на студентима). Осим тога, у неким истраживањима полази се од стереотипа о неком народу као да је то доказана чињеница, а затим се на тај стереотип надовезује истраживање које не може бити поуздано када је непоуздана његова полазна тачка. У неким истраживањима нема чак ни непоузданог експеримента, него се подаци изnose на основу субјективног утиска истраживача приликом анализе, на пример, медијских информација. Истраживач сам бира податке којима придаје значај, из њих самостално извлачи закључке, а затим их уопштава (на пример — на основу чланка који је написао одређени фински новинар о Русима закључује се шта сви Финци мисле о свим Русима).

Међутим, као оправдање за те недостатке може се навести чињеница да је лингвокултурологија наука која се тек развија, а веома је важно да она напредује, јер живимо у условима глобализације која укида границе међу културама и националним специфичностима. Лингвокултурологија би могла допринети да се оне ипак очувају. Осим тога, развојем ове дисциплине унапредила би се и настава страних језика, јер је за сада учење вербалног и невербалног комуникативног понашања представника неке језичке заједнице омогућено само оним изучаваоцима језика те заједнице који оду у ту средину и који их свесно или несвесно тамо савладавају. Требало би унапредити наставу страних језика уграђивањем у њу сегмената вербалне и невербалне националне културе представника тог језика.

Први корак у развоју те интердисциплинарне науке јесте идентификовање предмета проучавања, тј. јединица које треба проучити. Радови у зборнику који се овде приказује пружају могућност да се неке од тих јединица сагледају, нпр: *имиц земље, социјални сјереошћий, национални ментјалишћий, национална ментјалностј, национални каракштер, корјорашивна кулштура, национално-кулштурна семанштика фразеологизма, фразеосеманшничко поље, језичка слика светја, национална слика светја, језички појрштретј, језичка личностј, језичко сазнање, дух народа*. Препознавање тих јединица и њихово емпиријско поткрепљивање (без обзира на све недостатке представљених експеримената) представља значајан допринос развоју лингвокултурологије. Следећи корак би био успоставаљање организације међу тим јединицама и уочавање системских веза међу њима.

Када се јасно одреди предмет истраживања, требало би га описати. У Зборнику је било покушаја да се интуитивно одређене јединице издвоје и опишу (то су, рецимо, она истраживања у којима се анализирају подаци из мас-медја). Ти покушаји нису увек били сасвим успешни, али их треба схватити као зачетке будуће дескриптивне лингвокултурологије. Упознали смо се с неким методама описа лингвокултуролошких јединица, али ће се и оне, вероватно, постепено развијати. Свима је, на пример, интуитивно јасно да је корпус вербалних асоцијација моћан ресурс из којег се могу извући бројни подаци, али се за сада ти подаци недовољно користе, јер још увек не знамо како да их у потпуности искористимо.

Истраживања објављена у зборнику *Слика Русије сјоља и изнуштра* треба разумети као залажење у једну нову науку, са свим добрим странама и недостацима које произлазе из таквог подухвата. Овај критички приказ је настао с намером да се српска лингвистичка јавност упозна са том новом научном дисциплином и да се инспирише за слична истраживања.

Рајна Дражићевић

UDC 821.163.41.09 Andrić I.

Шутић, Милослав. *Злајно јагње. У видокружју Андрићеве естетике*.

— Београд: Чигоја штампа, 2007.

Књига Милослава Шутића *Злајно јагње* теоријска је синтеза ауторовог књижевног стваралаштва, студија монографског типа у којој се аутор бави Андрићевом естетиком. Шутић својом књигом сведочи да се Андрићево дело може сагледати на свеобухватан начин, из новог угла, у контексту ставова великих естетичара, филозофа и писаца. Наслов књиге, преузет из Андрићеве приповетке *Слепац*, симболичан је, јер указује на архетип потраге за смислом и духовном суштином и акцентује доминантно естетско-архетипско усмерење Андрићевог дела.

У *Уводу* своје књиге, Шутић је нагласио „недовољну присутност естетичке теорије и критике у нашој науци о књижевности” (стр. 7) и нагласио разлику између поетике, коју занимају значења књижевне структуре, и естетике, која трага за естетским смислом књижевног дела. Констатовао је, такође, да Андрић није посебно наглашавао своје естетичко опредељење, иако су естетско биће уметника и дело његова трајна стваралачка преокупација. Естетика Иве Андрића, сматра Шутић, може се означити као *активна естетика*, јер је сегмент дела које ствара, па се не мора доводити у везу само с његовим експлицитним ставовима. Речју, Андрићев целокупан књижевни опус сведочи о његовом естетском усмерењу. Стављајући Андрићево стваралаштво у контекст светске књижевности Милослав Шутић констатује блискост Андрићеве естетике са естетиком Достојевског, Балзака и Золе.

Књига *Злајно јагње* драгоцен је за проучаваоце Андрићевог литерарног опуса, али и за шире читалачку публику. Књига је, без обзира на одређену апартност теме, привлачна и читљива, пре свега захваљујући бројним наводима — илустрацијама из Андрићевог дела. Андрић, сматра аутор књиге, није филозоф него творца поетских дела, писац који врши отклон од естетичких школа и праваца и нормативизама било које врсте. Када се естетичка опредељења експлицитно изразе, она се, неретко, *деманшују* делом у ком писац превазилази раније досегнуте стваралачке домете. Ипак, Шутић

констатује да темељ његове студије представљају малобројни Андрићеви естетички искази, које, истиче он, не треба одвајати од филозофије уметности. Из богатог опуса Иве Андрића аутор књиге *Златно јагње* издваја имплицитне исказе о естетском доживљају, наглашавајући да у њима доминира оријентација на такозвану *архетипску естетику*.

Није случајно што први део Шутићеве студије носи наслов *Лейо*. Бавећи се појмовима *лейоша* и *лейо* — аутор наглашава да ове естетичке термине Андрић употребљава (у есејима и критичким текстовима) у колоквијалном смислу, као ознаку врхунских естетских вредности. *Знакови поред љуша* представљају драгоцен пример филозофског промишљања наведене теме: „Вредност лепоте је у бескрајној разноликости видова под којима се јавља.” Констатујући сличност са Русоовим ставовима по којима лепота не постоји, Шутић се присећа Хегелове одреднице *негајивни айсолућ*. Једино непостојећа лепота може бити активан принцип у животу — теза је која доводи у везу Андрићево поимање лепоте са ставовима Достојевског. Аутор даље констатује да Лепота, Истина и Доброта представљају неодојиву тријад у Андрићевим критичким текстовима, док у *Знаковима поред љуша* запажа више записа у којима се доводи у везу Лепота и Доброта.

За Андрићево естетско становиште, уочава аутор, важна је категорија и *природно лейо*, коју треба разликовати од *природе по себи* (равнодушне и неограничене) и *стихијне* (агресивне) природе, што је изван естетске сфере појма. Образлажући естетички појам *природно лейо* у контексту Андрићевог стваралаштва, Шутић констатује да писац полази од *слике природно лейо* — преображавајући је у *књижевну слику*. Наводећи пример описа неба из романа *Госпођица*, Шутић констатује да се поетична дескрипција тематски не уклапа, будући да је писац усредсређен на тврдичлук јунакиње Рајке Радаковић. Овде је, сматра он, Андрић нагласио један облик природно лепог као контраст карактеру и прозаичном животу своје јунакиње. Пејзаж, као један од облика лепог, доводи се у *Знаковима поред љуша* у везу са књижевним делом, а писац који ствара повезује се са сунцем које посматрачу причињава естетско задовољство. Андрић, показује Шутић, разликује апсолутну и релативну лепоту. Природно лепо у Андрићевом делу он доводи у везу са *архетипом њоновог рођења*.

Говорећи о сложеној вези између природно лепог и свести јунака, аутор наводи пример Бајрона из приповетке *Бајрон у Синџири*, који — подстакнут природном лепотом — доживљава узлет имажинације преображавајући све што је банално и свакодневно у узвишено и непоновљиво. С лепотом је код Андрића, као код Хомера, повезана трагика: судбина Маре милоснице или Анике објашњава се трагичном кривицом са којом је везан и архетип (пра)родитељског греха. Шутић сматра да истакнута места у естетичким разматрањима Андрићевог дела, имају лирско и поетско начело, којима је прожето његово стваралаштво.

Савршенство (стр. 33—47) јесте назив трећег поглавља Шутићеве књиге, у коме се он бави естетским доживљајем, аутентично осветљеним у неким Андрићевим приповеткама кроз категорију *изгре*. Као пример он наводи приповетку *Аска и вук*. Појмом савршенства бави се писац и у путописној импресији *Лейтећи над морем*. Полазећи од света природе, преко човекове духовности и душевности, стваралац досеже божанску трансценденцију. Први корак према савршенству јесте излазак на море, који Шутић препознаје као архетип, и доводи у везу са колективно несвесним. На крају, Андрић врховни облик савршенства дефинише као *неисцрпан океан љубави Божје*, што Шутић доводи у везу са библијском сентенцом *Бог је љубав*. Да је тежња ка савршенству човекова духовна потреба, сведочи песма *Жеђ савршенства* из 1923. године. Андрићево поимање савршенства повезано је с позитивним емоцијама: срећом и љубављу, што је могуће, истиче Шутић, даље повезати са схватањем хармоније у античкој филозофији. Андрићево поимање савршенства, истиче он, упућује аналитичира на *архетипско усмерење* Андрићеве *естетике*.

Поглавље *Хармонија* (47—54 стр.) бави се Андрићевом естетиком хармоније. У њеној основи су *ритмови*, који не морају бити естетског карактера, наглашава Шутић. Наведен је пример Гојиних покрета напада и одбране у служби инстинктивног очувања егзистенције, који су естетизовани начином уметничког представљања. Схватање хармоније као равнотеже духа и тела илустровано је у вези са ликом Алидеде, јунака

приповетке *Смрт у Синановој џекији*. Карактеристика свих великих духова јесте да сањају сан о васиони као хармонији — парафразирана је реченица из есеја *Његош као џрагичан јунак косовске мисли*. Мисао о Богу као духовној хармонији и светлости која побеђује мрак — блиска је Андрићу посредством Његоша. Шутић наглашава и разлику између Његошевог поимања Бога као борца за хармонију и Андрићевог поимања Бога као исходишта хармоније. За Андрића су естетске емоције најважнији елементи субјективне душевности, констатује аналитичар.

Игра Шутића занима када, у истоименом поглављу, размишља о Андрићевој естетици. Он наводи запис из *Знакова јоред џуша* у којем стоји да је уметност слична животу јер изгледа као игра, а уистину је озбиљна, у egzистенцијалном смислу, утолико озбиљнија што је сличнија игри. Игра као илузија тежи савладавању материје. У игри — као и у уметности — човек губи себе. Шутић истиче да Андрић у *Аски и вуку* тражи ненарушиву аутономију уметности, односно „неповредивост закона игре управо онда када је та игра повезана са животом угроженим од смрти”.

Као основни елемент Андрићевог прозног израза намеће се знак, па зато знаку и његовој естетици Шутић посвећује наредно поглавље књиге. У том смислу он говори о телесним амблемима као естетским знацима који изражавају карактер ликова. Знаковне структуре се код Андрића уланчавају у оквиру природног контекста, истиче Шутић, да би се њихово груписање вршило у контексту целокупног духовног искуства људске заједнице као што су историја, религија, митологија и фолклор.

Поглавље *Уметничост* (стр. 63—101) бави се Андрићевим односом према уметничком стваралаштву, маркирајући *Разговоре са Гојом* као један од најзначајнијих естетичких текстова у српској књижевности. Шпански сликар се, при имагинарном сусрету с Андрићем, у својим монолозима, изјашњава о лепоти, једноставности, уметниковом односу према друштву, позоришној уметности, портрету у сликарству... За Гоју постоји само стварност на коју наша чула реагују различито, док се други глас, приписан Гојином другу сликару Паолу, супротставља ставовима великог шпанског сликара идејом да уметник ствара по други пут за трајнији и значајнији живот, те да његова слика садржи сувишан потез и није пуки одраз стварности. Гојини естетички ставови, сматра Шутић, могу се приписати Андрићу. Андрићеве ставови о уметности обухватају уметника, уметничко дело, уметничко стварање, примаоца и рецепцију дела. Цитирана је реченица: „Писац нема осећања, он је осећање” — из *Бележака за џисца*, с објашњењем да Андрић подстиче контролу пишчеве свести над осећањима каналисаним присуством интелекта. Андрић је стваралачки усмерен на догађаје и предмете како би контролисао своју машту и осећајност, отуда, наглашава Шутић, усмерење на прозно стваралаштво. Наредна композициона целина књиге *Златно јађе* насловљена је *Осећања*. Аутор указује на архетипска осећања у разматраним делима која су елементи естетског доживљаја. Помиње се метафора *вајтра*, којом се у анализираном стваралачком опусу дочарава пишчево емотивно биће. Андрић у више наврата истиче доминантно осећање туге, које доводи у везу са хармонијом као естетичком категоријом.

Естетски доживљај (стр. 113—175) важна је компонента Шутићеве монографије, и њему је посвећено осмо поглавље. Констатујући доминацију визуелних естетских доживљаја везаних за појаву жене, аутор напомиње да постоје и аудитивни и тактилни доживљаја у Андрићевом стваралаштву. Највише се задржава на примерима визуелних естетских доживљаја из *Пуша Алије Ђерзелеза*, али помиње и примере из приповедака *Ђоркан и Швабица* и *Бајрон у Синџири*. Бајрона Андрић приказује као романтичарског песника наслеђујући стваралачке могућности његове имагинације. Шутић истиче и лик Малог створења, младе Португалке, која носи нешто од вегеталног и минералног света. Он наводи примере Бајронових тактилних естетских доживљаја: „Он је могао за ручком од дванаест особа да дозове зелену Синтру и њено Мало створење, играјући се неприметно са два зрна соли између палца и кажипрста.” Неки облици естетског доживљаја жене елаборирају се на примеру Јелене, жене из приповедака које се дешавају у затвору, утемељене на аутобиографским искуствима писца, а чија се појава доводи у везу са сунцем. Истиче се приповетка *Искушење у ћелији број 38* и поетска дескрипција која упућује на нестајање женског тела у светлости. Са наведеном приповетком се, преко женског лика, повезује и приповетка *Јелена жена које нема*. Јеленина појава је везана за светлост, а према Шутићевом виђењу, реч је о мотиву мртве драге

у прозном тексту. Занимљиво је опажање да Андрићеве жене као предмет естетског доживљаја најчешће трају у простору само тренутак који је довољан да изазове трајан естетски утисак.

Шутић посебно истиче мотив кобне лепоте у Андрићевом стваралаштву, на примеру Османовог лудила из *Омерџаце Лајпаса*, и, у вези са овим архетипом, страх од лепоте. Аутор се задржава и на анализи естетског доживљаја професора Алфреда Норгеса из *Лешовања на јузу* да би показао како позитивне емоције могу изазвати трагичне последице. Полет животног осећања, повезан са сунцем, доводи до јунаковог уздизања у космички простор. Шутић се присећа неколиких архетипских филозофско-естетичких образаца: Икарове жеље за летом, Спинозиног пантеистичког сагледавања опште повезаности природних елемената и естетске схеме простора који се, према уверењу светог Августина, разређује са интензивирањем доживљаја лепоте. Стаза од светлости којом се Алфред Норгес пење крилатим ходом, наглашава аутор, личи на спиралне степенице, симболишући кретање сунца. Сводећи размишљања о естетским доживљајима у Андрићевом стваралаштву, аутор књиге *Злајно јађење* наглашава да је реч о најважнијем и најдубље промишљаном елементу Андрићеве естетике.

Милослав Шутић, бавећи се естетиком детаља у Андрићевом стваралаштву, закључује да се управо у финесама крије формална и садржинска димензија књижевног дела. Даље, он истиче да су Вук, Црњански и Андрић писци знаковитих детаља. Поцртавајући Вуков смисао за карактеристичне појединости, Андрић, у запису *О Вуку као ђисцу*, истиче да су детаљи оне лозинке по којима читаоци писца познају и прихватају његово сведочанство као веродостојно. Указује на две врсте детаља — посебне и типичне — и даје предност поетици детаља у односу на поетику целине. Залаже се за строга правила ређања фрагмената због функционисања целине и заговара став да се дело у супротном отуђује од писца кроз стваралачки процес. Корен сваког доброг дела, записује Андрић залажући се за естетику детаља и финесе, јесте једна сцена, једна слика или верно исказана мисао.

Најобимније поглавље књиге *Злајно јађење*, названо *Архетипска естетика* (183—245. стр.), бави се утицајем Јунгове аналитичке психологије на стваралаштво Иве Андрића. „У Андрићевим металитерарним текстовима нема директних термилолошких упутница на Јунгову дубинску психологију” (184. стр.), истиче Шутић. Ипак, њих повезује општије стваралачко опредељење, надасве естетичко мишљење које се може одредити као *архетипска естетика*, јер садржи низ митских, религијских и фолклорних образаца. Шутић истиче Гојин став (у *Разговорима са Гојом*) о потреби ослушкивања легенди као трагова колективног искуства у којима се открива смисао људске судбине и доводи то колективно искуство у везу са Јунговим схватањем колективно несвесног. Појам легенда, наставља даље аутор, који употребљава Гоја, са којим се Андрић стваралачки саображава, одговара Јунговом појму архетипа. „И неке од основних легенди човечанства које помиње Гоја, везане су за митске садржаје, односно појављују се као одређене митологеме које Јунг издваја као архетипске обрасце” (стр. 202).

Шутић потом разматра релативизовање легендарног и митског статуса појединих Андрићевих јунака, што одговара поступку *ремитологизације*. Ова теза се елаборира на примеру Алије Ђерзелеза и Мустафе Маџара. Истиче се пример сложених психичких стања свести и подсвести Мустафе Маџара, која обилују митским садржајима. И приповетка *Олујаци*, сматра Шутић, има неколико архетипских карактера: Мудеризовић, Мостарка и њен брат подсећају на змаја, девојку и најмлађег брата из српске народне бајке *Чардак ни на небу ни на земљи*. „Његова приповетка је изразито амбијентално заснована, а пишчев реализам често прелази у фантастику, чијој појави доприноси и наведена архетипска основа”, констатује аутор. Затим помиње роман *На Дрини ћуприја* и истиче предање о *градбеној жрјиви*, које аутор, према Шутићевом запажању, уноси у роман да би показао слојевитост и трагику предања. Илустрацијама из Андрићевог стваралаштва придружује се архетип *сукоба међу браћом* из *Проклетје авлије*. Маркира се Андрићу близак феномен негативног наследног фактора (пример Кате Бадемлићке из *Чуда у Олову*). Естетско начело, сматра Шутић, имало је пресудну улогу у обликовању Ђамиловог лика, који се може довести у везу са архетипом *жрјиве*. Размишљајући о ћутању као естетској и архетипској категорији, аутор се сећа Кјеркегорове књиге *Страх и дрхћање*. Тврдећи даље да је жртвовање самог себе начин

борбе за људско достојанство, Шутић пореди Тамила са Софокловом Антигоном. „Полазећи од једног архетипског обрасца, 'древне приче о два брата', Андрић је свог јунака Тамила остварио као пример рецепције тог обрасца” (стр. 253). Определивши се за губитника Цема, Тамил се исцрпљује у естетској фантазији, жртвује се не само за своје него и за достојанство свог сродника Цема.

Значајан део књиге *Златно јагње* јесте и разматрање Андрићеве библијске архетипске инспирације. Сам Андрић сведочи у једном запису да је она условљена живим сећањима на књигу *Повјест Сјароџ завјешта са илустрацијама*. Шутић потом указује на различито интониране Андрићеве записе из *Знакова поред њуша*, који сведоче о заокрету од живота према литератури, од реалистичких призора ка библијским: „Кад наиђу мутна времена и учестају сукоби и узбуне међу људима, отвори се одједном Библија на њеним најтамнијим страницама и наш ужас или наше неразумвање нађу древне и познате речи као једини израз.” Милослав Шутић, потом, посеже за приповетком *Чудо у Олову*, чијом се архетипском структуром у више наврата бавио, а која је пример вишеструке библијске инспирације. Рађање умоболне деце у породици Бадемлића као „Божје покарање” архетипска је основа Андрићеве мотивације. Наводи се, надаље, новозаветни мотив „чудесног излечења”, у причи о завету Кате Бадемлићке Богородици. Митска категорија поновног рођења, препозната као хришћански архетип, доводи се у везу са обртом *Чуда у Олову* и Христом у визији умоболне девојчице.

Наводећи бројне примере из Андрићевог литерарног опуса аутор се задржава на фра Марку Крнети — архетипу верника. Елементарност овог лика, у потпуности лишеног духовности, сматра Шутић, повезана је са његовим душевним просветљењима, што се може довести у везу са Јунговим разликовањем духа и душе, односно са његовим „душевним утемељењем архетипова”. Занимљиво је аналитичко опажање да се у фра Марковом виђењу огреховљеног човечанства препознаје библијски архетипски образац Содоме и Гоморе. Свест о умирању човекове душе у хришћанском смислу у фра Марку буди жељу да спасе човечанство, у чему се препознаје архетип Месије, спаситеља човечанства. Фра Маркова мисија састоји се из поистоветивања са грешницима, изазваног сажаљењем, чија је последица несебична помоћ коју им он пружа кроз исповедање и покрштавање (*У Мусафирхани*). Ако се има у виду да је Андрићев јунак лишен смисла за контемплацију, јасно је да су на њега одлучујуће утицали инстинкти. Часови милине који обузимају фра Марка као облици ретког тактилног доживљаја објашњавају се верничком егзалтацијом или *еифанијом*. Нагласивши да је у тренуцима озарења присутна како органска, тако и чисто душевна природа, Шутић примећује да Јунг на таквој двострукости заснива дефиницију инстиката и повезује их са архетиповима. У својим белешкама Андрић сумња у речи јер су неоваплоћене, верујући у једну реч која је постала тело, што је алузија на стих из *Јеванђеља по Јовану*: „И ријеч постаде тијело и усли се у нас пуно благодати и истине.” Наведени став, сматра Шутић, сведочи да је библијски архетип *оштеловљене речи* у самим темељима Андрићеве поезике.

Значајно место у естетичкој студији *Златно јагње* заузима и анализа истоимене Андрићеве приповетке, објављене постхумно у години његове смрти (1975). Реч је, сматра Шутић, о тексту значајном за пишчеву естетику и поезику пошто носи печат легенди. Као у многим Андрићевим приповеткама, реч је о „причаној причи”: „Мора да сам био нејако дете кад сам први пут чуо причу о необичном слепцу, јер ми је после увек изгледало да је знам откад знам за свој живот и себе.” Приповеда се о слепцу који је, иако је у раном детињству изгубио вид, показивао моћ сналажења у простору. Иако је слепац крио своју тајну, „свезнајућа прича” ју је открила „у златном јагњету од жеженог злата”, сачињеном од исконске светлости, која га је водила увек на прави пут. Ово златно јагње Шутић препознаје као архетип из *Ошкривења Јовановог*, које се у последњој новозаветној књизи доводи у везу с Божанском светлошћу, док се мотив јагњета метафорично везује за Исуса Христа. Андрић, на модеран начин интерпретира наведени архетип, истиче Шутић. *Слепац* је, уз то, не само приповетка библијске инспирације него се бави и једним новим феноменом, а то је естетика тајне. Наиме, када јунак несмотрено ода тајну златног јагњета, његова визија нестаје а он се губи у тами. Шутић доводи овај мотив и у везу са интровертном природом самог писца, про-

налазећи даље низ сличних примера везаних за естетику ћутања/тајне у Андрићевом делу.

Библијски архетипи препознатљиви су, сматра Шутић, и у *Легенди о Јобуни*, ре-интерпретацији небеске битке између анђела верних Богу и побуњених анђела из *Ошкривења Јовановог*. Реч је о упечатљивој слици провале облака са кишом побуњених тела која падају с неба, што Шутић доводи у везу са чувеном Рубенсовом сликом која је инспирисана истом легендом. Реч је о сугестивно исприповеданом небеском догађају и наратору који на њега реагује душом дечака — ужасом, откривајући тако властиту сродност с небеским изгнаницима.

На нивоу синтезе Милослав Шутић констатује: „Суштинско питање Андрићеве библијске инспирације није само успостављање везе неких фрагмената текста са архетипским обрасцима, већ и начин уметничког и књижевног обликовања тих фрагмената” (стр. 328). Он констатује да, иако библијској инспирацији припада централно место у Андрићевом естетици, пишчев однос према библијским архетипским обрасцима није одређен поетичким или естетичким нормама. Спољашњи мотиви из религијске сфере органски су повезани са основним елементима појединих књижевних облика као што су: ликови, фабула и наратив. Најчешће је реч о пищевој интерпретацији библијских мотива, или о њиховом функционализовању кроз поступак карактеризације ликови.

Оливера Радуловић

UDC 011/016(497.11)(049.32)

Српска библиографија данас: зборник радова. — Нови Сад:
Матица српска, 2008.

Откуда бављење библиографијом у време када је базе пуних текстова деградирају наглашавајући њен секундарни, чак и терцијарни степен информативности? Откуда бављење националним када сам помен тога појма данас обавезно захтева правдање глобалним? Проистиче, мислим, из осећаја одговорности и искрености у утврђивању научног, културног и просветног идентитета и напредовања, из тежње за трајношћу и сигурношћу народима потребите духовне баштине, из настојања да се очува „опште добро”,¹ о коме је, правдајући настанак државе, својевремено писао Матичин и наш Сава Текелија.

Појам библиографије код Срба термилошки је и утемељен у *Лешојису*, из кога исходи Матица српска. *Лешојисов* уредник Георгије Магарашевић, састављајући и објављујући *Крајње библиографическе вестии о лиџераиџури Славена*,² један од раних теоретских прилога из ове области код Срба, први је преглед напретка књижевности условио библиографијом, чије су карактеристике континуитет, систематичност, поузданост, потпуност информација о ранијој и текућој издавачкој продукцији. Све до Стојана Новаковића *Лешојис* је мерио „масу писаног и писалаца, публике и потреба њених”. Научни скуп *Српска библиографија данас* требало је да измери ове односе у текућим библиографским пројектима.

Вишевековно активно живљење библиографије, оплеменењвано и разубављвано, обезбедило јој је чврсту везу са свим друштвеним, природним наукама и привредним гранама и потврдило да њена корисност и успешност често зависе од социјалних збивања и политичког поретка, још више од образованости и истраживачког дара библиографа, што су и у својим поздравним речима разложно и аргументовано, а ипак лирски надахнуто развијали проф. Божићар Ковачек и проф. Мирослав Панџић.

¹ Dissertatio ivridica de cavsа, et fine civitatis / Sava Tekelija = Правна дисертација о узроку и циљу постојања државе / Сава Текелија; са латинског превео Владислав М. Тодоровић. — Нови Сад: Матица српска, 2009 (Нови Сад: Будућност).

² Српске летописи за год. 1825. — част 1, стр. 149—150.

Немоћ библиографа да својим описима барем обезбеде јединство српске књиге, условљена постојањем државних и конфесионалних језика у прошлости, релативно касном појавом високошколских и научних институција, сеобама српског народа, нестабилношћу државних граница, разуђеношћу порекла аутора, једнако је присутна и данас, те нас обавезује и на једнако озбиљан однос према питањима текуће српске библиографије, ради чега смо, како је већ речено, 2004. године научним скупом и одговорили на ту потребу. Сарадници МС, САНУ, БМС, НБС, Филолошког и Математичког факултета у Београду, Института за књижевност, Архива Србије, Војног центра за техничку и научну документацију, Руског дома, али и Јавне библиотеке Торонта и Софијског универзитета, предочили су својим излагањима варијанте по којима би се текућа библиографија могла исписивати: територијално-национални критеријум; национално-лингвистички и територијални критеријум са малим одступањима (за издавачку и/или за штампарску делатност). Кроз историју, подсетили су учесници, етнички принцип је био присутан у одређивању дома библиографије, данас је примаран лингвистички, на шта утиче, вероватно, више фактора: доминација класификационих система у којима је језичко одређење примарно, Интернет са превагом енглеског као језика претраживања, али и изворног облика објављивања електронских извора, распрострањеност употребе једног језика на ширем подручју независно од етничке припадности групе и појединца; преферирање доминантног језика комуникације како би се постигло уклањање језичких баријера и повећање доступности литературе на ширем подручју.

Током 18. и 19. века национална припадност одређивала је укљученост аутора у националну библиографију духовног стваралаштва.

Несвакидашња ерудиција, велики труд и вишегодишња посвећеност библиографском описивању Лукијана Мушицког, Павла Јозефа Шафарика, Антонија Арновљевог Арнота, Буре Даничића, Стојана Новаковића; обимом мањи, али значајем незаобилазни библиографски доприноси Захарија Орфелина, браће Маркидес-Пуљо, Димитрија Давидовића, Георгија Магарашевића, Георгија Лазаревића, Вука Караџића, Димитрија Тирола, Александра Андрића, Адама Драгосављевића, Данила А. Живаљевића; јединствени покушаји Војислава М. Јовановића и Павла Поповића, уздигли су српску библиографију од скромног скривеног записа у календару намењеном забави, до научне националне библиографије, над којом се ми и данас замишљамо. Сећање на историјско трајање наше библиографије чувају у објављеном зборнику радови: Витомира Вулегића, Здравке Радуловић, Слободанке Комненић, Љиљане Драгићевић, Светлане Љубичић, Уроша Дојчиновића, Зорана Вукадиновића. Из богатог библиографског наслеђа претходна два века и широких истраживања у библиотекама и институцијама културе у земљи и свету, проистекле су, у деценијама након Другог светског рата, као капитална дела српске културе, *Српска библиографија XVIII века* Георгија Михаиловића, *Каталог књига на језицима југословенских народа 1741—1867* и *Српска библиографија 1868—1941*. да сведоче о духовном расту српске нације, а нас на њих у зборнику подсећају: Милорад Вучковић, Предраг Миловановић.

Друга половина XX, још више почетак XXI века, мада су у животу одржавале поделе стваралаца управо према националном критеријуму, у библиографији су подстакле превагу језичких доминанти, што је проузроковало настајање грешке, изједначавање књижевне националности са грађанском. Аутори који не припадају једном народу који говори једним језиком, уместо да буду вишеструко пласирани у различитим националним библиографијама, бивају везани само за језик на коме стварају.

Многа питања покренута су на томе скупу, али понуђени одговори нису коначни и сваки пример из домаћег или страног искуства, без коначног принципијелног решења, подсећа нас на недоумицу. Вишенационалне књижевности, попут хиспаноамеричке, или арапске, писане на заједничком књижевном језику, стварају привид светске, односно опште књижевности. А ње, заправо, нема. Постоји само вештачка творевина, каква је некад била југословенска књижевност, која нам се и данас призива кроз одлуку да сва дела писаца умрлих пре 1990. припадају непостојећој југословенској књижевности. Тако се књижевна разликује од грађанске и језичке националности. Варијанте језика, уколико и када у називу језика у самој класификацији нису довољно разуђене, бивају територијално, називом града, региона, или државе, одређене, али ни

тада се не достиже степен прецизности какву пружа етничко одређење. Посебан књижевно-језички израз припадника бивших југословенских република у педесетогодишњем периоду био је закриљен одређењем југословенске књижевности, ради чега је садашње накнадно одређење етничитета писаца непоуздано, вишеструко условљено, можда и непотребно из личне перспективе аутора којима је југословенство било изворно одређење. Индивидуална двојезичност писаца, истовремена, или у различитим животним раздобљима, извориште је бројних класификационих и библиографских дилема. Своје ране песме Васко Попа је писао на румунском језику; Милош Црњански *Роман о Лондону* почиње да пише на енглеском, а наставља на српском језику; Силвија Монрос Стојаковић *Град над градовима* пише и у истој књизи објављује на српском и шпанском језику. Овакво размишљање намеће посебно питање преводјења и објављивања дела с језика који није био изворни, па самим тим и погрешно национално одређење. Погрешна почетна поставка води и погрешном крајњем одговору, чему може доприносити и примена Универзалне децималне класификације, иначе племенито замишљеног система груписања људског знања и предметизовања помоћу вештачког нумеричког језика, захтевног, разуђеног и обимног, па стога, разумљиво, и подложног грешкама. Ваља сада оставити по страни питање демократичности и правичности овог класификационог система, на шта је позитиван одговор често довођен у сумњу због подређености малих у односу на велике народе. Подсетићу само да и дан данас дела свих писаца који су умрли до 1993. године третирамо као српскохрватску књижевност, чак и када су се декларативно изјашњавали као српски аутори. Подстицали су размишљања на ову тему радови: Душана Иванића, Душана Панковића, Војислава Максимовића, Радована Мићића, Миодрага Вукчевића, Јелене Слагало.

У годинама које су заокруживале претходни и започињале садашњи век заборавило се да би ваљало неговати национално барем у истој, ако не и већој мери од глобалног, односно ако бисмо у глобалном могли да очувамо локално, а не да га сами цензуришемо. У жељи да лакше, унификованије примене међународне класификационе и библиографске захтеве, народи себи намећу ограничења којима сужавају своје национално књижевно-историјско наслеђе, штетећи тако и општој култури, науци и историји, јер код нових нараштаја стварају погрешну слику света. Изневерава се основни принцип на коме ваља да почива квалитетна библиографија: принцип доследности. У одређивању националног културног наслеђа одувек је, нарочито на етничким просторима чију је компактност историјски усуд често нарушавао, ваљало примењивати комбиновани национално-језичко-историјско-географски принцип. Српска библиографија у своме ретроспективном проходу, овакав приступ поштује, док је у бележењу текуће издавачке продукције, која покрива и периоду и аналитику, чак цензурирала сопствено национално биће и маћехински се односила према свим ауторима који му људски и културолошки припадају, а живе и стварају ван граница данашње Србије. Књига сакупљених радова (укључујући прилоге Предрага Пипера, Марије Јованцаи, Зорице Будимировић, Донке Правдомирове, Дејана Вукићевића, Драге Драгашевић, Весне Ињац) изложених на научном скупу подсећа на различита промишљања, размагљује недоумице и разбраја материјалну и духовну правду за опстанак националне баштине. Библиографским истраживањима установљујемо „непролазне вредности“, „очовечујемо“ библиотеке и архиве (пишу Мила Стефановић и Љубодраг Поповић), омогућујемо им сврсисходност и трајност, чувамо и промовишемо историјски, научни, уметнички и културолошки просперитет појединца и друштва.

Ако само не бисмо сами одступали од потребе за очувањем националне баштине и културног бивства, ако бисмо у глобалном могли да очувамо локално, а не да га сами цензуришемо — следили бисмо идеје за које се у своме излагању залажу: Радивоје Стоканов, Марија Јованцаи, Марија Орбовић, Гордана Ђилас, Душица Грбић. У жељи да лакше, унификованије применимо међународне класификационе и библиографске захтеве, себи намећемо ограничења којима сужавамо наше национално књижевно-историјско наслеђе, штетећи тако и општој култури, науци и историји, јер код наших нових нараштаја стварамо погрешну слику света. Изневеравамо основни принцип на коме ваља да почива квалитетна библиографија: принцип доследности.

На који начин успоставити толеранцију и разумевање међу људима за које се ни по дефиницији не би могло претпоставити да им недостају; како библиографију осло-

бодити од политиканства, ако већ не можемо од политике? Ваљало би се замислити какав је живот наших записа на мрежи, макар у оној сфери у којој је организован и под нашим утицајем. Ако се у сврху научне тачности и акрибичности не допушта исправљање библиографске јединице у мрежи, већ се поштује право првенства записа, уз дозвољене измене у локалним базама, макар и кад је грешка евидентна, да ли се у циљу придржавања историјске исправности и политичког контекста може, на тај исти начин, и како, ускратити право модификовања библиографске јединице и заштитити њен изворни облик. Да ли библиографску информацију транспоновану у сегмент виртуелне библиотеке можемо третирати као извозни артикал на исти начин као што то други према нама чине са својим софтверским или хардверским решењима? Информатичку димензију библиографске информације сагледавали су својим радовима Жељко Вучковић, Новка Шокица-Шуваковић, Цветана Крстев, Душко Витас.

Сан Алберта Мангела јесте да постоји библиотека у којој књиге немају наслове и не размеђу се именима аутора, стварајући непрекидни наративни ток, у којем се стапају сви жанрови, стилови, у којем нико и ништа нису идентификовани. Постојала би једна једина књига у неколико хиљада томова, без каталога и библиографија. Верујем да је то могуће и да ћемо нешто слично једног дана можда и имати, али не верујем да бисмо се у свему томе радо одрекли прецизности индекса, какав нам и у овој књизи презентује Марија Јованцаи.

Мада се овај зборник другим Матичиним издањима придружио тек 2008, временска одредница у његовом наслову, а још више актуелност и континуитет запитаности над националном библиографијом гарантују му читалачку публику.

Александра Вранеш

UDC 821.161.1.09 Iskander F. A.

Наталья Иванова. *Смех против страха, или Фазиль Искандер*. — Москва: Советский писатель, 1990, 313 стр.

Knjiga „Смех против страха, или Фазиль Искандер“, autorke Natalije Ivanove, predstavlja jedan od prvih, još uvek malobrojnih radova posvećenih abhaskom piscu Fazilu Iskanderu. Knjiga je podeljena u deset hronološko-tematskih celina: „Путь от больших надежд к утраченным иллюзиям, или можно ли не впасть в отчаяние в эпоху фарса“, „Нам против ветра петь...“, „В сущности это был довольно грустный рассказ“, „Козлотур или 'козлодурство'“, „Потерянный рай детства“, „Крик петуха, мой друг, но этот город мёртвый...“, „Строй заново разбитой жизни зданье...“, „Бестиарий“, „Утра-ты“, „Вместо заключения...“. Poglavlja predstavljaju razvoj stvaralačke ličnosti Fazila Iskandera, od kraja pedesetih godina, od početka njegove spisateljske karijere (1957), pa do osamdesetih godina dvadesetog veka. Knjiga pokriva najplodniji i najinteresantniji stvaralački period abhaskog pisca. Posebna pažnja u knjizi je posvećena tematici humora kao osobenosti piščevoj i tematskom razvoju humora kroz književno stvaralaštvo Iskandera. Tematika razvoja humora praćena je hronološki i obrađena je posredstvom analize širokog spektra književnih tekstova. Knjiga predstavlja hronološko-tematsku kompozicionu celinu u kojoj se, pored tematike humora, posebno obrađeni, prepliću različiti rakursi iz kojih se sagledavaju najozbiljniji istorijski i politički događaji i književna situacija u Rusiji od šezdesetih do osamdesetih godina dvadesetog veka, obogaćeni autorovom biografijom, što sve pomaže boljem i potpunijem razumevanju stvaralačke ličnosti i dela abhaskog pisca.

Prve dve tematske celine, „Путь от больших надежд к утраченным иллюзиям, или можно ли не впасть в отчаяние в эпоху фарса“ и „Нам против ветра петь...“, služe kao uvod: dati su kratka biografija autora i teško stanje ruske književnosti u periodu od šezdesetih do osamdesetih godina, posredstvom navođenja najvažnijih događaja (susreti Hruščova s inteligencijom, proces Brodskom, Grosmanu, itd.), što je korisno za „lokalizaciju“ u epohi i kontekstualizaciju delatnosti pisca. Posebno obrađena u tim celinama jeste tematika kosmogonije Iskandera: centar stvaralačkog sveta pisca jeste njegova domovina, Abhazija. Posredstvom mnogobrojnih primera pesama iz ciklusa „Горные тропы“ (1957), „Доброта земли“ (1959)

i „Дети Чёрноморья” (1961), autorka pokazuje kako Iskander slika portret sopstvene zemlje, bogate prirodnim lepotama, kao i ljudi (seljaci, deca) u svakodnevnim situacijama. Autorka pokazuje takode kako je muza Iskandera, pored tematike Abhazije, ponekad još uvek u vezi sa klišeima i stereotipima oficijalnog političkog stila (ona citira pesmu posvećenu Kubi i o tome piše: „...это странное совмещение политического примитива”, str. 60), koje će kasnije odbijati i parodirati.

Treća celina, „В сущности это был довольно грустный рассказ”, posvećena je prozi. Obradena je tema rođenja humora, koja se povezuje sa temom detinjstva. Autorka se usredsređuje na kratku priču „Петух” (1962), u kojoj se opisuje borba između deteta i petla, koji se u dvorištu, kao dva viteza, bore za domen prostora. Iskander piše: „Ако неко хоће да има добар хумор, мора да иде до крајњег песимизма, да погледа у мрачан бездан, да се убеди како тамо нема ништа и, онда, да се врати назад. Траг који остави тај обратни пут биће прави хумор” (u kratkoj priči „Начало”). Mada je to „program” pisca, Natalija Ivanova pokazuje kako u kratkoj priči „Петух”, iako je kraj priče dosta tužan (borba se završava tragično, podlim ubistvom petla) bezdan nije još uvek toliko mračan: „...Бездна описана с нескриваемој симпатией” (str. 74). Humor Iskandera tek počinje i još uvek je radostan: „Смех Искандера с первых рассказов отличался брызжущей радостью” (str. 74).

Četvrta celina, „Козлотур или 'козлодурство’”, posvećena je priči „Созвездие козлотура” (1966). Priča jeste politička groteskna satira. Ona opisuje eksperiment stvaranja hibrida nove vrste koza (za vreme vlasti Hruščova), koji, na kraju krajeva ostaje бесплодан, jer neće da se razmnožava sa normalnim kozama. Autorka pokazuje kako je smeh prodro u sve nivoe. Parodiraju se klišeji oficijelnog pisanja. Natalija Ivanova navodi pesmu „Песня о козлотуре” i pokazuje kako Iskander parodira svojom pesmom oficijalni stil; pored toga poređenjem ove pesme sa pesmom Iskandera „Кукуруза” (1959), autorka ističe kako pisac, na kraju krajeva, parodira takode samog sebe i period kad je i sam koristio stereotipe oficijelnog pisanja. Smeh Iskandera postaje oštiji i tužniji; zaključak priče metaforički pokazuje kako se priroda smeje bezumlju čoveka i njegove nauke. Tema humorizma proširena je rakursima političke delatnosti Hruščova, analize strukture priče i biografijom autora.

Peta celina, „Потерянный рай детства”, posvećena je ciklusu o detetu Čiku (priče 1965—1970). Autorka pokazuje kako kroz prizmu naivnog dečijeg pogleda Iskander ističe kontradikcije i tragedije dvadesetih i tridesetih godina: NEP, fašizam, represije, propagandu i t.d. Autorka piše: „В повестях и рассказах о Чике Искандер окончательно закрепляет свой хронотоп: катастрофическое вторжение советской цивилизации в патриархальный уклад национального мира”, navodeći reči Iskandera, prema kojima: „Природа человека, его разум обладают могучим свойством разоблачать демонов ночи, и одно из испытанных проявлений этого свойства — смех. Больше петушиного крика дьявол боится смеха” (str. 152), da bi upravo istakla kako pisac koristi smeh kao oružje protiv vraga, protiv bezumlja jedne epohe. Smeh Iskandera postaje još sumorniji i obuhvata ceo svet, celu epohu. Tema je proširena istorijskom slikom dvadesetih i tridesetih godina.

Šesta celina, „Крик петуха, мой друг, но этот город мёртвый...”, posvećena je temi na kojoj Iskander radi paralelno sa ciklusom o detetu Čiku. To je tema sukoba nacionalnog sveta i moskovskog centra, kao dva principa, „два начала”, dva jezika, koji postaju tuđi jedan drugom, ponekad čak neprijateljski настројени. Autorka obrađuje temu analizirajući kratke priče „Начало” (1969), „Лов форели на вершине Кодора” (1969), „Летним днём” (1969), „Письмо” (1969), „Бедный демагог” (1969), „Англичанин с женой и ребёнком” (1976).

Sedma celina, „Строй заново разбитой жизни здание”, posvećena je romanu „Сандро из Чегема” (1981). Autorka pokazuje kako je Sandro tipični karnevalski junak, istovremeno lukav i glup, varalica i iskren, danguba i vitez. Autorka ističe kako vesela i praznična atmosfera romana određuje intonaciju dela, u kojem većina glava opisuje bankete ili se završava scenama veselja. Autorka pokazuje kako roman nastavlja tradiciju velikih romana Rablea i Servantesa i preko njih menipea. Svet romana je smešten u karnevalski prostor, gde ljudi iz različitih slojeva stupaju u kontakt jedni s drugima (glava „Пирьы Валтазара” u kojoj Sandro pleše za Staljina). Autorka ističe roman kao vrhunac razvoja kreativne ličnosti pisca i razvoja njegovog humora. Tema humora proširena je istorijom geneze romana i problemima sa cen-zurom, opisivanjem strukture romana i junaka.

Poslednje dve celine, „Бестиарий” и „Утраты”, posvećene su kratkim pričama „Морской скорпион” (1977) и „Кролики и удавы” (1982). Autorka pokazuje kako je „Морской скорпион” izuzetak u stvaralaštvu Iskandera, pošto tema priče jeste psihološka analiza ličnosti junaka. U drugoj priči, „Кролики и удавы”, autorka pokazuje kako se Iskanderov humor polako uzdiže do fantastičnog, čak antiutopijskog. Analiza je proširena paralelizmima sa drugim antiutopijama (Zamjatin).

Zanimljivo je da na kraju knjige nema pravog zaključka. Autorka smatra da Iskandерово stvaralaštvo još nije završeno, pa tako ni njena analiza još uvek ne može doći do kraja. („...потому что заключения быть не может. Искандер работает, широко печатается (...) и за написанными главами этой моей книги, я полагаю, последуют ещё не написанные”, str. 312).

Bibliografija nije data, korišćena literatura je data u fusnotama.

Knjiga se preporučuje onima koje interesuje književno stvaralaštvo i život Fazila Iskandera. Mišljenje pisca ovih redova jeste da je svojom knjigom Natalija Ivanova tek otvorila put za dalje istraživanje književnog opusa Iskandera.

Knjiga je zanimljiva, tema humora je dosta duboko obrađena. Pored ove teme autorka je sugerisala druge interesantne teme, koje bi trebalo da se dalje obrade u zasebnim istraživanjima (tema sveta detinjstva, tema hronotopa Abhazije, tema strukture i geneze romana „Sandro” ili ciklusa o detetu Čiku, analiza posebne priče „Морской скорпион” itd.).

Michaela Capra

UDC 81'367(049.32)

А. П. Загнітко. *Теорія сучасного синтаксису*. Донецьк: ДОННУ, 2006, 378 стр.

Водећи україїнски лінгвіста, автор бројних монографија из теоријске и примењене лінгвистике, као и темељних теоријских граматика україїнског језика (*Теоретична граматика української мови*. Морфологія. Донецьк: ДонДУ, 1997, 432 стр.; *Основи українського теоретичного синтаксису*. Ч.1. Горлівка: ГДПІМ, 2004, 228 стр.; Ч. 2. — 254 стр.; Ч. 3. — 266 стр. и др.), објавио је *Теорију савремене синтаксе* која је у целини посвећена актуелним питањима савремене теоријске и примењене, генеративне, функционалне и когнитивне синтаксе. Аутор је доделио значајну пажњу и прагматичком приступу проучавању исказа, као и истраживањима функционалне перспективе реченице са аспекта савремених лінгвистичких теорија. Као саставни део синтаксичких теорија размотрена су и истраживања у области лінгвистике текста, што указује на чињеницу да аутор приступа лінгвистици текста из перспективе синтаксе надреченичног скупа.

Предност ове монографије се састоји првенствено у томе што је у њој подједнако осветљен допринос истраживањима синтаксичке проблематике како словенских лінгвиста тако и припадника других лінгвистичких школа. Савремени лінгвиста је жељан таквих синтетичких приказа у којима се јасно види на који се начин научна мисао словенских лінгвиста развијала паралелно са аналогним истраживањима у Западној Европи и САД, како су се узајамно допуњавале и прожимале теорије, потврђујући једне друге.

Монографија је значајна и по томе што додирује широки круг проблема који спадају у тзв. дискутабилне и захтевају ново осмишљавање с ослонцем на учињено. Сваки пут када је понуђено више различитих решења, аутор излаже свој поглед на спорно питање, што указује на креативну природу његове монографије која се не своди на попис учињеног, већ дочарава дубоко промишљање проблематике од стране самог истраживача. Сувишно је истицати да би требало да се сва истраживања прегледног типа темеље на таквом принципу.

Приликом анализе кардиналних питања синтаксе аутор разматра лінгвистичку проблематику као саставни део развоја научне парадигме. На тај начин мишљење о утемељености теорија долази само по себи. „Два основна задатка позвана је да реши

лингвистика”, — пише аутор, — „да опише језичке чињенице и да их објасни; опис захтева методе, а објашњење — теорију. Теорија је позвана да одговори на питање зашто су у језику заступљене управо те чињенице, а не неке друге” (стр. 288). Почев од питања о принципима издвајања основних синтаксичких јединица и до анализе начина изражавања синтаксичких односа Анатолиј Захњитко доследно настоји да објасни кроз излагање синтаксичких теорија принципе устројености и функционисања синтаксичких јединица на денотативном, логичком и семантичко-синтаксичком нивоу. Сви примери у монографији су узети из украјинског језика, осим у случајевима када се ради о цитирању, што пружа могућност да се ова теорија савремене синтаксе посматра и као наставак ауторове *Теоријске синтаксе украјинског језика*.

Монографија се састоји из краћег увода (12—13) и четрнаест поглавља: Предмет синтаксе (12—26); Теоријска и примењена синтакса: аспекти и правци (27—33); Синтагматска синтакса (34—37); Парадигма реченице (38—43); Говорна делатност (говорни чинови, говорни жанрови и текст) (44—55); Текст: основне јединице текста. Категорије и законитости функционалне перспективе текста (56—76); Семантичко-синтаксички ниво: врсте детерминатива, семантичка типологија (78—80); Актуелна питања савремене когнитивне синтаксе (81—95): Врсте граматика. Функционални правац у синтакси (96—180); Семантичко-синтаксички ниво синтаксичких јединица. Типологија семантичких категорија и односа. Семантичко-синтаксичка структура реченице (181—216); Функционална перспектива реченице (219—267), Субјекатско-објекатски односи у структури реченице (268—287); Савремене синтаксичке теорије (288—334); Начини изражавања синтаксичких односа (335—345). Монографија се завршава обимном библиографијом (346—378).

На почетку монографије аутор даје основне дефиниције граматичких појмова, полазећи од структуралистичког принципа, конкретно од трочлане концепције језика која припада Е. Косериу и Ј. Степанову (језик као систем, норма и говор). Успут је изложена концепција Л. Шчербе, која је заснована на дистинкцији активне и пасивне синтаксе, чиме се припрема тло за осветљавање актуелних прагмалингвистичких истраживања синтаксе из структуралистичке перспективе.

Издавајући као основне јединице синтаксичке анализе модел и конструкцију аутор полази од њиховог традиционалног тумачења, али се осврће и на Филморов став да се језички исказ не може свести на значења или облике његових саставних делова. Такву врсту синтаксичке конструкције, чији се израз и садржај не могу свести на збир изрази и садржаја његових елемената, представља текст.

Појам синтаксичке функције аутор објашњава, полазећи од концепција Г. Золотове и С. Кацнелсона. Од синтаксичке функције он сасвим логично прелази на морфолошко-синтаксичка средства њене реализације.

Излагање се наставља разматрањем узајамног односа теоријске и примењене синтаксе. Сводећи многобројне аспекте синтаксе на опозицију између синтаксе у ужем и синтаксе у ширем смислу, у чијој основи је проучавање формалне синтаксичке јединице наспрам њене актуелизоване варијанте — исказа, аутор излаже основне погледе лингвиста на дате појмове. Основно место у овом поглављу додељено је синтакси говора. Указано је на изворе проучавања комуникативног аспекта синтаксе, на чињеницу да су се све модерне теорије комуникативне синтаксе или прагмалингвистике развиле у оквиру традиционалне синтаксе. Чињеница да се савремени синтаксичари различито постављају у односу на ову опозицију, посматрајући граматичку синтаксу као саставни део комуникативне, или их отворено супростављају, или су неутрални по том питању, тј. стварају у свом домену, не поричући допринос других, по мишљењу аутора, сведочи о чињеници да живимо у доба синтаксичког плурализма.

Описујући област истраживања комуникативне синтаксе аутор прибегава метафори, поредећи је са Свемиром који се шири. Комуникативна лингвистика, по мишљењу аутора, стреми језичкој бесконачности, граматика јој намеће ограничења која проистичу из системности језика. Паралелно развијање оба правца чини основу свих будућих достигнућа у тој области истраживања.

У трећем и четвртом поглављу — „Синтагматска синтакса” и „Парадигма реченице” аутор излаже модерне теорије у оквиру „синтаксе у ужем смислу”, тј. граматичке синтаксе. Као основне јединице синтаксичког нивоа посматрају се синтагме, при

чему независне и зависне, како би се преко објашњења предикативне везе стигло до реченице. Парадигма реченице се представља као систем међумоделних трансформација. Парадигма структурне шеме реченице тумачи се као комплекс полазне шеме и њених регуларних реализација, међу којима се на примеру украјинског језика издвајају: општено-лична, фазна, модална регуларна реализација, регуларне реализације са семикопулативним глаголима, квантитативна, одрична, евалуативно-ескспресивна.

Пето поглавље посвећено је језичкој делатности — говорним чиновима, говорним жанровима и тексту. Излажући погледе на познате прагмалингвистичке теорије Оксфордске школе и оперишући њиховим терминолошким апаратом аутор показује како се теорија говорних чинов развила из Бахтинове теорије говорних жанрова и како се даље реализовала у истраживањима лингвистике текста, у којима се текст посматра као исказ. После погледа на структуру текста и основна средства кохезије и кохеренције аутор прелази на проблематику тема — рематских односа у исказу-реченици, при чему се теорија функционалне сегментације реченице на тему и рему приказује не само у оквиру анализе концепције комуникативне перспективе реченице чешких лингвиста В. Матезиуса, Ј. Фирбаса, Ф. Данеша и др. већ и на примеру теорија представника логичког, психолошког и формалног правца у синтакси. Међу њима се у истом низу могу срести имена истакнутих лингвиста, као што су А. Потебња, А. Шахматов, Ф. Фортунатов, али и граматичара који су познати само украјинским филолозима, попут Ј. Холовацког.

После детаљног објашњења принципа издвајања теме и реме у реченици следи опис глобалних категорија сложене синтаксичке организације текста — категорија учесника у комуникативном чину, догађаја, процеса, чињеница, како би се логички дошло до дефиниције догађаја као реме текста и приступило анализи морфоносинтаксичких средстава изражавања категорије догађаја у тексту — акционалних класа предиката. Даље се излаже семантичка типологија детерминаната као носилаца посебних пропозиција у семантички елементарној реченици.

Осмо поглавље „Актуелна питања савремене когнитивне синтаксе” почиње прегледом истраживања бројних лингвиста — од оних који су припремили долазак когнитивне синтаксе па до њених познатих творца — од генеративне граматике Н. Чомског, преко граматике падежа Ч. Филмора, до когнитивне граматике Џ. Лејкофа и Х. Томпсона, теорије гешталта Џ. Лејкофа, граматике конструкција Ч. Филмора и Ленекерове когнитивне граматике, као и до истраживања језичке слике стварности. Овај приказ различитих когнитивистичких праваца обилује детаљним тумачењем основних појмова когнитивне лингвистике.

Иако аутор настоји да подједнако објективно прикаже све правце истраживања у савременој синтакси, највеће место у монографији је додељено функционалној синтакси, што указује не само на распрострањеност тог правца међу савременим лингвистима већ и на личну оријентацију аутора и његових учитеља, у првом реду И. Вихованца, чији се допринос функционалној синтакси детаљно осветљава. Девето поглавље, у којем се даје преглед основних типова граматика са функционалног аспекта, убедљиво доминира у монографији. У оквиру савременог функционализма аутор издваја неколико потправаца. Први чине функционалисти који разматрају функционалну анализу као додатак формалној граматичи (С. Куно и Џ. Хокинс), у други спадају „умерени” функционалисти, који истражују првенствено граматичу и сматрају да је њена структура делимично аутономна, а делимично је условљена функцијама (Р. Д. Ван Валин, М. Драјер, функционална граматика С. Дика), трећи правац чине тзв. радикални функционалисти који сматрају да је граматика пре свега ограничена деловањем дискурских чинилаца (Т. Гивон, У. Чејф, С. Томпсон, П. Хопер). Према ауторовом мишљењу зачетник савременог функционализма у синтакси је Т. Гивон, који је међу првима у серији *Типолошка истраживања језика* указао на спрегу између синтаксе и дискурса. У монографији се детаљно разматра Гивонов допринос функционализму. Посебна пажња је додељена и референцијалној граматичи улога Р. Д. Ван Валина (1993) којем је блиска типологија структуре клаузе А. Кибрика. Кибрикова запажања се, како показује аутор, подударају с правцем истраживања америчких научника Џ. Бајби и Џ. Николс.

У наставку излагања следи детаљна анализа *Теорије функционалне граматике* Петербуршке школе, функционалне синтаксе и комуникативне граматике Г. Золотове и

њених сарадника, концепције функционално-комуникативне синтаксе М. Всеволодова, осврт на чешку лингвистичку школу итд.

Други део деветог поглавља посвећен је разматрању појма „функција” у синтакси — од значења термина „функција” у логици, где функција наступа као аргумент или улога елемента (Фрегеово тумачење предиката као функције аргумента итд.), до тумачења функције у филологији (од Витгенштајна и Буслајева до Грајса). Питање хијерархије функција размотрено је на примеру концепције Ј. Куриловича, који је разликовао примарну и секундарне функције.

Исцрпни преглед функционализма у синтакси завршава се лексиконом основних типова функција у интерпретацији различитих лингвиста. Скреће на себе пажњу чињеница да се у лексикону тумаче функције и језика, и исказа, и текста, као и функције конкретних граматичких категорија. Захваљујући таквом поступку монографија добија на прегледности и информативности, али се, са друге стране, стиче утисак фрагментарности излагања, што је донекле наметнуто и природом самог истраживања.

Преглед учења о семантичко-синтаксичкој структури реченице и, логична у том смислу, типологија предиката изложени су у следећем поглављу. Полазећи од трочлане (О. Мељничук) или четворочлане (М. Всеволодова) концепције структуре реченице у којој се издвајају логички, формални и семантичко-синтаксички ниво (плус комуникативни), аутор разматра питања модалности и референцијалности с обзиром на пропозицију, проучавање функција дубинских и површинских падежа, као и компонентну структуру реченице.

Иако се проблематика комуникативне перспективе реченице излаже у монографији на више места, аутор је одлучио да јој посвети и посебно поглавље у којем је изложио еволуцију погледа на то питање. У развоју тумачења функционалне перспективе реченице — од 18. века до наших дана — научник издваја 4 периода. Лингвистичко интересовање за наведену проблематику, како показује аутор, почиње тек у 19. веку (В. Матезиус, али и А. Добиаш, и Л. Шчерба), док савремена проучавања функционалне реченичне перспективе везује за имена О. Мељничука и И. Распопова.

Занимљив је и преглед проблематике о месту предиката-глагола у структури реченице, где се приказује Тењерова концепција реченице условљене валентношћу предиката, која је блиска и самом аутору, што потврђују његова бројна истраживања у области синтаксе украјинског језика. Као контраст том приступу наводи се преглед ставова А. Шахматова, А. Пешковског и А. Смирничког, који су врх реченице везивали за субјекат. Аутор посебно разматра предикатност и предикативност реченице (предикат као језгро реченице и предикат као средство упућивања на стварност), што повлачи за собом анализу објективних и субјективних смислова у структури реченице са аспекта модалног и прагматичког оквира.

Монографија се завршава образлагањем циља, узрока и начина настајања нових синтаксичких теорија. У том поглављу посебна пажња се додељује формалистичким теоријама у синтакси — трансформативно-генеративној и непосредних конституената.

Украјинска лингвистика је добила у облику монографије *Теорија савремене синтаксе* фундаментални преглед савремених синтаксичких истраживања. Ниједно истраживање такве врсте не претендује на исцрпност, мада је очигледна примарна жеља аутора да приближи националној лингвистици теорије које настају у Западној Европи или САД. Било би пожељно допунити друго издање монографије и прегледом доприноса синтаксичкој теорији таквих словенских лингвиста, као што су Милка Ивић, Зузана Топољинска, Станислав Каролак и др.

Свестраност осветљавања проблематике, темељност у аргументацији и анализи основних синтаксичких појмова, креативност у решавању питања која захтевају даља промишљања сведочи о значајности монографије *Теорија савремене синтаксе*. Она ће бити од изузетне користи лингвистима који желе да стекну увид у историјат и савремено стање синтаксичких истраживања у водећим лингвистичким центрима, ма где се они налазили — у Прагу, Амстердаму, Чикагу, Кијеву, Москви, Петербургу или Доњецку, где је заслугом аутора монографије у другој половини 20. века стасала водећа школа украјинске лингвистике.

Људмила Пойовић

БИБЛИОГРАФИЈА

Проучавање словенских књижевности у Србији, Црној Гори и Српској у 2007. години

Библиографијом *Проучавање словенских књижевности у Србији, Црној Гори и Српској* обухваћене су посебне публикације, студије и расправе, научна критика, прикази, хроника и интервјуи (као грађа за истраживачки рад), а донекле и есејистика и публицистика са израженијим елементима научноистраживачког приступа.

Обрађени часописи и периодични зборници

Багдала	часопис за књижевност, уметност и културу, Крушевац; ISSN 0005-3880
Браничево	часопис за културу, уметност и друштвена питања, Пожаревац; ISSN 0006-9140
Глас Глас САНУ	Одељење језика и књижевности, Београд; ISSN 0351-7365
Гласник ЦАНУ	Одељење уметности, Подгорица; ISSN 0350-5480
ГКСК	Годишњак Катедре за српску књижевност са јужнословенским књижевностима, Београд; ISSN 1820-5305
ГФФНС	Годишњак Филозофског факултета у Новом Саду; ISSN 0374-0730
Даница	српски народни илустровани календар за 2007, Београд; ISSN 0354-4974
ЗБМСКЈ	Зборник Матице српске за књижевност и језик, Нови Сад; ISSN 0543-1220
ЗБМССУМ	Зборник Матице српске за сценске уметности и музику, Нови Сад; ISSN 0352-9738
ЗБМСФЛ	Зборник Матице српске за филологију и лингвистику, Нови Сад ISSN 0352-5724
ЗБФФП	Зборник радова Филозофског факултета Универзитета у Приштини; ISSN 0354-3293
Исидоријана	књижевни зборник, Београд; ISSN 0354-8767
КњиИ	Књижевна историја, Београд; ISSN 0350-6428
Књижевност	Београд; ISSN 0023-2408
КњиЈ	Књижевност и језик, Београд; ISSN 0454-0689
Кораџи	часопис за књижевност, уметност и културу, Крагујевац; ISSN 0454-3556
Крајина	часопис за књижевност и културу, Бања Лука
ЛМС	Летопис Матице српске, Нови Сад; ISSN 0025-5939
Наслеђе	часопис за књижевност, уметност и културу, Крагујевац; ISSN 1820-1768
НССУВД	Научни састанак слависта у Вукове дане, Београд; ISSN 0351-9066
Нова зора	часопис за књижевност и културу, Билећа; ISSN 1512-9918

Polja	Polja: časopis za kulturu, umetnost i društvena pitanja, Novi Sad; ISSN 0032-3578
Prevodilac	Beograd; ISSN 0351-8892
ПКЈИФ	Прилози за књижевност, језик, историју и фолклор, Београд; ISSN 0350-6673
Pro femina	Pro femina: časopis za žensku književnost i kulturu, Београд; ISSN 0354-5954
Радови	Радови: часопис за хуманистичке и друштвене науке, Бања Лука; ISSN 1512-505X
РФФ	Радови Филозофског факултета, Пале; ISSN 1512-5858
Савременик плус	Београд; ISSN 0354-3021
Свеске	часопис за књижевност, уметност у културу, Панчево; ISSN 1451-9976
Свеске	Задужбине Иве Андрића, Београд; ISSN 0352-0862
Свет речи	Београд; ISSN 1450-6211
Славистика	Београд; ISSN 1450-5061
Српска вила	часопис за књижевност, науку и културу, Бијељина; ISSN 0354-7116
Стил	Београд; ISSN 1451-3145
Scena	časopis za pozorišnu umetnost, Novi Sad; ISSN 0036-5734
Studia ruthenica	Novi Sad; ISSN 0354-8058
Узданица	часопис за језик, књижевност, уметност и педагошке науке, Јагодина ; ISSN 1451-673X
Ulaznica	časopis za kulturu, umetnost i društvena pitanja, Zrenjanin; ISSN 0503-1362
Philologia	Beograd; ISSN 0204-8779
ФП	Филолошки преглед, Београд; ISSN 0015-1807

Обрађени непериодични зборници

GOTSKA melanholija : o prozi i poeziji Vladimira Bogdanovića : izabrani tekstovi : 1966—2004 / [urednik Novak Vukotić]. — Novi Sad : Budućnost, 2007. — 268. — ISBN 978-86-7780-033-8. | Уп. 220.

ДУХОВНОСТ писане културе Срба у контексту културе балканских Словена : научни скуп, Лепосавић 24. децембар 2007. — Приштина [тј.] Лепосавић : Институт за српску културу, 2007. — 274. — (Зборници радова / [Институт за српску културу, Лепосавић]). — ISBN 978-86-82797-77-7. | Уп. 299.

ЕРОТСКО у култури Срба и Бугара = Еротичното в културата на Срби и Българи / [редакција Миливоје Р. Јовановић, Јордана Марковић, Христо Бонцолов]. — Ниш : Филозофски факултет, 2007. — 222. — ISBN 978-86-7379-132-6. | Уп. 368.

ЗЛАТА Коцић, песникиња : зборник / уредник Драган Хамовић. — Краљево : Народна библиотека „Стефан Првовенчани“, 2007. — 184. — (Едиција Повеља) (Библиотека Преображење ; књ. 11). — ISBN 978-86-83047-71-0. | Уп. 381.

(ЗЛО)УПОТРЕБЕ историје у српској књижевности : од 1945. до 2000. године / [Новица Милић ... и др.] ; одговорни уредник Никола Тасић ; уредници Драган Бошковић, Мирјана Детелић. — Крагујевац : Центар за научна истраживања САНУ и Универзитета у Крагујевцу, 2007. — 139. — (Библиотека Лицеум ; књ. 11). — ISBN 978-86-81037-17-1. | Уп. 384.

ИСТОРИЈА и књижевност Срба Косова и Метохије / уредник Зоран Аврамовић ; [преводи Александар Петровић]. — Косовска Митровица : Филозофски факултет, 2007. — 218. — ISBN 978-86-85047-11-4. | Уп. 432.

ЈОВАН Стерија Поповић : 1806—1856—2006 / уредник Љубомир Симовић. — Београд : САНУ, 2007. — IX, 714. — (Научни скупови / Српска академија наука и уметности ; књ. 117. Одељење језика и књижевности ; књ. 17). — ISBN 978-86-7025-435-8. | Уп. 481.

КЊИЖЕВНА колонија Својново : зборник радова са колоније XII / [приредили Предраг Јашовић, Ђорђе Петковић]. — Параћин : Графопромет : Књижевни клуб

„Мирко Бањевић”, 2007. — 72. — (Културолошки пројекат „Јухорско око”). — ISBN 978-86-83457-19-9. | Уп. 538.

КЊИЖЕВНО дело Владана Деснице : зборник радова поводом 100-годишњице рођења / [уредници Јован Радуловић, Душан Иванић]. — Београд : Библиотека града Београда, 2007. — 296. — ISBN 86-7191-102-0. | Уп. 539.

МАНАСТИР Бањска и доба краља Милутина : зборник са научног скупа одржаног од 22. до 24. септембра 2005. године у Косовској Митровици / [уредник Драгиша Бојовић]. — Ниш : Центар за црквене студије ; Косовска Митровица : Филозофски факултет ; [Бањска] : Манастир Бањска, 2007. — 380. — ISBN 978-86-84105-15-0. | Уп. 662.

МАНАСТИР Манастија (Ресава) у виђењима историјских и књижевних извора, путописаца, картографа и песника XIX—XXI века : научни скуп, Деспотовац — Манастија, 20. август 2006 / Дани српскога духовног преображења, XIV ; редакција Мирослав Пантић ... [и др.] ; главни уредник Мирослав Пантић. — Деспотовац : Народна библиотека „Ресавска школа”, 2007. — 148. — ISBN 978-86-82379-23-2. | Уп. 663.

МИЛАН Ракић и модерно песништво : зборник радова / [уредник Новица Петковић]. — Београд : Институт за књижевност и уметност : Учитељски факултет, 2007. — 415. — (Наука о књижевности. Поетичка истраживања ; књ. 7). — ISBN 978-86-7095-119-8. | Уп. 717.

НАДРЕАЛИЗАМ у свом и нашем времену / уредник Јелена Новаковић. — Београд : Филолошки факултет : Друштво за културну сарадњу Србија—Француска, 2007. — 447. — ISBN 978-86-86419-31-6. | Уп. 807.

ОДЈЕК речи : о делу Тихомира Петровића / [уредник Душан А. Јањић]. — Лесковац : Лесковачки културни центар, 2007. — 230. — ISBN 978-86-82091-14-7. | Уп. 871.

ПРИЗНАЊЕ професору Слободану Ж. Марковићу / уредио Миодраг Матицки. — Београд : Институт за књижевност и уметност : Вукова задужбина : Задужбина „Десанка Максимовић”, 2007. — 241. — ISBN 978-86-7095-128-0. | Уп. 1039.

СИНХРОНИЈСКО и дијахронијско изучавање врста у српској књижевности : зборник. Књ. 1 / [уредници Зоја Карановић, Радмила Гикић-Петровић]. — Нови Сад : Филозофски факултет : Дневник, 2007. — 403. — (Научни скупови / Филозофски факултет, Нови Сад ; књ. 1). — ISBN 978-86-84097-96-7. | Уп. 1189.

СЛОВЕНСКА научна фантастика : зборник радова / [уредници Дејан Ајдачић, Бојан Јовић]. — Београд : Институт за књижевност и уметност, 2007. — 411. — ISBN 978-86-7095-131-0. | Уп. 1193.

SRBIJA kao sprava : demilitarizacija nacionalne kulture / priredili Miloš Živanović ... [et al.]. — Beograd : DAN GRAF, 2007. — 245. — (Edicija Beton ; knj. 1). — ISBN 978-86-83517-44-2. | Уп. 1195.

СРЕМ кроз векове : слојеви култура Фрушке горе и Срема : зборник радова / уредио Миодраг Матицки. — Београд : Вукова задужбина : Институт за књижевност и уметност ; Беоцин : Огранак Вукове задужбине, 2007. — 756. — ISBN 86-902961-5-8. | Уп. 1196.

СРПСКИ језик, књижевност и уметност : зборник радова са научног скупа одржаног на Филолошко-уметничком факултету у Крагујевцу (31. X—01. XI 2006). Књ. 2, Српска реалистичка прича / [одговорни уредник Душан Иванић]. — Крагујевац : Скупштина града : Универзитет, Филолошко-уметнички факултет : Кораци, 2007. — 182. — ISBN 978-86-85991-06-6. | Уп. 1197.

СТО година славистике у Србији : 1887—1997. : зборник реферата издат 30 година касније / Међународни научни састанак поводом 100-годишњице оснивања Катедре за руски језик на Великој школи у Београду, (Београд, 27—29. X 1977) ; приредио Богољуб Станковић. — Београд : Славистичко друштво Србије, 2007. — 214. — (Славистичка библиотека. Посебна издања). — ISBN 978-86-7391-017-8. | Уп. 1220.

ТЕМА : Академик Мирослав Пантић / [уредник Миодраг Стојановић ; приређивач Живојин Андрејић]. — Рача : Центар за митолошке студије Србије ; Свилајнац ; Центар за културу, 2007. — 325. — (Митолошки зборник = Mythology Collection ; 16). — ISBN 978-86-83829-29-3. | Уп. 1287.

ТЕОРИЈСКО-историјски преглед компаратистичке терминологије код Срба. Оглед на свеска бр. 2 / [уредници Бојана Стојановић-Пантовић, Станиша Нешић]. — Београд : Књижевно друштво „Свети Сава“, 2007. — 62. — (Библиотека Студије о књижевности / [Књижевно друштво „Свети Сава“]). — ISBN 978-86-86143-80-8. | Уп. 1288.

ТРЕНУЦИ Данице Марковић : зборник радова / [уредила Слободанка Пековић]. — Београд : Институт за књижевност и уметност ; Чачак : Градска библиотека „Владислав Петковић Дис“, 2007. — 300. — ISBN 978-86-7095-121-1. | Уп. 1312.

УПОРЕДНА истраживања. 4, Српска књижевност између традиционалног и модерног — компаративни аспекти / уредник Бојан Јовић. — Београд : Институт за књижевност и уметност, 2007. — 469. — (Годишњак / Институт за књижевност и уметност ; 21. Сер. А, Компаративна изучавања српске књижевности ; 4). — ISBN 978-86-7095-132-7. | Уп. 1355.

ШУМАДИЈСКЕ метафоре 2007. / [уредник Душан Стојковић]. — Младеновац : Шумадијске метафоре : Библиотека „Деспот Стефан Лазаревић“ ; Београд : Библиотека града Београда, 2007. — 420 — (Шумадијске метафоре ; књ. 16). — ISBN 978-86-7191-114-6. | Уп. 1449.

Библиографија

1. АВРАМОВИЋ, Зоран

Етерична и земаљска љубав у делу Иве Андрића / Зоран Аврамовић // Нова зора. — 15/16 (2007/2008), 284—290.

2. АЈДАЧИЋ, Дејан

Идеолошке пројекције у словенским научнофантастичним књижевностима / Дејан Ајдачић // Словенска научна фантастика ... — 343—382. | Summary.

3. АЈДАЧИЋ, Дејан

Представе Перуна у словенским књижевностима XX века / Дејан Ајдачић // Упоредна истраживања. 4... — 57—67. | Summary.

4. АЈДАЧИЋ, Дејан

Славиистичка истраживања / Дејан Ајдачић. — Београд : „Филип Вишњић“, 2007 (Београд : „Филип Вишњић“). — 298. — (Библиотека Посебна издања / [“Филип Вишњић“]). — ISBN 978-86-7363-521-7.

— АЛБАХАРИ, Давид

Добро на лицу света | Уп. 407.

5. АЛЕКСИЋ, Будимир

Елементи фолклорне тематике у романима за дјецу Чеда Вуковића / Будимир Алексић // Гласник ЦАНУ. — 25 (2007), 155—167. | Резюме.

6. АЛЕКСИЋ, Слађана

Миодраг Лалевић и српско народно благо Метохије / Слађана Алексић // Историја и књижевност ... — 199—206. | Резиме на енгл. и срп. језику.

7. АНДРЕЈЕВИЋ, Даница

Завичај и биће / Даница Андрејевић // ЛМС. — 183, 480, 4 (окт. 2007), 709—713. Приказ књиге: Милосав Ђалић: Брош са крстом, Крушевац, Трстеник, 2006.

8. АНДРЕЈЕВИЋ, Даница

Имагинација таме у поезији Данице Марковић / Даница Андрејевић // Тренуци Данице Марковић ... — 117—124. | Summary.

9. АНДРЕЈЕВИЋ, Даница

На путу хармоније од пана до мислиоца / Даница Андрејевић // Признање професору ... — 213—219.

О Десанки Максимовић.

10. АНДРЕЈЕВИЋ, Даница

Српски песници Косова и Метохије у другој половини 20. века / Даница Андрејевић // Историја и књижевност ... — 189—197. | Резиме на енгл. и срп. језику.

11. АНДРЕЈИЋ, Живојин

Стара дубровачка књижевност на размеђу српства и хрватства и допринос српској историји академика Мирослава Пантића / Живојин Андрејић // Тема: академик Мирослав Пантић ... — 283—301. | Resume.

— АНДРИЋ, Радомир

Прстен Деспота Стефана Лазаревића Радомиру Андрићу | Уп. 241.

12. АНДРЕЈЕВИЋ, Даница

Исидора Секулић као књижевни критичар / Даница Андрејевић // 36ФФП. — 37 (2007), 195—203. | Summary.

13. АНЂЕЛКОВИЋ, Маја

Елементи стварности у Ветрановићевој драми *Приказње како брајџа продаше Јозефа* / Маја Анђелковић // НССУВД. — 36/2 (2007), 69—74. | Summary.

14. АНЂЕЛКОВИЋ, Маја

Реалистично и демонолошко у приповеткама Милована Глишића / Маја Анђелковић // Српски језик ... — 95—99. | Summary.

15. АНЂЕЛКОВИЋ, Сава

Почетне и завршне реплике у Стеријиним комедијама / Сава Анђелковић // Јован Стерија Поповић ... — 219—233. | Résumé.

16. АНТИЋ, Мирослав

Jedan čovek dolazi : [o Vladimiru Bogdanoviću] / Miroslav Antić // Gotska melanholija ... — 59—64.

17. АНУШИЋ, Анђелко

Књига разлике : (Бојана Стојановић Пантовић: Бескрајна, Књижевно друштво Свети Сава, Београдска мануфактура снова, Београд, 2005) / Анђелко Анушић // Нова зора. — 14 (2007), 266—270.

18. АНУШИЋ, Анђелко

Мркаљев синдром : један (не)обавезујући поглед, са периферијског рамена, на српску књижевност / Анђелко Анушић // ЛМС. — 183, 480, 1/2 (јул—авг. 2007), 134—160.

19. АРБУТИНА, Петар В.

Змија која је прогутала свет / Петар В. Арбутина // Савременик плус. — 149/150/151 (2007), 134—135.

Приказ књиге: Невенка Марковић-Степић: Седмоглава змија, Београд, 2006.

20. АСАНОВИЋ, Никола

Мирослав Краљачић / Никола Асановић // Нова зора. — 13 (2007), 321—322. In memoriam.

21. АЋИМОВИЋ, Милета Ивков

Изазови жанра / Милета Аћимовић Ивков // ЛМС. — 183, 480, 5 (нов. 2007), 894—897.

Приказ књиге: Владан Матијевић: Часови радости, Београд, 2006.

22. АЋИМОВИЋ, Милета Ивков

Облик и смисао : критички, есејистички и поетички погледи Злате Коцић / Милета Аћимовић Ивков // Злата Коцић ... — 113—123. | Summary.

23. АЋИМОВИЋ, Милета Ивков

Поезија је инкарнација архетипа : разговор са Слободаном Ракићем / Милета Аћимовић Ивков // ЛМС. — 183, 479, 3 (март 2007), 430—439.

24. АЋИМОВИЋ, Милета Ивков

Свет и песма : о једној појави у нашем новијем песништву / Милета Аћимовић Ивков // Књижевност. — 62, 118, 4 (2007), 174—184.

25. АЋИМОВИЋ, Милета Ивков

Svet je pun neispričanih priča : razgovor sa Mihajlom Pantićem / [razgovor vodio] Miletа Аћимовић Ивков // Polja. — 52, 444 (mart—april 2007), 45—50.

26. АЋИМОВИЋ, Милета Ивков

Стварност, искуство и песма / Милета Аћимовић Ивков // ЛМС. — 183, 480, 6 (дец. 2007), 1117—1119.

Приказ књиге: Ласло Блашковић: Жене писаца, Вршац, 2006.

27. АХМЕТАГИЋ, Јасмина

Дажд од живог угљевља : (читање с Библијом у руци: проза Данила Киша и Мирка Ковача) / Јасмина Ахметагић. — Београд : Драслар пантер, 2007 (Београд : Драслар партнер). — 167. — (Библиотека Траг / [Драслар партнер, Београд]). — ISBN 978-86-7614-074-9.

28. АХМЕТАГИЋ, Јасмина

Православна духовност у прози Григорија Божовића / Јасмина Ахметагић // Духовност писане културе Срба ... — 85—101. | Резиме ; Summary.

29. БАБЕЛ, Јосип

Делима и љубављу ка Богу : разговор са Владетом Јеротићем / [разговор водио] Јосип Бабел // ЛМС. — 183, 480, 1/2 (јул—авг. 2007), 164—177.

30. БАБИЋ, Драган

Пропаст наде : разговор са Павлом Угриновим / [разговор водио] Драган Бабић // ЛМС. — 183, 480, 4 (окт. 2007), 658—673.

31. БАБИЋ, Здравко

Savo Rašović: Pogled na rusku kulturu (od A do JA), Crnogorsko društvo nezavisnih književnika, 2005, 226 str. / Zdravko Babić // Славистика. — 11 (2007), 402—403.

32. БАБИЋ, Зорица

Љубав у Тоскани — стварање „новог жанра” / Зорица Бабић // Свет речи. — 11, 23/24 (2007), 53—57.

33. БАБИЋ, Сава

Са Бошком Петровићем : дијалог у два вида / Сава Бабић // Књижевност. — 62, 118, 4 (2007), 43—63.

34. БАБОВИЋ, Милосав

Достојевски / Милосав Бабовић. — Београд : Ленто, 2007 (Велика Плана : K&M). — 261 стр. — ISBN 978-86-84099-81-7.

35. БАКИЋ, Илија

Пред сенком четрдесетих : Ласло Блашковић, Жене писаца КОВ, Вршац 2006. / Илија Бакић // Кораци. — 41, 38, 9/10 (2007), 214—217.

36. БАКОВИЋ, Милица

Крст српске орхидеје : био-библиографија Данице Марковић (1879—1932) / Милица Баковић // Тренуци Данице Марковић ... — 209—290.

37. БАЊАНИН, Љиљана

Dositej Obradović, Vita e avventure, Traduzione e cura di Maria Rita Leto, Argo, Lecce, 2007, 270 str. / Љиљана Бањанин // ПКЈИФ. — 73, 1/4 (2007), 235—236.

38. БАЊАНИН, Љиљана

Породични роман као могућа слика света : (Светлана Велмар Јанковић : *Лађум*) / Љиљана Бањанин // НССУВД. — 36/2 (2007), 453—463. | Zusammenfassung.

- 39. БАРЗУТ, Драгослава**
Igre naše nasušne / Dragoslava Barzut // Polja. — 52, 448 (nov.—dec. 2007), 117—119.
Приказ књиге: Мирјана Ђурђевић: Чувари светиње, Зрењанин, 2007.
- 40. БАРТОНИ, Стефано**
Il videogame nella fantascienza in lingua russa / Stefano Bartoni // Словенска научна фантастика ... — 263—281. | Summary.
- 41. БАЋОВИЋ, Вукашин**
Поетска функција Вишњићевих песама у Андрићевим делима / Вукашин Баћовић // ЗБФФП. — 37 (2007), 187—193. | Summary.
- 42. БАШЧАРЕВИЋ, Снежана С.**
Ибарски Колашин у приповеткама Григорија Божовића / Снежана С. Башчаревић // НССУВД. — 36/2 (2007), 379—387. | Summary.
- 43. БЕКИЋ, Томислав**
Посвећеник науке о књижевности : [Зоран Костантиновић (1920—2007)] / Томислав Бекић // ЛМС. — 183, 480, 3 (септ. 2007), 366—370.
In memoriam.
- 44. БЕЛАНЧИЋ, Милорад**
На почетку беше реч : (Јован Зивлак, Песме (1979—2005). Глас српски, Бања Лука, 2006) / Милорад Беланчић // Крајина. — 6, 21/22 (2007), 239—247.
- 45. БЕЛЕСЛИЈИН, Драгана**
Samo lomne i smrtne reči / Dragana Beleslijin // Polja. — 52, 448 (nov.—dec. 2007), 122—124.
Приказ књиге: Милош Петковић: Без великих речи, Краљево, 2007.
- 46. БЕЛЧА, Душан**
Kola koja nisu nikada ovde bila : [Vladimir Bogdanović; Kola, „Klub pisaca”, Vršac, 1967.] / Dušan Belča // Gotska melanholiја ... — 17—23.
- 47. БЕЋКОВИЋ, Матија**
Номо медиум / Матија Бећковић // Нова зора. — 13 (2007), 43.
О Душану Радовићу.
- 48. БЕЧАНОВИЋ, Татјана**
Однос према стварности у надреализму и соцреализму / Татјана Бечановић // НСУСВД. — 36/2 (2007), 303—318. | Summary.
- 49. БЕЧАНОВИЋ-Николић, Зорица**
Везе књижевне теорије и компаратистике у контексту проучавања књижевности у Србији / Зорица Бечановић-Николић // Теоријско-историјски преглед ... — 99—124. | Summary.
- 50. БЕЧАНОВИЋ-Николић, Зорица**
Пред изазовима компаратистике : (Јован Попов, Читања неизвесности. Огледи из компаратистике, Матица српска, Нови Сад, 2006) / Зорица Бечановић-Николић // ЗБМСКЈ. — 55, 2 (2007), 451—457.
- 51. БЕЧАНОВИЋ-Николић, Зорица**
Хронографија и картографија : време у романима Драгана Великића / Зорица Бечановић-Николић // НССУВД. — 36/2 (2007), 521—532. | Summary.
- 52. БЕЧЕЈСКИ, Мирјана**
Светописи и тајнописи Анта Топовског : (однос поетике и аутопоетике) / Мирјана Бечејски // Духовност писане културе Срба ... — 121—142. | Резиме ; Summary.
- 53. БЕШИЋ, Ален**
Бревијар страхова / Ален Бешић // ЛМС. — 183, 479, 4 (април 2007), 695—698.
Приказ књиге: Ана Ристовић: Око нуле, Краљево, 2006.

54. БЖОСТЕК, Дариуш

Między prognozą a utopią : science fiction wobec paradygmatu racjonalności / Dariusz Brzostek // Словенска научна фантастика... — 155—180. | Summary.

55. БЈЕЛИЦА, Драгиша

Вукови приповедачи / Драгиша Бјелица // Нова зора. — 14 (2007), 229—238.

56. БЈЕЛОГРЛИЋ, Александар

Земља као утеха / Бошко Ивков, разговор водио Александар Бјелогрлић // Кора-ци. — 41, 38, 5/6 (2007), 203—212.

57. БЛАГОЈЕВИЋ, Обрен

Друштвено-економски услови Стеријиног стваралаштва / Обрен Благојевић // Јован Стерија Поповић ... — 639—654. | Summary.

58. БОГДАНОВИЋ, Димитрије

Јован Стерија Поповић и српски средњи век / Димитрије Богдановић // Јован Стерија Поповић. — 621—629. | Summary.

59. БОГНАР, Зоран

Слике егзистенцијалне и метафизичке престрављености / Зоран Богнар // Бра-ничево. — 53, 1/2 (2007), 77—79.

Приказ књиге: Славиша Радовановић: Француска кутија шибица, Београд, 2006.

60. БОЂАНЕЦ, Татјана

Izraz ženske prirode u rusinskoj književnosti / Tatjana Bođanec // Studia ruthenica. — 12 (2007), 97—114.

61. БОЖОВИЋ, Гојко

Вредности у обиљу : српска поезија у 2006. години / Гојко Божовић // Књижев-ност. — 62, 118, 1 (2007), 158—163.

62. БОЖОВИЋ, Гојко

Између ничег и стоицизма / Гојко Божовић // Јован Стерија Поповић ... — 327—333. | Summary.

63. БОЖОВИЋ, Гојко

Приповетке Данице Марковић : интима и модернизација / Гојко Божовић // Тренуци Данице Марковић ... — 39—43. | Summary.

64. БОЖОВИЋ, Гојко

Читалац на острву приповедања / Гојко Божовић // Књижевност. — 62, 118, 4 (2007), 68—73.

Андрићева награда Горану Петровићу.

65. БОЖОВИЋ, Маринко

Доситеј Обрадовић, претеча Вукових идеја у језику / Маринко Божовић // Ду-ховност писане културе Срба ... — 61—73 | Zusammenfassung.

66. БОЖОВИЋ, Ратко

Od Stradije do Stradije / Ratko Božović. — Novi Sad : Stylos : Pijada, 2007. — 293. — ISBN 978-86-7473-334-9.

67. БОЖОВИЋ, Светозар

Под сводом завичајних каријатида / Светозар Божовић // Нова зора. — 15/16 (2007/2008), 207—209.

Признање Гојку Богу — књижевна награда Петровдански вијенац.

68. БОЖОВИЋ, Слободан

Iza otvorenih vrata : [Vladimir Bogdanović: *Monografija*, Stražilovo, Novi Sad, 1972.] / Slobodan Božović // Gotska melanholija ... — 71—75.

69. БОЈИНОВИЋ, Милош

Духовни корени / Милош Бојиновић. — Бања Лука : Књижевна задруга, 2007. — 132. — (Библиотека Извори). — ISBN 978-99938-33-33-8.

70. БОЈОВИЋ, Драгиша

Књижевник — интелектуалац пред историјом и „последњим временом” / Драгиша Бојовић // Историја и књижевност Срба ... — 177—187. | Резиме на енгл. и срп. језику.

71. БОЈОВИЋ, Злата

Академик Мирослав Пантић / Злата Бојовић // Тема: академик Мирослав Пантић ... — 11—18.

72. БОЈОВИЋ, Злата

Андре Гавриловић о Манасији / Злата Бојовић // Манастир Манасија ... — 91—98. | Резиме на рус. језику.

73. БОЈОВИЋ, Злата

Библиографија радова Мирослава Пантића / Злата Бојовић // Тема: академик Мирослав Пантић ... — 19—51.

74. БОЈОВИЋ, Злата

Дубровачке ренесансне трагедије и стварност / Злата Бојовић // НССУВД. — 36/2 (2007), 83—90. | Резиме.

75. БОЈОВИЋ, Злата

Из књижевне оставштине Андре Гавриловића : дубровачке арабеске — по Дубровнику / Злата Бојовић // Признање професору ... — 139—146.

76. БОЈОВИЋ, Злата

Један прилог дубровачкој биографији / Злата Бојовић // Тема: академик Мирослав Пантић ... — 103—108. | Резиме.

77. БОЈОВИЋ, Злата

Јован Стерија Поповић и народна традиција : прилог проучавању / Злата Бојовић // Јован Стерија Поповић ... — 159—165. | Summary.

78. БОЈОВИЋ, Злата

Марин Држић и „il progetto drammaturgico” Александра Пиколоминија / Злата Бојовић // ПКЈИФ. — 73, 1/4 (2007), 3—20. | Резиме на итал. језику.

79. БОТИЋ, Павле

Бакоња фра Брне и Проклета авлија / Павле Ботић // Крајина. — 6, 23/24 (2007), 219—228.

80. БОШКОВ, Мирјана

О проучавању извора српских хронографа / Мирјана Бошков // ГФФНС. — 32 (2007), 589—608. | Резиме.

81. БОШКОВИЋ, Александар

„Искрена песма” или епикурејство Милана Ракића / Александар Бошковић // Милан Ракић ... — 279—308. | Summary.

82. БОШКОВИЋ, Драган

А. А. Дармолатов на председничком броду : Кишов прилог литерарној етици / Драган Бошковић // (Зло)употребе историје ... — 53—64.

83. БОШКОВИЋ, Драган

Лаза Лазаревић и крај реалистичког дискурса / Драган Бошковић // Српски језик ... — 65—77. | Summary.

84. БОШКОВИЋ, Лидија

Митизација историје : Филип Вишњић, Крфски Забавник, Рајко Петров Ного / Лидија Бошковић // Багдала. — 49, 474 (окт.—дец. 2007), 57—90.

85. БРАДИЋ, Стеван

Бавољи адвокат / Стеван Брадић // Корац. — 41, 38, 11/12 (2007), 136—140.
Приказ књиге: Андреј Николаидис: Син, Загреб, 2006.

86. БРАЈКОВИЋ, Драгомир

Снажан замах песничке имагинације : (Исмет Реброња, Сиње море, поезија, Центар за културу, Плав, 2006.) / Драгомир Брајковић // Свеске. — 83 (март 2007), 164—165.

87. БРАЈОВИЋ, Снежана

О интертекстуалности, Божјацима и булевару, у времену које као да је кружно / Снежана Брајовић // Књижевност. — 62, 118, 1 (2007), 62—74.

О Мирославу Јосићу Вишњићу.

88. БРАЈОВИЋ, Тихомир

Кратка историја преобиља : панорамски поглед на савремени српски роман / Тихомир Брајовић // Књижевност. — 62, 118, 3 (2007), 20—46.

89. БРАЈОВИЋ, Тихомир

Облик празнине : културни идентитети и њихова наличја у *Зимском љетовању* Владана Деснице / Тихомир Брајовић // Књижевно дело ... — 87—117. | Резиме на франц. језику.

90. БРАНКОВИЋ, Светлана

„Молитве на језеру” светог Николаја Велимировића / Светлана Бранковић // Синхронијско и дијахронијско ... — 317—323. | Резиме на енгл. језику.

91. БРАТИЋ, Радослав

Опроштај од Јаре / Радослав Братић // Нова зора. — 14 (2007), 395—396.
In memoriam.

92. БРЂАНИН, Бранко

Епски ликови : поетске инспирације / Бранко Брђанин // Крајина. — 6, 23/24 (2007), 202—218.

93. БРЂАНИН, Бранко

Ликови косовске епике — актери српске драме : (легендаризације и историзације у српској драми друге половине 20. вијека) / Бранко Брђанин // РФФ. — 9, 1 (2007), 445—466.

94. БУГАРЧИЋ, Катарина

Више од дивних губитника : (Звонко Карановић, Четири зида и град : роман, Лагуна, Београд, 2006) / Катарина Бугарчић // Свеске. — 84 (јун 2007), 71—73.

95. БУГАРЧИЋ, Катарина

Motiv smrti u pripovetkama Borisava Stankovića / Katarina Bugarčić // Polja. — 52, 443 (jan.—feb. 2007), 102—110.

96. БУГАРЧИЋ, Катарина

Путовање једног апатрида : (Бора Ћосић, Пут на Аљаску, путопис, Просвета, Београд, 2006.) / Катарина Бугарчић // Свеске. — 83 (март 2007), 161—163.

97. БУЊАК, Петар

Атрибути вина у српским народним песмама / Мирослав Топић, Петар Буњак // Славистика. — 11 (2007), 289—296. | Резиме

98. БУЊАК, Петар

Миливоје Јовановић (1930—2007) / Петар Буњак // ФП. — 34, 2 (2007), 179—181.

99. БУЊАК, Петар

Мицкјевичева романа Марилин гроб и њен заборављени српски превод / Петар Буњак // ПКЈИФ. — 73, 1/4 (2007), 125—140.

100. БУЊАК, Петар

Људмила Поповић, Фокусна перспектива украјинске књижевности, Београд : Филолошки факултет, 2007, 254 стр. / Петар Буњак // ФП. — 34, 2 (2007), 164—169.

101. БУЊАК, Петар

Пољска књижевност и надреализам / Петар Буњак // Надреализам ... — 379—392. | Résumé.

102. БУЊАК, Петар

Слика другог у балканским и средњеевропским књижевностима / Петар Буњак // Књи. — 39, 131/132 (2007), 391—395.

Приказ књиге: Слика другог у балканским и средњеевропским књижевностима : зборник радова, Београд, 2006.

103. БУЊАК, Петар

Фолклор и превод : огледи о рецепцији српског народног песништва у пољској књижевности / Мирослав Топић, Петар Буњак. — Београд : Филолошки факултет, 2007. — 242. — ISBN 978-86-86419-37-8.

104. ВАЖИЋ, Саша

Љубав из сваке слике / Саша Важић // ЛМС. — 183, 480, 1/2 (јул—авг. 2007), 221—224.

Приказ књиге: Срба Митровић: С Калемегдана, Београд, 2006.

105. ВАРНИЦА, Невена

Ђорђе Сп. Радојичић, Историјске расправе, прир. С. Томин, ДОО Дневник — Новине и часописи, Нови Сад, 2007, 239 стр. / Невена Варница // ПКЈИФ. — 73, 1/4 (2007), 228—230.

106. ВАРНИЦА, Невена

Светлана Томин, Књигољубиве жене српског средњег века, Академска књига, Нови Сад, 2007, 201. / Невена Варница // ПКЈИФ. — 73, 1/4 (2007), 231—233.

107. ВАРНИЦА-Ненин, Невена

Две посланице Андрије Змајевића / Невена Варница Ненин // Синхронизација и дијахронизација ... — 93—101. | Резиме на енгл. језику.

108. ВАСИЛИЋ, Радомир Вале

Прерано заклопљена књига : Радмило Гајић (1960—2007) / Радомир Василић Вале // Шумадијске метафоре ... — 395—396.

In memoriam.

109. ВАСИЉЕВИЋ-ИЛИЋ, Славица

Српска средњовековна књижевност и култура у дјелу Владимира Ђоровића / Славица Васиљевић-Илић. — Бања Лука : Филозофски факултет, 2007. — 383.

110. ВАСИЋ, Бранислава

Функција психопатолошких структура у збирци Ако се још једном сетим или начела Александра Вуча / Бранислава Васић // Надреализам ... — 255—262. | Résumé.

111. ВАСИЋ-Ракочевић, Бранислава

Више од читања : Зоран Живковић, Читатељка, Лагуна, Београд, 2006. / Бранислава Васић-Ракочевић // Кораци. — 41, 38, 5/6 (2007), 147—149.

112. ВАСИЋ-Ракочевић, Бранислава

Ерос ишчитавања или читање ероса / Бранислава Васић-Ракочевић // ЛМС. — 183, 480, 3 (септ. 2007), 428—429.

Приказ књиге: Сава Дамјанов: Ремек-делца, Београд, 2005.

113. ВАСИЋ-Ракочевић, Бранислава

Повратак причи / Бранислава Васић-Ракочевић // Кораци. — 41, 38, 11/12 (2007), 127—129.

Приказ књиге: Мирјана Митровић: Емилија Лета, Београд, 2006.

114. ВАСИЋ-Ракочевић, Бранислава

Руски виртуелни свет / Бранислава Васић-Ракочевић // ЛМС. — 183, 479, 1/2 (јан.—феб. 2007), 243—245.

Приказ књиге: На крају виртуелног света, приредила Ирина Антанасијевић, Нови Сад, 2005.

115. ВАСИЋ-Ракочевић, Бранислава

Стварање књижевне авангарде и домен психијатрије / Бранислава Васић-Ракочевић // Свеске. — 83 (март 2007), 105—112. | Summary.

116. ВЕЛИЧКОВИЋ, Ненад

Zločin i karakazan : slika drugog u romanu *Vaznesenje* Vojislava Lubarde / Nenad Veličković // Srbija kao sprava ... — 44—53.

117. ВЕЛКОВА-Гајдарџиева, Антонија

Стойна Нунева в светлината на приказното : (из „Железниот светилник” на Димитър Талев) / Антония Велкова-Гајдарџиева // Еротско у култури... — 44—62. | Резиме на срп. језику.

118. ВЕЛМАР-Јанковић, Светлана

О културном идентитету / Светлана Велмар-Јанковић // Даница. — 14 (2007), 107—113.

О тексту Милана Ђ. Милићевића — Гробним каменовима, увод у Поменик знаменитих Срба.

119. ВЕЉКОВИЋ, Власта

Цветник народне књижевности за децу / Власта Вељковић // Одјек речи... — 157.

120. ВЕСЕЛИНОВИЋ, Соња

Континуитет, ипак : зборници који тематизују песничко наслеђе / Соња Веселиновић // Књижевност. — 62, 118, 4 (2007), 185—193.

121. ВЕСЕЛИНОВИЋ, Соња

Назнаке песничке самосвести код Димитрија Кантакузина / Соња Веселиновић // КњиИ. — 39, 133 (2007), 447—453. | Résumé.

122. ВЕСЕЛИНОВИЋ, Соња

Растко — дефиниција која стално узмиче / Соња Веселиновић // ЛМС. — 183, 479, 4 (април 2007), 707—710.

Приказ књиге: Бојан Јовић: Поетика Растка Петровића: структура; контекст, Београд, 2005.

123. ВЕСЕЛИНОВИЋ, Соња

Тумарање, расутост, развејаност / Соња Веселиновић // ЛМС. — 183, 480, 4 (окт. 2007), 692—694.

Приказ књиге: Саша Јеленковић: Елпенори, Чачак, Београд, 2006.

124. ВЕСКОВИЋ, Младен

Јасност једноставности / Младен Весковић // ЛМС. — 183, 480, 5 (нов. 2007), 886—889.

Приказ књиге: Вида Огњеновић: Прељубници, Београд, 2006.

125. ВЕСКОВИЋ, Младен

Једини смисао је у тражењу / Младен Весковић // ЛМС. — 183, 480, 4 (окт. 2007), 687—691.

Приказ књиге: Драган Великић: Руски прозор, Београд, 2007.

126. ВЕСКОВИЋ, Младен

Лекар који се претворио у сопствену болест / Младен Весковић // ЛМС. — 183, 479, 4 (април 2007), 679—682.

Приказ књиге: Светислав Басара: Успон и пад Паркинсонове болести, Београд, 2006.

127. ВЕСКОВИЋ, Младен

Трајање као илузија / Младен Весковић // ЛМС. — 183, 479, 5 (мај 2007), 935—938.

Приказ књиге: Милета Продановић: Колекција, Београд, 2006.

128. ВИДАКОВИЋ Петров, Кринка

Србија и Шпанија : књижевне везе / Кринка Видаковић Петров. — Београд : Сигнатуре, 2007 (Београд : Publish). — 189. — ISBN 978-86-83745-83-8.

129. ВИДЕНОВИЋ Равид, Радомир

Етичко и лирско обликовање стварности / Радомир Виденовић Равид // Савременик плус. — 149/150/151 (2007), 132—134.

Приказ књиге: Обрен Ристић: Узнемирени су свети ратници, Ваљево, 2006.

130. ВИДОЈЕВИЋ, Зоран

Дубока духовна бразда Николе Милошевића / Зоран Видојевић // Савременик плус. — 149/150/151 (2007), 5—39.

131. ВИНАВЕР-Ковић, Милица

Надреализам у свом и нашем времену = Le Surréalisme en son temps et aujourd'hui, Београд : Филолошки факултет: Друштво за културну сарадњу Србија — Француска, 2007, 447 стр. / Милица Винавер-Ковић // ФП. — 34, 2 (2007), 156—160.

132. ВИНАВЕР-Ковић, Милица

Слободан Витановић : (1928—2007) // 36МСКЈ. — 55, 3 (2007), 709—711.

133. ВИТАНОВИЋ, Слободан

Стеријино комичко позориште и Молијерова уметност / Слободан Витановић // Јован Стерија Поповић ... — 597—620. | Résumé.

134. ВИШЕСЛАВЦЕВ, Борис Петрович

Разноликост слободе у Пушкиној поезији / Борис Петрович Вишеславцев ; превео с руског Добрило Аранитовић // ЛМС. — 183, 480, 4 (окт. 2007), 546—563.

135. ВЛАДУШИЋ, Слободан

Volja za sigurnošću u srpskoj prozi devedesetih / Slobodan Vladušić // ГФФНС. — 32 (2007), 681—689. | Summary.

136. ВЛАДУШИЋ, Слободан

Дискурс историје у роману Како упокојити вампира Борислава Пекића / Слободан Владушић // (Зло)употребе историје ... — 43—51.

137. ВЛАДУШИЋ, Слободан

Мост између хуманизма и постхуманизма / Слободан Владушић // Књижевност. — 62, 118. 2 (2007), 125—133.

О Зорану Живковићу.

138. ВЛАДУШИЋ, Слободан

На промаји : студије, есеји и критике / Слободан Владушић.. — Зрењанин : Агора, 2007. — 191. — (Библиотека Огледало ; књ. 7). — ISBN 978-86-84599-52-2.

139. ВЛАДУШИЋ, Слободан

Портрет херменеутичара у транзицији : (студије о књижевности) / Слободан Владушић. — Нови Сад : Дневник, 2007 (Нови Сад : Дневник). — 199. — (Едиција Теорија / Дневник, Нови Сад). — ISBN 978-86-8409-93-6.

140. ВЛАДУШИЋ, Слободан

Слика Беча у Црњансковим Писмима из Париза / Слободан Владушић // Синхронизовано и дијахронизовано ... — 213—226. | Резиме на енгл. језику.

141. ВЛАХОВИЋ, Гордана

Да све не потоне у времену / Гордана Влаховић // Багдала. — 49, 473 (2007), 108—111.

Приказ књиге: Саша Хаџи Танчић: Корен, копрена, Лесковац, 2006.

142. ВЛАХОВИЋ, Гордана

Задовољство препознавања : Карел Сис, Тачно време, Апостроф, Београд, 2007. / Гордана Влаховић // Багдала. — 49, 474 (октобар—децембар), 98—100.

143. ВЛАХОВИЋ, Гордана

Слике наших нарави и по неки Изидин одсјај / Гордана Влаховић // Багдала. — 49, 471, 109—112.

Приказ књиге: Драгомир Лазић: Грађани Кала, Крушевац, 2006.

144. ВОЈВОДИЋ, Радослав

Бог и Толстој / Радослав Војводић // Савременик плус. — 155/156/157 (2007), 62—77.

145. ВОЈВОДИЋ, Радослав

Билас у Његошевој пратњи / Радослав Војводић // ЛМС. — 183, 480, 6 (дец. 2007), 1002—1022.

146. ВОЈВОДИЋ, Радослав

Уз осећај жив : (*Време на окују* Томислава Мијовића) / Радослав Војводић // Шумадијске метафоре ... — 224—227.

147. ВОЈИНОВИЋ, Станиша

Пренумеранти у Стеријиним књигама / Станиша Војиновић // Јован Стерија Поповић... — 483—498. | Summary.

148. ВОЈИНОВИЋ, Станиша

Сарадници часописа Босанска вила (1885—1914) / Станиша Војиновић // Књи. — 39, 131/132 (2007), 279—311. | Summary.

149. ВОЈИНОВИЋ, Станиша

Сремчеви Рабоши и њихова савременост / Станиша Војиновић // Кораци. — 41, 38, 7/8 (2007), 49—53.

150. ВОЈНИЋ Пурчар, Петко

Crtač i reč : [Vladimir Bogdanović: *Veliki crtač*, Stražilovo, Novi Sad, 1984] / Petko Vojnić Purčar // Gotska melanholija ... — 141—146.

151. ВОЛАРЕВИЋ, Срђан

Подвлачења Владана Деснице / Срђан Воларевић // Књижевно дело... — 237—244.

152. ВРБАВАЦ, Јасмина

Nimalo dosadno popodne / Jasmina Vrbavac // Polja. — 52, 448 (nov.—dec. 2007), 125—127.

Приказ књиге: Мирјана Бјелогрић-Николов: Приче за досадно поподне, Београд, 2007.

153. ВРБАВАЦ, Јасмина

Три и по : критике / Јасмина Врбавац. — Зрењанин : Агора, 2007 (Нови Сад : МБМ-плас). — 201. — (Библиотека Огледало ; књ. 6). — ISBN 978-86-84599-50-8 (брош.) ; ISBN 86-84599-50-0.

154. ВУЈИЧИЋ, Мића

Злочин нашег доба на дну Севсових дубоких тањира и једна летећа виљушка : српска проза у 2006. години / Мића Вујичић // Књижевност. — 62, 118, 1 (2007), 164—168.

155. ВУЈИЧИЋ, Мића

Тајанствене тачке / Мића Вујичић // Књижевност. — 62, 118, 2 (2007), 199—202.
Приказ књиге: Боро Драшковић: Поглед пролазника, Нови Сад, 2006.

156. ВУЈИЧИЋ, Мића

Teofil Paņić, novinar i književnik : četiri knjige i još nešto / razgovor vodio Mića Vu-
jićić // Ulaznica. — 41, 204—205 (2007), 205—210.

157. ВУЈИЧИЋ, Никола

Надам се бољем : разговор са Вјечеславом Купријановим / [разговор водио] Ни-
кола Вујичић // ЛМС. — 183, 479, 4 (април 2007), 666—678.

158. ВУЈНОВИЋ, Станислава

Авангардни период часописа Мисао (1922—1923) / Станислава Вујновић // КњиИ.
— 39, 131/132 (2007), 313—330. | Summary.

159. ВУЈНОВИЋ, Станислава

Даница Марковић и круг списатељица у часопису Мисао / Станислава Вујновић
// Тренуци Данице ... — 179—192. | Summary.

160. ВУЈНОВИЋ, Станислава

Дервиш у процесу : (и)сторија отуђене свести / Станислава Вујновић // Упоред-
на истраживања. 4... — 331—345. | Summary.

161. ВУЈНОВИЋ, Станислава

Европски контекст поетике Растка Петровића : (Бојан Јовић, Поетика Растка
Петровића : структура; контекст, Народна књига — Алфа, Институт за књижевност и
уметност, Београд, 2005, стр. 448) / Станислава Вујновић // КњиИ. — 39, 133 (2007),
695—699.

162. ВУЈНОВИЋ, Станислава

Могућности/немогућности интеркултурног дијалога : (у прози И. Андрића и З.
Поповића) / Станислава Вујновић // Свеске Задужбине Иве Андрића. — 26, 24 (2007),
234—260. | Summary.

163. ВУКИЋЕВИЋ, Дејан

Библиографија Владана Деснице : (од 1991) / Дејан Вукићевић // Књижевно де-
ло... — 267—292.

164. ВУКИЋЕВИЋ, Дејан

Osobnosti Gogoljeve pripovetke. [1] / Dejan Vukićević // Polja. — 52, 447 (sept.—
okt. 2007), 99—106.

165. ВУКИЋЕВИЋ, Дејан

Селективна библиографија Борисава Станковића / Дејан Вукићевић // КњиИ. —
54, 1/2 (2007), 187—211.

166. ВУКИЋЕВИЋ, Драгана

Естетско преознавање тривијалног у прози Стевана Сремца / Драгана Вукиће-
вић // НССУВД. — 36/2 (2007), 243—252. | Summary.

167. ВУКИЋЕВИЋ, Драгана

Ка поетици српског реализма / Душан Иванић, Драгана Вукићевић. — Београд :
Завод за уџбенике, 2007. — 445. — ISBN 978-86-17-15037-0

168. ВУКИЋЕВИЋ, Драгана

Монолитност дела Владана Деснице / Драгана Вукићевић // Књижевно дело...
— 71—86.

169. ВУКИЋЕВИЋ, Драгана

Обележја реалистичког приповедача / Драгана Вукићевић // Српски језик... —
7—19. | Summary.

170. ВУКИЋЕВИЋ, Драгана

Olga Ellermeyer-Zivotic, Stvaraoci i posrednici: studije o srpskoj književnosti i srpsko-nemačkim književnim vezama, Beograd : Filološki fakultet, Institut za književnost i umetnost, Čigoja štampa, 2007, 272 стр. / Драгана Вукићевић // ПКЛИФ. — 73, 1/4 (2007), 215—218.

171. ВУКИЋЕВИЋ, Драгана

Поетичка самосвест епохе реализма / Драгана Вукићевић // 36МСКЈ. — 55, 2 (2007), 385—409. | Summary.

172. ВУКИЋЕВИЋ, Драгана

Псеудообјективност реалистичког приповедача / Драгана Вукићевић // КњЈ. — 54, 1/2 (2007), 79—91.

173. ВУКИЋЕВИЋ-Јанковић, Весна

Продор у биће поетске кореспонденције : Радомир В. Ивановић, Андрићева мудроносна проза, „Змај”, Нови Сад, 2006. / Весна Вукићевић-Јанковић // Корац. — 41, 38, 5/6 (2007), 153—157.

174. ВУКОВИЋ, Владета

Један поглед на погледе С. Ж. Марковића о Змају / Владета Вуковић // Признање професору ... — 89—97.

175. ВУКОВИЋ, Ненад

Ехо пољске историје и пољске духовности у дјелу Ива Андрића / Ненад Вуковић // Гласник ЦАНУ. — 25 (2007), 133—142. | Summary.

176. ВУКОВИЋ, Ново

Књижевнотеоријски ставови и идеје Слободана Ж. Марковића о књижевности за дјецу / Ново Вуковић // Признање професору ... — 79—87.

177. ВУКОЈЧИЋ, Мирјана

Даринка Јеврић / Мирјана Вукојчић // Нова зора. — 13 (2007), 319—320.

178. ВУКСАНОВИЋ, Миро

Уметнички парадокси Владана Деснице / Миро Вуксановић // Књижевно дело ... — 51—56.

179. ВУЛЕТИЋ, Витомир

Србија и Срби у очима Руса / Витомир Вулетих // ЛМС. — 183, 480, 4 (окт. 2007), 608—617.

Приказ књиге: Русские о Сербии и Сербх, приредио Андреј Шемјакин, Санкт-Петербург, 2006.

180. ВУЛЕТИЋ, Витомир

Руска класична књижевност код Срба у међуратном периоду / Витомир Вулетих // Сто година славистике ... — 105—112.

181. ВУЧИЋЕВИЋ, Милан

Град изгубљених снова : Срђан Чеперковић, Заборављени град, Љубостиња, Трстеник, 2007. / Милан Вучићевић // Багдала. — 49, 474 (окт.—дец. 2007), 124—126.

182. ВУЧИЋЕВИЋ, Милан

Језиком у теме / Милан Вучићевић // Багдала. — 49, 471 (2007), 113—116.

Приказ књиге: Радошин Зајић: Полом крик, Нови Сад, 2006.

183. ВУЧКОВИЋ, Радован

Život i poezija Mubere Pašić / Radovan Vučković. — Beograd : Svet knjige, 2007. — 300. — (Edicija Osvetljenja). — ISBN 978-86-7396-162-0.

184. ВУЧКОВИЋ, Радован

Леовчеве монографије о српским писцима XX века / Радован Вучковић // 36МСКЈ. — 55, 2 (2007), 303—326. | Summary.

185. ГАВРИЛОВИЋ, Жарко

Уздигнут, промишљен стил Мирољуба Секулића / Жарко Гавриловић // Савременик плус. — 149/150/151 (2007), 103—106.

186. ГАВРИЛОВИЋ, Зоран

Предраг Палавестра, Андићеви критичари (V) / Зоран Гавриловић // Свеске Задужбине Иве Андрића. — 26, 24 (2007), 57—89.

187. ГАВРЈУШИНА, Лидија

О понеким уметничким начелима у владарским житијима архиепископа Данила другог / Лидија Гаврјушина // Манастир Бањска ... — 210—228. | Резиме на енгл. језику.

188. ГАЗДА, Гжегож

Српски неоавангардни покрет сигнализам / Гжегож Газда ; с пољског превела: Бисерка Рајчић // Савременик плус. — 146/147/148 (2007), 147—149.

189. ГАРОЊА-Радованац, Славица

Прилог теми: жена у српској књижевности Лепосава Мијушковић — зачетница српске модерне / Славица Гароња-Радованац // Наслеђе. — 4, 6 (2007), 147—166. | Summary.

190. ГАРОЊА-Радованац, Славица

Приче о књизи и књижевности или поетика мистификације / Славица Гароња-Радованац // ЛМС. — 183, 479, 4 (април 2007), 699—706.

Приказ књиге: Рајко Лукач: Самртни загрљај, Београд 2006.

191. ГАРОЊА-Радованац, Славица

Ратна проза Исидоре Секулић / Славица Гароња-Радованац // Исидоријана. — 9/15, 12/14 (2003/2008), 69—103. | Резиме на енгл. језику.

192. ГАРОЊА-Радованац, Славица

Рукописне и штампане збирке српске народне поезије са подручја Срема и Фрушке горе / Славица Гароња-Радованац // Срем кроз векове ... — 399—440. | Резиме на енгл. језику.

193. ГАРОЊА-Радованац, Славица

Сеоска реалистичка приповетка српских приповедача са подручја Војне Крајине / Славица Гароња-Радованац // Српски језик... — 137—158. | Summary.

194. ГАРОЊА-Радованац, Славица

Фолклорни мотиви и усмени приповедни поступци у прози Данице Марковић / Славица Гароња-Радованац // Тренуци Данице Марковић. — 59—73. | Summary.

195. ГАЧЕВА, Анастасија Георгијевна

Свет ће бити лепота Христова : (М. Ф. Достојевски и Н. Ф. Фјодоров) / Анастасија Гачева ; превела са руског Антонина Пантелић. — Београд : Логос, 2007 (Београд : Зухра). — 264. — (Библиотека Руски боготражитељи ; коло 10). — ISBN 978-86-85063-42-8.

196. ГВОЗДЕН, Владимир

Гвозден Ерор, Књижевне студије и домен компаратистике, Београд, Институт за књижевност и уметност, Панчево, Мали Немо, 2007. / Владимир Гвозден // ПКЈИФ. — 73, 1/4 (2007), 220—227.

197. ГВОЗДЕН, Владимир

Књижевност и неизвесности / Владимир Гвозден // ФП. — 34, 2 (2007), 152—154.

Приказ књиге: Јован Попов: Читања неизвесности: огледи из компаратистике, Нови Сад, 2006

198. ГВОЗДЕН, Владимир

Постмодерни хронотоп у роману *Киша и харџија* Владимира Тасића / Владимир Гвозден // НССУВД. — 36/2 (2007), 475—483. | Summary.

199. ГВОЗДЕНОВИЋ, Ана

Поезија као место сведочанства : Ана Ристовић, Око нуле, Народна библиотека „Стефан Првовенчани“, Краљево, 2006 / Ана Гвозденовић // Корац. — 41, 17, 1/2 (2007), 136—143.

200. ГЕВЕРС, Николас

Алегорија значења / Николас Геверс // Књижевност. — 62, 118, 2 (2007), 123—124.

О Зорану Живковићу.

201. ГЕОРГИЈЕВСКИ, Христо

Изучавање македонске књижевности Слободана Марковића / Христо Георгијевски // Признање професору... — 113—122.

202. ГИКИЋ-Петровић, Радмила

Године нове трезвености : разговор са Фрањом Петриновићем / [разговор водила] Радмила Гикић-Петровић // ЛМС. — 183, 480, 3 (септ. 2007), 392—402

203. ГИКИЋ-Петровић, Радмила

Интимна мапа света / Гордана Ђирјанић ; разговор водила Радмила Гикић-Петровић // Корац. — 41, 38, 9/10 (2007), 231—244.

204. ГИКИЋ-Петровић Радмила

Историја српске књижевности за децу / Радмила Гикић Петровић // Одјек речи... — 166.

205. ГИКИЋ-Петровић, Радмила

Превише сам нежан : разговор са Владаном Матијевићем / [разговор водила] Радмила Гикић-Петровић // ЛМС. — 183, 480, 5 (нов. 2007), 875—885.

206. ГИЛ, Дорота

„Латински/пољски” лик српске културне традиције : читање српске историјске стварности према А. Мицкјевичу / Dorota Gil // НССУВД. — 36/2 (2007), 197—204. | Резюме.

207. ГЛИШИЋ, Иван

Амор у Бороном Врању : [(еротско и етнографско у делу Борисава Станковића)] / Иван Глишић. — Шабац : И. Глишић, 2007. — 64.

208. ГЛУШЧЕВИЋ, Зоран

Тридесет и три сонета : (поводом педесетогодишњице смрти Танасија Младеновића) / Зоран Глушчевић // Нова зора. — 15/16 (2007/2008), 499—508.

209. ГОЈКОВИЋ, Дринка

„Да нема преводилаца, живели бисмо слепи, глуви и мутави” : Бранимир Живоиновић (1930—2007) / Дринка Гојковић // Књижевност. — 62, 118, 4 (2007), 130—138.

210. ГОЛУБОВИЋ, Видосава

Зенит и надреализам / Видосава Голубовић // Надреализам ... — 245—254. | Résumé.

211. ГОРДИЋ, Славко

Други круг Мирослава Јосића Вишњића / Славко Гордић // Књижевност. — 62, 118, 1 (2007), 78—84.

212. ГОРДИЋ, Славко

Између књижевности и филозофије / Славко Гордић // ЛМС. — 183, 480, 1/2 (јул—авг. 2007), 207—212.

Приказ књиге: Зоран Видојевић: Тромостовље, понори, трептаји, Београд, 2006.

213. ГОРДИЋ, Славко

Метафизичко и артистичко / Славко Гордић // ЛМС. — 183, 479, 1/2 (јан.—феб. 2007), 231—233.

Приказ књиге: Селимир Радуловић: Где Богу се надах, Београд, 2006.

214. ГОРДИЋ, Славко

Поетичко-жанровске карактеристике дневника *Прућом по води* Михаила Лалића / Славко Гордић // Синхронијско и дијахронијско... — 281—290. | Резиме на енгл. језику.

215. ГОРДИЋ-Петковић, Владислава

Еманципација и маргинализација у „Покондиреној тикви” Јована Стерије Поповића / Владислава Гордић-Петковић // Јован Стерија Поповић... — 97—102. | Summary.

216. ГОРДИЋ-Петковић, Владислава

Историја и хистерија : женски пикарески роман / Владислава Гордић-Петковић // (Зло)употребе историје... — 113—118.

217. ГОРДИЋ-Петковић, Владислава

Језичка инвенција у прози Мирјане Новаковић / Владислава Гордић-Петковић // ЗММКСЈ. — 55, 3 (2007), 595—600. | Summary.

218. ГОРДИЋ-Петковић, Владислава

Na ženskom kontinentu / Vladislava Gordić Petković. — Novi Sad : Dnevnik, 2007. — 193. — (Edicija Teorija / Dnevnik, Novi Sad). — ISBN 978-86-84097-88-2.

219. ГОРДИЋ-Петковић, Владислава

Род, идентитет и женски континент: сазревање и трансформација у прози Сапе Вотерс и Јудите Шалго / Владислава Гордић-Петковић // ФП. — 34, 1 (2007), 61—71. | Summary.

220. GOTSKA melanholiја : o prozi i poeziji Vladimira Bogdanovića : izabrani tekstovi : 1966—2004 / [urednik Novak Vukotić]. — Novi Sad : Budućnost, 2007. — 268. — ISBN 978-86-7780-033-8.

221. ГРАНДИЋ, Александар

Дораде и прераде романа *Трајан* Анђелка Крстића / Александар Грандић // Књи. — 39, 131/132 (2007), 159—184. | Summary.

222. ГРБИЋ, Драгана

Бура у српској књижевности 18. века : на примерима дела *Путовање ка граду Јерусалиму* Јеротеја Рачанина, *Морейловљење* Јована Рајића и *Живот и прикљученија* Доситеја Обрадовића / Драгана Грбић // Упоредна истраживања. 4... — 157—176. | Summary.

223. ГРБИЋ, Драгана

Јован Рајић : књижевноисторијски портрет / Драган Грбић // ГКСК. — 3 (2007), 91—153. | Summary.

224. ГРБИЋ, Драгана

Зборник о Стерији: Јован Стерија Поповић 1806—1856—2006, САНУ, Научни скупови, СХVII, Одељење језика и књижевности, књига 17, уредник академик Љубомир Симоновић, Београд, 2007, стр. 714 / Драгана Грбић // Књи. — 39, 133 (2007), 633—639.

225. ГРДИНИЋ, Никола

Књижевност у XVIII и XIX веку / Никола Грдинић // Срем кроз векове... — 463—483. | Резиме на енгл. језику.

226. ГРДИНИЋ, Никола

Проблем промене у култури : сликарство и књижевност шесте деценије 20. века / Никола Грдинић // Упоредна истраживања. 4... — 365—377. | Summary.

227. ГРДИНИЋ, Никола

Уз Његошев стих: „Гледа мајмун себе у зрцало!” : (Петар II Петровић Његош, „Горски вијенац”, стих 2520) / Никола Грдинић // Синхронијско и дијахронијско... — 131—136. | Резиме на енгл. језику.

228. ГРОЛ, Милан

Позоришне критике и есеји / Милан Грол ; приредио Зоран Т. Јовановић. — Београд : Народно позориште : Музеј позоришне уметности Србије : Алтера ; Нови Сад : Позоришни музеј Војводине, 2007 (Београд : Алтера). — 313. — ISBN 978-86-84897-18-5.

— ГРУБАЧИЋ, Слободан

Пред истином уметности | Уп. 1394.

229. ДАБЕТИЋ, Марко Р.

Месо мешано у сливнику : Дејан Н. Костић, Мешано месо, НКЦ, Ниш, 2006. / Марко Р. Дабетић // Кораци. — 41, 38, 9/10 (2007), 218—221.

230. ДАВИД, Палоне

Fortunati espedienti narrativi : (Tišma e Poe) / Palone Davide // Упоредна истраживања. 4... — 399—407. | Резиме.

231. ДАЈОВИЋ, Владимир

Недообрази стариков в произведениях Хармса / Владимир Дайович // Славистика. — 11 (2007), 112—116. | Резиме

232. ДАКИЋ, Наташа

„Са поштовањем и са рукољубом” : посвете Исидори Секулић / Наташа Дакић и Софија Којевић // КњЈ. — 54, 3/4 (2007), 361—390.

233. ДАМЈАНОВ, Сава

Песништво Лазе Костића између романтизма и симболизма / Сава Дамјанов // Синхронијско и дијахронијско... — 149—156. | Резиме на енгл. језику.

234. ДАМЈАНОВ, Сава

Стеријин „Роман без романа” као антиципација постмодерне прозе / Сава Дамјанов // Јован Стерија Поповић... — 395—401. | Summary.

235. ДАМЈАНОВИЋ, Ђуро

Поезија и језик поезије Милоша Црњанског / Ђуро Дамјановић // Нова зора. — 14 (2007), 150—152.

236. ДАНОЈЛИЋ, Милован

Ноћни разговор са Стеријом / Милован Данојлић // Јован Стерија Поповић... — 289—325. | Summary.

237. ДАНОЈЛИЋ, Милован

Песници / Милован Данојлић. — Београд : Завод за уџбенике, 2007. — 510. — (Библиотека Нова дела). — ISBN 978-86-17-14640-3.

238. ДАНОЈЛИЋ, Милутин Лујо

Вапаји душе / Милутин Лујо Данојлић // ЛМС. — 183, 479, 5 (мај 2007), 957—960.

Приказ књиге: Светлана Гајинов Ного: Ramondia serbica, Београд, 2006.

239. ДАНОЈЛИЋ, Милутин Лујо

Завичајне сетне песме / Милутин Лујо Данојлић // Савременик плус. — 149/150/151 (2007), 131—132.

Приказ књиге: Мирослав Тодоровић: Спрам расутих звезда, Ниш, 2006.

240. ДАНОЈЛИЋ, Милутин Лујо

Спрега добра и зла / Милутин Лујо Данојлић // Савременик плус. — 149/150/151 (2007), 101—103.

Поводом романа Мирољуба Секулића Добри човек из Годечева.

241. ДЕБЕЉАКОВИЋ, Драгана

Прстен Деспота Стефана Лазаревића Радомиру Андрићу / Радомир Андрић ; разговор водила Драгана Дебељаковић // Багдала. — 49, 473 (2007), 3—10.

242. ДЕВЕТАК, Небојша

Малим васкрсењима до закоровљеног идентитета / Небојша Деветак // ЛМС. — 183, 479, 1/2 (јан.—феб. 2007), 220—222.

Приказ књиге: Ђорђе Сладоје: Мала васкрсења, Источно Сарајево, 2006.

243. ДЕВРЊА, Милутин П.

Земља преварена : огледи о књижевности и култури / Милутин П. Деврња. — Београд : Задужбина светог манастира Хиландара, 2007. — 495. — (Библиотека Српска мисао). — ISBN 978-86-7768-026-8.

244. ДЕЛИЋ, Јован

Авангардни ерос ренесансне пчеле : оглед из компаративне поетике : Сенека, Петрарка, Растко Петровић / Јован Делић // Упоредна истраживања. 4... — 113—120. | Summary.

245. ДЕЛИЋ, Јован

Апокалиптично виђење историје : сирак тужни / Јован Делић // ЛМС. — 183, 479, 4 (април 2007), 587—616.

246. ДЕЛИЋ, Јован

Из живота у причу : [Јара Рибникар (1912—2007)] / Јован Делић // ЛМС. — 183, 480, 4 (окт. 2007), 628—631.

In memoriam.

247. ДЕЛИЋ, Јован

Интертекстуалност Ноговог лирског романа / Јован Делић // ЛМС. — 183, 480, 3 (септ. 2007), 317—340.

Приказ књиге: Рајко Петров Ного: Јечам и калопер, Београд, 2006.

248. ДЕЛИЋ, Јован

Један је Никола Милошевић : ријеч на комеморативној сједници Удружења књижевника Србије и Задужбине „Милош Црњански” / Јован Делић // Нова зора. — 13 (2007), 308—311.

249. ДЕЛИЋ, Јован

Лалићев дијалог са савременом српском поезијом / Јован Делић // Књижевност. — 62, 118, 3 (2007), 127—129.

250. ДЕЛИЋ, Јован

„Невероватни доживљаји” и метафизички квалитети / Јован Делић // ЛМС. — 183, 479, 1/2 (јан.—феб. 2007), 207—214.

Приказ књиге: Горан Петровић: Разлике, Београд, 2006.

251. ДЕЛИЋ, Јован

Нови ритам с новим осјећајем : ка поетици Милана Ракића / Јован Делић // Милан Ракић... — 21—82. | Summary.

252. ДЕЛИЋ, Јован

Новица Тадић : пјесник леденог хумора / Јован Делић // ЛМС. — 183, 480, 3 (септ. 2007), 403—414.

Приказ књиге: Новица Тадић: Незнан, Београд, 2006.

253. ДЕЛИЋ, Јован

Поезија као чудо преображавања : о поезији и поетици Злате Коцић / Јован Делић // Злата Коцић... — 37—47. | Summary.

254. ДЕЛИЋ, Јован

Танка воштаница : о четрдесетници Стевана Раичковића / Јован Делић // Нова зора. — 14 (2007), 65—69.

255. ДЕЛИЋ, Јован

Чежња за бесмртношћу и негативна утопија : (о једној тематској линији у роману *Пролећа Ивана Галеба* Владана Деснице) / Јован Делић // Књижевно дело... — 35—50.

256. ДЕЛИЋ, Лидија

Дучићеве Плаве легенде : могући подстицаји и паралеле / Лидија Делић // КњиИ. — 39, 131/132 (2007), 147—158. | Summary.

257. ДЕЛИЋ, Лидија

Иларион Руварац и српска усмена традиција / Лидија Делић // КњиИ. — 39, 133 (2007), 647—653.

Приказ књиге: Бошко Сувајџић, Иларион Руварац и народна књижевност, Београд, 2007.

258. ДЕЛИЋ, Лидија

Подвојеност уметника : *Пролећа Ивана Галеба* у компаративном контексту / Лидија Делић // Књижевно дело... — 207—236.

259. ДЕЛИЋ, Лидија

Силазак у подземље : аутопоетика Бранка Миљковића и паралела с Р. М. Рилкеом / Лидија Делић // Упоредна истраживања. 4... — 347—364. | Summary.

260. ДЕЛИЋ, Лидија

Трагом древне приче : (Драгољуб Перић, Трагом древне приче, Матица српска, Нови Сад 2006) / Лидија Делић // ЗБМСКЈ. — 55, 3 (2007), 698—700.

261. ДЕМИЋ, Мирко

Полемичност Владана Деснице / Мирко Демић // Књижевно дело... — 245—266.

262. ДЕНИЋ, Сунчица

Косовскометохијска књижевност у расејању : феномен *избежљива* као феномен *привременог живљења* у стваралаштву косовских писаца почетком ХХI века / Сунчица Денић // НССУВД. — 36/2 (2007), 579—587. | Summary.

263. ДЕНИЋ, Сунчица

Крила за зачарани лет у књижевности за децу Тихомира Петровића / Сунчица Денић // Багдала. — 49, 473 (2007), 112—116.

Приказ књиге: Тихомир Петровић : Антологија српске поезије за децу, Сомбор, 2006.

264. ДЕНИЋ, Сунчица

Крила за зачарани лет у књижевности за децу Тихомира Петровића : (Тихомир Петровић, Антологија српске поезије за децу, Учитељски факултет, Сомбор, 2006) / Сунчица Денић // Одјек речи... — 120—124.

265. ДЕНИЋ, Сунчица

Крила за зачарани лет у књижевности за децу Тихомира Петровића : (Тихомир Петровић, Антологија српске поезије за децу, Учитељски факултет, Сомбор, 2006) / Сунчица Денић // Српска вила. — 14, 25 (април 2007), 151—154.

266. ДЕНИЋ, Сунчица

Песник Велимир Парлић, наговештај новог певања / Сунчица Денић // Духовност писане културе Срба... — 111—119.

267. ДЕРЕТИЋ, Јован

Историја српске књижевности / Јован Деретић. — Београд : Sezam Book, 2007. — XVIII, 1243. — ISBN 978-86-86003-45-4.

268. ДЕРЕТИЋ, Јован

Кратка историја српске књижевности / Јован Деретић. — Нови Сад : Адреса, 2007. — 346. — (Библиотека Праг). — ISBN 978-86-86761-13-2.

269. ДЕРЕТИЋ, Јован

Огледи о српској књижевности / Јован Деретић ; [приредио Мило Ломпар]. — Београд : Друштво за српски језик и књижевност Србије, 2007. — 239. — (Библиотека Књижевност и језик / [Друштво за српски језик и књижевност Србије] ; књ. 18). — ISBN 978-86-84885-20-5.

270. ДЕСПИЋ, Ђорђе

Дивно чудо Миодрага Павловића у светлу интертекстуалних односа / Ђорђе Деспић // Књижевност. — 62, 118, 2 (2007), 75—88.

271. ДЕСПИЋ, Ђорђе

Дијалектичка природа критике / Ђорђе Деспић // ЛМС. — 183, 479, 5 (мај 2007), 930—935.

Приказ књиге: Славко Гордић: Савременост и наслеђе, Нови Сад, 2006.

272. ДЕСПИЋ, Ђорђе

Историја као антислика у песништву Миодрага Павловића / Ђорђе Деспић // (Зло)употребе историје... — 33—42.

273. ДЕСПИЋ, Ђорђе

Метафизички пигмент поезије / Ђорђе Деспић // ЛМС. — 183, 480, 3 (септ. 2007), 434—438.

Приказ књиге: Доброслав Смиљанић: Архив белине, Београд, 2006.

274. ДЕСПИЋ, Ђорђе

Поетички аспекти и семантички потенцијал интертекстуалности у поезији Миодрага Павловића : простор античке књижевности / Ђорђе Деспић // Синхронизација и дијахронизација... — 325—334. | Резиме на енгл. језику.

275. ДЕСПИЋ, Ђорђе

Функција интертекстуалности и децентрализација субјекта у Бурету Исидоре Секулић / Ђорђе Деспић // Наслеђе. — 4, 7 (2007), 67—77. | Summary.

276. ДЕСПОТОВИЋ, Милијан

Песник заклет у небо : (Недељко Терзић, Збор и збег, издање „Свитак”, Пожега, 2006) / Милијан Деспотовић // Српска вила. — 14, 25 (април 2007), 158—159.

277. ДЕТЕЛИЋ, Мирјана

„Бели двор” и „Бели град” у српској поезији / Мирјана Детелић // Глас. — 408, 23 (2007), 109—119. | Summary.

278. ДИВЉАН, Сретко

Друштвене и ликовно-визуелне представе у Рјечнику Вука Ст. Караџића / Сретко Дивљан // Узданица. — 4, 2 (јесен 2007), 121—130. | Résumé.

279. ДИМИТРИЈЕВИЋ, Маја

Елементи фантастике у епском портрету Марка Краљевића / Маја Димитријевић // Узданица. — 4, 1 (пролеће 2007), 88—98. | Summary.

280. ДОБРАШИНОВИЋ, Голуб

Симо Матавуљ и Дубровник / Голуб Добрашиновић // Тема: академик Мирослав Пантић... — 131—137. | Резиме.

281. ДОЈЧИНОВИЋ-НЕШИЋ, Биљана

Демон у предсобљу : Даница Марковић у контексту женске књижевности / Биљана Дојчиновић-Нешић // Тренуци Данице Марковић... — 133—141. | Summary.

282. ДОЈЧИНОВИЋ-НЕШИЋ, Биљана

Појам рода и историја књижевности / Биљана Дојчиновић-Нешић // Теоријско-историјски преглед... — 165—180. | Summary.

283. ДОЈЧИНОВИЋ-Нешић, Биљана

Теоријски мозаик : *Књижевне теорије XX века*, Институт за књижевност и уметност, уредник др Милослав Шутић, Београд, 2004 / Биљана Дојчиновић-Нешић // 36МСКЈ. — 55, 1 (2007), 221—225.

284. ДОЈЧИНОВИЋ-Нешић, Биљана

„Чаробни сан истока” : стварност у роману *Нове Јелене* Димитријевић / Биљана Дојчиновић-Нешић // НССУВД. — 36/2 (2007), 279—286. | Summary.

285. ДОШЛИЋ, Мишо

Безрезервна преданост школи / Мишо Дошлић // Признање професору... — 23—32.

286. ДРАГИН, Наташа

Теодосијево *Житије светог Саве* као језички споменик рашке епохе / Наташа Драгин // 36МСКЈ. — 55, 3 (2007), 635—639.

287. ДРАГИЋ Кијук, Предраг Р.

О биографији живота / Предраг Р. Драгић Кијук // Савременик плус. — 149/150/151 (2007), 137—139.

Приказ књиге: Милан С. Косовић: *Лирика воде* : (изабране песме о водама), Београд, 2002.

288. ДРАГОМИРОВИЋ, Драган

Одблесци и значења Дон Кихота у српској књижевности : (Јасна Стојановић, Сервантес у српској књижевности, Завод за уџбенике и наставна средства, Београд, 2005) / Драган Драгомировић // Крајина. — 6, 21/22 (2007), 258—261.

289. DRAMA u Bogu : Dostojevski i pravoslavlje / knjigu priredio Vladimir Dimitrijević ; [urednik Radomir Nikčević]. — Cetinje : Svetigora, 2007. — 368. — (Biblioteka Sveti Petar Cetinjski ; Kolo Crkva i kultura / Svetigora, Cetinje). — ISBN 978-86-7660-065-6.

290. ДРЈАБИНА, Оксана

Всесоюзное творческое объединение молодых писателей — фантастов (ВТО МПФ) в субкультуре российской фантастики рубежа 1980—90-х гг / Оксана Дрябина // Словенска научна фантастика... — 181—200. | Summary.

291. ДРНДАРСКИ, Мирјана

Животна филозофија писца као одговор на друштвено-историјску стварност : (примери Алесандра Манцонија и Ива Андрића) / Мирјана Дрндарски // Упоредна истраживања. 4... — 261—271. | Summary.

292. ДРНДАРСКИ, Мирјана

Неки мотиви античке грчке митологије у српским народним песмама / Мирјана Дрндарски // Свеске. — 83 (март 2007), 67—71.

293. ДРЧА, Мирјана

Едиција „Стражилово” / Мирјана Дрча // Свет речи. — 11, 23/24 (2007), 91—92.

294. ДУБАЈИЋ, Јелена

Утеха је у књигама : разговор са Светлозаром Иговим / [разговор водила] Јелена Дубајић ; превели с бугарског Владимир Маринковић и Авдрија Митровић // ЛМС. — 183, 479, 1/2 (јан.—феб. 2007), 200—206.

295. ДУКИЋ, Мирослава

О путовањима у XVIII веку / Мирослава Дукић // ЛМС. — 183, 480, 4 (окт. 2007), 705—708.

Приказ књиге: XVIII столеће : радови са научног скупа, Нови Сад, 2006.

296. ДУЊБЕРИН, Александар

Tabloidom protiv istorije / Aleksandar Dunderin // Polja. — 52, 448 (nov.—dec. 2007), 114—116.

Приказ књиге: Igor Marojević: *Šnit*, Београд, 2007.

297. ДУНЂИН, Јован

Ptica u starom satu : [*Pesme i crteži Vladimira Bogdanovića*, Ugao, Vršac, 1969.] / Jovan Dundin // Gotska melanholija... — 45—50.

298. ДУНЂИН, Јован

Specifično zračenje poezije : [Vladimir Bogdanović: *Veliki crtač*, Budućnost, Novi Sad, 2000] / Jovan Dundin // Gotska melanholija... — 179—184.

299. ДУХОВНОСТ писане културе Срба у контексту културе балканских Словена : научни скуп, Лепосавић 24. децембар 2007. — Приштина [тј.] Лепосавић : Институт за српску културу, 2007. — 274. — (Зборници радова / [Институт за српску културу, Лепосавић]). — ISBN 978-86-82797-77-7.

300. ЂЕРГОВИЋ-ЈОКСИМОВИЋ, Зорица

Европа број два : нова српска утопија / Зорица Ђерговић-Јоксимовић // Словенска научна фантастика... — 225—242. | Summary.

301. ЂЕРГОВИЋ-ЈОКСИМОВИЋ, Зорица

Звездане стазе српске научне фантастике : (Бојан Јовић, Рађање жанра: почети српске научно-фантастичне књижевности, Институт за књижевност и уметност, Београд, 2006, 126 стр.) / Зорица Ђерговић-Јоксимовић // ЗбМСКЈ. — 55, 1 (2007), 229—232.

302. ЂЕРИЋ, Зоран

Дом и бездомност у поезији XX века : на примерима руских, пољских и српских емигрантских песника / Зоран Ђерић. — Панчево : Mali Nemo, 2007. — 261. — (Библиотека Мала академија). — ISBN 978-86-83453-88-X.

303. ЂЕРИЋ, Зоран

Pesničko svedočanstvo : [Vladimir Bogdanović: *Veliki crtač*, Budućnost, Novi Sad, 2000] / Zoran Đerić // Gotska melanholija... — 185—192.

304. ЂЕРИЋ, Зоран

Са истока на запад : словенска књижевна емиграција у XX веку / Зоран Ђерић. — Нови Сад : Stylos, 2007. — 222. — (Едиција Пансофија). — ISBN 978-86-7473-317-2.

305. ЂЕРИЋ, Зоран

„Симпатија и антипатија” или „Чудновата болест”, комично олакшање у брачној тетралогiji Јовна Стерије Поповића : (ноте и фусноте) / Зоран Ђерић // Јован Стерија Поповић... — 103—111. | Summary.

306. ЂИДИЋ, Љубиша

Ван своје љуштуре : Градимир Ј. Московљевић, *Парадокси и онеобичавања*, Књижевни клуб Багдала, Крушевац, 2005 / Љубиша Ђидић // Нова зора. — 13 (2007), 144—145.

307. ЂИДИЋ, Љубиша

Пупољци српског језичког бића / Љубиша Ђидић // Савременик плус. — 149/150/151 (2007), 108—109.

Приказ књиге: Ђоко Стојичић: Српске народне изреке, I и II том, Београд, 2006.

308. ЂИКИЋ, Томислав

Књига дубоке људске и песничке забринутости / Томислав Ђикић // Савременик плус. — 152/153/154 (2007), 123—127.

Приказ књиге: Зоран Вучић: Врвина за небо, Бор, 2006.

309. ЂИЛАС, Гордана

Селективна библиографија Злате Коцић / Гордана Ђилас // Злата Коцић... — 127—184.

310. ЂИЛАС, Оља

Путеви српске књиге XVIII столећа / Оља Ђилас // Књи. — 39, 131/132 (2007), 371—373.

Приказ књиге: Лаза Чурчић, Исходи и стазе српских књига 18. века, приредила Душица Грбић, Библиотека Матице српске, Нови Сад, 2006.

311. БОКИЋ, Небојша

Култура прошлости Параћина и околине / Небојша Ђокић // Књижевна колонија Својново... — 69—71.

Приказ књиге: Ђорђе Петковић, *Параћин и околина. I, Прилози из митолошке и културне историје*, Параћин, 2006.

312. БОКИЋ, Томислав

Трагање за добротом, лепотом и сопственим коренима / Томислав Ђокић // Књижевна колонија Својново... — 53—62.

Приказ књиге: Славомир Гвозденовић, Уџбеник о видаревој кући, Букурешт, 1988.

313. БОРЂЕВИЋ, Ана

Бог и ђаво или жестока машта : (укрштање, приповедачева визија и религијска и парарелигијска свест у Ђукану Скаквцу С. Матавуља) / Ана Ђорђевић // Духовност писане културе Срба... — 75—83. | Summary.

314. БОРЂЕВИЋ, Бојан

Књижевни историчар као имплицитни библиограф / Бојан Ђорђевић // Тема: академик Мирослав Пантић... — 55—60. | Резиме.

315. БОРЂЕВИЋ, Бојан

Комедиограф Антун Фердинанд Путица и његов Пир од дјецe / Бојан Ђорђевић // ПКЈИФ. — 73, 1/4 (2007), 21—32. | Резиме на енгл. језику.

316. БОРЂЕВИЋ, Бојан

Мотив смрти у поезији дубровачких латиниста 18. века / Бојан Ђорђевић // Књи. — 39, 133 (2007), 455—462. | Summary.

317. БОРЂЕВИЋ, Бојан

Непозната комедија Марка Бруеревића / Бојан Ђорђевић // ЗМСКЈ. — 55, 3 (2007), 661—665.

318. БОРЂЕВИЋ, Дејан

Људска и уметничка судбина писца / Дејан Ђорђевић // Кораци. — 41, 38, 11/12 (2007), 133—135.

Приказ књиге: Саша Хаџи Танчић: Меланхолија, Београд, 2006.

319. БОРЂЕВИЋ, Драган

Некрологија понављања* / Драган Ђорђевић // Браничево. — 53, 1/2 (2007), 137—141.

Есеј је интегрални део веће студије о песништву Миодрaгa Павловића под називом „Доктрина крика” која је у краћем облику објављена у зборнику радова „Пјесничка ријеч на извору Пливе — књижевно дјело Миодрaгa Павловића”.

320. БОРЂЕВИЋ, Милан

Sabornik ili Čeranija / Milan Đorđević // Srbija kao sprava... — 100—102.

321. БОРЂЕВИЋ, Милентије

Поезија као немерљиви апсолут / Милентије Ђорђевић // Кораци. — 41, 38, 5/6 (2007), 133—136.

322. БОРЂЕВИЋ, Милентије

Протејска природа тривијалног у новијем српском роману / Милентије Ђорђевић // НССУВД. — 36/2 (2007), 543—548. | Summary.

323. БОРЂЕВИЋ, Милош

Стваралачки дух и аналитички чин : књижевне студије и огледи. 3 / Милош Ђорђевић. — Нови Сад : Змај ; Београд : Академија лепих уметности ; Грачаница :

„Грачаница”, 2007. — 367. — (Студије и огледи / Змај, Нови Сад. коло 7 ; књ. 2 (26)). — ISBN 978-86-489-0609-0.

324. БОРБЕВИЋ, Смиљана

Један модел посматрања „епске биографије” јунака : (Иван Златковић, Епска биографија Марка Краљевића, Рад — КПЗ Србије — Институт за књижевност и уметност, Београд, 2006., стр. 271) / Смиљана Ђорђевић // КњиИ. — 39, 133 (2007), 663—668.

325. БОРБЕВИЋ, Смиљана

Пословица : од практичне мудрости до слике „народног разума и карактера” / Смиљана Ђорђевић // Даница. — 14 (2007), 55—75.

326. БОРБЕВИЋ-Јовановић, Јованка

„Греческо мудрост” у српској књижевности : стварност и имажинација / Јованка Ђорђевић Јовановић // НССУВД. — 36/2 (2007), 253—263. | Резюме.

327. БОРБИЋ, Стојан

Апокалипса која не престаје / Стојан Ђорђић // ЛМС. — 183, 480, 3 (септ. 2007), 415—420.

Приказ књиге: Новица Тадић: Незнан, Београд, 2006.

328. БОРБИЋ, Стојан

Без нарације / Стојан Ђорђић // ЛМС. — 183, 480, 1/2 (јул—авг. 2007), 224—226.

Приказ књиге: Горан Самарџић: Шумски дух, Београд, 2006.

329. БОРБИЋ, Стојан

Најновија новела и давнашњи кратки роман Павла Угринова / Стојан Ђорђић // ЛМС. — 183, 480, 4 (окт. 2007), 674—687.

Приказ књиге: Павле Угринов: Зелено месо; Догађаји без сврхе, Зрењанин, 2006.

330. БОРБИЋ, Стојан

Портрет уметника у садашњости / Стојан Ђорђић // ЛМС. — 183, 479, 1/2 (јан.—феб. 2007), 214—219.

Приказ књиге: Горан Петровић: Разлике, Београд, 2006.

331. БОРБИЋ, Стојан

Прва приповетка Павла Угринова: „Бели ниски зид” / Стојан Ђорђић // ЛМС. — 183, 480, 1/2 (јул—авг. 2007), 94—106.

332. БОРБИЋ, Стојан

Списатељска феникс-рука / Стојан Ђорђић // ЛМС. — 183, 479, 3 (март 2007), 440—450.

Приказ књиге: Миодраг Павловић: Бесовски вртлози, Београд, 2006.

333. БОРБИЋ, Стојан

Уметничко транспоновање епске теме у роману Хајка Михаила Лалића / Стојан Ђорђић // Нова зора. — 15/16 (2007/2008), 325—332.

334. БУБА, Јоланта

„Кара-стварност” у роману Мирослава Јосића Вишњића *Роман без романа* / Jolanta Dziuba // НССУВД. — 36/2 (2007), 557—567. | Summary.

335. БУКИЋ-Перишић, Жанета

Историја књижевности као наука / Жанета Ђукић-Перишић // ЛМС. — 183, 479, 1/2 (јан.—феб. 2007), 222—227.

Приказ књиге: Александар Николајевић Веселовски: Историјска поетика, Београд, 2005.

336. БУКИЋ-Перишић, Жанета

Маг српске приповетке : један поглед на Андрићев приповедачки опус / Жанета Ђукић-Перишић // Свеске Задужбине Иве Андрића. — 26, 24 (2007), 154—175.

337. БУРИЋ, Александра

Dva bića poezije : „Brod” i „Razjasnica” Vojislava Karanovića / Aleksandra Đurić // *Ulaznica*. — 40, 208 (2007), 81—85.

338. БУРИЋ, Дубравка

Nova poljska poezija / Dubravka Đurić // *Polja*. — 52, 444 (mart—april 2007), 106—110.

Приказ књига: Ева Зоненберг: Импресија суза; Београд, 2007. ; Лукаш Мањчик: *Affirmative*, Београд, 2007. ; Ерик Островски: *Дар*, Београд, 2006.

339. БУРИЋ, Дубравка

Novo mapiranje istočno-centralno-evropske ženske književnosti : The Third shore-women's fiction from East Central Europe, Illinois, 2006 / Dubravka Đurić // *Pro Femina*. — 10 [tj.] 12, 46/50 (2007/2008), 189—190.

340. БУРИЋ, Дубравка

Polemički duh i kritika lokalnih paradigmi / Dubravka Đurić // *Pro Femina*. — 10 [tj.] 12, 46/50 (2007/2008), 186—188.

Приказ књиге: Светлана Слапшек: *Мала црна хаљина* : есеји о антропологији и феминизму; Београд, 2007.

341. БУРИЋ, Дубравка

Polemički duh, nove teorije i novi kanoni : gej/lezbejski modernizam u srpskoj književnosti / Dubravka Đurić // *Pro Femina*. — 10 [tj.] 12, 46/50 (2007/2008), 184—186.

Приказ књиге: Сузана Тратник: *Лезбична згодба* : литерарна конструкција сексуалности, Љубљана, 2004.

342. БУРИЋ, Жељко

Владан Десница и италијанска књижевност / Жељко Ђурић // *Књижевно дело...* — 162—174.

343. БУРИЧКОВИЋ, Милутин

Значајан подухват : (Теорија књижевности за децу, Учитељски факултет, Сомбор, 2006) / Милутин Буричковић // *Одјек речи...* — 111—113.

344. БУРИЧКОВИЋ, Милутин

Књига — о Змају : (Змај и српска књижевност за децу, Змајеве дечје игре, Нови Сад, 1997) / Милутин Буричковић // *Одјек речи...* — 148—150.

345. БУРИЧКОВИЋ, Милутин

Поуздана тумачења : (Српске песникиње за децу, Лесковац, 1999) / Милутин Буричковић // *Одјек речи...* — 52—53.

346. БУРИЧКОВИЋ, Милутин

У историји српске књижевности за децу места и за дијаспору / Милутин Буричковић // *Одјек речи...* — 163—164.

347. БУРИЧКОВИЋ, Милутин

Уместо читанке : портрети дечјих писаца : (Школски писци, Учитељски факултет, Врање, 1999) / Милутин Буричковић // *Одјек речи...* — 155—156.

348. БУРОВИЋ, Жарко

Грлом у сновиђење : (критички дијалози) / Жарко Ђуровић ; уредник Бранислав Остојић. — Подгорица : Црногорска академија наука и умјетности, 2007. — 558. — (Посебна издања : Монографије и студије / Црногорска академија наука и умјетности ; књ. 57. Одјељење умјетности ; књ. 13). — ISBN 978-86-7215-195-4.

349. БУРОВИЋ, Жарко

Између знака и визије / Жарко Ђуровић // *Савременик плус*. — 146/147/148 (2007), 82—83.

Приказ књиге: Виктор Радоњић: *Екологија фразе*, Земун, 2005.

350. БУРОВИЋ, Жарко

Патња као извориште осећајности у поезији Душана Костића / Жарко Буровић // Гласник ЦАНУ. — 25 (2007), 125—131. | Summary.

351. БУРОВИЋ, Жарко

Питања као извориште осећајности : поводом тестаменталне збирке поезије Душана Костића „Како ће се ово звати” / Жарко Буровић // Багдала. — 49, 473 (2007), 17—25.

352. БУРОВИЋ, Жарко

Страст побуњења / Жарко Буровић // Савременик плус. — 152/153/154 (2007), 121—122.

Приказ књиге: Слободан Стојадиновић: Распасана команда, Београд, 2006.

353. БУРОВИЋ, Жарко

Тумачење природе сигнализма / Жарко Буровић // Савременик плус. — 146/147/148 (2007), 79—81.

Приказ књиге: Илија Бакић, Звонко Сарих: Преко граница миленијума, Београд, 2005.

354. ЕЛЕРМАЈЕР-Животић, Олга

Рефлекси стварности у *Лирским дискусијама са Душановим законом* Десанке Максимовић / Olga Ellermeyer-Životić // НССУВД. — 36/2 (2007), 365—377. | Zusammenfassung.

355. ЕЛЕРМАЈЕР-Животић, Олга

Stvaraoci i posrednici : studije o srpskoj književnosti i srpsko-nemačkim književnim vezama / Olga Ellermeyer-Životić. — Beograd : Filološki fakultet : Institut za književnost i umetnost : Čigoja štampa, 2007. — 266. — (Seminarium serbicum ; 1). — ISBN 978-86-7558-483-4.

356. ЕРИКА Avda Mededovića : kritičko izdanje. Knj. 1, Ženidba Smailagić Meha = The Epics of Avdo Mededović : a critical edition. Vol. 1, The Wedding of Smailagić Meho / Zlatan Čolaković ; uvod ; introduction by Robert L. Fowler. — Podgorica : Almanah, cop. 2007. — 524. — (Biblioteka Baština / Almanah, Podgorica). — ISBN 978-86-85557-07-1.

357. ЕПШТЕЈН, Михаил

Руска култура на раскршћу : секуларизација и прелазак са двослојног на трослојни модел / Михаил Епштејн, с руског превела Драгиња Рамадански // Нова зора. — 13 (2007), 30—38.

358. ЕРАКОВИЋ, Радослав

Елементи старозаветне традиције као тематска исходишта религиозних епова српског предромантизма : (Гаврило Ковачевић: Јудит мечем Олоферну главу усекнувши тем Јудеју ослободивши) / Радослав Ераковић // Синхронијско и дијахронијско... — 119—130. | Резиме на енгл. језику.

359. ЕРДЕЉАНИН, Анђелко

Долети однекуд песма : (Бошко Радић, Мисаоник и друге песме, „Прометеј”, Нови Сад, 2006) / Анђелко Ердељанин // Српска вила. — 14, 26 (октобар 2007), 155.

360. ЕРДЕЉАНИН, Анђелко

Одговорно и оригинално : (Тихомир Петровић, Антологија српске поезије за децу, Универзитет у Новом Саду — Педагошки факултет у Сомбору, 2006) / Анђелко Ердељанин // Одјек речи... — 124—126.

361. ЕРДЕЉАНИН, Анђелко

Светлина душе / Анђелко Ердељанин // Багдала. — 49, 473 (2007), 123—124.

Приказ књиге: Раша Перић, Азбучно перо, Сремски Карловци, 2007.

362. ЕРДЕЉАНИН, Анђелко

У лавиринту живота : [Vladimir Bogdanović: *Doživotni breg*, Budućnost, Novi Sad, 2002] / Anđelko Erdeljanin // Gotska melanholija... — 251—258.

363. ЕРОР, Гвозден

Književne studije i domen komparatistike / Gvozden Eror. — Pančevo : Mali Nemo ; Beograd : Institut za književnost i umetnost, 2007. — 253. — (Biblioteka Hrestomatija / [Mali Nemo]). — ISBN 978-86-83453-92-4.

364. ЕРОР, Гвозден

Komparatistička terminologija : izvorni pojmovni skupovi / Gvozden Eror // ФП. — 34, 1 (2007), 9—29. | Résumé.

365. ЕРОР, Гвозден

Komparatistička terminologija : novije „akvizicije” / Gvozden Eror // ФП. — 34, 2 (2007), 9—30. | Résumé.

366. ЕРОР, Гвозден

O komparatistici i hermeneutici : još jednom / Gvozden Eror // Упоредна истраживања. 4... — 7—27. | Résumé.

367. ЕРОР, Гвозден

Писма Милоша Савковића Десанки Максимовић / Гвозден ЕроР // КњЈ. — 54, 3/4 (2007), 347—360.

368. ЕРОТСКО у култури Срба и Бугара = Еротичното в културата на Срби и Българи / [редакција Миливоје Р. Јовановић, Јордана Марковић, Христо Бонцолов]. — Ниш : Филозофски факултет, 2007. — 222. — ISBN 978-86-7379-132-6.

369. ЖДРАЛЕ, Радован

Složena freska prostora i sudbina : [Vladimir Bogdanović: *Toliko prostora odjednom*, Budućnost, Novi Sad, 2000] / Radovan Ždrale // Gotska melanholija... — 221—226.

370. ЖИВАНОВИЋ, Милан

Čiste slike zla : [Vladimir Bogdanović: *Doživotni breg*, Budućnost, Novi Sad, 2002] / Milan Živanović // Gotska melanholija... — 245—250.

371. ЖИВАНОВИЋ, Милош

Oko srpskog boga Saurona : o fenomenu savremenog pevanja danas i ovde / Miloš Živanović // Srbija kao sprava... — 54—59.

372. ЖИВАНОВИЋ Христић, Зоран

O збирци народних песама Томе Смиљанића-Брадине у архиву САНУ у Београду / Зоран Живановић Христић // Тема: академик Мирослав Пантић... — 237—246.

373. ЖИВАНЧЕВИЋ-Секеруш, Ивана

Хомеоеротизам у путописима Растка Петровића / Ивана Живанчевић-Секеруш // Синхронијско и дијахронијско... — 201—211. | Резиме на енгл. језику.

374. ЖИВКОВИЋ, Вукосава

Приповедање и поучавање Јанка Веселиновића / Вукосава Живковић // Свет речи. — 11, 23/24 (2007), 73—76.

375. ЖИВКОВИЋ, Душан

Однос Карасових портрета у роману Омер-паша Латас Иве Андрића и теорије „Отвореног дела” Умберта Ека / Душан Живковић // Наслеђе. — 4, 7 (2007), 79—94. | Summary.

376. ЖИВКОВИЋ, Софија

Трећа агора лажних крзнара / Софија Живковић // Кораци. — 41, 38, 11/12 (2007), 117—125.

О часопису Трећи круг.

377. ЖИКИЋ, Љубица

Ravnoteža pera : eseji, ogledi, impresije / Ljubica Žikić. — Sarajevo : SPKD Prosvjeta, 2007. — 161. — ISBN 978-9958-821-10-9.

378. ЖЈЕРЖЈЕЛ, Сабина

Cywilizacja więzienna, czyli świat na opak : Godine koje su pojeli skakavci Borislava Pekicia / Sabina Giergiel // Стил. — 6 (2007), 353—363. | Summary.

379. ЗАПИСИ и беседе о Ђури Јакшићу : (уз 175-ту годишњицу песниковог рођења) / [приредио] Љубомир В. Попов. — Српска Црна : Месна заједница, 2007. — 237. — ISBN 978-86-910237-0-6.

380. ЗИВЛАК, Јован

Poredak koji pobuđuje napetost : [Vladimir Bogdanović: *Veliki crtač* (pesme)] / Jovan Zivlak // Gotska melanholija... — 129—131.

381. ЗЛАТА Коцић, песникиња : зборник / уредник Драган Хамовић. — Краљево : Народна библиотека „Стефан Првовенчани“, 2007. — 184. — (Едиција Повеља) (Библиотека Преображење ; књ. 11). — ISBN 978-86-83047-71-0.

382. ЗЛАТКОВИЋ, Бранко

Пословице и изреке из устанка / Бранко Златковић // Даница. — 14 (2007), 434—439.

383. ЗЛАТКОВИЋ, Бранко

Усмена народна анегдота / Бранко Златковић // КњЈ. — 54, 3/4 (2007), 281—289. | Summary.

384. (ЗЛО)УПОТРЕБЕ историје у српској књижевности : од 1945. до 2000. године / [Новица Милић ... и др.] ; одговорни уредник Никола Тасић ; уредници Драган Бошковић, Мирјана Детелић. — Крагујевац : Центар за научна истраживања САНУ и Универзитета у Крагујевцу, 2007. — 139. — (Библиотека Лицеум ; књ. 11). — ISBN 978-86-81037-17-1.

385. ЗОГОВИЋ, Мирка

Никола Грдинић, Стални облици песме и строфе, Београд, Народна књига Алфа, 2007. / Мирка Зоговић // ПКЈИФ. — 73, 1/4 (2007), 218—219.

— ЗОРИЋ, Павле

Истински дух | Уп. 1393.

386. ЗУБАНОВИЋ, Слободан

Записи о седам наслова / Слободан Зубановић // Књижевност. — 62, 118, 3 (2007), 71—72.

387. ЗУБАЦ, Милош

Жанровски синкретизам у *Лейхойису Перунових йойхомака* Десанке Максимовић / Милош Зубац // Синхронијско и дијахронијско... — 291—298. | Резиме на енгл. језику.

388. ЗУБАЦ, Перо

Књижевност за децу / Перо Зубац // Одјек речи... — 183—184.

389. ЗУКОВИЋ, Љубомир

Путокази Доситеја Обрадовића / Љубомир Зуковић // Нова зора. — 15/16 (2007/2008), 41—43.

390. ИБЛЕР, Рајнхард

Готфрид Август Бјургер и рођење чешке балладе / Reinhard Ibler // Стил. — 6 (2007), 383—391. | Zusammenfassung.

391. ИВАНИЋ, Душан

Изазови реалистичке приче / Душан Иванић // Српски језик... — 169—180. | Summary.

392. ИВАНИЋ, Душан

Између једноставних и сложених облика : (опус Јована С. Поповића) / Душан Иванић // Јован Стерија Поповић... — 277—287. | Summary.

393. ИВАНИЋ, Душан

Ка поетици српског реализма / Душан Иванић, Драгана Вукићевић. — Београд : Завод за уџбенике, 2007. — 445. — ISBN 978-86-17-15037-0

394. ИВАНИЋ, Душан

Мотив гријеха у приповјеткама Владана Деснице : (књижевноисторијски ко[н]-цепт) / Душан Иванић // Књижевно дело... — 118—132.

395. ИВАНИЋ, Душан

Небеско-земски пој Јована Јовановића Змаја / Душан Иванић // КњЈ. — 54, 3/4 (2007), 219—239. | Summary.

396. ИВАНИЋ, Душан

Огледи о Стерији / Душан Иванић. — Београд : Друштво за српски језик, 2007 (Београд : Чигоја штампа). — 168. — (Библиотека Књижевност и језик ; књ. 19). — ISBN 978-86-84885-21-2.

397. ИВАНИЋ, Душан

Пси и вране или трагање за причом / Душан Иванић // ЛМС. — 183, 480, 1/2 (јул—авг. 2007), 189—195.

Приказ књига: Јован Радуловић: Мама врана, тата врана и деца вране, Београд, 2006. ; Јован Радуловић: Бора под окупацијом, Приштина, 2006.

398. ИВАНИЋ, Душан

Терминолошки круг српске приповијетке / Душан Иванић // Признање професору... — 147—154.

399. ИВАНИЋ, Душан

Хаос, произвољност, нестручност : Сабрана дела Исидоре Секулић, књ. 1—15, уредили Зоран Глушчевић и Марица Јосимчевић, Нови Сад, Stylos, 2001—2004 / Душан Иванић // Исидоријана. — 9/15, 12/14 (2003/2008), 247—255.

400. ИВАНОВА, Албена

Духовнијат подем на балканските славјани в литературниј контекст на творчеството на Григорие Божович, Димитър Талев и Миле Неделкоски = Духовна уздизања балканскиј Словена у књижевном контексту стваралаштва Григорија Божовића, Димитра Талева и Милета Неделкоског / Албена Иванова // Духовност писане културе Срба... — 103—109. | Резюме ; Резиме ; Summary.

401. ИВАНОВИЋ, Драгица С.

Андрогино море : Борис Јовановић Кастел, Вјенчање са сипом, БД ГРАФ, Подгорица, 2006. / Драгица С. Ивановић // Корац. — 41[40], 38[37], 7/8 (2007), 158—161.

402. ИВАНОВИЋ, Јован Н.

Лира од тананих жица : (Снежана Миладиновић — Лекан, Бисери моје дубине, „Партенон”, Београд, 2006) / Јован Н. Ивановић // Српска вила. — 14, 25 (април 2007), 155—157.

403. ИВАНОВИЋ, РАДОМИР В.

Књижевно-историјски домети у српској и македонској науци о књижевности : (1970—2005) : прилог теорији књижевне историје / Радомир В. Ивановић // 36МСКЈ. — 55, 2 (2007), 348—362. | Summary.

404. ИВАНОВИЋ, Радомир В.

Полемика као вид кристализације естетичких, поетичких и креативних опредељења : (полемички нагон Владана Деснице) / Радомир В. Ивановић // Књижевно дело... — 11—34. | Резиме.

405. ИВАНОВИЋ, Радомир В.

Радинова поезија у контексту међуратног модернизма / Радомир В. Ивановић // Признање професору... — 125—138.

406. ИВАНЧЕВ, Весна

Дело са предзнаком откривалачког / Весна Иванчев // Свеске. — 84 (јун 2007), 83—86. | Summary.

О Давиду Албахарију.

407. ИВАНЧЕВ, Весна

Добро на лицу света / Давид Албахари ; разговарала Весна Иванчев // Свеске. — 84 (јун 2007), 219—226.

— ИВКОВ, Бошко

Земља као утеха | Уп. 56.

408. ИГЊАТОВ-ПОПОВИЋ, Ивана

Источни грех Љубомира Мицића / Ивана Игњатов-Поповић // 36МССУМ. — 37 (2007), 73—92. | Summary.

409. ИГЊАТОВИЋ, Миодраг Д.

Да народ себе не заборави / Миодраг Д. Игњатовић // Багдала. — 49, 472 (2007), 126—128.

Приказ књиге: Ђоко Стојичић: Српске народне изреке, I, II, Београд, 2006.

410. ИГЊАТОВИЋ, Миодраг

Посвећеност жанру : (Тихомир Петровић, Књижевност за децу — теорија, Учитељски факултет, Сомбор, 2005) / Миодраг Игњатовић // Одјек речи... — 184—186.

411. ИГЊАТОВИЋ, Срба

Рано умеће и зрела једноставност / Срба Игњатовић // Багдала. — 49, 472 (2007), 112—116.

Приказ књиге: Вера Бранковић Мајска: Расечена јабука, Крушевац. 2006.

412. ИГЊАТОВИЋ, Срба

Фини резови поетске „хирургије” / Срба Игњатовић // Савременик плус. — 149/150/151 (2007), 61—63.

О Карелу Сису.

— ИГОВ, Светлозар

Утеха је у књигама | Уп. 294.

413. ИКОНИЋ, Ивана

Поетско-стилске одлике приповедања Симе Матавуља / Ивана Иконић // Синхронијско и дијахронијско... — 171—182. | Резиме на енгл. језику.

414. РУСИНКО, Илејн

Ђура Папархаји: Папархајево путовање на југ, 2006 / Rusinko Ilejн // Studia ruthenica. — 12 (2007), 173—183.

415. ИЛИЋ, Александар

Једно сећање, једна књижевна критика / Александар Илић // Књижевност. — 62, 118, 1 (2007), 75—77.

О Мирославу Јосићу.

416. ИЛИЋ, Бранко

Мајсторски вез : Драгослав Михаиловић, *Мајсторско писмо*, издање аутора, Београд, 2007. / Бранко Илић // Узданица. — 4, 1 (пролеће 2007), 155—157.

417. ИЛИЋ, Влада

Сумори и снови / Влада Илић // Браничево. — 53, 1/2 (2007), 83—86.

Приказ књиге: Драгослав Живадиновић, Спалиште, Београд, 2003.

418. ИЛИЋ, Дејан

Opsceno : srpska pesnička scena ili Kako su čitaoci pobjegli iz srpske poezije / Dejan Ilić // Srbija kao sprava... — 122—127.

419. ИЛИЋ, Драган

Домановићева пародија / Драган Илић // КњиИ. — 39, 131/132 (2007), 135—145. | Summary.

420. ИЛИЋ, Павле

Гласови прошлости : (разговори с њима) / Павле Илић. — Нови Сад : Змај, 2007. — 146. — (Змајеве Студије и огледи. коло 6 ; књ. 2 (22)). — ISBN 978-86-489-0561-1.

421. ИЛИЋ, Павле

Сви стваралачки потенцијали Стојана Бербера / Павле Илић // ЛМС. — 183, 479, 3 (март 2007), 464—469.

Приказ књиге: Стојан Бербер или Размицање времена, приредила Мара Кнежевић, Сомбор, 2006.

422. ИЛИЋ, Саша

Меморија, идеологија, (ре)конструкција : роман Опсада цркве Св. Спаса Горана Петровића / Саша Илић // (Зло)употребе историје... — 81—94.

423. ИЛИЋ, Саша

Opsada srpske književnosti : juče, danas, sutra : memorandum SANU i srpski književni eksperiment devedesetih godina / Saša Ilić // Srbija kao sprava... — 24—29.

424. ИЛИЋ, Саша

Carski rez : antisemitizam i savremena srpska književna scena / Saša Ilić // Srbija kao sprava... — 229—236.

425. ИЛИЋ, Саша

Crni univerziteti : pseudo-Legija u procesu blokiranja suočavanja s prošlošću / Saša Ilić // Srbija kao sprava... — 17—23.

426. ИЛИЋ, Слађана

Невероватни догађаји : слике детињства у причама Горана Петровића / Слађана Илић // Књижевност. — 62, 118, 4 (2007), 83—89.

427. ИЛИЋ, Слађана

Пловидба над невидљивим понором / Слађана Илић // Кораци. — 41, 38, 11/12 (2007), 130—132.

Приказ књиге: Бојан Јовановић: Сенке у тами, Београд, 2006.

428. ИЛИЋ, Слађана

Чежња за шљивом са дебелом сенком : Давид Албахари, *Сенке*, Стубови културе, Београд, 2006 / Слађана Илић // Кораци. — 41, 17, 1/2 (2007), 125—126.

429. ИЛИЋ Гачић, Милица

Обриси светова гласом неоавангарде : (Дејан Богојевић, *Пре ђеска*, Избор из стваралаштва, Београд, Младеновац, 2006.) / Милица Илић Гачић // Шумадијске метафоре... — 305—307.

430. ИЛИЋ Гачић, Милица

Стваралачки ехо према гласовима јавности : фотомонографија поводом 15 година књижевног стваралаштва Дејана Богојевића / Милица Илић Гачић // Савременик плус. — 149/150/151 (2007), 135—137.

Приказ књиге: Мали бог, Књижевни клуб Бранко Миљковић, Књажевац, 2006.

431. ИНЂИЋ, Триво

Есеј као слобода у тумачењу Сретена Марића / Триво Инђић // Нова зора. — 13 (2007), 210—216.

432. ИСТОРИЈА и књижевност Срба Косова и Метохије / уредник Зоран Аврамовић ; [преводи Александар Петровић]. — Косовска Митровица : Филозофски факултет, 2007. — 218. — ISBN 978-86-85047-11-4.

433. ИЧИН, Корнелија

Образ и функција врача в произведениях писателей-врачей (Чехов, Вересаев, Булгаков, Аксенов) : разрозненные заметки / Корнелия Ичин // Славистика. — 11 (2007), 51—57. | Резиме.

434. ИЧИН, Корнелија

Поэтика изгнания : Овидий и русская поэзия / Корнелия Ичин. — Белград : Филологический факультет Белградского университета, 2007. — 88. — ISBN 978-86-86419-35-4.

435. ЈАКОБСЕН, Пер

Омерпаша Латас : хроника, роман, фрагменти? : (textologia et marginalia) / Пер Јакобсен // Свеске Задужбине Иве Андрића. — 26, 24 (2007), 210—233.

436. ЈАКОВЉЕВИЋ, Бранислав

Država kao sprava : Pavićeva zloupotreba prostora literature / Branislav Jakovljević // Srbija kao sprava... — 92—99.

О књижи: Роман као држава и други огледи.

437. ЈАКОВЉЕВИЋ, Бранислав

Ćosićev Tito / Branislav Jakovljević // Srbija kao sprava... — 84—91.

438. ЈАКОВЉЕВИЋ, Бранислав

U mehaničkih lavova čelični zubi : Grobnica za Borisa Davidoviča i demilitarizacija duha / Branislav Jakovljević // Srbija kao sprava... — 237—245.

439. ЈАКУБЈЕЦ-Семкова, Милица

Отаџбина у песмама Јована Дучића : од Косова до *Личких мученика* / Milica Jakóbiec-Semkowowa // НССУВД. — 36/2 (2007), 287—295. | Резюме.

440. ЈАКШИЋ-Провчи, Бранка

На граници вештине и (или) уметничког жанра: беседа „о причи и причању” Иве Андрића / Бранка Јакшић-Провчи // Синхронијско и дијахронијско... — 273—280. | Резиме на енгл. језику.

441. ЈАКШИЋ-Провчи, Бранка

Однос реалног и иреалног у Ковачевићевој драми „Лари Томпсон, трагедија једне младости” / Бранка Јакшић Провчи // ГФФНС. — 32 (2007), 691—700. | Summary.

442. ЈАКШИЋ-Провчи, Бранка

Одрас стварности у делима драмских писаца с краја XX века / Бранка Јакшић-Провчи // НССУВД. — 36/2 (2007), 465—474. | Summary.

443. ЈАНИЋ, Ђорђе Ј.

Странпутица и пут : Миодраг Јанковић, Naereticus, борба анђела, Просвета, Београд, 2006 / Ђорђе Ј. Јанић // Исидоријана. — 9/15, 12/14 (2003/2008), 447—459.

444. ЈАНИЋ, Ђорђе Ј.

Утицаји и узрастање : Павле Зорић, Исидора Секулић о Косовском завету и други есеји, издавач Српска књижевна задруга, 2006 / Ђорђе Ј. Јанић // Исидоријана. — 9/15, 12/14 (2003/2008), 405—423.

445. ЈАНИЋИЈЕВИЋ, Јован

Разговори без саговорника : приказ романа *Куџија* Слађане Јовановић, издавач ИДЕА, Београд, 2002 / Јован Јанићијевић // Исидоријана. — 9/15, 12/14 (2003/2008), 460—462.

446. ЈАЊИЋ, Душан А.

Једно драгоцено дело : (Историја српске књижевности за децу, Врање, 2001) / Душан А. Јањић // Одјек речи... — 78—81.

447. ЈАЊИЋ, Јован

Нови дан Нове зоре / Јован Јањић // Нова зора. — 13 (2007), 323—326.

448. ЈАЊУШЕВИЋ, Гојко

Nekoliko lica jednog pesnika : [Vladimir Bogdanović: *Veliki crtač* (izabrane pesme)] / Gojko Janjušević // Gotska melanholiја... — 175—177.

449. ЈАРИЋ, Исидора

Пут од генерације Х до генерације Р : социјална и политичка поетика у српском роману : (1990—2005) / Исидора Јарић // (Зло)употребе историје... — 119—136.

450. ЈАЊИМОВИЋ, Слађана

Путописна проза Милоша Црњанског / Слађана Јањимовић // 36МСКЈ. — 55, 3 (2007), 641—659.

451. ЈАЊИМОВИЋ, Слађана

Путописни елементи у поезији Ивана В. Лалића / Слађана Јањимовић // Књижевност. — 62, 118, 3 (2007), 135—138.

452. ЈАЊИМОВИЋ, Слађана

Симболизација пејзажа у поезији Милана Ракића / Слађана Јањимовић // Милан Ракић... — 311—329. | Summary.

453. ЈАШОВИЋ, Предраг

Владета Вуковић као критичар / Предраг Јашовић // Књижевна колонија Свој-ново... — 27—38. | Резиме ; Summary.

454. ЈАШОВИЋ, Предраг

Медитација књижевног дела Доситеја Обрадовића / Предраг Јашовић // Свеске. — 84 (јун 2007), 205—212. | Summary.

455. ЈАШОВИЋ, Предраг

Рецепција књижевног дела Доситеја Обрадовића / Предраг Јашовић. — Панчево : Mali Nemo, 2007. — 321. — (Библиотека Мала академија). — ISBN 978-86-83453-94-8.

456. ЈЕВТИЋ, Милош

Божидар Ковачек : (1930—2007) / [разговор водио] Милош Јевтић // ЛМС. — 183, 479, 5 (мај 2007), 843—865.
In memoriam.

457. ЈЕВТИЋ, Милош

Мој професор Слободан / Милош Јевтић // Признање професору... — 67—68.

458. ЈЕКНИЋ, Драгољуб

Koren bića i praznina bitisanja : [Vladimir Bogdanović: *Daleka kuća* (pesme), Ulaznica, Zrenjanin, 1973] / Dragoljub Jeknić // Gotska melanholiја... — 101—110.

459. ЈЕЛИН, Тамар

У почаст прози Зорана Живковића / Тамар Јелин // Књижевност. — 62, 118, 2 (2007), 108—118.

460. ЈЕЛИЋ, Војислав

Стерија и Нушић : сличности и разлике / Војислав Јелић // 36МСКЈ. — 55, 3 (2007), 555—565. | Summary.

461. ЈЕЛИЋ, Војислав

Стерија и Нушић : сличности и разлике / Војислав Јелић // Тема: академик Мирослав Пантић... — 159—171. | Резиме на енгл. језику.

462. ЈЕЛИЋ, Добрашин

Рвање с (не)временом / Добрашин Јелић // Гласник ЦАНУ. — 25 (2007), 181—188. | Summary.

О Радоњи Вешовићу.

463. ЈЕРЕМИЋ, Вука

Писма српских песника Јовану Скерлићу из фонда Универзитетске библиотеке у Београду / Вука Јеремић // Нова зора. — 14 (2007), 342—352.

464. ЈЕРЕМИЋ, Љубиша

Дневник о Чарнојевићу : дефетизам и патриотизам Милоша Црњанског / Љубиша Јеремић // Нова зора. — 14 (2007), 141—149.

465. ЈЕРЕМИЋ, Љубиша

Мала књига о Толстоју / Љубиша Јеремић. — Београд : „Филип Вишњић”, 2007. — 146. — (Библиотека Албатрос ; књ. 133). — ISBN 978-86-7363-538-5.

466. ЈЕРЕМИЋ, Љубиша

О српским писцима : критике и огледи / Љубиша Јермић ; предговор Јован Делић. — Београд : Српска књижевна задруга, 2007. — XXII, 308. — (Српска књижевна задруга ; коло 99, књ. 656). — ISBN 978-86-379-0977-4.

467. ЈЕРОТИЋ, Владета

Дарови наших рођака : психолошки огледи из домаће књижевности. 1 / Владета Јеротић. — Београд : Ars Libri : Невен : Задужбина Владете Јеротића, 2007. — 316. — (Сабрана дела / Владета Јеротић ; коло 3, књ. 1). — ISBN 978-86-7588-087-5 (Ars Libri; karton) ; ISBN 978-86-7842-080-1 (Невен); ISBN 978-86-7588-086-8 (за издавачку целину).

467а. ЈЕРОТИЋ, Владета

Дарови наших рођака : психолошки огледи из домаће књижевности. 2 / Владета Јеротић. — Београд : Ars Libri : Невен : Задужбина Владете Јеротића, 2007. — 197 стр. — (Сабрана дела / Владета Јеротић ; коло 3, књ. 2). — ISBN 978-86-7588-088-2 (Ars Libri; karton) ; ISBN 978-86-7842-081-8 (Невен) ; ISBN 978-86-7588-086-8 (за издавачку целину).

468. ЈЕРОТИЋ, Владета

Дарови наших рођака : психолошки огледи из домаће књижевности. 3 / Владета Јеротић. — Београд : Ars Libri : Невен : Задужбина Владете Јеротића, 2007. — 297. — (Сабрана дела / Владета Јеротић ; коло 3, књ. 3). — ISBN 978-86-7588-089-9 (Ars Libri; karton) ; ISBN 978-86-7842-082-5 (Невен) ; ISBN 978-86-7588-086-8 (за издавачку целину).

— ЈЕРОТИЋ, Владета

Делима и љубављу ка Богу | Уп. 29.

468а. ЈЕРОТИЋ, Владета

Дарови наших рођака : психолошки огледи из домаће књижевности. 4 / Владета Јеротић. — Београд : Ars Libri : Невен : Задужбина Владете Јеротића, 2007 (Земун : Невен). — 219 стр. — (Сабрана дела / Владета Јеротић ; коло 3, књ. 4). — ISBN 978-86-7588-090-5 (Ars Libri; karton) ; ISBN 978-86-7842-083-2 (Невен) ; ISBN 978-86-7588-086-8 (за издавачку целину).

469. ЈЕРОТИЋ, Владета

Како пратим „Рајске изреке” Миодрага Павловића / Владета Јеротић // ЛМС. — 183, 480, 6 (дец. 2007), 1093—1096.

Приказ књиге: Миодраг Павловић: Рајске изреке, Београд, 2007.

470. ЈЕРОТИЋ, Владета

Милан Ракић и религија / Владета Јеротић. — Београд : Ars Libri : Невен : Задужбина Владете Јеротића, 2007. — 100. — (Сабрана дела / Владета Јеротић ; коло 3, књ.

8). — ISBN 978-86-7588-094-3 (Ars Libri; karton); ISBN 978-86-7842-087-0 (Невен) ; ISBN 978-86-7588-086-8 (за издавачку целину).

471. ЈЕРОТИЋ, Владета

Прикази и препоруке : религија, философија, књижевност / Владета Јеротић. — Београд : Ars Libri : Невен : Задужбина Владете Јеротића, 2007. — 321. — (Сабрана дела / Владета Јеротић ; коло 3, књ. 9). — ISBN 978-86-7588-095-0 (Ars Libri; karton) ; ISBN 978-86-7842-088-7 (Невен) ; ISBN 978-86-7588-086-8 (за издавачку целину).

472. ЈЕФТИМИЈЕВИЋ-Лилић, Милица

Епистемолошка осветљавања / Милица Јефтимјевић-Лилић. — Панчево : Mali Немо, 2007. — 127. — (Библиотека Анатомија критике / [Мали Немо, Панчево]). — ISBN 978-86-7972-002-3.

473. ЈЕФТИМИЈЕВИЋ-Лилић, Милица

Извор из средишта бића / Милица Јефтимјевић-Лилић // Багдала. — 49, 472 (2007), 117—121.

Приказ књиге: Бранко Јовановић: Извор, Београд, 2006.

474. ЈЕФТИМИЈЕВИЋ-Лилић, Милица

Небеско и земаљско у поезији Драгана Данојловића : Драган Данојловић, „Изабране песме”, Народна књига, Београд, 2006. / Милица Јефтимјевић-Лилић // Нова зора. — 13 (2007), 227—230.

475. ЈЕФТИМИЈЕВИЋ-Лилић, Милица

Одјаци најновијих ратова у савременој српској и македонској књижевности / Милица Лилић Јефтимјевић // Духовност писане културе Срба... — 183—192. | Резиме ; Summary.

476. ЈЕФТИМИЈЕВИЋ-Лилић, Милица

Просветљен у ватри бдења : Драган Мраовић, Прах срца, Просвета, Београд, 2006. / Милица Јефтимјевић Лилић // Багдала. — 49, 474 (окт.—дец. 2007), 107—109.

477. ЈЕФТИМИЈЕВИЋ-Лилић, Милица

Ромор душе и говор поезије : (Светлана Гајинов Ного, Ramondia serbika : поезија, ГА Богдановић, Београд, 2006) / Милица Јефтимјевић Лилић // Свеске. — 84 (јун 2007), 165—168.

478. ЈЕФТИМИЈЕВИЋ-Лилић, Милица

Творачки смисао смрти / Милица Јефтимјевић-Лилић // ЛМС. — 183, 479, 5 (мај 2007), 938—941.

Приказ књиге: Вук Крњевић: Београдски смртопис, Београд, 2006.

479. ЈЕФТИМИЈЕВИЋ-Лилић, Милица

Хипостазирање времена / Милица Јефтимјевић-Лилић // ЛМС. — 183, 480, 6 (дец. 2007), 1146—1148.

Приказ књиге: Жарко Аћимовић: Слушајући трајање, Нови Сад, 2005.

480. ЈЕФТИМИЈЕВИЋ Михајловић, Марија

Књижевноисторијски и књижевнокритичарски модели Владете Вуковића : (прилог рецепцији) / Марија Јефтимјевић Михајловић // Духовност писане културе Срба... — 143—153. | Резиме ; Summary.

481. ЈОВАН Стерија Поповић : 1806—1856—2006 / уредник Љубомир Симовић. — Београд : САНУ, 2007. — IX, 714. — (Научни скупови / Српска академија наука и уметности ; књ. 117. Одељење језика и књижевности ; књ. 17). — ISBN 978-86-7025-435-8.

482. ЈОВАНОВИЋ, Александар

Постсимболистичка поезика Ивана В. Лалића / Александар Јовановић // Књижевност. — 62, 118, 3 (2007), 125—127.

483. ЈОВАНОВИЋ, Александар

Родолубива поезија Милана Ракића : подстицаји и поетика / Александар Јовановић // Милан Ракић... — 169—183. | Summary.

484. ЈОВАНОВИЋ, Бојан

Истина косовског мита / Бојан Јовановић // Багдала. — 49, 471 (2007), 3—29.

485. ЈОВАНОВИЋ, Бојан

Паганско и хришћанско у поезији Злате Коцић / Бојан Јовановић // Злата Коцић... — 63—75. | Summary.

486. ЈОВАНОВИЋ, Виолета

Нестајање Антонија Исаковића / Виолета Јовановић // Наслеђе. — 4, 6 (2007), 167—179. | Summary.

487. ЈОВАНОВИЋ, Виолета

Полифонијски тип уметничког мишљења у делу *Велика деца* Антонија Исаковића / Виолета Јовановић // Узданица. — 4, 1 (пролеће 2007), 80—87. | Summary.

488. ЈОВАНОВИЋ, Гордана

Још понешто о „Јаничаровим успоменама” или „Турској хроници” Константина Михаиловића из Островице / Гордана Јовановић // Тема: академик Мирослав Пантић... — 111—119. | Резиме на енгл. језику.

489. ЈОВАНОВИЋ, Гордана

Манастир Ресава у *Житију десјоша Стефана Лазаревића* и у *Браничевском шеф-шеру* / Гордана Јовановић // Манастир Манасија... — 9—14. | Резиме на рус. језику.

490. ЈОВАНОВИЋ, Гордана

Радмила Маринковић, Светородна господа српска (Истраживања српске књижевности средњег века), Друго, допуњено издање, Библиотека Књижевност и језик, књига 15, издавач Друштво за српски језик и књижевност Србије, Београд, 2007., 450 стр. / Гордана Јовановић // ПКЈИФ. — 73, 1/4 (2007), 204—209.

491. ЈОВАНОВИЋ, Јелена

Будалина Тале долази у Лику — прилог проучавању крајинске епике и њеног необичног јунака : *Јуначке ђесме (мухамедовске)* III бр. 6 / Јелена Јовановић // Кораци. — 41, 18, 11/12 (2007), 96—115.

492. ЈОВАНОВИЋ, Јелена

Загонетке Стеријине поезије : Саша Радојчић, Ништа и прах: антрополошки пессимизам Стеријиног 'Даворја', Завод за уџбенике, Београд, 2006. / Јелена Јовановић // Кораци. — 41, 38, 5/6 (2007), 158—161.

— ЈОВАНОВИЋ, Миленко Д.

Разговор са Миленком Д. Јовановићем | Уп. 645.

493. ЈОВАНОВИЋ, Миљивоје Р.

Еротска народна поезија / Миљивоје Р. Јовановић // Еротско у култури... — 63—73. | Резюме.

494. ЈОВАНОВИЋ, Миљко

Газда Младен Борисава Станковића / Миљко Јовановић // Признање професору... — 193—197.

495. ЈОВАНОВИЋ, Томислав

Apokryfy i legendy starotestamentowe Słowian południowych, wybór I redakcja Georgi Minczew, Małgorzata Skowronek, Wydawnictwo Uniwersytetu Jagiellońskiego, Kraków, 2006. / Томислав Јовановић // ПКЈИФ. — 73, 1/4 (2007), 202—203.

496. ЈОВИЋ, Бојан

Лек за смрт — смрт као лек : (о Празнику бесмртности А. А. Богданова и Athana tiku В. Деснице) / Бојан Јовић // Словенска научна фантастика... — 7—28. | Summary.

497. ЈОВИЋ, Бојан

Научно, фантастично и научнофантастично у српској научној фантастици са краја XIX и почетка XX века / Бојан Јовић // НССУВД. — 36/2 (2007), 231—242. | Резюме.

498. ЈОВИЋ, Бојан

О неким поетичким одликама темпоралности у песништву Данице Марковић / Бојан Јовић // Тренуци Данице Марковић... — 85—92. | Summary.

499. ЈОВИЋ, Бојан

Од „Песама” (1903) до „Песама” (1936) : неки поетички моменти у организацији, развоју и промени Ракићеве песничке збирке / Бојан Јовић // Милан Ракић... — 83—106. | Summary.

500. ЈОВИЋ, Бојан

Унтерхалтовање „у месецу” : (још) једна дуговечна књижевна традиција у делу Јована Стерије Поповића / Бојан Јовић // Упоредна истраживања. 4... — 203—222. | Summary.

501. ЈОВИЋЕВИЋ, Радојица

„Збили ти се снови на Турчина” П. П. Његош, Горски вијенац, 518 / Радојица Јовићевић // Гласник ЦАНУ. — 25 (2007), 51—68. | Summary.

502. ЈОВИЋЕВИЋ, Татјана

Јаков Игњатовић или Историја као антипод актуелног живљења / Татјана Јовићевић // 36МСКЈ. — 55, 2 (2007), 363—384. | Summary.

503. ЈОВИЋЕВИЋ, Татјана

Српски историјски роман XIX века / Татјана Јовићевић. — Београд : Друштво за српски језик и књижевност Србије, 2007. — 180. — (Библиотека Књижевност и језик ; књ. 20). — ISBN 978-86-84885-22-9.

504. ЈОВЧЕВА, Марија

Милутиновијат октоих (Уваров 521, ГИМ) като свидетел за славјанската богослужебна книжнина от средищата в светите земи / Марија Йовчева // Манастир Бањска... — 359—374. | Резиме на срп. језику.

505. ЈОКИЋ, Јасмина

Зет и ташта у усменим шалјивим причама : пример трансформације обредне праксе у прозном стваралаштву / Јасмина Јокић // НССУВД. — 36/2 (2007), 165—174. | Summary.

506. ЈОКИЋ, Јасмина

Митска изворишта мотива о игрању/титрању јабуком у усменој лирици / Јасмина Јокић // Синхронизјско и дијахронизјско... — 33—45. | Резиме на енгл. језику

507. ЈОКИЋ, Олга

Демонический герой Герман в мире Пиковой дамы Чайковского и Пушкина / Ольга Йокич // 36МССУМ. — 34/35 (2006/2007), 43—79. | Summary.

508. ЈОНЧИЋ, Маја

Сказочные персонажи в „Посолони” Алексея Ремизова / Майя Йончич // Славистика. — 11 (2007), 98—106. | Резиме.

509. ЈОСИЋ Вишњић, Мирослав

Писма српским писцима / Мирослав Јосић Вишњић. — Нови Сад : Матица српска, 2007. — 230. — (Едиција Матица. коло 1 ; књ. 6). — ISBN 978-86-87079-02-1.

510. ЈОСИЋ Вишњић, Мирослав

Писмо Јовану Стерији Поповићу : Роман без романа поново међу Србима / Мирослав Јосић Вишњић // Јован Стерија Поповић... — 387—394. | Summary.

511. ЈОСИЋ Вишњић, Мирослав

Бивот и приче Јаре Рибникар / Мирослав Јосић Вишњић // Нова зора. — 4 (2007), 392—394.

In memoriam.

512. ЈУКОВ, Бошко

Pljusak prostora i svetlosti Vladimira Bogdanovića : [Vladimir Bogdanović: *Toliko prostora odjednom*] / Boško Jukov // Gotska melanholija... — 203—213.

513. ЈУХАС-Георгиевска, Љиљана

Лик Стефана Дечанског код Даниловог ученика и Григорија Цамблака (транспозиција стварности) / Љиљана Јухас-Георгиевска // НССУВД. — 36/2 (2007), 23— 37. | Резюме.

514. КАБИЋ, Данило

Достојевски : лексикон ликова / Данило Кабић. — Нови Сад : Прометеј, 2007. — 719. — ISBN 978-86-7639-999-4.

515. КАЈТОХ, Војтех

O pierwszej powieści braci Strugackich / Wojciech Kajtoch // Словенска научна фантастика... — 91—120. | Summary.

516. КАЛЕЗИЋ, Слободан

Нолит : огледи и фрагменти о црногорским писцима XX вијека / Слободан Калезић. — Никшић : Центар за културу, 2007. — 400. — ISBN 978-86-80183-01-5

517. КАЛПАЧИНА, Исак

Odjeci lirske varijacije / Isak Kalpačina. — Pljevlja : Međurepublička zajednica za kulturno-prosvjetnu djelatnost, 2007. — 127. — (Biblioteka Posebna izdanja / [Međurepublička zajednica za kulturno-prosvjetnu djelatnost, Pljevlja]). — ISBN 978-86-7261-310-0.

518. КАПИЦИЋ-Османагић, Ханифа

André Breton et l'art poétique oist-surréaliste : la poésie en Bosnie-Herzégovine après la seconde guerre mondiale / Hanifa Kapidžić-Osmanagić // Nadrealizam ... — 263—271. | Résumé.

519. КАПУШЕВСКА, Лидија

Доминација романа / Лидија Капушевска // Књижевност. — 62, 118, 1 (2007), 150—157.

520. КАПУШЕВСКА-Дракулевска, Лидија

Географија имагинарног : (Реално / имагинарно, Дијалог, Скопје, 2006; Имагинарното во балканските литератури, Институт за македонска литература, приредила др Јасмина Мојсијева-Гушев, Скопје, 2006) / Лидија Капушевска-Дракулевска ; са македонског превела Снежана Јовановска // Свеске. — 84 (јун 2007), 169—173.

521. КАРАНОВИЋ, Зоја

Женидба врапца Подунавца : песма палимпсест на граници песничких врста / Зоја Карановић, Светлана Торњански // Синхронијско и дијахронијско... — 57—68. | Резиме на енгл. језику.

522. КАРАНОВИЋ, Зоја

Обредни жанрови и књижевне врсте у покладним ритуалима / Зоја Карановић, Јасмина Јокић // Синхронијско и дијахронијско... — 5—22. | Резиме на енгл. језику.

523. КАРАНОВИЋ, Зоја

Свекрва и снаха у сватовској обредно-обичајној пракси и песмама : од стварности до фикционализације / Зоја Карановић // НССУВД. — 36/2 (2007), 153—164. | Summary.

524. КАРОЛЧИК, Магдалена

Девојачки дневници у време ратног вихора / Магдалена Каролчик // Свеске. — 84 (јун 2007), 111—119. | Summary.

- 525. КАТАЛОГ** књига младеновачких писаца // Шумадијске метафоре... — 314—315.
- 526. КАУРИН, Лазар**
Roman sa duplim dnom : [Vladimir Bogdanović: *Toliko prostora odjednom* (roman), Budućnost, Novi Sad, 2000] / Lazar Kaurin // Gotska melanholiја... — 215—220.
- 527. КАШИЋ, Јован**
Стеријин рад на књижевној терминологији / Јован Кашић // Јован Стерија Поповић... — 695—703. | Summary.
- 528. КЕНИГ, Доротеа**
Стварна и друштвена реалност у поезији Шишка Менчетића / Dorothea König // НССУВД. — 36/2 (2007), 59—68. | Zusammenfassung.
- 529. КЕЦМАН, Давид**
Брујем отетих звона / Давид Кецман Дако // ЛМС. — 183, 479, 6 (јун 2007), 1256—1258.
Приказ књиге: Драгомир Дујмов: Раскршће, Будимпешта, 2006.
- 530. КЕЦМАН, Лука**
Песник и његова сенка / Лука Кецман // ЛМС. — 183, 480, 1/2 (јул—авг. 2007), 230—232.
Приказ књиге: Зоран Ђерић: Песник и његова сенка, Бања Лука, 2005.
- 531. КЛЕУТ, Марија**
Некролози Јовану Стерији Поповићу / Марија Клеут // Јован Стерија Поповић... — 539—548. | Summary.
- 532. КЛЕУТ, Марија**
Поетика одевања у јуначким песмама Тешана Подруговића / Марија Клеут // Синхронијско и дијахронијско... — 23—31. | Резиме на енгл. језику.
- 533. КЛЕУТ, Марија**
Стварност и анахроно поље у српско-хрватским јуначким песмама / Марија Клеут // НССУВД. — 36/2 (2007), 91—100. | Summary.
- 534. КЛЕУТ, Марија**
Тумачења усмене традиције — текст и контекст / Марија Клеут // ЛМС. — 183, 480, 5 (нов. 2007), 903—905.
Приказ књиге: Љиљана Пешикан-Љуштановић: Станаја село запали, Нови Сад, 2007.
- 535. КНЕЖЕВИЋ, Мара**
Стеван В. Поповић и Текелијанум / Мара Кнежевић // Српска вила. — 14, 25 (април 2007), 31—40.
- 536. КНЕЖЕВИЋ, Саша**
Косовски јунаци у новом одијелу : (Бранко Брђанин, Косово и нова српска историјска драма, Завод за уџбенике и наставна средства, Источно Сарајево, 2007) / Саша Кнежевић // РФФ. — 9, 1 (2007), 507—510.
- 537. КЊИГА** о Антонију : [зборник] / [Округли сто] Књижевна баштина Крушевца, [2], 20. 05. 2006. — Крушевац : Књижевни клуб Багдала, 2007. — 136. — ISBN 978-86-84233-15-0
- 538. КЊИЖЕВНА** колонија Својново : зборник радова са колоније XII / [приредили Предраг Јашовић, Ђорђе Петковић]. — Параћин : Графопромет : Књижевни клуб „Мирко Бањевић”, 2007. — 72. — (Културолошки пројекат „Јухорско око”). — ISBN 978-86-83457-19-9.
- 539. КЊИЖЕВНО** дело Владана Деснице : зборник радова поводом 100-годишњице рођења / [уредници Јован Радуловић, Душан Иванић]. — Београд : Библиотека града Београда, 2007. — 296. — ISBN 86-7191-102-0.

540. КЊИЖЕВНО дјело Сима Матавуља и његово мјесто у историји српске књижевности : зборник радова / Научни скуп Књижевно дјело Сима Матавуља и његово мјесто у историји српске књижевности, одржан је у Херцег-Новом, 4. и 5. октобра 2007. — Херцег-Нови : Српско просвјетно и културно друштво „Просвјета” ; [Нови Сад] : Змај, 2007. — 314. — (Библиотека Зборници радова). — ISBN 978-86-489-0626-7.

541. КЊИЖЕВНОСТ : избор књижевних и књижевнонаучних текстова / [приредила] Сунчица Денић. — Врање : Учитељски факултет, 2007 (Врање : Аурора). — 359. — ISBN 978-86-82695-37-0.

542. КЊИЖЕВНОСТ на дијалекту / [приредио Драган Радовић]. — Лесковац : Лесковачки културни центар, 2007. — 201. — (Наше стварање, ISSN 0465-9503 : часопис за књижевност, уметност и културу ; год. 54, 1/2, 2007). — ISBN 978-86-82031-17-8.

543. КОБОЛТ, Катја

Književnost sećanja Daše Drndić ili dijagnostika predela sećanja na Balkanu / Katja Kobolt // Pro Femina. — 10 [tj.] 12, 46/50 (2007/2008), 142—149.

544. КОВАЧЕВИЋ, Војо

Његош у Италији / Војо Ковачевић // Нова зора. — 13 (2007), 273—277.

— **КОВАЧЕК, Божидар**

Божидар Ковачек : (1930—2007) | Уп. 456.

545. КОВТУН, Елена

Рождение фэнтези : трансформация посылки в российской фантастике конца XX столетия / Елена Ковтун // Словенска научна фантастика... — 305—327. | Summary.

546. КОЛАКОВИЋ, Медиса

Епска песма као уметност речи / Медиса Колаковић // ЛМС. — 183, 480, 5 (нов. 2007), 900—903.

Приказ књиге: Реликвије из старине, Нови Сад, 2006.

547. КОЉЕВИЋ, Светозар

Вавилонски изазови : о сусретима различитих култура у књижевности / Светозар Кољевић. — Нови Сад : Матица српска, 2007. — 241. — (Едиција Матица. коло 1 ; књ. 3). — ISBN 978-86-87079-03-8.

548. КОЉЕВИЋ, Светозар

Да ли љубав може надживети свој крај? / Светозар Кољевић // ЛМС. — 183, 480, 3 (септ. 2007), 387—389.

Реч приликом доделе Награде „Бранко Ћопић” у Српској академији наука и уметности, 14. јуна 2007.

549. КОЉЕВИЋ, Светозар

Елементи „интернационалне теме” у Стеријином хумору / Светозар Кољевић // Јован Стерија Поповић.. — 209—218. | Summary.

550. КОЉЕВИЋ, Светозар

Култ безосећајности? / Светозар Кољевић // ЛМС. — 183, 479, 1/2 (јан.—феб. 2007), 192—195.

Реч приликом доделе награде Ласлу Блашковићу из Фонда Задужбине Бранка Ћопића у САНУ 9. новембра 2006. године.

551. КОЉЕВИЋ, Светозар

Нова зора / Светозар Кољевић // Нова зора. — 15/16 (2007/2008), 519—525.

552. КОЉЕВИЋ, Светозар

Уточиште као Ex ponto / Светозар Кољевић // Нова зора. — 14 (2007), 132—136.

Реч приликом промоције критичког издања Романа о Лондону у Српској академији наука и уметности 19. јуна 2007.

- 553. КОМАНИН, Жарко**
Бесједа о Светом Сави / Жарко Команин // Нова зора. — 13 (2007), 39—42.
- 554. КОНСТАНТИНОВИЋ, Зоран**
„Београд некад и сад” — два Стеријина пресека нашег менталитета / Зоран Константиновић // Јован Стерија Поповић... — 13—22. | Zusammenfassung.
- 555. КОНСТАНТИНОВИЋ, Стеван**
Socrealistički roman u slovenskim književnostima / Stevan Konstantinović. — Novi Sad : Ljubitelji knjige, 2007. — 181. — ISBN 978-86-86107-23-7.
- 556. КОЊЕВИЋ, Николина**
„Pogled” Vladana Desnice na ličnost Dositejevu / Nikolina Konjević // Polja. — 52, 443 (jan.—feb. 2007), 93—101.
- 557. КОПИЦЛ, Владимир**
Свет, политика и фолклор : три слике позоришта у Лазе Костића / Владимир Копицл // ЛМС. — 183, 480, 3 (септ. 2007), 357—360.
Прочитано на „Данима Лазе Костића” у Матици српској, 8. марта 2007.
- 558. КОПЧАЛИЋ, Душан**
Pisac izrazite senzibilitnosti : [Vladimir Bogdanović: Kola (pripovetke)] / Dušan Korčalić // Gotska melanholija... — 11—16.
- 559. КОРАЋЕВИЋ, Љубомир**
Роман и фотографија: смисао фотографије у роману Код Хиперборејаца Милоша Црњанског / Љубомир Кораћевић // Наслеђе. — 4, 8 (2007), 51—62. | Summary.
- 560. КОРДА-Петровић, Александра**
Иза кулиса чешког надреализма / Александра Корда-Петровић // Надреализам ... — 339—355. | Résumé.
- 561. КОРДА-Петровић, Александра**
Nova tumačenja češke književne avangarde / Aleksandra Korda-Petrović // Славистика. — 11 (2007), 132—138. | Resumé.
- 562. КОРДА-Петровић, Александра**
Tri češka robota : K. Čapek, F. Novotni, E. Bondi / Aleksandra Korda-Petrović // Словенска научна фантастика... — 121—130. | Summary.
- 563. КОРДА-Петровић, Александра**
Чешке приче о (не)разумевању / Александра Корда-Петровић // Кораци. — 41, 38, 9/10 (2007), 85—86.
- 564. КОРЊАЧА, Милица**
Восточная утопия и западная антиутопия : „Мистерија буфф” В. В. Маяковского в сопоставлении с „Скотным двором” Ц. Оруэлла / Милица Корняча // Славистика. — 11 (2007), 107—111. | Резиме.
- 565. КОРУНОВИЋ, Горан**
О једној осећајности : (Станко Кражић, Слике у огледалу, роман, Народна књига, 2006) / Горан Коруновић // Свеске. — 83 (март 2007), 169—170.
- 566. КОСАНОВИЋ, Богдан**
Очинство и синовство као „покољенско памћење” / Богдан Косановић // ГФФНС. — 32 (2007), 77—786. | Резюме.
- 567. КОСАНОВИЋ, Богдан**
Руска авангарда и српска компаратистика / Богдан Косановић // Теоријско-историјски преглед.... — 77—97. | Резюме.
- 568. КОСАНОВИЋ, Богдан**
Философско-културолошки аспекти сужеа „Очеви и деца” / Богдан Косановић // Славистика. — 11 (2007), 44—50. | Резюме.

569. КОСТАДИНОВИЋ, Никола

Изненада, у тишини, изгубисмо Милана : Милан Павловић (1935—2007) / Никола Костадиновић // Шумадијске метафоре... — 385—387.
In memoriam.

570. КОСТАДИНОВИЋ, Никола

Шумадијске метафоре : двадесет година : Стеван Средојевић Полимски (1927—1998) / Никола Костадиновић // Шумадијске метафоре... — 383—384.
In memoriam.

571. КОСТИЋ, Вукашин

Бранко Миљковић и Валериј Брјусов : ватра и ништа и злоупотреба концепта / Вукашин Костић // Славистика. — 11 (2007), 58—61. | Резюме.

572. КОСТИЋ, Драгомир

Још његова душа лута : књижевно дело Драгише Васића / Драгомир Костић. — Приштина : Панорама, 2007. — 463. — ISBN 978-86-7019-270-6.

573. КОСТИЋ Тмушић, Александра

Молитва у српској црквеној књижевности / Александра Костић Тмушић. — Ваљево : Књиготворница Логос, 2007. — 228. — ISBN 978-86-86433-03-9.

574. КОХ, Магдалена

Између стварности и маште или лирска аутобиографија жене у песништву Данице Марковић / Магдалена Кох // Тренуци Данице Марковић... — 143—158. | Summary.

575. КОХ, Магдалена

Модернистичке и постмодернистичке репрезентације египатске стварности у српској књижевности 20. века : (Јелена Димитријевић — Јован Дучић — Исидора Бјелица) / Magdalena Koch // НССУВД. — 36/2 (2007), 265—277. | Summary.

576. КОХ, Магдалена

Почеци женског феминистичког есеја у српској књижевности XIX века : (Еустахија Арсић, Милица Стојадиновић Српкиња, Драга Дејановић) / Магдалена Кох // Синхронијско и дијахронијско... — 157—169. | Резиме на енгл. језику.

577. КОХ, Магдалена

Rodno Čitanje srpske književnosti / Magdalena Koch // Pro Femina. — 10 [tj.] 12, 46/50 (2007/2008), 135—137.

Приказ књиге: Biljana Dojčinović-Nešić: GendeRingS : gendered readings in sebian women's writing, Beograd, 2006.

578. КОХАНОВСКА, Ана

Еротизам, сексуалност и хистерија у романима *Нечиста крв* и *Нове* / Ана Кохановска // Свеске. — 83 (март 2007), 93—104. | Summary.

579. КОЦИЋ, Данило

О делу из присенка : (Историја српске књижевности за децу, Учитељски факултет, Врање, 2001) / Данило Коцић // Одјек речи... — 57—59.

580. КОЧЕВСКИ, Ивана

Надреалистички елементи у поезици Бохумила Храбала / Ивана Кочевски // Надреализам ... — 357—365. | Résumé.

581. КОЧЕВСКИ, Ивана

Tendencije savremene češke književne kritike / Ivana Kočevski // Славистика. — 11 (2007), 139—145. | Résumé.

582. КРАГУЈЕВИЋ, Тања

Архив туге и друга огледала : Новица Тадић, Незнан, Завод за уџбенике, Београд, 2006 / Тања Крагујевић. // Кораци. — 41[40], 38[37], 7/8 (2007), 133—152.

583. КРАГУЈЕВИЋ, Тања

Картографија измичућих реалности : маглине, сазвежђа — клизни корен поетског писма Србе Митровића / Тања Крагујевић // ЛМС. — 183, 480, 1/2 (јул—авг. 2007), 107—115.

In memoriam.

584. КРАГУЈЕВИЋ, Тања

Чекајући дан : сновидне мапе Србе Митровића / Тања Крагујевић // Кораци. — 41, 38, 9/10 (2007), 165—184.

585. КРИТИЧКА рецепција издања „Шумадијских метафора“. (II) // Шумадијске метафоре ... — 320—324.

586. КРЊЕВИЋ, Вук

Есејистички колаж о Бранку Лазаревићу, Кочићу и Андрићу / Вук Крњевић // Крајина. — 6, 21/22 (2007), 182—195.

587. КРЊЕВИЋ, Вук

Есејистички колаж о Бранку Лазаревићу, Кочићу и Андрићу / Вук Крњевић // Свеске Задужбине Иве Андрића. — 26, 24 (2007), 307—318.

588. КРСТИЋ, Драган

Одломци сећања на познанство и сарадњу са С. Ж. Марковићем-Баћом / Драган Крстић // Признање професору... — 69—75.

589. КРСТИЋ, Марко

Дедигитални песник / Марко Крстић // Књижевност. — 62, 118, 3 (2007), 87—93.

О Слободану Зубановићу.

590. КРСТИЋ, Славиша

Лош алхемичар, Даница Марковић / Славиша Крстић // Шумадијске метафоре. — 302—304.

591. КРЧМАР, Весна

Здрав и природан хумор / Весна Крчмар // ЛМС. — 183, 479, 1/2 (јан.—феб. 2007), 245—250.

Приказ књиге: Коста Трифковић: Изабрана дела, приредила Даница Вујков, Нови Сад, 2005.

— КУПРИЈАНОВ, Вјечеслав

Надам се бољем | Уп. 157.

592. КУСОВАЦ, Јелена

Апсурд у координатама реалности / Јелена Кусовац // Славистика. — 11 (2007), 117—125. | Резюме.

593. КУТРИЧКИ, Снежана

Кад Јерина Смедерево гради / Снежана Кутрички // КњЈ. — 54, 1/2 (2007), 127—140.

594. ЛАЗАРЕВИЋ, Предраг

Где је истина о Коштани? / Предраг Лазаревић // 36МССУМ. — 34/35 (2006/2007), 19—35. | Summary.

595. ЛАЗАРЕВИЋ, Предраг

Мушко и женско лице историје : (Теодора Тара, Месечева роса, Народна књига, Београд, 2005) / Предраг Лазаревић // Крајина. — 6, 21/22 (2007), 205—216.

596. ЛАЗАРЕВИЋ, Предраг

Нушић и комедија деларте / Предраг Лазаревић // Крајина. — 6, 23/24 (2007), 169—190.

597. ЛАЗАРЕВИЋ, Предраг

Свестран човек / Предраг Лазаревић // Крајина. — 6, 21/22 (2007), 233—235.

Казивање на књижевном соареу поводом десетогодишњице смрти Николе Кољевића, у бањалучком Банатском двору, 25. јануара 2007. године.

598. ЛАЗАРЕВИЋ Ди Ђакомо, Персида

Венедикт Краљевић, историјски и литерарни чинилац трију животописа из Далмације : (Г. Зелић, К. Цвјетковић, С. Алексијевић) / Персида Лазаревић Di Giacomo // НССУВД. — 36/2 (2007), 183—196. | Riassunto.

599. ЛАЗАРЕВИЋ ди Ђакомо, Персида

Лалићев италијански итинераријум / Персида Лазаревић Ди Ђакомо // Књижевност. — 62, 118, 3 (2007), 141—145.

600. ЛАЗИЋ, Небојша

Даница Марковић и развој српске поезије на размеђи векова / Небојша Лазичић // Тренуци Данице Марковић... — 111—115. | Summary.

601. ЛАЗИЋ-Гавриловић, Александра

О тумачима књижевности, господарима фиктивних светова : Слободан Грубачић, *Александријски светљоници. Тумачења књижевности од александријске школе до постмодерне*, Беокулт, Издавачка књижарница З. Стојановића, 2006, 533 стр. / Александра Лазичић-Гавриловић // 36МСКЈ. — 55, 1 (2007), 218—221.

602. ЛАЗИЧИЋ, Горан

Другачија лица Медитерана : Игор Маројевић, Медитерани, Лагуна, Београд, 2006 / Горан Лазичић // Кораци. — 41, 17, 1/2 (2007), 132—135.

603. ЛАЗИЧИЋ, Горан

Постмодерна иронија против постпаркинсонизма / Горан Лазичић // Књижевност. — 62, 118, 1 (2007), 40—44.

Роман године — Нинова награда Светиславу Басари.

604. ЛАКОВИЋ, Александар Б.

Између греха и спасења / Александар Б. Лаковић // ЛМС. — 183, 479, 3 (март 2007), 469—472.

Приказ књиге: Бојан Јовановић: Сенке у тами, Београд, 2006.

605. ЛАКОВИЋ, Александар Б.

Интелектуалистички концепт песништва / Александар Б. Лаковић // ЛМС. — 183, 480, 1/2 (јул—авг. 2007), 195—203.

Приказ књиге: Раша Ливада: Песме, Београд, 2006.

606. ЛАКОВИЋ, Александар Б.

Лирска белешка о граду / Александар Б. Лаковић // ЛМС. — 183, 480, 3 (септ. 2007), 424—428.

Приказ књиге: Слободан Зубановић: Дорћолски дисконт, Чачак, 2006.

607. ЛАКОВИЋ, Александар Б.

Међу корицама породичног албума / Александар Б. Лаковић // ЛМС. — 183, 480, 6 (дец. 2007), 1140—1143.

Приказ књиге: Стана Динић-Скочајић: Ноћ у голом врту, „Народна књига” — „Алфа”, Београд, 2006.

608. ЛАКОВИЋ, Александар Б.

„Ни духови, ни анђели” / Александар Б. Лаковић // ЛМС. — 183, 479, 5 (мај 2007), 945—949.

Приказ књиге: Владимир Копицл: Смернице, Химне & припеви, Зајечар, 2006.

609. ЛАКОВИЋ, Александар Б.

„Ни љубави ни хлеба” / Александар Б. Лаковић // ЛМС. — 183, 479, 1/2 (јан.—феб. 2007), 228—231.

- Приказ књиге: Небојша Васовић: Ни љубави ни хлеба, Краљево, 2006.
- 610. ЛАКОВИЋ, Александар Б.**
 Pesme kao (p)ogledi / Aleksandar B. Laković // Polja. — 52, 446 (avg.—jul 2007), 116—118.
 Prikaz knjige: Zoran M. Mandić: Mali (p)ogledi, Vršac, 2006.
- 611. ЛАКОВИЋ, Александар Б.**
 Речи : „мале победе пролазности” / Александар Б. Лаковић // ЛМС. — 183, 480, 5 (нов. 2007), 897—900.
 Приказ књиге: Томислав Маринковић: Свет на кожи, Краљево, 2007.
- 612. ЛАЛИЋ, Иван В.**
 Песме живе на заборављеним местима : из преписке Ивана В. Лалића и Чарлса Симића (1970—1971) / Иван В. Лалић // 36МСКЈ. — 55, 3 (2007), 675—686.
- 613. ЛАЛОВИЋ, Раде Л.**
 Ђе је зрно клицу заметнуло : (Љубомир Зуковић, У духовном завичају, Завод за уџбенике и наставна средства, Источно Сарајево, 2006, године) / Раде Л. Лаловић // Српска вила. — 14, 26 (октобар 2007), 147—150.
- 614. ЛАНИН, Борис**
 Русская антиутопия на рубеже веков / Борис Ланин // Словенска научна фантастика... — 329—342. | Summary.
- 615. ЛАТИНОВИЋ, Ђорђе**
 Акупунктура главе : (Ратко Орозовић, Од живота срамота / Оне ствари, Збирка pjesама и афоризама, Plawax, Тешањ, 2005) / Ђорђе Латиновић // Нова зора. — 14 (2007), 283—285.
- 616. ЛЕРО, Грујо**
 На осјетљивој ваги добра и зла : (Милорад Лукић, Доктор Спасо, СПКД Просвјета, Бијељина, 2007) / Грујо Леро // Српска вила. — 14, 26 (октобар 2007), 145—146.
- 617. ЛЕТИЋ, Бранко**
 Марин Држић о *stvarности* и *stvarном* у ренесансним комедијама / Бранко Летић // НССУВД. — 36/2 (2007), 75—82. | Summary.
- 618. ЛЕТИЋ, Бранко**
 Ногова фреска завичаја / Бранко Летић // 36МСКЈ. — 55, 3 (2007), 587—593. | Summary.
- 619. ЛЕТИЋ, Бранко**
 Филозофски факултет : Књижевно вече / Бранко Летић // РФФ. — 9, 1 (2007), 439—443.
 Књижевно вече поводом промоције књиге Споменица радова посвећених академику Радовану Вучковићу.
- 620. ЛИС, Изабела**
 Врсте и начин функционисања стварности у тексту житија : (на примеру Житија Светог Симеона) / Изабела Лис // НССУВД. — 36/2 (2007), 39—48. | Streszczenie.
- 621. ЛИТЕРАТУРА** о песничким књигама Стевана Средојевића Полимског // Шумадијске метафоре... — 345.
- 622. ЛОМОВИЋ, Бошко**
 Како сам подрио систем / Добрило Ненадић; разговор водио Бошко Ломовић // Кораци. — 41, 17, 3/4 (2007), 139—142.
- 623. ЛОМПАР, Мило**
 О еклектичком духу / Мило Ломпар // ЛМС. — 183, 480, 6 (дец. 2007), 1110—1117.
 Приказ књиге: Јован Попов: Читања неизвесности, Нови Сад, 2006.

624. ЛОМПАР, Мило

Светлост самотника / Мило Ломпар // Нова зора. — 13 (2007), 305—307.
О Николи Милошевићу.

625. ЛОМПАР, Мило

Хана Арент и Никола Милошевић као критичари тоталитаризма / Мило Ломпар // ЛМС. — 183, 479, 5 (мај 2007), 893—903.

626. ЛОМПАР, Мило

Црњански и Мефистофел : о скривеној фигури Романа о Лондону / Мило Ломпар. — Београд : Нолит : Алтера, 2007. — 194. — (Библиотека Хермес). — ISBN 978-86-19-02402-0.

627. ЛОПИЧИЋ, Весна

Developing Identities : essays on Canadian literature / Vesna Lopičić. — Niš : Филозофски факултет, 2007. — 221. — ISBN 978-86-7379-142-5.

628. ЛОРИАК, Ж.

Толстој и жене / Ж. Лориак ; превод Ненад Зечевић ; [поговор Јован Н. Ивановић]. — Београд : Elit medica, 2007. — 148. — (Библиотека Књижевна критика). — ISBN 978-86-7222-075-9.

629. ЛУКИЋ, Драган

Од фолклора до доктора, мало о др Слободану Ж. Марковићу, мало о себи / Драган Лукић // Признање професору... — 21—22.

630. ЛУКИЋ, Љиљана

Индивидуално искуство и традиција у Вишњићевој пјесми „Почетак буне против хахија” / Љиљана Лукић // Српска вила. — 14, 25 (април 2007), 15—22.

631. ЛУКИЋ, Љиљана

Јединка у обезљућеном времену : (Слободан Јанковић, Портрет једне Анђеле, „Графомарк”, Лакташи, 2005) / Љиљана Лукић // Српска вила. — 14, 26 (октобар 2007), 136—138.

632. ЛУКИЋ, Љиљана

Симфонија љепоте / Љиљана Лукић // Савременик плус. — 149/150/151 (2007), 120—123.

Приказ књиге: Дојна Галић Бар: Звона и ветар, Дерета, Београд, 2006.

633. ЛУКИЋ, Љиљана

Филигранско рашчлањивање романа / Љиљана Лукић // Савременик плус. — 152/153/154 (2007), 118—121.

Приказ књиге: Радмила Поповић: Црњански и Лондон, Источно Сарајево, 2006.

634. ЉУБИНКОВИЋ, Ненад

Први српски устанак сагледан из анегдотско-казивачког угла : (Бранко Златковић, Први српски устанак у говору и твору. Анегдоте и сродне приповедне врсте усмене књижевности о Првом српском устанку, Београд — Аранђеловац, Институт за књижевност и уметност — Фонд „Први српски устанак”, Библиотека Српско усмено стваралаштво, књига 1, Београд, 2007, 318+2) / Ненад Љубинковић // КњиИ. — 39, 133 (2007), 675—677.

635. ЉУШТАНОВИЋ, Јован

Војвода Драшко као хумористички приповедач / Јован Љуштановић // ЗбМСКЈ. — 55, 3 (2007), 545—554. | Summary.

636. ЉУШТАНОВИЋ, Јован

„Мале бајке” Стевана Раичковића у контексту српске рецепције Ханса Кристијана Андерсена / Јован Љуштановић // ЗбМСКЈ. — 55, 1 (2007), 75—87. | Summary.

637. ЉУШТАНОВИЋ, Јован

Савршен дармар / Јован Љуштановић // ЛМС. — 183, 480, 3 (септ. 2007), 438—441.

Приказ књиге: Владимир Андрић: Дај ми крила један круг, Београд, 2006.

638. МАГАРАШЕВИЋ, Мирко

Београд сада, без Павла Зорића : 1934—2005 / Мирко Магарашевић // Исидоријана. — 9/15, 12/14 (2003/2008), 529—534.

In memoriam.

639. МАГАРАШЕВИЋ, Мирко

Домаћи хвалидбени клише / Мирко Магарашевић // Исидоријана. — 9/15, 12/14 (2003/2008), 334—354.

640. МАГАРАШЕВИЋ, Мирко

Исидорино схватање личног и колективног морала / Мирко Магарашевић // Исидоријана. — 9/15, 12/14 (2003/2008), 110—115. | Резиме на енгл. језику.

641. МАГАРАШЕВИЋ, Мирко

Наши путописци, данас : због и не само поводом књиге Иване Стефановић Пут за Дамаск, Геопоетика, 2003 / Мирко Магарашевић // Исидоријана. — 9/15, 12/14 (2003/2008), 430—434.

642. МАГАРАШЕВИЋ, Мирко

О поезији првог реда / Мирко Магарашевић // Исидоријана. — 9/15, 12/14 (2003/2008), 363—365.

643. МАГАРАШЕВИЋ, Мирко

Приређивачка неспособност Зорана Глушчевића пред књижевним делом Исидоре Секулић / Мирко Магарашевић // Исидоријана. — 9/15, 12/14 (2003/2008), 256—274.

644. МАГАРАШЕВИЋ, Мирко

Разговор са Зораном М. Бундалом / интервју води М. Магарашевић // Исидоријана. — 9/15, 12/14 (2003/2008), 306—330.

645. МАГАРАШЕВИЋ, Мирко

Разговор са Миленком Д. Јовановићем / интервју води М. Магарашевић // Исидоријана. — 9/15, 12/14 (2003/2008), 280—301.

646. МАГАРАШЕВИЋ, Мирко

Разговор са Славољубом Марковићем / интервју води М. Магарашевић // Исидоријана. — 9/15, 12/14 (2003/2008), 302—305.

647. МАГАРАШЕВИЋ, Мирко

Стогодишњица Чеховљевог одласка : 1904—2004 / Мирко Магарашевић // Исидоријана. — 9/15, 12/14 (2003/2008), 208—213.

648. МАГАРАШЕВИЋ, Мирко

Шта су „сене и опомене“? : Танасије Младеновић, Сене и опомене, Народна библиотека Смедерево, 2004, избор и предговор Зоран Глушчевић / Мирко Магарашевић // Исидоријана. — 9/15, 12/14 (2003/2008), 463—466.

649. МАКСИМОВИЋ, Војислав

Михајло Милановић : писац, сакупљач народних умотворина, издавач и књижар / Војислав Максимовић // РФФ. — 9, 1 (2007), 23—37. | Summary.

650. МАКСИМОВИЋ, Горан

Велики мозаик српског реализма / Горан Максимовић // ЛМС. — 183, 480, 6 (дец. 2007), 1132—1137.

Приказ књиге: Живомир Младеновић: Српски реалисти, Београд, 2007.

651. МАКСИМОВИЋ, Горан

Доминантна средства комике и смијеха у хумористичким приповијеткама Бранислава Нушића : (прилог проучавању структуре Нишићевог смијеха) / Горан Максимовић // Признање професору... — 199—211.

652. МАКСИМОВИЋ, Горан

Искуство и доживљај : српске књижевне студије 19. вијека / Горан Максимовић. — Београд : „Филип Вишњић”, 2007. — 172. — (Библиотека Посебна издања / [„Филип Вишњић”]). — ISBN 978-86-7363-532-3.

653. МАКСИМОВИЋ, Горан

Јован Стерија Поповић у српској књижевности и култури / Горан Максимовић // РФФ. — 9, 1 (2007), 39—49. | Summary.

654. МАКСИМОВИЋ, Горан

Комедиографски смијех Косте Трифковића / Горан Максимовић // ГКСК. — 3 (2007), 261—291. | Summary.

655. МАКСИМОВИЋ, Горан

Пред новим књигама српске науке о књижевности / Горан Максимовић // Књижевност. — 62, 118, 3 (2007), 192—202.

656. МАКСИМОВИЋ, Горан

Путописна Бока которска Лазара Томановића и Симе Матавуља / Горан Максимовић // Стил. — 6 (2007), 393—407. | Summary.

657. МАКСИМОВИЋ, Горан

Путописна проза Лазара Томановића / Горан Максимовић // Српски језик... — 101—119 | Summary.

658. МАКСИМОВИЋ, Мирослав

Догађај у српској култури : прво издање Сабраних списа Душана Радовића / Мирослав Максимовић // Нова зора. — 13 (2007), 48—50

659. МАКСИМОВИЋ, Мирослав

Отишао је Стеван Раичковић / Мирослав Максимовић // Нова зора. — 14 (2007), 63—64.

660. МАЛЕТИЋ, Гордана

Вредносни судови : (Историја српске књижевности за децу, Учитељски факултет, Врање, 2001) / Гордана Малетић // Одјек речи... — 60—62.

661. МАЛЕТИЋ, Гордана

Историја српске књижевности за децу : (Историја српске књижевности за децу, Учитељски факултет, Врање, 2001) / Гордана Малетић // Одјек речи... — 55—57.

662. МАНАСТИР Бањска и доба краља Милутина : зборник са научног скупа одржаног од 22. до 24. септембра 2005. године у Косовској Митровици / [уредник Драгиша Бојовић]. — Ниш : Центар за црквене студије ; Косовска Митровица : Филозофски факултет ; [Бањска] : Манастир Бањска, 2007. — 380. — ISBN 978-86-84105-15-0.

663. МАНАСТИР Манасија (Ресава) у виђењима историјских и књижевних извора, путописаца, картографа и песника XIX—XXI века : научни скуп, Деспотовац — Манасија, 20. август 2006 / Дани српскога духовног преображења, XIV ; редакција Мирослав Пантић ... [и др.] ; главни уредник Мирослав Пантић. — Деспотовац : Народна библиотека „Ресавска школа”, 2007. — 148. — ISBN 978-86-82379-23-2.

664. МАНДИЋ, Зоран М.

Говор прегледа једног књижевног опуса : (Стојан Бербер или Размишљање времена, Учитељски факултет, Сомбор, 2006) / Зоран М. Мандић // Српска вила. — 14, 25 (април 2007), 160—161.

665. МАНДИЋ, Зоран М.

Игре духа и речи / Зоран М. Мандић // ЛМС. — 183, 479, 3 (март 2007), 462—464.

Приказ књиге: Петко Војнић Пурчар: Очас успрокос, Нови Сад, 2006.

666. МАНДИЋ, Зоран М.

Певање о zgodним парадоксима / Зоран М. Мандић // ЛМС. — 183, 479, 1/2 (јан.—феб. 2007), 237—238.

Приказ књиге: Вислава Шимборска: Две тачке, Вршац, 2006.

667. МАНДИЋ, Зоран М.

Ружевицево сликарство / Зоран М. Мандић // ЛМС. — 183, 480, 5 (нов. 2007), 915—917.

Приказ књиге: Тадеуш Ружевић: Сива зона, Вршац, 2006.

668. МАРИНКОВИЋ, Душан

О Desničinu libretu za operu Adelova pjesma / Dušan Marinković // Књи. — 39, 133 (2007), 489—501. | Summary.

669. МАРИНКОВИЋ, Радмила

Светородна господа српска : истраживања српске књижевности средњег века / Радмила Маринковић. — Београд : Друштво за српски језик и књижевност Србије, 2007. — 450. — (Библиотека Књижевност и језик ; књ. 15). — ISBN 978-86-84885-14-4.

670. МАРИНКОВИЋ, Радован М.

Слово о Бранку В. Радичевићу / Радован М. Маринковић // Багдала. — 49, 474 (октобар—децембар), 3—12.

671. МАРИЋ, Илија

Владета Јеротић као читалац и тумач / Илија Марић // ЛМС. — 183, 480, 1/2 (јул—авг. 2007), 178—184.

Приказ књиге: Владета Јеротић: Прикази и препоруке, Београд, 2006.

672. МАРИЋ, Илија

Портрет меланхоличног мислиоца [Никола Милошевић : (1929—2007)] / Илија Марић // ЛМС. — 183, 479, 5 (мај 2007), 866—891.

In memoriam.

673. МАРИЋ, Илија

Рани радови Николе Милошевића или Меланхолична носталгија за бесконачним / Илија Марић // ЛМС. — 183, 480, 5 (нов. 2007), 796—814.

674. МАРИЦКИ-Гађански, Ксенија

„Жудећи за целокупном мудрошћу” / Ксенија Марицки Гађански // Јован Сте-рија Поповић... — 139—145. | Summary.

675. МАРЈАНОВИЋ, Воја

Антологија песама о играчкама / Воја Марјановић // Багдала. — 49, 471, 132—136.

Приказ књиге: Милутин Ђуричковић, Момир Драгићевић: Збрда здола, Круше-вац, 2006.

676. МАРЈАНОВИЋ, Воја

Змај и књижевност : (Змај и српска књижевност за децу, ЗДИ, Нови Сад, 1998) / Воја Марјановић // Одјек речи... — 147—148.

677. МАРЈАНОВИЋ, Воја

Између маште и игре : (Машта и игра, Преглед српске књижевности за децу XX века са освртом на дело Десанке Максимовић, Просвета, Ниш, 1998) / Воја Марјано-вић // Одјек речи... — 31—33.

678. МАРЈАНОВИЋ, Воја

Конечно интегрална студија о Нушићевом хумору, хајдуцима и Аутобиографији / Воја Марјановић // Багдала. — 49, 472 (2007), 122—125.

Приказ књиге: Јован Љуштановић: Дечји смех Бранислава Нушића, Нови Сад, 2004.

679. МАРЈАНОВИЋ, Воја

Нови огледи и критике : књижевност за децу и младе / Воја Марјановић. — Краљево : Либро компани, 2007. — 236. — (Библиотека Студије, есеји и критике). — ISBN 978-86-86473-07-3

680. МАРЈАНОВИЋ, Воја

Песник као вечно дете : (Борислав Гаврић, Сребрне сјене, „Свет књиге”, Београд, 2007) / Воја Марјановић // Српска вила. — 14, 25 (април 2007), 141—143.

681. МАРЈАНОВИЋ, Петар

Књига о вечно актуелном драмском делу / Петар Марјановић // 36МССУМ. — 34/35 (2006/2007), 203—206.

Приказ књиге: Милорад Рикало: О Родољупцима Јована Стерије Поповића, Нови Сад, 2006.

682. МАРЈАНОВИЋ, Петар

О лику кир Јање у „Тврдици” Јована Стерија Поповића и о значајним тумачењима тог лика у историји српског позоришта / Петар Марјановић // Јован Стерија Поповић... — 23—41. | Summary.

— МАРКОВИЋ, Милена

Čovek u svim vremenima ista zverka | Уп. 1401.

— МАРКОВИЋ, Славољуб

Разговор са Славољубом Марковићем | Уп. 646.

683. МАРКОВИЋ, Слободан

Изданци и темељи књижевности за децу : (Змај и српска књижевност за децу, Нови Сад, 1997) / Слободан Марковић // Одјек речи... — 28—30.

684. МАРКОВИЋ, Слободан

Све наше песникиње : (Српске песникиње за децу, Удружење писаца, Лесковац, 1999) / Слободан Марковић // Одјек речи... — 150—151.

685. МАРКОВИЋ, Слободан Ж.

Записи о књижевности за децу : писци и дела. 4 / Слободан Ж. Марковић. — Београд : Београдска књига, 2007. — 206. — (Библиотека Путеви сазнања / [Београдска књига] ; књ. 5). — ISBN 978-86-7590-176-1.

686. МАРКОВИЋ, Слободан Ж.

Стварност у поезији покрета социјалне књижевности Београдског круга / Слободан Ж. Марковић // НССУВД. — 36/2 (2007), 297—302. | Резюме.

687. МАРКОВИЋ, Слободан

Студиозни портрети : (Српске песникиње за децу, Удружење писаца општине Лесковац, 1999) / Слободан Марковић // Одјек речи... — 43—47.

688. МАРКОВИЋ, Радмило

Српска народна балада-поема *Двоје мили* пронађена у архиву Срезњевских у Москви / Радмило Марковић // РФФ. — 9, 1 (2007), 7—21. | Резюме.

689. МАТИНОВ, Златоје

Дон Жуан из Зацрњеша / Златоје Матинов // Багдала. — 49, 473 (2007), 120—122.

Приказ књиге: Мирко Мркић Острошки, Љубави Мираша Благодина, Београд, 2007.

690. МАТИНОВ, Златоје

Иронијска критика десакарлизованог света : (Светислав Басара, Успон и пад паркинсонове болести, роман, Дерета, Београд, 2006) / Златоје Мартинов // Свеске. — 84 (јун 2007), 54—56.

691. МАТИНОВ, Златоје

О таласу популизма у српској књижевности : (Мирко Ђорђевић, Сјај и беда утопије, огледи и расправе, Српска реч, Београд, 2006.) / Златоје Мартинов // Свеске. — 83 (март 2007), 158—160.

692. МАТИНОВИЋ, Катарина

Несвикнутост као услов преображаја песничког духа : (Драган Стојановић, Године, поезија, Друштво Источник, Београд, 2006.) / Катарина Мартиновић // Свеске. — 83 (март 2007), 154—157.

— МАТИЈЕВИЋ, Владан

Превише сам нежан | Уп. 205.

693. МАТИЋ, Љиљана

Политичка терминологија у делима канадских франкофоних писаца емиграната : случај Љубице Милићевић / Љиљана Матић // Теоријско-историјски преглед... — 181—197. | Résumé.

694. МАТИЦКИ, Миодраг

Бинарна опозиција *свој* — *џуђ* као основа Међународног културолошког пројекта / Миодраг Матицки // Књижевност. — 62, 118, 1 (2007), 100—102.

695. МАТИЦКИ, Миодраг

Други у српским изрекама и пословицама / Миодраг Матицки // Тема: академик Мирослав Пантић... — 75—81. | Резиме.

696. МАТИЦКИ, Миодраг

Иво Андрић као фокус периодике : (Свеске Задужбине Иве Андрића, XXVI, свеска 24, 2007.) / Миодраг Матицки // КњиИ. — 39, 133 (2007), 705—708.

697. МАТИЦКИ, Миодраг

Исидорин проблем земље / Миодраг Матицки // Исидоријана. — 9/15, 12/14 (2003/2008), 46—54. | Резиме на енгл. језику.

698. МАТИЦКИ, Миодраг

Књига — песма о граду / Миодраг Матицки // Браничево. — 53, 1/2 (2007), 66—68.

Приказ књиге: Милан Орлић, Град пре него што усним, Панчево, 2006.

699. МАТИЦКИ, Миодраг

Пословице као основа народне библије / Миодраг Матицки // Упоредна истраживања. 4... — 87—99. | Summary.

700. МАТИЦКИ, Миодраг

Слика другог у Ракићевом делу : (епистолатно-путописни контекст) / Миодраг Матицки // Милан Ракић... — 331—342. | Summary.

701. МАТИЦКИ, Миодраг

Српска грађанска лирика у Срему / Миодраг Матицки // Срем кроз векове... — 441—449. | Резиме на енгл. језику.

702. МАТИЦКИ, Миодраг

Српска књижевност за децу у протекла два века : (Историја српске књижевности за децу, Учитељски факултет, Врање, 2001, стр. 574) / Миодраг Матицки // Одјек речи... — 62—71.

703. МАТИЦКИ, Миодраг

Српска модерна у изучавањима Весне Матовић : (Весна Матовић, Српска модерна. Културни обрасци и књижевне идеје. Периодика, издање Института за књижевност и уметност, Београд 2007, 356 стр.) / Миодраг Матицки // 36МСКЈ. — 55, 3 (2007), 700—703.

704. МАТИЦКИ, Миодраг

Српски национални програм и Даница / Миодраг Матицки // Даница. — 14 (2007), 9—12.

705. МАТИЦКИ, Миодраг

Уводна реч : живот и рад Слободана Ж. Марковића / Миодраг Матицки // Признање професору... — 7—10.

706. МАТОВИЋ, Весна

Између естетике и етике : Исидора Секулић и Надежда Петровић / Весна Матовић // Исидоријана. — 9/15, 12/14 (2003/2008), 13—25. | Резиме на енгл. језику.

707. МАТОВИЋ, Весна

Између естетике и етике : Исидора Секулић и Надежда Петровић / Весна Матовић // Признање професору... — 183—191.

708. МАТОВИЋ, Весна

Интеркултурне везе и представа у другом : на примеру српско-бугарских односа почетком XX века / Весна Матовић // Књижевност. — 62, 118, 1 (2007), 110—117.

709. МАТОВИЋ, Весна

Књига о српско-немачким културним и књижевним везама / Весна Матовић // Књи. — 39, 131/132 (2007), 397—401.

Приказ књиге: *Serbien und Deutsche, Literarische Begegnungen; Srbi i Nemci, Književni susreti*, urednik Gabriella Schubert, Jena, 2006.

710. МАТОВИЋ, Весна

Стварност града као културна и поетичка чињеница у епохи српске модерне / Весна Матовић // НССУВД. — 36/2 (2007), 319—327. | Zusammenfassung.

711. МАТОВИЋ, Јасмина

Српска модерна : културни обрасци и књижевне идеје : периодика / Весна Матовић. — Београд : Институт за књижевност и уметност, 2007. — 357. — (Наука о књижевности. Историја српске књижевне периодике). — ISBN 978-86-7095-117-4.

712. МЕЂЕШИ, Љубомир

Јулијан Колесар : 80 година од рођења (1927—1992) / Љубомир Међеши // *Studia ruthenica*. — 12 (2007), 130—131.

713. МИЈАЧ, Дејан

„Наход Симеон” — као Стеријин програмски текст : (једна редитељска експликација) / Дејан Мијач // Јован Стерија Поповић... — 55—62. | Summary.

714. МИКИТЕНКО, Оксана

Модалитет као услов моделирања фолклорне стварности : покушај когнитивне карактеристике / Оксана Микитенко // НССУВД. — 36/2 (2007), 123—132. | Резюме.

715. МИКИЋ, Радивоје

Маглене песме или Један вид херметичности у поезији Злате Коцић / Радивоје Микић // Злата Коцић... — 49—62. | Summary.

716. МИКИЋ, Радивоје

Уз једну тестаментарну поетику / Радивоје Микић // ЛМС. — 183, 480, 4 (окт. 2007), 641—643.

717. МИЛАН Ракић и модерно песништво : зборник радова / [уредник Новица Петковић]. — Београд : Институт за књижевност и уметност : Учитељски факултет, 2007. — 415. — (Наука о књижевности. Поетичка истраживања ; књ. 7). — ISBN 978-86-7095-119-8.

— **МИЛАНОВИЋ, Братислав Р.**

Поезија је преобликовање света : разговор са Братиславом Р. Милановићем / [разговор водио] Драган Хамовић // ЛМС. — 183, 479, 5 (мај 2007), 916—926.

718. МИЛАНОВИЋ, Жељко

Политика књижевности и политика теорије или како препознати доксу / Радоман Кордић, [разговор водио] Жељко Милановић // Корац. — 41, 38, 11/12 (2007), 145—166.

719. МИЛАШИНОВИЋ, Светлана

Интертекстуалност — моћна игра жанровима / Светлана Милашиновић // ЛМС. — 183, 480, 3 (септ. 2007), 442—446.

Приказ књиге: Милена Стојановић: Поглед на пицев радни сто, Панчево, 2006.

720. МИЛАШИНОВИЋ, Светлана

Књижевност изгубљене генерације : (Срђан Ваљаревић, Комо : роман, Самиздат Б 92, Београд, 2006) / Светлана Милашиновић // Свеске. — 84 (јун 2007), 63—66.

721. МИЛАШИНОВИЋ, Светлана

Поглед у прошлост : (Светлана Велмар Јанковић, Очаране наочаре, приповетке, Стубови културе, Београд, 2006) / Светлана Милашиновић // Свеске. — 83 (март 2007), 139—143.

722. МИЛИНКОВИЋ, Миомир

Аналитичка студија : (Машта и игра, Преглед српске књижевности за децу XX века са освртом на дело Десанке Максимовић, Просвета, Ниш, 1998) / Миомир Милинковић // Одјек речи... — 33—35.

723. МИЛИНКОВИЋ, Миомир

Књижевнотеоријска разматрања Тихомира Петровића : (Књижевност за децу — теорија, Учитељски факултет Сомбор, 2005) / Миомир Милинковић // Одјек речи... — 89—95.

724. МИЛИНКОВИЋ, Миомир

Комплементарне интерпретације : (Књижевни записи, Удружење писаца, Лесковац, 2000) / Миомир Милинковић // Одјек речи... — 81—83.

725. МИЛИНКОВИЋ, Миомир

Писци за децу и младе / Тихомир Петровић, Миомир Милинковић. — Пожега : Епоха, 2007. — 396. — ISBN 978-86-7866-028-3.

726. МИЛИНКОВИЋ, Миомир

Родослов српских поетеса за децу : (Српске песникиње за децу, Удружење писаца општине Лесковац, 1999) / Миомир Милинковић // Одјек речи... — 36—43.

727. МИЛИНКОВИЋ, Миомир

Шапчанинов утицај на Лазу Лазаревића и друге српске реалисте / Миомир Милинковић // Српска вила. — 14, 26 (октобар 2007), 9—15.

728. МИЛИНКОВИЋ, Миомир

Шапчанинов утицај на Лазу Лазаревића(!) и друге српске реалисте / Миомир Милинковић // Српски језик... — 79—85. | Summary.

729. МИЛИНКОВИЋ, Снежана

„Виши реализам” италијанског веризма друге половине XIX века и дело Симе Матавуља / Снежана Милинковић // Српски језик... — 121—136. | Riassunto.

730. МИЛИНЧЕВИЋ, Васо

Јован Стерија Поповић као афористичар / Васо Милинчевић // Јован Стерија Поповић... — 425—432. | Summary.

731. МИЛИНЧЕВИЋ, Васо

Необјављен Стеријин Седмостручниј цветак борећим се Грцима / Васо Милинчевић // Даница. — 14 (2007), 271—279.

732. МИЛИНЧЕВИЋ, Васо

Никола Тесла и књижевност / Васо Милинчевић // Свет речи. — 11, 23/24 (2007), 10—16.

733. МИЛИНЧЕВИЋ, Васо

Осветљавања и суочавања : студије и чланци из српске књижевности 19. и 20. века / Васо Милинчевић. — Београд : Завод за уџбенике, 2007. — 358. — ISBN 978-86-17-14518-5.

734. МИЛИСАВАЦ, Живан

Неодужен дуг / Живан Милисавец ; приредила Марија Орбовић // ЛМС. — 183, 479, 3 (март 2007), 396—403.
О Вељку Петровићу.

735. МИЛИСАВЉЕВИЋ, Зоран

Декартовско издвајање „ја” / Зоран Милисављевић // Савременик плус. — 149/150/151 (2007), 113—115.

Приказ књиге: Душан Стојковић: Сневомрак, Младеновац, 2006.

736. МИЛИЋ, Исидора

Драгоцени животопис : поводом обновљеног издања књиге Јован Ђорђевић / Исидора Милић // ЛМС. — 183, 479, 3 (март 2007), 383—385.

Приказ књиге: Божидар Ковачек: Јован Ђорђевић, Нови Сад, 2006.

737. МИЛИЋ, Исидора

Јован Стерија Поповић у преписци Вука Стефановића Караџића / Исидора Милић // Јован Стерија Поповић... — 521—538. | Summary.

738. МИЛИЋ, Исидора

„Ход” кроз жанрове српске књижевности : (жанрови српске књижевности, зборник бр. 3, Нови Сад 2006, 551 стр.) / Исидора Милић // ЗбМСКЈ. — 55, 3 (2007), 687—689.

739. МИЛИЋ, Новица

Злоупотреба књижевности у новијој српској историји / Новица Милић // (Зло-) употребе историје... — 9—16.

740. МИЛИЧЕВИЋ, Давор

Ка новом читању српске књижевности : (Ранко Поповић: Завјетно памћење пјесме, Завод за уџбенике и наставна средства, Источно Сарајево 2007, стр. 449) / Давор Миличевић // Књи. — 39, 133 (2007), 701—704.

741. МИЛОЈЕВИЋ, Дејан

Приближавање даљине : алтернативни водич кроз кућну библиотеку / Дејан Милојевић. — Београд : Алма, 2007. — 169. — (Библиотека Сагледавања). — ISBN 978-86-7974-013-7.

742. МИЛОЈЕВИЋ, Милоје

Беседа Иве Андрића као мото вредности које прожимају свеколико његово дело / Милоје Милојевић // Духовност писане културе Срба... — 155—164. | Резиме ; Summary.

743. МИЛОСАВЉЕВИЋ, Петар

Мирослав Пантић и србистика / Петар Милосављевић // Тема: академик Мирослав Пантић... — 263—282.

744. МИЛОСАВЉЕВИЋ, Селимир В.

Историја српске књижевности за децу, Учитељски факултет, Врање, 2001 / Селимир В. Милосављевић // Одјек речи... — 177—178.

745. МИЛОСАВЉЕВИЋ-Милић, Снежана

Метафора границе као мадел[!] читања Станковићеве поезике еротског / Снежана Милосављевић-Милић // Еротско у култури... — 107—121. | Резюме.

746. МИЛОСАВЉЕВИЋ-Милић, Снежана

Реалистичка приповетка и фолклорна традиција / Снежана Милосављевић-Милић // ГКСК. — 3 (2007), 415—420.

Приказ књиге: Драгана Вукићевић, Писмо и прича, Београд, 2006.

747. МИЛОСАВЉЕВИЋ-Милић, Снежана

Типови наратора(!) у српском реалистичком роману / Снежана Милосављевић-Милић // Српски језик... — 21—34. | Summary.

748. МИЛОШЕВИЋ, Никола

Antropološki eseji / Nikola Milošević. — Beograd : Nolit, 2007. — 309. — ISBN 978-86-19-02401-3.

749. МИЛОШЕВИЋ, Томислав

Песник Миодраг Д. Игњатовић : (поетика и етика) / Томислав Милошевић ... [и др.]. — Београд : Књижевно друштво просветних радника Србије, 2007. — 96. — (Библиотека Критички одјек). — ISBN 978-86-82127-39-0.

750. МИЛОШЕВИЋ-Ђорђевић, Нада

Бели град — својственост наше епске поезије / Нада Милошевић-Ђорђевић. // Књи. — 39, 131/132 (2007), 375—378.

Приказ књиге: Мирјана Детелић, Марија Илић: Бели град. Порекло епске формуле словенског топонима, Београд, 2006.

751. МИЛОШЕВИЋ-Ђорђевић, Нада

Доситеј и српска народна књижевност / Нада Милошевић-Ђорђевић // ГКСК. — 3 (2007), 33—41. | Резюме.

752. МИЛОШЕВИЋ-Ђорђевић, Нада

Иришка академија и Вукови певачи или сремски слепи певачи у свеопштем кругу епског певања / Нада Милошевић-Ђорђевић // Срем кроз векове... — 383—393. | Резиме на енгл. језику.

753. МИЛОШЕВИЋ-Ђорђевић, Нада

Милош Јевтић: Припадност књижи. Разговори са Слободаном Ж. Марковићем. Колекција „Одговори”, Београдска књига, Београд, 2006, 143. стр. / Нада Милошевић-Ђорђевић // Славистика. — 11 (2007), 412—413.

754. МИЛОШЕВИЋ-Ђорђевић, Нада

Наташа Станковић-Шошо, Топос пута у српској народној бајци, Друштво за српски језик и књижевност Србије, Београд, 2006 / Нада Милошевић-Ђорђевић // Књи. — 54, 1/2 (2007), 171—173.

755. МИЛОШЕВИЋ-Ђорђевић, Нада

Прожимање жанрова усмене књижевности и око њих / Нада Милошевић-Ђорђевић // Упоредна истраживања. 4... — 69—85. | Summary.

756. МИЛОШЕВИЋ-Ђорђевић, Нада

Стефан Немања, св. Симеон у српској народној традицији / Нада Милошевић-Ђорђевић // Даница. — 14 (2007), 342—348.

757. МИЛУТИНОВИЋ, Дејан

На изворима српске научне фантастике / Дејан Милутиновић // ЛМС. — 183, 479, 4 (април 2007), 711—713.

Приказ књиге: Бојан Јовић: Рађање жанра : почеци српске научно-фантастичне књижевности, Београд, 2006.

758. МИЛУТИНОВИЋ, Дејан

Човек, историја — књижевност / Дејан Милутиновић // Савременик плус. — 149/150/151 (2007), 109—113.

Приказ књиге: Мирољуб Стојановић: Људско лице историје у књижевности, Београд, 2007.

759. МИЛУТИНОВИЋ, Зоран

Меланхолија и хумор Јована Стерије Поповића / Зоран Милутиновић // Јован Стерија Поповић... — 77—89. | Summary.

760. МИЛУТИНОВИЋ, Љубомир

Пушкинов лет у дјечију душу / Љубомир Милутиновић // РФФ. — 9, 1 (2007), 173—182. | Zusammenfassung.

761. МИЉКОВИЋ, Станко

Историја књижевности за децу професора др Тихомира Петровића / Станко Миљковић // Одјек речи... — 158—159.

762. МИЉКОВИЋ, Станко

Књижевност као судбина : (у лесковачком Дому културе представљена последња књига проф. др Тихомира Петровића Историја књижевности за децу) / Станко Миљковић // Одјек речи... — 165—166.

763. МАНИЋ Форски, Драгослав

Мисли са извора / Драгослав Манић Форски // Књижевна колонија Својново... — 68—69.

Приказ књиге: Бошко Раденковић, Само се казује, афоризми, Параћин, 2006.

764. МИРКОВИЋ, Милосав

Esej o eseju : Ivo Andrić i Francisko Goja / Milosav Mirković. — Beograd : B. Stamatović, 2007. — 84. — ISBN 978-86-910253-0-4.

765. МИРКОВИЋ, Милосав

Јован Скерлић : савременик наш / Милосав Мирковић // Багдала. — 49, 474 (окт.—дец. 2007), 47—56.

766. МИРКОВИЋ, Милосав

Јуче и данас у драмској форми Миладина Шеварлића / Милосав Мирковић // Браничево. — 53, 1/2 (2007), 87—89.

Приказ књиге: Изабране драме 2, Београд, 2006.

767. МИРКОВИЋ, Милосав

Крај саге о Катићима и Србији / Милосав Мирковић // Багдала. — 49, 473 (2007), 102—107.

Приказ књиге: Добрица Ћосић, Време власти II, Београд, 2007.

768. МИРКОВИЋ, Милосав Буца

„Непрекидна свежина света” : Братислав Р. Милановић, Мале лампе у тамни-ни, изабране песме, Народна библиотека „Стефан Првовенчани”, Краљево, 2006. / Милосав Буца Мирковић // Кораци. — 41, 38, 5/6 (2007), 150—152.

769. МИРКОВИЋ, Милосав Буца

Песник Никола Ђуран : ante portas : [Никола Ђуран, *Пуста Ишана*, „Јефимија”, Крагујевац, 2006.] / Милосав — Буца Мирковић // Кораци. — 41, 17, 1/2 (2007), 147—149.

770. МИРКОВИЋ, Милосав

Путовати са собом самим : Љубиша Ђидић, *Ружа Будимљешће*, путопис, „Љубостиња”, Трстеник, 2006) / Милосав Мирковић // Нова зора. — 13 (2007), 142—143.

771. МИРКОВИЋ, Милосав

„Ulaznica” za slikara i pesnika : [Vladimir Bogdanović: *Daleka kuća*, Ulaznica, Zrenjanin, 1973] / Milosav Mirković // Gotska melanholija... — 111—114.

772. МИРКОВИЋ, Милосав

Čarapa devojke sa tri srca : čitajući i slušajući farse Aleksandra Popovića / Milosav Mirković // Polja. — 52, 444 (mart—april 2007), 100—105.

773. МИРКОВИЋ, Чедомир

Коначно, и историја / Чедомир Мирковић // Одјек речи... — 171—172.

774. МИСАИЛОВИЋ, Миленко

Значење комедије у људској егзистенцији / Миленко Мисаиловић // Савременик плус. — 155/156/157 (2007), 104—133.

775. МИСАИЛОВИЋ, Миленко

Комедија Гордана Лазе Костића у спрегу критике Богдана Поповића / Миленко Мисаиловић // 36МССУМ. — 36 (2007), 97—113. | Summary.

776. МИТИЋ, Милунка

Одраз стварности у *Жицију краљице и монахиње Јелене* из зборника *Животи краљева и архиепископа српских* архиепископа Данила II / Милунка Митић // НССУВД. — 36/2 (2007), 49—57. | Summary.

777. МИТРОВИЋ, Марија

Новине у српској прози / Марија Митровић // Књижевност. — 62, 118, 2 (2007), 192—194.

Приказ књиге: Петковић Радослав: О Микеланђелу говорећи, Београд, 2006.

778. МИТРОВИЋ, Марија

„Пођох у Италију, да изменим душу и тело” / Марија Митровић // ЛМС. — 183, 479, 4 (април 2007), 546—556.

779. МИТРОВИЋ, Милунка

Магијска водица приповедања : (Мирко Иконић, Повратак у Црну Гору : приче, УКС — подружница за Златиборски округ, Прибој, 2006) / Милунка Митровић // Свеске. — 84 (јун 2007), 177—179.

780. МИЋИЋ, Весна

Сличности и разлике између романа *Уликс* Џејмса Џојса и прве књиге *Дана шестог* Растка Петровића / Весна Мићић // 36МСКЈ. — 55, 1 (2007), 191—211.

781. МИЋИЋ, Радован

Певам да бригу растерам / Радован Мићић // ЛМС. — 183, 480, 5 (нов. 2007), 905—909.

Приказ књиге: Душан Дејанац: Банатски бећарац, Кикинда, 2006.

782. МИЋИЋ, Радован

Стеријино јуначко позориште „Милош Обилић” / Радован Мићић // Јован Степија Поповић... — 131—137. | Summary.

783. МИЋОВИЋ, Милутин

Његош и савремена Црна Гора / Милутин Мићовић. — Подгорица : Удружење књижевника Црне Горе, 2007. — 115. — (Едиција Стварање ; 60). — ISBN 978-86-85817-12-0.

784. МИЋУНОВИЋ, Радомир

Autobiograf renesansnog profila : [Vladimir Bogdanović: *Toliko prostora odjednom*, Budućnost, Novi Sad, 2000] / Radomir Mićunović // Gotska melanholija ... — 231—236.

785. МИЋУНОВИЋ, Радомир

Geometrija duhovnih prostora : [Vladimir Bogdanović: *Veliki crtač*] / Radomir Mićunović // Gotska melanholija... — 133—140.

786. МИЋУНОВИЋ, Радомир

Duboka poniranja i trajne naznake : [Vladimir Bogdanović: *Veliki crtač*, Stražilovo, Novi Sad, 1984] / Radomir Mićunović // Gotska melanholiја... — 147—150.

787. МИЋУНОВИЋ, Радомир

Књига мудрости и очаја : Миладин Ђулафић, *Прође ђамеј ко шрешиње*, друго до-рађено и допуњено издање, Рад, Београд, 2005. / Радомир Мићуновић // Нова зора. — 13 (2007), 146—150.

788. МИЋУНОВИЋ, Радомир

Фина књига — крупан корак / Радомир Мићуновић // Одјек речи... — 188—190.
О Антологији српске поезије за децу.

789. МИХАИЛОВИЋ, Драгослав

Болно девојачко израстање у једној Јагодини / Драгослав Михаиловић // Узда-ница — 14, 2 (јесен 2007), 175.
О роману *Ошварење лушке* Босиљке Пушић.

790. МИХАЈЛОВИЋ, Милан

Сусрети са Даринком / Милан Михајловић // ЛМС. — 183, 480, 1/2 (јул—авг. 2007), 132—133.
Реч на комеморацији у Београду, 12. априла 2007. године.

791. МЛАДЕНОВ, Марин

Калауз за словни Марковића-чардак / Марин Младенов // Савременик плус. — 155/156/157 (2007), 82—104.
Приказ књиге: Радован Бели Марковић: Кавалери старог премера, Београд, 2006.

792. МЛАДЕНОВАЧКИ песници у антологијама : (и важнијим зборницима) // Шума-дијске метафоре... — 316—317.

793. МЛАДЕНОВАЧКИ прозни писци у антологијама // Шумадијске метафоре... — 318—319.

794. МЛАДЕНОВИЋ, Живомир

Српски реалисти / Живомир Младеновић. — Београд : Ж. Младеновић : Чигоја штампа, 2007. — 653. — ISBN 978-86-7558-449-0.

795. МОЈСИЕВА-Гушева, Јасмина

Ониризам и надреалистичка поетска слика / Јасмина Мојсиева-Гушева // Над-реализам ... — 273—279. | Résumé.

796. МОЈСОВА-Чепишевска, Весна

О номадском стилу / Весна Мојсова-Чепишевска // Свеске. — 84 (јун 2007), 102—110. | Résumé.

797. МОЛОВ, Тодор

„Стар бјал дядо иска голо хоро” : (пародия и митопоетичен образац в една еро-тична народна песен) / Тодор Моллов // Еротско у култури... — 122—136. | Резиме.

798. МОМЧИЛОВИЋ, Милан

Живот посвећен дечјој књижевности / Милан Момчиловић // Одјек речи... — 178—180.

799. МОМЧИЛОВИЋ, Милан

Између корица : сто поетеса : продор женског писма / Милан Момчиловић // Одјек речи... — 151—152.

800. МОМЧИЛОВИЋ, Милан

Историја српске књижевности за децу : (На окупу сви писци, Дело др Тихомира Петровића, књижевног критичара из Лесковца и професора Учитељског факултета у Врању) / Милан Момчиловић // Одјек речи... — 152—154.

801. МРАОВИЋ, Дамјана

Политика репрезентације : Мамац Давида Албахарија / Дамјана Мраовић // (Зло)употребе историје... — 95—111.

802. МРВОШ, Богдан

Svet sumornih i preživelih ljudi [Vladimir Bogdanović: Kola, „Klub pisaca”, Vršac, 1967.] / Bogdan Mrvoš // Gotska melanholija... — 25—32.

803. МРКИЋ, Миодраг

Песничке вертикале Драгољуба Симоновића : два огледа / Миодраг Мркић. — Ниш : АНУ, 2007. — ISBN 978-86-84933-33-3.

804. МУЊИЋ, Стана

У темељима књижевне историје : (Историја српске књижевности за децу, Учитељски факултет, Врање, 2001) / Стана Муњић // Одјек речи... — 159—161.

805. МУХИЋ, Ферид

Опанци од људске коже / Ферид Мухић // Савременик плус. — 152/153/154 (2007), 107—109.

Приказ књиге: Зоран Видојевић: Тромостовље, понори, трептаји, Београд, 2006.

806. Н., Д.

Pionir osvajanja slobode : Pavle Ugrinov (1926—2007) / D. N. // Scena. — 43, 1/2 (2007), 168—169.

807. НАДРЕАЛИЗАМ у свом и нашем времену / уредник Јелена Новаковић. — Београд : Филолошки факултет : Друштво за културну сарадњу Србија-Француска, 2007. — 447. — ISBN 978-86-86419-31-6.

808. НАЗАРЕНКО, Михаил

Гностически космос в романе Марины и Сергея Дяченко „Vita nostra” : текст и контекст / Михаил Назаренко // Словенска научна фантастика... — 243—262. | Summary.

809. НАЈНОВИЈА библиографија Исидоре Секулић // Исидоријана. — 9/15, 12/14 (2003/2008), 511.

810. НАСТАСИЈЕВИЋ, Мирослав

Dva spoja večnog nespokoja : [Vladimir Bogdanović: *Monografija* (pesme, slike, grafike)] / Miroslav Nastasijević // Gotska melanholija... — 67—70.

811. НАСТОВИЋ, Иван

Seobe Miloša Crnjanskog u svetlu snova Vuka Isakovića / Ivan Nastović. — Novi Sad : Prometej, 2007. — 193. — (Biblioteka Psihoterapijske studije). — ISBN 978-86-515-0141-1.

812. НЕГРИШОРАЦ, Иван

Авангарда је већ постала традиција / Иван Негришорац // ЛМС. — 183, 480, 6 (дец. 2007), 1054—1059.

Реч поводом додељивања награде „Васко Попа” Вујици Решину Туцићу за збирку Гнездо параноје.

813. НЕГРИШОРАЦ, Иван

Балкански видови српске књижевности у периоду транзиције : (1989—2005). 2 / Иван Негришорац // Свеске. — 83 (март 2007), 81—92. | Summary.

814. НЕГРИШОРАЦ, Иван

Дучићеве критичке расправе о мешовитим жанровима, научној прози и публицистици : (1902—1918) / Иван Негришорац // Синхронијско и дијахронијско... — 195—200. | Резиме на енгл. језику.

815. НЕГРИШОРАЦ, Иван

Искушења мистификације / Иван Негришорац // ЛМС. — 183, 479, 4 (април 2007), 682—695.

Приказ књиге: Светислав Басара: Успон и пад Паркинсонове болести, Београд, 2006.

816. НЕГРИШОРАЦ, Иван

Јован Стерија Поповић и дискурс лудила у српском класицистичком песништву / Иван Негришорац // Јован Стерија Поповић... — 355—376. | Summary.

817. НЕГРИШОРАЦ, Иван

Надреалистички аутоматски текст и дискурс лудила у српској поезији / Иван Негришорац // // Надреализам ... — 183—198. | Résumé.

818. НЕГРИШОРАЦ, Иван

Парусија за Матију Бећковића : о једној књижевној награди, о жанру љубавне песме у савременом српском песништву и о једној песми која све то суштински осмишљава / Иван Негришорац // ЛМС. — 183, 479, 4 (април 2007), 617—632.

Изговорено на додели књижевне награде „Ленкин прстен“, у Србобрану, 26. новембра 2006. године.

819. НЕДЕЉКОВИЋ, Александар Б.

Настанак научнофантастичног жанра у српској књижевности / Александар Б. Недељковић // Српски језик... — 51—58. | Summary.

820. НЕДЕЉКОВИЋ, Драган

Време власти : (књига друга, Добрице Ћосића) / Драган Недељковић // Нова зора. — 15/16 (2007/2008), 144—152.

821. НЕДЕЉКОВИЋ, Драган

Роман о старењу / Драган Недељковић // ЛМС. — 183, 480, 6 (дец. 2007), 1096—1110.

Приказ књиге: Добрица Ћосић: Време власти. Књ. 2, Београд, 2007.

822. НЕДИЋ, Марко

Критичка имажинација Зорана Глушчевића / Марко Недић // Књижевност. — 62, 118, 2 (2007), 93—99.

823. НЕДИЋ, Марко

Превазилажење документарног / Марко Недић // ЛМС. — 183, 479, 3 (март 2007), 459—462.

Приказ књиге: Саша Хаџи Танчић: Меланхолија. Београд, 2006.

824. НЕДИЋ, Марко

Приповетке Данице Марковић / Марко Недић // Тренуци Данице Марковић... — 17—28. | Summary.

825. НЕДИЋ, Марко

Проза Владана Деснице од реализма до постмодернистичких поступака / Марко Недић // Књижевно дело... — 57—70.

— **НЕМАЊИЋ, Милош**

Педесет година књижевног рада Јована Јанићијевића : књижевни портрет Јована Јанићијевића | Уп. 1182.

— **НЕНАДИЋ, Добрило**

Како сам подрио систем | Уп. 622.

— **НЕНАДИЋ, Добрило**

Мука духу или после свега само прича остаје | Уп. 1299.

826. НЕНЕЗИЋ, Љубица

Фреске — песничка инспирација / Љубица Ненезић // Књижевна колонија Својново... — 24—26.

827. НЕНИН, Миливој

Енциклопедија Душан Радовић / Миливој Ненин // ЛМС. — 183, 479, 5 (мај 2007), 941—944.

Приказ књиге: Душан Радовић: Баш свашта, приредио Мирослав Максимовић, Београд, 2006.

828. НЕНИН, Миливој

Милисавац, Токин и Црњански / Миливој Ненин // Синхронизацијско и дијахронизацијско. — 299—303. | Резиме на енгл. језику.

829. НЕНИН, Миливој

О једној песми Данице Марковић / Миливој Ненин // Тренуци Данице Марковић... — 77—83. | Summary.

830. НЕНИН, Миливој

Преписка Милана Ракића и Растка Петровића / Миливој Ненин // Милан Ракић... — 343—354. | Summary.

831. НЕНИН, Миливој

Преписка Станислава Винавера и Милана Токина / [приредио] Миливој Ненин // ЛМС. — 183, 479, 4 (април 2007), 656—665.

832. НЕНИН, Миливој

Ситне књиге : о преписци српских писаца / Миливој Ненин. — Нови Сад : Дневник, 2007. — 222 стр. — (Легат ; књ. 3). — ISBN 978-86-7966-000-8.

833. НЕНИН, Миливој

Случајна књига : колаж о Тодору Манојловићу / Миливој Ненин. — Београд : Народна књига — Алфа, 2007. — 133. — (Библиотека С-изузетак [и тачка]). — ISBN 978-86-331-3028-8.

834. НЕНИН, Миливој

Снажна и пуна књига : [Vladimir Bogdanović: *U klepsidri* (monografija)] / Milivoj Nenin // Gotska melanholija... — 159—163.

835. НЕНИН, Миливој

Стара добра времена / Миливој Ненин // ЛМС. — 183, 480, 3 (септ. 2007), 446—451.

Приказ књиге: Милан Јовановић-Стоимировић: Ланче Смедеревац, Смедерево, 2006.

836. НЕСТОРОВИЋ, Зорица

Богови, цареви и људи : трагички јунак у српској драми XIX века / Зорица Несторовић. — Београд : Чигоја штампа, 2007. — 335. — ISBN 978-86-7558-512-1.

837. НЕСТОРОВИЋ, Зорица

Исидора Секулић о песницима српског романтизма / Зорица Несторовић // ГКСК. — 3 (2007), 293—312. | Summary.

838. НЕСТОРОВИЋ, Зорица

Јован Деретић, Огледи из српске књижевности, приредио Мило Ломпар, Друштво за српски језик и књижевност Србије, Београд, 2007. / Зорица Несторовић // ПКЈИФ. — 73, 1/4 (2007), 209—214.

839. НЕСТОРОВИЋ, Зорица

О аутентичним вредностима : (Васо Милинчевић, Велика школа и велики професори, Друштво за српски језик и књижевност, Београд, 2006) / Зорица Несторовић // КњЈ. — 54, 1/2 (2007), 175—179.

840. НЕСТОРОВИЋ, Зорица

О разуму и аутентичности / Зорица Несторовић // Јован Стерија Поповић... — 269—275. | Summary.

841. НИКОЛАШ, Стојанка

Историјске мене у новим приповеткама Јована Радловића : (Јован Радловић, Мама врана, тата врана и деца вроне, приповетке, Књижевни магазин, Београд, 2006.) / Стојанка Николаш // Свеске. — 83 (март 2007), 148—153.

842. НИКОЛИЋ, Данило

Дани без Раичковића / Данило Николић // Нова зора. — 14 (2007), 47—50.
In memoriam.

— НИКОЛИЋ, Јасмина

Baladas y la balada | Уп. 1364.

843. НИКОЛИЋ, Јелена

Повлашћени поглед са врхова песничке речи / Милан Орлић ; разговор водила Јелена Николић // Браничево. — 53, 1/2 (2007), 62—65.

844. НИКОЛИЋ, Мара

Дојна Галић Бар : скица за портрет : (поводом промоције књиге Дојне Галић Бар „Звона и ветар” / Мара Николић // Српска вила. — 14, 25 (април 2007), 41—42.

845. НИКОЛИЋ, Мара

Скица за портрет Здравка Згоњанина / Мара Николић // Српска вила. — 14, 26 (октобар 2007), 151—152.

846. НИКОЛИЋ, Мијодраг

Један могући окрет каледоскопа Зорана Живковића / Мијодраг Николић // Багдала. — 49, 471 (2007), 128—131.

Приказ књиге: Зоран Живковић, Немогуће приче 2, Београд, 2005.

847. НИКОЛИЋ, Милица

Два живота једне књиге : још једном о преписци Милене Јесенски и Франц Кафке / Милица Николић // ЛМС. — 183, 479, 4 (април 2007), 643—647.

848. НИКОЛИЋ, Мирослав М.

Прва књига песама Милутина Бојића : *Песме* (1914) / Мирослав М. Николић // Књи. — 39, 133 (2007), 565—592. | Summary.

849. НИКОЛИЋ, Ненад

Елементарни песимизам или разочарани оптимизам? / Ненад Николић // Наслеђе. — 4, 7 (2007), 181—189.

Приказ књиге: Саша Радојчић: Ништа и прах, Београд, 2006.

850. НИКОЛИЋ, Ненад

Јован Деретић / Ненад Николић // ГКСК. — 3 (2007), 9—23. | Summary.

851. НИКОЛИЋ, Ненад

Меланхолична или весела Ивкова слава: читати роман или гледати филм? / Ненад Николић // Свет речи. — 11, 23/24 (2007), 77—82.

852. НИКОЛИЋ, Ненад

Односи стварних и фикционалних светова у *Роману без романа* Јована Стерије Поповића : димензије метафикционалности / Ненад Николић // НССУВД. — 36/2 (2007), 205—212. | Summary.

853. НИКОЛИЋ, Ненад

Орфелин : недовршена модерност / Ненад Николић // ГКСК. — 3 (2007), 155—211. | Summary.

854. НИКОЛИЋ, Ненад

Полемика Вука и Видаковића : рат култура / Ненад Николић // ЗбМСКЈ. — 55, 3 (2007), 477—510. | Summary.

855. НОВАКОВИЋ, Јелена

Владан Десница и француска књижевност / Јелена Новаковић // Књижевно дело... — 133—161. | Résumé.

856. НОВАКОВИЋ, Јелена

Иван В. Лалић у дијалогу са француским критичарима / Јелена Новаковић // Књижевност. — 62, 118, 3 (2007), 138—141.

857. НОВАКОВИЋ, Јелена

Лалићеве антологије модерне поезије / Јелена Новаковић // 36МСКЈ. — 55, 3 (2007), 703—708.

858. НОВАКОВИЋ, Јелена

Paratextes surréalistes : les préfaces de Breton et de Ristić / Jelena Novaković // Над-реализам ... — 33—41. | Резиме.

859. НОВОКМЕТ, Слободан

О Толстоју и српским писцима : (Љубиша Јеремић, Мала књига о Толстоју, Издавачко предузеће „Филип Вишњић“, Београд, 2007. и О српским писцима, Српска књижевна задруга, Београд, 2007.) / Слободан Новокмет // Нова зора. — 15/16 (2007/2008), 214—218.

860. НОГО, Рајко Петров

Где ми је моје „ђе” / Рајко Петров Ного // Нова зора. — 15/16 (2007/2008), 418—421.

О књизи Потајник Ивана Негришорца.

861. НОГО, Рајко Петров

Наш оријентир / Рајко Петров Ного // Нова зора. — 14 (2007), 53—57.

О Стевану Раичковићу.

862. НОГО, Рајко Петров

Наша Зора / Рајко Петров Ного // Нова зора. — 15/16 (2007/2008), 528.

863. НОГО, Рајко Петров

Сабрани списи Душана Радовића / Рајко Петров Ного // Нова зора. — 13 (2007), 44—47.

864. ОБРАДОВИЋ, Радмила

Паракњижевност и SMS-поруке / Радмила Обрадовић // Кораци. — 41, 37, 3/4 (2007), 97—109.

865. ОБРАДОВИЋ, Славољуб

Косовски мит : извориште српске самосвести и родољубља / Славољуб Обрадовић // Духовност писане културе Срба... — 39—60. | Резиме ; Резюме.

866. ОБРАДОВИЋ, Славољуб

Откривање скривеног језичког блага : из тамног вилајета „речи у камену” / Славољуб Обрадовић // Књижевна колонија Својново... — 15—23.

867. ОБРАДОВИЋ, Славољуб

Пубертетска еротика у Пубертетској чежњи Миленка Ратковића / Славољуб Обрадовић // Еротско у култури... — 154—165. | Резюме.

868. ОБРЕНОВИЋ, Раде

Zbirka uspomena : [Vladimir Bogdanović: *Kao dom* (pripovetke), Ugao, Vršac, 1971] / Rade Obrenović // Gotska melanholija... — 83—88.

— ОГЊЕНОВИЋ, Вида

Набавите џемпер са џеповима | Уп. 911.

869. ОГЊЕНОВИЋ, Вида

U književnosti, bez ostatka / Vida Ognjenović // Polja. — 52, 444 (mart—april 2007), 29—30.

О Михајлу Пантићу.

870. ОГЬЕНОВИЋ, Тамара

Мирослављево јеванђеље : кључ за временску капију / Тамара Огњеновић // Нова зора. — 15/16 (2007/2008), 425—430.

871. ОДЈЕК речи : о делу Тихомира Петровића / [уредник Душан А. Јањић]. — Лесковац : Лесковачки културни центар, 2007. — 230. — ISBN 978-86-82091-14-7.

872. ОКЕАНСКИЈ, Вјачеслав П.

Поэтика культуры в структуре художественной персоналогии драмы А. Н. Островского „Гроза” / Вячеслав П. Океанский // ФП. — 34, 1 (2007), 103—108. | Резиме.

873. ОКРУГЛИ сто: Стварност и савремено драмско стваралаштво, Младеновац, 17. X 1996. — Младеновац : Центар за културу, 2007 (Младеновац : Печат). — 44. — ISBN 978-86-85201-05-9.

874. ОПАЧИЋ, Зорана

Алхемичар приповедања Станислав Краков / Зорана Опачић. — Београд : Учительски факултет, 2007. — 216. — (Едиција Монографије / [Учительски факултет, Београд] ; књ. 8). — ISBN 978-86-7849-078-1.

875. ОПАЧИЋ, Зорана

Наслеђе бајке Ханса Кристијана Андерсена у делу Гроздане Олујић / Зорана Опачић // 36МСКЈ. — 55, 1 (2007), 89—105. | Summary.

876. ОРБОВИЋ, Марија

Даница Марковић и женски покрет / Марија Орбовић // Тренуци Данице Марковић... — 193—198. | Summary.

— ОРЛИЋ, Милан

Повлашћени поглед са врхова песничке речи | Уп. 843.

877. ОСОЛНИК, Владимир

Стварност у јужнословенском историјском роману у другој половини 20. века / Vladimir Osolnik // НССУВД. — 36/2 (2007), 395—401. | Резюме.

878. ПАВКОВИЋ, Васа

Док срце куца : над поезијом Слободана Зубановића, после више од три деценије / Васа Павковић // Књижевност. — 62, 118, 3 (2007), 83—86.

879. ПАВКОВИЋ, Васа

Птичица! Осмех! или Прошлост и стварност у исти мах : белешке уз једну приповетку Горана Петровића / Васа Павковић // Књижевност. — 62, 118, 4 (2007), 92—95.

880. ПАВКОВИЋ, Васа

Снивање снова / Васа Павковић // ЛМС. — 183, 480, 3 (септ. 2007), 353—356.

Прочитано на „Данима Лазе Костића” у Матици српској, 8. марта 2007.

881. ПАВКОВИЋ, Васа

Snivanje snova / Vasa Pavković // Polja. — 52, 446 (jul—avg. 2007), 11—13.

Rad pročitao na manifestaciji „Svetski dan poezije” u Kulturnom centru Beograda 20. marta 2007. godine.

882. ПАВЛИЋЕВИЋ, Јелена

Комичност једночинки Бранислава Нушића / Јелена Павлићевић // Свет речи. — 11, 23/24 (2007), 57—63.

883. ПАВЛОВИЋ, Александар

Змај и вила у народној песми Змај и Јања чобаница / Александар Павловић // Духовност писане културе Срба... — 9—24. | Summary.

884. ПАВЛОВИЋ, Александар

Kritičarski rukopis Biljane Dojčinović-Nešić / Aleksandar Pavlović // Pro Femina. — 10 [tj.] 12, 46/50 (2007/2008), 132—134.

885. ПАВЛОВИЋ, Катарина

Српски дух и Петар Први Карађорђевић у тумачењу Исидоре Секулић / Катарина Павловић // Исидоријана. — 9/15, 12/14 (2003/2008), 64—68. | Резиме на енгл. језику.

886. ПАВЛОВИЋ, Милан

Парастос за мога деду Зорана Милисављевића / Милан Павловић // Шумадијске метафоре... — 311—313.

887. ПАВЛОВИЋ, Милан

Поезија, бисери и мириси / Милан Павловић // Шумадијске метафоре... — 392—394.

888. ПАВЛОВИЋ, Миодраг

Верујмо Лествама Злате Коцић / Миодраг Павловић // Злата Коцић... — 13—16. | Summary.

889. ПАВЛОВИЋ, Ранко

(Ауто)портрет колективног бића / Ранко Павловић // Корац. — 41 17, 3/4 (2007), 130—132.

Приказ књиге: Светлана Мићунови: Горски дланови, Београд, 2006.

890. ПАВЛОВИЋ, Ранко

Културни пренумеранти / Ранко Павловић // Нова зора. — 14 (2007), 390—391. О часопису Нова зора.

891. ПАВЛОВИЋ, Ранко

На матрици популарне прозе : (Бојан Вученовић, Хирург, роман, „Бесједа”, Бања Лука, „Арс либрис”, Београд, 2006) / Ранко Павловић // Крајина. — 6, 21/22 (2007), 254—257.

892. ПАВЛОВИЋ, Ранко

Одбрана сржне духовне језгре / Ранко Павловић // Корац. — 41, 38, 11/12 (2007), 141—143.

Приказ књиге: Ратко Ђогатовић: Дарови и проклетство, Источно Сарајево, 2007.

893. ПАВЛОВИЋ, Ранко

Прецизне и поуздане оцјене : (Цвијетин Ристановић, Критички (п)огледи, Завод за уџбенике и наставна средства, Источно Сарајево, 2006) / Ранко Павловић // Српска вила. — 14, 25 (април 2007), 134—136.

894. ПАВЛОВИЋ, Ранко

Траг који (не) умире : (Жељка Гашић-Салешев, Јерина, роман, Задужбина Петар Кочић, Београд — Бања Лука, 2006) / Ранко Павловић // Крајина. — 6, 21/22 (2007), 257—258.

895. ПАЈИЋ, Миленко Б.

Добрило Ненадић или глас древног приповедача / Миленко Б. Пајић // Савременик плус. — 152/153/154 (2007), 92—93.

896. ПАЈКОВИЋ, Радослав

Тодор Дутина : октобар 1948 — мај 2007 / Радослав Пајковић // Нова зора. — 14 (2007), 397—402.

897. ПАЛ, Шандор

Мађарске историје југословенске/српске књижевности / Шандор Пал // ЗбМСКЈ. — 55, 2 (2007), 328—345.

898. ПАЛАВЕСТРА, Предраг

Југословенска мерила Зорана Мишића и Свете Лукића / Предраг Палавестра // Књижевност. — 62, 118, 1 (2007), 26—39.

899. ПАЛАВЕСТРА, Предраг

Мисија свечовека и нови хуманизам у српској књижевној критици / Предраг Палавестра // Глас. — 408, 23 (2007), [149]—171. | Summary.

900. ПАНАОТОВИЋ, Мелина

Богдан Косановић: Славистичке компаративне теме, Нови Сад, Old commerce, 2006. (Одабир срца уз увек присутан хладан истраживачки ум) / Мелина Панаотовић // Славистика. — 11 (2007), 419—422.

901. ПАНИЋ, Јелана

Jovan Dučić : pesnik o pesništvu / Jelena Panić // Philologia. — 5, 5 (2007), 79—87. | Summary.

902. ПАНТЕЛИЋ, Доротеа

Живот у песми сажет / Доротеа Пантелић // Савременик плус. — 149/150/151 (2007), 139—140.

Приказ књиге: Невенка Марковић-Степић: Земљо моја у камену бол сажета, Београд, 2002.

903. ПАНТИЋ, Мирослав

Господину српске књижевноисторијске науке : поводом доделе Награде „Младен Лесковац” Божидару Ковачеку / Мирослав Пантић // ЛМС. — 183, 479, 3 (март 2007), 367—369.

904. ПАНТИЋ, Мирослав

Јован Стерија Поповић и Друштво српске словесности / Мирослав Пантић // Јован Стерија Поповић... — 587—595. | Summary.

905. ПАНТИЋ, Мирослав

Три српска писца о Манасији XIX и XX века : (Сима Милутиновић Сарајлија, Атанасије Николић и Светозар Матић) / Мирослав Пантић // Манастир Манасија... — 25—38. | Резиме на рус. језику.

906. ПАНТИЋ, Михајло

Друго Читање куће мртвих мириса Виде Огњеновић / Михајло Пантић // Свет речи. — 11, 23/24 (2007), 6—9.

907. ПАНТИЋ, Михајло

Јован Стерија Поповић: претеча модерног романијера / Михајло Пантић // Јован Стерија Поповић... — 403—415. | Summary.

908. ПАНТИЋ, Михајло

Киш : есеј / Михајло Пантић. — Пожаревац : Центар за културу, Едиција Браничево, 2007. — 171 — (Библиотека АВ ОВО). — ISBN 978-86-7315-040-6.

909. ПАНТИЋ, Михајло

Ливадин наук : (поводом смрти Раше Ливаде) / Михајло Пантић // Нова зора. — 15/16 (2007/2008), 550—552.

910. ПАНТИЋ, Михајло

Лирика са новим речима / Михајло Пантић // Књижевност. — 62, 118, 3 (2007), 79—82.

О Слободану Зубановићу.

911. ПАНТИЋ, Михајло

Набавите џемпер са џеповима / са Видом Огњеновић разговарао Михајло Пантић // Свет речи. — 11, 23/24 (2007), 4—7.

912. ПАНТИЋ, Михајло

Она друга душа / Михајло Пантић // ЛМС. — 183, 480, 3 (септ. 2007), 341—343. Прочитано на „Данима Лазе Костића” у Матици српској, 8. марта 2007. године.

913. ПАНТИЋ, Михајло

Писци говоре / са Живојином Павловићем, Светланом Велмар-Јанковић, Давидом Албахаријем, Гораном Петровићем, Радованом Бели Марковићем, Милосавом Тешићем, Добрилом Ненадићем, Јовицом Аћином, Видом Огњеновић и Радославом Петковићем разговарао Михајло Пантић. — Београд : Друштво за српски језик и књижевност, 2007. — 255. — (Посебно издање часописа Свет речи). — ISBN 978-86-84885-23-6.

— ПАНТИЋ, Михајло

Svet je pun neispričanih priča | Уп. 25.

914. ПАОВИЦА, Марко

Огледало разнозначја / Марко Паовица // Књижевност. — 62, 118, 4 (2007), 73—82.

Андрићева награда Горану Петровићу

915. ПАПИЋ, Срђан

Nema grada (kao) Novog Sada : modelovanje grada u prozi Đorđa Pisareva / Srđan Papić // Ulaznica. — 41, 204—205 (2007), 237—251.

916. ПАПУГА, Ирина

Zbornik radova Studia Ruthenica, 11 (24), 2006 / Irina Papuga // Studia ruthenica. — 12 (2007), 190—192.

917. ПАПУЛИН, Павле

Оно што се тешко изговара / Павле Папулин // ЛМС. — 183, 479, 6 (јун 2007), 1259—1260.

Приказ књиге: Драгомир Дујмов: Воз савести, Будимпешта, 2005.

918. ПАРАМАНОВ, Борис

„Доктор Живаго”: промашај као тријумф : (о педесетогодишњици романа) / Борис Параманов ; превела с руског Драгиња Рамадански // ЛМС. — 183, 480, 6 (дец. 2007), 994—1001.

Прочитано на Међународном симпозијуму Живот Пастернаковог „Доктора Живага”: култура и хладни рат, Универзитет у Станфорду, Хуверов институт (САД), 20. октобра 2007. године.

919. ПАРИПОВИЋ, Сања

Метрички регистар Милана Ракића / Сања Париповић // Милан Ракић... — 383—404. | Summary.

920. ПАУНОВИЋ, Зоран

Странац у ноћи / Зоран Пауновић // Нова зора. — 14 (2007), 137—140.

921. ПЕВУЉА, Душко

Тринаест исписаних бисера : („Нова Зора”, часопис за књижевност и културу, Билећа-Гацко) / Душко Певуља // Нова зора. — 14 (2007), 385—386.

922. ПЕЈЧИЋ, Јован

Дете и књижевност / Јован Пејчић // Одјек речи... — 140.

923. ПЕЈЧИЋ, Јован

Огледи и критике из књижевности и језика (Београд: Нова просвета, 1994. — 166 стр.) / Јован Пејчић // Одјек речи... — 141—142.

924. ПЕЈЧИЋ, Јован

Рађање српске историје књижевности / Јован Пејчић // ГКСК. — 3 (2007), 43—65. | Резюме.

925. ПЕКИЋ, Миленко

Давна признања упућена првој књизи академика Мирослава Пантића / Миленко Пекић // ПКЈИФ. — 73, 1/4 (2007), 183—187.

926. ПЕКОВИЋ, Ратко

Живот у одломцима / Ратко Пековић // ЛМС. — 183, 480, 5 (нов. 2007), 909—911.

Приказ књиге: Младен Гверо: Гамбит Јаре Рибникар, Београд, 2007.

927. ПЕКОВИЋ, Слободанка

За и против Исидоре : судови критике / Слободанка Пековић // Исидоријана. — 9/15, 12/14 (2003/2008), 55—63. | Резиме на енгл. језику.

928. ПЕКОВИЋ, Слободанка

Индивидуално и колективно у приповеткама Лазе Лазаревића / Слободанка Пековић // Српски језик... — 87—94. | Summary.

929. ПЕКОВИЋ, Слободанка

Надреално и иреално : надреализам и модерна / Слободанка Пековић // Над-реализам ... — 237—243. | Résumé.

930. ПЕКОВИЋ, Слободанка

Нова књига о Андрићу : Радован Вучковић, Андрић — паралеле и рецепција, Свет књиге, Београд, 2006. / Слободанка Пековић // Свеске Задужбине Иве Андрића. — 26, 24 (2007), 343—346.

931. ПЕКОВИЋ, Слободанка

Разговор као средство превазилажења разлика / Слободанка Пековић // Књижевност. — 62, 118, 1 (2007), 118—123.

932. ПЕКОВИЋ, Слободанка

Србистика Олге Ellermeyer-Животић : (Олга Ellermeyer-Животић, ствараоци и посредници. Студије о српској књижевности и српско-немачким књижевним везама, Београд, Филолошки факултет, Институт за књижевност и уметност, Чигоја штампа, 2007, стр. 269) / Слободанка Пековић // Књи. — 39, 133 (2007), 679—682.

933. ПЕКОВИЋ, Слободанка

„Стварност” и стварност у романима Јанка Веселиновића / Слободанка Пековић // НССУВД. — 36/2 (2007), 225—229. | Summary.

934. ПЕКОВИЋ, Слободанка

Традиционално и модерно у прози Данице Марковић / Слободанка Пековић // Тренуци Данице Марковић... — 29—38. | Summary.

935. ПЕНКОВ, Миле

Моравско бестрага у поезији Николе Цветковића / Миле Пенков // Књижевна колонија Својново... — 62—66.

936. ПЕНКОВ, Миле

Никовићи и Ништићи : (Предраг М. Јанковић, Житије Никовића из Ништића, поема, Обелиск и Књижевни клуб „Мирко Бањевић”, Параћин, 2006) / Миле Пенков // Свеске. — 83 (март 2007), 166—168.

937. ПЕНЧИЋ, Сава

Совјетска књижевност у српској књижевној науци / Сава Пенчић // Сто година славистике... — 119—130.

938. ПЕРИО, Франческо Саверио

Il patriarca Fozio e l'arcivescovo Sava Nemanja nella visione di Andrija Kačić Miošić / Francesco Saverio Perillo / Упоредна истраживања. 4... — 135—156. | Резиме.

939. ПЕРИЋ, Весна

Kraj humanizma u anti-utopijskoj trilogiji Besnilo, Atlantida i 1999 Borislava Pekića / Vesna Perić // Ulaznica. — 40, 208 (2007), 59—80.

940. ПЕРИЋ, Драгољуб

Од митологије преко историје и предања до поезије и натраг / Драгољуб Перић // ЛМС. — 183, 479, 4 (април 2007), 718—725.

Приказ књиге: Бошко Сувајић: Јунаци и маске, Београд, 2005.

941. ПЕРИЋ, Драгољуб

Песма *Секула се у змију претворео* као епски сиже о шаманској борби чаробњака : (реторика жанра) / Драгољуб Перић // Синхронијско и дијахронијско... — (Научни скупови ; књ. 1). — 47—55. | Резиме на енгл. језику.

942. ПЕРИЋ, Драгољуб

Рађање и судбина једног сижеа : (Лидија Делић, Живот епске песме, Завод за уџбенике, Београд 2006, стр. 396) / Драгољуб Перић // Књи. — 39, 133 (2007), 669—673.

943. ПЕРИЋ, Ђорђе

Почаснице и њихове мелодијске варијанте у антологији Мирослава Пантића „Народне песме у записима XV—XVIII века” / Ђорђе Перић // Тема: академик Мирослав Пантић... — 213—236.

944. ПЕРИШИЋ, Игор

Gola priča : autopoeitika i istorija u „Grobници за Borisa Davidoviča” Danila Kiša, „Novom Jerusalimu” Borislava Pekića, „Fami o biciklistima” Svetislava Basare / Igor Perišić. — Beograd : Plato, 2007. — 301. — (Biblioteka Posle Orfeja / [Plato, Beograd]). — ISBN 978-86-447-0378-5

945. ПЕРИШИЋ, Игор

„Нова историја” Басарине Фаме о бициклистима / Игор Перишић // (Зло)употребе историје... — 65—79.

946. ПЕРИШИЋ, Игор

Feminizam i književna tradicija : o književnoteorijskom radu Biljane Dojčinović-Nešić / Igor Perišić // Pro Femina. — 10 [tj.] 12, 46/50 (2007/2008), 123—131.

947. ПЕСМЕ Стевана Средојевића у антологијама // Шумадијске метафоре... — 343—344.

948. ПЕСНИЧКЕ збирке Стевана Средојевића // Шумадијске метафоре... — 343.

949. ПЕТАКОВИЋ, Славко

Дервиш Стијепа Ђурђевића : пародија петраркистичког поетског канона / Славко Петаковић // Свет речи. — 11, 23/24 (2007), 69—72.

950. ПЕТАКОВИЋ, Славко

Књижевност старог Дубровника у концепцији српске књижевности Јована Деретића / Славко Петаковић // ГКСК. — 3 (2007), 67—90. | Резиме.

951. ПЕТКОВИЋ, Груја

Дете и књижевност (Дом културе — Лесковац, 1991) / Груја Петковић // Одјек речи... — 140—141.

952. ПЕТКОВИЋ, Ђорђе

Сећање на професора Драгомира Бодића, песника / Ђорђе Петковић(!) // Књижевна колонија Својново... — 39—45.

953. ПЕТКОВИЋ, Новица

Допринос Милана Ракића развоју модерног српског стиха / Новица Петковић // Милан Ракић... — 11—19. | Summary.

954. ПЕТКОВИЋ, Новица

О небеској одежди Анђе Капиције / Новица Петковић // Упоредна истраживања. 4... — 101—111. | Summary.

955. ПЕТКОВИЋ, Новица

Поезија у огледалу критике / Новица Петковић. — Нови Сад : Матица српска, 2007. — 181. — (Едиција Матица. коло 1 ; књ. 4). — ISBN 978-86-87079-04-5.

956. ПЕТКОВИЋ, Новица

Словенске пчеле у Грачаници : огледи и чланци о српској књижевности и култури / Новица Петковић ; изабрао и приредио Драган Хамовић. — Београд : Завод за уџбенике, 2007. — 228. — (Библиотека „Нова дела“). — ISBN 978-86-17-14770-7.

— ПЕТРИНОВИЋ, Фрања

Године нове трезвености | Уп. 202.

957. ПЕТРИНОВИЋ, Фрања

Приповедачки паноптикум Виде Огњеновић / Фрања Петриновић // ЛМС. — 183, 480, 5 (нов. 2007), 872—874.

Реч на додели награде „Милица Стојадиновић Српкиња” Види Огњеновић у Новом Саду, 19. октобра 2007.

958. ПЕТРОВ, Александар

Циклуси у поезији Ивана В. Лалића / Александар Петров // Књижевност. — 62, 118, 3 (2007), 145—148.

959. ПЕТРОВИЋ, Александар

Terviseh! / Александар Петровић // Кораци. — 41, 17, 1/2 (2007), 171—179.

Реаговање на РАД *Страшеђија раскринкавања црне магије*, Слободана Шкеровића, Кораци, бр. 5—6, 2006, стр. 117—122.

960. ПЕТРОВИЋ, Дамњан

Юрий Константинович Бегунов, Творческо наследство Григория Цамблака, Новые издания и переиздания по славистике, Велико Трново, 2005., 731 стр. / Дамњан Петровић // ПКЈИФ. — 73, 1/4 (2007), 195—200.

961. ПЕТРОВИЋ, Здравко

Особине Станковићевог приповедања у збирци приповедака Из мог краја. (1) / Здравко Петровић // Свеске. — 84 (јун 2007), 213—218.

962. ПЕТРОВИЋ, Милош

Високи песимизам пролажења и жудње за животом Стеван Раичковић : (1928—2007) / Милош Петровић // Багдала. — 49, 472 (2007), 3—7.

963. ПЕТРОВИЋ, Милош

Дух искони : Зоран Милић (1940—2007) / Милош Петровић // Багдала. — 49, 471, 100—104.

In memoriam.

964. ПЕТРОВИЋ, Милош

Осетљивост за руске мотиве / Милош Петровић // Багдала. — 49, 473 (2007), 117—119.

Приказ књиге: Станимир Трифуновић: Самоће, Крушевац, 2006.

965. ПЕТРОВИЋ, Милош

Сол на рану Мирослава Цере Михаиловића / Милош Петровић // Багдала. — 49, 474 (октобар—децембар), 120—123.

966. ПЕТРОВИЋ, Предраг

Авангардни роман без романа : (о поетици кратког романа у време авангарде) / Предраг Петровић // 36МСКЈ. — 55, 1 (2007), 135—190. | Summary.

967. ПЕТРОВИЋ, Предраг

Богатство енциклопедијског духа : културолошке и херменеутичке студије Слободана Грубачића / Предраг Петровић // Свеске. — 84 (јун 2007), 45—49.

968. ПЕТРОВИЋ, Предраг

Где су гробови старих романа? : „Дневник о Чарнојевићу” Милоша Црњанског / Предраг Петровић // ЛМС. — 183, 479, 4 (април 2007), 557—586.

969. ПЕТРОВИЋ, Предраг

Елементи киностила у српској авангардној прози / Предраг Петровић // НССУВД. — 36/2 (2007), 329—340. | Резюме.

970. ПЕТРОВИЋ, Предраг

Надреализам и роман : Корен вида Александра Вуча / Предраг Петровић // Књи. — 39, 133 (2007), 503—513. | Summary.

971. ПЕТРОВИЋ, Предраг

Поезија, музика и мит : Лалићеве песме о Моцарту / Предраг Петровић // Књижевност. — 62, 118, 3 (2007), 133—135.

972. ПЕТРОВИЋ, Предраг

Ракићево и Попино Косово : (о једној могућој песничкој рецепцији Ракићеве патриотске поезије) / Предраг Петровић // Милан Ракић... — 185—206. | Summary.

973. ПЕТРОВИЋ, Светозар

Списи о старијој књижевности / Светозар Петровић. — Београд : Фабрика књига, 2007. — 363. — (Едиција Реч / [Фабрика књига]). — ISBN 978-86-7718-044-7.

— ПЕТРОВИЋ, Сретен

Педесет година књижевног рада Јована Јанићијевића : књижевни портрет Јована Јанићијевића | Уп. 1182.

974. ПЕТРОВИЋ, Тихомир

Књига о књижевности и књижевности за децу : (Цвијетин Ристановић, Критички (п)огледи, Завод за уџбенике и наставна средства, Источно Сарајево, 2006) / Тихомир Петровић // Српска вила. — 14, 26 (октобар 2007), 130—131.

975. ПЕТРОВИЋ, Тихомир

Крајишка књижевна реч / Тихомир Петровић // ЛМС. — 183, 480, 1/2 (јул—авг. 2007), 226—230.

Приказ књиге: Зорица Турјачанин: Лампа на писаћем столу, Бања Лука, 2004.

976. ПЕТРОВИЋ, Тихомир

Критика књижевности за децу Слободана Ж. Марковића / Тихомир Петровић // Признање професору... — 99—106.

977. ПЕТРОВИЋ, Тихомир

Новела у српској књижевности за децу / Тихомир Петровић // Нова зора. — 13 (2007), 231—237.

978. ПЕТРОВИЋ, Тихомир

Писци за децу и младе / Тихомир Петровић, Миомир Милинковић. — Пожега : Епоха, 2007. — 396. — ISBN 978-86-7866-028-3.

979. ПЕТРОВИЋ, Томислав

Милорад Радуновић : модеран приступ књижевној критици академика Жарка Ђуровића(!) / Томислав Петровић // Књижевна колонија Својново... — 49—50.

980. ПЕШИКАН-Љуштановић, Љиљана

Драгољуб Перић, Трагом древне приче, Библиотека прва књига, Матица српска, Нови Сад, 2006 / Љиљана Пешикан-Љуштановић // Књи. — 54, 1/2 (2007), 163—166.

981. ПЕШИКАН-Љуштановић, Љиљана

„Јадне, узвишене луталице” / Љиљана Пешикан Љуштановић // ЛМС. — 183, 480, 6 (дец. 2007), 1120—1124.

Приказ књиге: Весна Језеркић, Светислав Јованов: Предсмртна младост, Нови Сад, 2006. ; Историја & илузија, Нови Сад, 2007.

982. ПЕШИКАН-Љуштановић, Љиљана

Комплексна студија о животу епске песме : (Лидија Делић, Живот епске песме. „Женидба краља Вукашина” у кругу варијанти, Завод за уџбенике, Београд 2006, 396 стр.) / Љиљана Пешикан-Љуштановић // 36МСКЈ. — 55, 3 (2007), 692—698.

983. ПЕШИКАН-Љуштановић, Љиљана

Светислав Стефановић као изучавалац народне књижевности / Љиљана Пешикан-Љуштановић // ЛМС. — 183, 479, 1/2 (јан.—феб. 2007), 234—236.

Приказ књиге: Тамара Грујић: Народна књижевност у виђењу Светислава Стефановића, Кикинда, 2006.

984. ПЕШИКАН-Љуштановић, Љиљана

Станаја село запали : огледи о усменој књижевности / Љиљана Пешикан-Љуштановић. — Нови Сад : Дневник, 2007. — 285. — (Едиција Теорија / Дневник, Нови Сад). — ISBN 978-86-84097-81-3.

985. ПЕШИКАН-Љуштановић, Љиљана

Стара и нова прича : (Снежана Шаранчић-Чутура, Нови живот старе српске приче: усмена књижевност у прози за децу на крају 20. века, Змајеве дечје игре, Нови сад 2006, 176 стр.) / Љиљана Пешикан-Љуштановић // 36МСКЈ. — 55, 3 (2007), 689—692.

986. ПЕШИКАН-Љуштановић, Љиљана

Три немогућа сусрета / Љиљана Пешикан-Љуштановић // ЛМС. — 183, 479, 3 (март 2007), 453—457.

Приказ књиге: Зоран Живковић: Мост, Београд, 2007.

987. ПЕШИКАН-Љуштановић, Љиљана

Sterija za sva vremena : (Sterija fenomen vremenena 1806—1856—2006, I—II, priredivač i urednik Hadži Zoran Lazin, Sterijino pozorje, Novi Sad, 2006.) / Ljiljana Pešikan-Ljuštanović // Scena. — 43, 1/2(2007), 175—176.

988. ПЕШИКАН-Љуштановић, Љиљана

Усмена и ауторска бајка — нацрт за типологију односа / Љиљана Пешикан-Љуштановић // Синхрониско и дијахрониско... — 345—357. | Резиме на енгл. језику.

989. ПЕШИКАН-Љуштановић, Љиљана

Фантастична проза Зорана Живковића : мозаик у простору и времену / Љиљана Пешикан-Љуштановић // Књижевност. — 62, 118, 2 (2007), 100—107.

990. ПИЖУРИЦА, Крсто Р.

Добродошлице / Крсто Р. Пижурица. — Подгорица : Унирекс, 2007. — 188. — (Библиотека Есеји, критике, студије). — ISBN 978-86-427-0738-9.

991. ПИЖУРИЦА, Крсто

Проблеми морала у прози Михаила Лалића / Крсто Пижурица. — Подгорица : Унирекс, 2007. — 224. — (Библиотека Есеји, критике, студије / Унирекс, Подгорица). — ISBN 978-86-427-0706-8

992. ПИЈАНОВИЋ, Петар

Српска поезија у другој половини двадесетог века : (еволутивни лук, поетике, ствараоци) / Петар Пијановић // КњиИ. — 39, 131/132 (2007), 53—118. | Summary.

993. ПИЛИПОВИЋ, Радован

Књижевни рад бугарских монаха у манастиру Сланци у првој половини XIX века / Радован Пилиповић // Духовност писане културе Срба... — 207—223. | Резиме ; Summary.

994. ПИТУЛИЋ, Валентина

Краљ Милутин у народном стваралаштву : функција и значење / Валентина Питулић // Манастир Бањска... — 239—247. | Резиме на енгл. језику.

995. ПИТУЛИЋ, Валентина

Култ светитеља у српској народној традицији / Валентина Питулић // КњЈ. — 54, бр. 1/2 (2007), 41—49. | Summary.

996. ПИТУЛИЋ, Валентина

Манастир Грачаница у народној традицији / Валентина Питулић // НССУВД. — 36/2 (2007), 133—139. | Резюме.

997. ПИТУЛИЋ, Валентина

Порекло јунака у варијантама епских песама косовског циклуса / Валентина Питулић // ЗБФФП. — 37 (2007), 173—186. | Résumé.

998. РОЕТИКА djetinjstva : književna kritika o djelu Dušana Đurišića / [priredio] Milutin Đuričković. — Danilovgrad : Kulturno-informativni centar „Bijeli Pavle”, 2007. — 295. — (Biblioteka Kritika / KIC „Bijeli Pavle”, Danilovgrad). — ISBN 978-86-85733-08-0.

999. ПОЛОВИНА, Наташа

Између гутљаја вина / Наташа Половина // ЛМС. — 183, 480, 1/2 (јул—авг. 2007), 204—207.

Приказ књиге: Миодраг Матицки: Десети за молитву, Београд, 2006.

1000. ПОЛОВИНА, Наташа

Надживети крај : (Мирјана Митровић, Емилија Лета, роман, Плато, Београд, 2006) / Наташа Половина // Свеске. — 84 (јун 2007), 60—62.

1001. ПОЛОВИНА, Наташа

Нека друга бесмртност / Наташа Половина // ЛМС. — 183, 480, 3 (септ. 2007), 420—424.

Приказ књиге: Милорад Павић: Друго тело, Београд, 2006.

1002. ПОЛОВИНА, Наташа

Путовање душе на онај свет у Житију светог Саве од Доментијана и Теодосија / Наташа Половина // Синхронијско и дијахронијско... — 69—79. | Резиме на енгл. језику.

1003. ПОЛОВИНА, Наташа

Stvar montaže / Nataša Polovina // Polja. — 52, 448 (nov.—dec. 2007), 111—113.

Приказ књиге: Драган Великић: Руски прозор, Београд, 2007.

1004. ПОПНОВАКОВ, Драгомир

Živa autobiografska slika : [Vladimir Bogdanović: *U klepsidri*, Matica srpska, Novi Sad, 1997] / Dragomir Popnovakov // Gotska melanholija... — 165—172.

1005. ПОПОВ, Јован

Барокна епоха у европској и српској књижевности / Јован Попов // Теоријско-историјски преглед... — 33—58. | Summary.

1006. ПОПОВ, Јован

Између фикције и стварности : употреба дневника у *Упошреби човека* Александра Тишме / Јован Попов // НССУВД. — 36/2 (2007), 435—445. | Résumé.

1007. ПОПОВ, Јован

О интенцијама у тумачењу: један загонетни Лазин стих / Јован Попов // ЛМС. — 183, 480, 3 (септ. 2007), 347—353.

Прочитано на „Данима Лазе Костића” у Матици српској, 8. марта 2007.

1008. ПОПОВИЋ, Богдан

Обуздавајте осећања! / Богдан Поповић // Нова зора. — 13 (2007), 9—11.

Богдан Поповић: Чланци и предавања о књижевности, уметности, језику и моралу, Београд, 1932, стр. 266—275.

1009. ПОПОВИЋ, Вирђинија

Paralelism dintre realismul și naturalismul românesc și sârbesc / Virdinija Popović // ГФФНС. — 32 (2007), 625—644. | Резиме на срп. и енгл. језику.

1010. ПОПОВИЋ, Данијела

Тихомир Ђорђевић као приређивач збирке *Џиџанске народне приповећке* / Данијела Поповић // Књи. — 39, 131/132 (2007), 227—244.

1011. ПОПОВИЋ, Данијела

Убиство у лову, на води, у старијој српској књижевној традицији : неки мотиви легенде о Владимиру и Косари у народним епским песмама / Данијела Поповић // 36МСКЈ. — 55, 3 (2007), 469—476.

1012. ПОПОВИЋ, Драгољуб

Искре ироније : Исидора Секулић и Хорхе Луис Борхес / Драгољуб Поповић // Исидоријана. — 9/15, 12/14 (2003/2008), 504—510.

Реч Драгољуба Поповића на додели Награде Исидоријана која му је 4. јуна 2006. свечано уручена у Коларчевој задужбини за роман Петар међу шљивама.

1013. ПОПОВИЋ, Живко

Неодгонетнута величина Стеријиног „Тврдице” / Живко Поповић // Јован Стерија Поповић... — 43—49. | Summary.

1014. ПОПОВИЋ, Живко

Поређење две истоимене једночинке А. П. Чехова / Живко Поповић // 36МССУМ. — 37 (2007), 61—71. | Summary.

1015. ПОПОВИЋ, Љубодраг А.

Јован Стерија Поповић у Београду : (1841—1848) / Љубодраг А. Поповић // Јован Стерија Поповић... — 507—520. | Summary.

1016. ПОПОВИЋ, Људмила

Фокусна перспектива украјинске књижевности / Људмила Поповић. — Београд : Филолошки факултет, 2007. — 253. — ISBN 978-86-86419-19-4.

1017. ПОПОВИЋ, Миодраг

Pripovedač prefinjenih čula : [Vladimir Bogdanović: *Kao dom*, Ugao, Vršac, 1971] / Miodrag Popović // Gotska melanholija... — 93—98.

1018. ПОПОВИЋ, Радмила

Заводљива прича : Емсура Хамзић, „Вечери на Нилу”, Народна књига — Алфа, Београд, 2005 / Радмила Поповић // Нова зора. — 13 (2007), 156—157.

1019. ПОПОВИЋ, Радован

Воћка на друму : живот Вељка Петровића / Радован Поповић. — Сомбор : Златна грана : Меморија, 2007. — 164. — ISBN 978-86-7294-014-5.

1020. ПОПОВИЋ, Радован

Два необјављена писма Петра Кочића / Радован Поповић, приредио Р. Поповић // Нова зора. — 14 (2007), 335—341.

1021. ПОПОВИЋ, Радован

Књижевни записи / Радован Поповић // Одјек речи... — 177.

1022. ПОПОВИЋ, Радован

Књижевност за децу / Радован Поповић // Одјек речи... — 176.

1023. ПОПОВИЋ, Радован

Народна књижевност за децу код Срба / Радован Поповић // Одјек речи... — 144.

1024. ПОПОВИЋ, Радован

Писма писаца Тихомиру Ђорђевићу / Радован Поповић // ЛМС. — 183, 480, 5 (нов. 2007), 865—871.

1025. ПОПОВИЋ, Ранко

Бранко Ћопић између приповедача и новелисте / Ранко Поповић // Радови. — 10 (2007), 77—90. | Summary.

1026. ПОПОВИЋ, Ранко

Завјетно памћење pjesме : стварносни контекст српске поезије с краја 20. вијека / Ранко Поповић. — Источно Сарајево : Завод за уџбенике и наставна средства, 2007. — 449. — ISBN 978-99938-0-982-1.

1027. ПОПОВИЋ, Ранко

Још једна српска лирска *риданица* : (Небојша Дветак, Антологије српског pjesничтва у Хрватској двадесетог вијека, Завод за уџбенике и наставна средства, Источно Сарајево, 2006) / Ранко Поповић // Крајина. — 6, 21/22 (2007), 248—250.

1028. ПОПОВИЋ, Тања

Потрага за скривеним смислом : (компаратистичка читања) / Тања Поповић. — Београд : Логос арт, 2007. — 217. — ISBN 978-86-7360-066-6.

1029. ПОПОВИЋ, Тања

Ракићеви књижевни цитати / Тања Поповић // Милан Ракић... — 135—165. | Summary.

1030. ПОПОВИЋ, Тања

Свет који нестaje : Десница и Џојс / Тања Поповић // Књижевно дело... — 175—206. | Summary.

1031. ПОПОВИЋ-Срдановић, Дубравка

Према балканској еротичи : еротски принцип као демон супротности : (једно читање песме Милана Комненића „Исукавши бедуинску жилу” из збирке еротске поезије Мамуза за твоје сапи / Дубравка Поповић Срдановић // Еротско у култури... — 185—207. | Резюме.

1032. ПОРОВИЋ-Михајловић, Светлана

Пркосан чун на ветровитом мору : осврт на положај жена писаца у Србији / Светлана Поровић-Михајловић // ЛМС. — 183, 480, 4 (окт. 2007), 598—607.

1033. ПОСЕБНА издања Слободана Ж. Марковића // Признање професору Слободану Ж. Марковићу. — Београд : Институт за књижевност и уметност : Вукова задужбина : Задужбина „Десанка Максимовић”, 2007. — 17—18.

1034. ПОСПИШИЛ, Иво

Poetika a personalismus : zamyšlení nad jednou knihou k jubileu Drahomíra Šajlara / Ivo Pospíšil // Стил. — 6 (2007), 377—382. | Summary.

1035. ПОТИЋ, Душица

Поетика привидне наивности / Душица Потих // Књижевност. — 62, 118, 4 (2007), 66—68.

Андрићева награда Горану Петровићу

1036. ПОТИЋ, Душица

Претеча и антиципатор / Душица Потих // Књижевност. — 62, 118, 2 (2007), 13—15.

О Стевану Раичковићу.

1037. ПРАВДИЋ, Иван

Podivljali putopis — podivljali prikaz / Ivan Pravdić // Polja. — 52, 448 (nov.—dec. 2007), 120—121.

Приказ књиге: Угљеша Шајтинац: Вок он, Београд, 2007.

1038. ПРАВДИЋ, Иван

Прелепи снови имају наду, прелепи дани имају срећу : Песме Наталије Владисављевић, PER.art, 2007. / Иван Правдић // Корац. — 41, 38, 5/6 (2007), 162—168.

1039. ПРИЗНАЊЕ професору Слободану Ж. Марковићу / уредио Миодраг Матишки. — Београд : Институт за књижевност и уметност : Вукова задужбина : Задужбина „Десанка Максимовић”, 2007. — 241. — ISBN 978-86-7095-128-0.

1040. ПРОТИЋ, Предраг

Ангажованост Исидоре Секулић / Предраг Протић // Исидоријана. — 9/15, 12/14 (2003/2008), 104—109. | Резиме на енгл. језику.

1041. ПРОТИЋ, Предраг

Нушић као моралист / Предраг Протић // Књижевност. — 62, 118, 4 (2007), 149—154.

1042. ПРОТИЋ, Предраг

О осећању света Данице Марковић / Предраг Протић // Тренуци Данице Марковић... — 11—16. | Summary.

1043. ПРОТИЋ, Предраг

Стеријин есеј / Предраг Протић // Јован Стерија Поповић... — 418—423. | Summary.

1044. ПРОШИЋ, Лука

Време у есеју (Мићо Цвијетић: Раздаљине и близине, есеји, Београдска књига, Београд, 2006) / Лука Прошић // Нова зора. — 14 (2007), 271—275.

1045. ПЕТРОВИЋ, Јелена

Bablja internacionala by Dubravka Ugrešić / Jelena Petrović // Pro Femina. — 10 [tj.] 12, 46/50 (2007/2008), 181—184.

Приказ књиге: Дубравка Угрешић: Баба Јага је снијела јаје, Београд, 2008.

1046. ПУТНИК, Радомир

Драматуршка аналекта : YU драма 1975—2007. / Радомир Путник. — Београд : Удружење драмских писаца Србије, 2007. — 230. — ISBN 978-86-85501-13-5.

1047. ПУТНИК, Радомир

Kola kojima bismo rado putovali : [Vladimir Bogdanović: Kola, „Klub pisaca”, Vršac, 1964.] / Radomir Putnik // Gotska melanholija... — 37—42.

1048. ПУТНИК, Радомир

Pesme atmosfere : [Vladimir Bogdanović: Daleka kuća, Ulaznica, Zrenjanin, 1973] / Radomir Putnik // Gotska melanholija... — 121—126.

1049. ПУТНИК, Радомир

Svet humane intime : [Vladimir Bogdanović: Ovako zvezdama — ovako pepelu (pesme), Ugao, Vršac, 1970.] / Radomir Putnik // Gotska melanholija... — 53—58.

1050. РАДЕВ, Радослав

Ориенталски еротични мотиви в бџарската литература / Радослав Радев // Еротско у култури... — 166—184. | Резиме.

1051. РАДЕНКОВИЋ, Љубинко

Зао дух нежит у словенским писаним споменицима и народној култури / Љубинко Раденковић // ЗБМСФЛ. — 50 (2007), 697—714.

1052. РАДИКИЋ, Василије

Аутентичан летопис последњих деценија XIX века : Душан Иванић, Стармали Јована Јовановића Змаја, Библиотека града Београда, Београд, 2005. / Василије Радикић // КњЈ. — 54, 3/4 (2007), 401—405.

1053. РАДИН, Ана

Фигуре говора у „Лажи и паралажи” и њихова улога у карактеризовању и постизању смешног дејства / Ана Радин // Јован Стерија Поповић... — 665—674. | Summary.

1054. РАДИСАВЉЕВИЋ, Зоран

Историја српске књижевности за децу : (Историја српске књижевности за децу, Учитељски факултет, Врање, 2001) / Зоран Радисављевић // Одјек речи... — 167—168.

1055. РАДИЋ, Првослав

Нобеловац Иво Андрић : књижевна поетика, нација, језик, културолошки и социolingвистички аспект / Првослав Радић // Свеске Задужбине Иве Андрића. — 26, 24 (2007), 176—209. | Summary.

1056. РАДИШИЋ, Ђорђе

У Змајевом колу : Слободан Ж. Марковић и Змајеве деље игре / Ђорђе Радишић // Признање професору... — 57—59.

1057. РАДОВАНОВИЋ, Бранка

„Досада” [Данице Марковић] / Бранка Радовановић // Шумадијске метафоре... — 295—301.

1058. РАДОВАНОВИЋ, Бранка

Песничка вештина Данице Марковић у песми „Досада” / Бранка Радовановић // Тренуци Данице Марковић... — 125—129. | Summary.

1059. РАДОВАНОВИЋ, Мирослав

О неким особеностима романа „Амаркорд” Зорана Живковића : (Зоран Живковић: „Амаркорд”, Лагуна, Београд, 2007) / Мирослав Радовановић // Нова зора. — 14 (2007), 276—279.

1060. РАДОВАНОВИЋ, Мирослав

Симон Чудотворац / Мирослав Радовановић // Савременик плус. — 155/156/157 (2007), 77—80.

1061. РАДОВАНОВИЋ, Мирослав

Целовита студија о делу Моме Капора / Мирослав Радовановић // Савременик плус. — 152/153/154 (2007), 109—112.

Приказ књиге: Бранко Стојановић: Момо Капор од цинс-прозе до прозе у маскирној униформи, Београд, 2006.

1062. РАДОВАНОВИЋ, Мирослав

Целовита студија о делу Моме Капора : (Бранко Стојановић, Момо Капор од цинс-прозе до прозе у маскирној униформи, Рашка школа, Београд, 2006) / Мирослав Радовановић // Српска вила. — 14, 25 (април 2007), 137—140.

1063. РАДОВИЋ, Борислав

Још о песницима и о поезији / Борислав Радовић. — Београд : Завод за уџбенике, 2007. — 219. — (Библиотека Ново дела). — ISBN 978-86-17-14519-2.

1064. РАДОВИЋ, Драган

Благо скрајнуто у Крајини / Драган Радовић // Савременик плус. — 149/150/151 (2007), 123—125.

Приказ књиге: Радиша Драгићевић: На другој обали, Бор, 2006.

1065. РАДОВИЋ, Драган

Песничка центурија Тихомира Петровића : (Тихомир Петровић, Антологија српске поезије за децу, Педагошки факултет, Сомбор, 2006. год.) / Драган Радовић // Одјек речи... — 132—136.

1066. РАДОВИЋ, Миодраг

Зоран Константиновић — глас и феномен / Миодраг Радовић // ЛМС. — 183, 480, 3 (септ. 2007), 371—375.

In memoriam.

1067. РАДОЈЧИЋ, Саша

Вечно враћање истог / Саша Радојчић // ЛМС. — 183, 479, 5 (мај 2007), 927—930.

Приказ књиге: Братислав Р. Милановић: Мале лампе у тамнини, Краљево, 2006.

1068. РАДОЈЧИЋ, Саша

Живот од песме / Саша Радојчић // Корац. — 41, 17, 3/4 (2007), 111—114.
Приказ књига: Тања Крагујевић: Жена од песме, Вршац, 2006.; Тања Крагујевић: Свирач на влати траве, Зрењанин, 2006.

1069. РАДОЈЧИЋ, Саша

Још једном о нашој модерности / Саша Радојчић // Исидоријана. — 9/15, 12/14 (2003/2008), 355—359.

1070. РАДОЈЧИЋ, Саша

Стапање хоризоната : ликови традиције у поезији Злате Коцић / Саша Радојчић // Злата Коцић... — 77—87. | Summary.

1071. РАДОЈЧИЋ, Саша

Чаролија осмерца / Саша Радојчић // ЛМС. — 183, 479, 3 (март 2007), 457—459.
Приказ књиге: Милован Марчетић: Ташкент, Београд, 2006.

1072. РАДОМИРОВИЋ, Андрија

Житије Никовића из Ништића / Андрија Радомировић // Књижевна колонија Својново... — 66—68.

Предраг Јашовић, Житије Никовића из Ништића, Параћин, 2006.

1073. РАДОЊИЋ, Мирослав

Мотив Находа Симеона код Јована Стерије Поповића, Тодора Манојловића и Милене Марковић / Мирослав Радоњић // Јован Стерија Поповић... — 63—76. | Summary.

1074. РАДОЊИЋ, Саша

Стоицизам Стеријиног „Даворја” / Саша Радоњић // Јован Стерија Поповић... — 335—345. | Summary.

1075. РАДОЊИЋ Рас, Светозар

Особеност вредносних судова : Мићо Цвијетић, Критике и коментари, Књижевна задруга, Бањалука, 2004 / Светозар Радоњић Рас // Исидоријана. — 9/15, 12/14 (2003/2008), 435—438.

1076. РАДОСАВЉЕВИЋ, Иван

Делатне вредности : о заједници и спољном свету у две приче Горана Петровића / Иван Радосављевић // Књижевност. — 62, 118, 4 (2007), 89—91.

1077. РАДОСАВЉЕВИЋ, Иван

Četiri nova glasa : (edicija „Prva knjiga” Matice srpske, Novi Sad, 2007) / Ivan Radosavljević // Polja. — 52, 448 (nov.—dec. 2007), 128—130.

Приказ књига: Жељко Митић: Неонска несаница, Нови Сад, 2007. ; Војан Samson: Superblues, Novi Sad, 2007. ; Биљана Стајић: Ручак за 100 динци, Нови Сад, 2007. ; Аријана Лубурић: Ружди и море прича, Нови Сад, 2007.

1078. РАДОСАВЉЕВИЋ, Јелена

Акуњинов римејк Чеховљевог Галеба. (1) / Јелена Радосављевић // Свеске. — 83 (март 2007), стр. 134—138. | Summary.

1079. РАДОСАВЉЕВИЋ, Јелена

Акуњинов римејк Чеховљевог Галеба. (2) / Јелена Радосављевић // Свеске. — 84 (јун 2007), 130—136. | Summary.

1080. РАДОШ, Јово

Ум и душа : о сродности филозофије и уметности / Јово Радош. — Нови Сад : Orpheus, 2007. — 161. — (Библиотека Пешчаник). — ISBN 978-86-83887-99-6.

1081. РАДОШ, Ненад

Нас и небо је силно љубила : Добрила Ивановић Вујић (1935—2006) / Ненад Радош // Шумадијске метафоре... — 390—391.

In memoriam.

1082. РАДУЛОВИЋ, Зорица

Поступци обликовања текста у „Злом прољећу” Михаила Лалића / Зорица Радуловић // Гласник ЦАНУ. — 25 (2007), 69—77. | Summary.

1083. РАДУЛОВИЋ, Љубомир Б.

Andrić : hroničar i vizionar / Ljubomir B. Radulović. — Podgorica : Udruženje književnika Crne Gore, 2007. — 234. — ISBN 978-86-85817-11-3.

1084. РАДУЛОВИЋ, Милан

Раскршћа српског модернизма : идеолошки и културни контекст српске књижевности 20. века / Милан Радуловић. — Београд : Институт за књижевност и уметност ; Фоча : Православни богословски факултет Св. Василија Острошког, 2007. — 231. — (Студије и расправе / [Институт за књижевност и уметност] ; књ. 44). — ISBN 978-86-7095-120-4.

1085. РАДУЛОВИЋ, Милан

Роман Добрице Ђосића / Милан Радуловић. — Београд : Институт за књижевност и уметност ; Фоча : Православни богословски факултет, 2007. — 300. — (Студије и расправе / Институт за књижевност и уметност ; књ. 46). — ISBN 978-86-7095-124-2.

1086. РАДУЛОВИЋ, Немања

Езотерични оквири Луче микрокозма / Немања Радуловић // 36МСКЈ. — 55, 3 (2007), 511—543. | Summary.

1087. РАДУЛОВИЋ, Немања

Магија у бајкама : етнографске паралеле и жанровски значај / Немања Радуловић // НССУВД. — 36/2 (2007), 175—182. | Summary.

1088. РАДУЛОВИЋ, Немања

О неким изворима Кодерове митологије / Немања Радуловић // Књи. — 39, 131/132 (2007), 119—133. | Summary.

1089. РАДУЛОВИЋ, Немања

Окултни свет Драгутина Илића / Немања Радуловић // Наслеђе. — 4, 8 (2007), 201—228. | Summary.

1090. РАДУЛОВИЋ, Оливера

Библијска легенда у подтексту романа *Проклетша авлија* Иве Андрића / Оливера Радуловић // Синхронизиско и дијахронизиско... — 259—272. | Резиме на енгл. језику.

1091. РАДУЛОВИЋ, Оливера

Речи са чистих усана : библијски подтекст модерне књижевности / Оливера Радуловић. — Београд : Друштво за српски језик и књижевност Србије, 2007. — 234. — (Библиотека Књижевност и језик ; књ. 16). — ISBN 978-86-84885-18-2.

1092. РАДУЛОВИЋ, Оливера

Урушавање митске стварности у Пекићевом *Новом Јерусалиму* / Оливера Радуловић // НССУВД. — 36/2 (2007), 495—505. | Summary.

1093. РАДУЛОВИЋ, Оливера

Чезња за рајским перивојима / Оливера Радуловић // Узданица. — 4, 1 (пролеће 2007), 70—79. | Summary.

О Данилу Кишу.

1094. РАДУЛОВИЋ, Милорад

„Писци и књиге” Томислава Петровића / Милорад Радуловић // Књижевна колонија Својново... — 51—52.

1095. РАДУЛОВИЋ-Столић, Даница

Осврти / Даница Радуловић-Столић. — Алексинац : Висока школа струковних студија за васпитаче ; Краљево : Libro company ; Београд, 2007. — 148. — (Библиотека Студије, есеји, критике). — ISBN 978-86-86473-10-3.

1096. РАДУСИНОВИЋ, Милорад

Сусрет Дубровника и српских земаља у дјелу Мирослава Пантића / Милорад Радусиновић // Тема: академик Мирослав Пантић... — 303—313. | Резюме.

1097. РАИЧЕВИЋ, Горана

Блумов концепт „страха од утицаја” на примеру поезије Милоша Црњанског / Горана Раичевић // Теоријско-историјски преглед... — 149—164. | Summary.

1098. РАИЧЕВИЋ, Горана

Дуго путовање у роман : (Радован Вучковић, Модерни роман двадесетог века, Завод за уџбенике и наставна средства, Источно Сарајево 2005, стр. 697) / Горана Раичевић // Књи. — 39, 133 (2007), 689—694.

1099. РАИЧЕВИЋ, Горана

Есенција стварности : Иво Андрић као ангажовани писац / Горана Раичевић // НССУВД. — 36/2 (2007), 407—416. | Summary.

1100. РАИЧЕВИЋ, Горана

Лаза Лазаревић јунак наших дана / Горана Раичевић. — Нови Сад : Академска књига, 2007. — 118. — (Библиотека Научна мисао). — ISBN 978-86-86611-02-4.

1101. РАИЧЕВИЋ, Горана

О великим и малим стварима / Горана Раичевић // ЛМС. — 183, 480, 3 (септ. 2007), 430—433.

Приказ књига: Миливој Ненин: Српска песничка модерна, Нови Сад, 2006. ; Миливој Ненин: Случајна књига, Зрењанин, 2006.

1102. РАИЧЕВИЋ, Горана

Писац неиздрживе стварности : *Повраћак миру Александра Тишме*, (зборник радова, уредници Јован Делић, Светозар Кољевић, Иван Негришорац), Матица српска, САНУ, Нови Сад, 2005, 374 стр. / Горана Раичевић // 36МСКЈ. — 55, 1 (2007), 226—229.

Приказ књиге: Повратак миру Александра Тишме, Нови Сад, 2005.

1103. РАИЧЕВИЋ, Горана

Подмлађивање традиције / Горана Раичевић // Књижевност. — 62, 118, 2 (2007), 195—198.

Приказ књиге Славка Гордића, Савременост и наслеђе, Нови Сад, 2006.

1104. РАИЧЕВИЋ, Горана

Поезија Данице Марковић између женског писма и патријархалне традиције / Горана Раичевић // Тренуци Данице Марковић... — 167—177. | Summary.

1105. РАИЧЕВИЋ, Горана

Скерлићев историзам — век после / Горана Раичевић // 36МСКЈ. — 55, 2 (2007), 289—301. | Summary.

1106. РАИЧЕВИЋ, Горана

Улисова мушка туга: мушки и женски принцип у делу Милоша Црњанског / Горана Раичевић // Синхронијско и дијахронијско... — 227—241. | Резиме на енгл. језику.

1107. РАИЧКОВИЋ, Стеван

Уздарја : слова и беседе / Стеван Раичковић. — Београд : Завод за уџбенике, 2007. — 139.

1108. РАЈКОВИЋ, Радомир

Књига, али књига : [Vladimir Bogdanović: *Monografija*, Stražilovo, Novi Sad, 1972.] / Radomir Rajković // Gotska melanholija... — 77—80.

1109. РАЈКОВИЋ, Радомир

Likovi sa dva života : [Vladimir Bogdanović: *Kola*, „Klub pisaca”, Vršac, 1967.] / Radomir Rajković // Gotska melanholija... — 33—36.

1110. РАЈКОВИЋ, Радомир

Pesničke asocijacije : [Vladimir Bogdanović: *Daleka kuća*, Ulaznica, Zrenjanin, 1973] / Radomir Rajković // Gotska melanholija... — 115—119.

1111. РАЈКОВИЋ Кожељац, Љубиша

Магистарски рад вредан дисертације : [Предраг Јашовић, *Рецепција књижевних дела Доситеја Обрадовића*] / Љубиша Рајковић Кожељац // Књижевна колонија Свој-ново... — 45—49.

1112. РАКИТИЋ, Слободан

Братство по Орфеју / Слободан Ракитић. — Београд : Источник, 2007. — 309. — (Стари и нови). — ISBN 978-86-83487-37-0.

1113. РАКИТИЋ, Слободан

О Новој зори / Слободан Ракитић // Нова зора. — 15/16 (2007/2008), 526—527.

— РАКИТИЋ, Слободан

Поезија је инкарнација архетипа | Уп. 23.

1114. РАКОЧЕВИЋ, Милоје М.

Петар II Петровић Његош : поводом 160 година од објављивања Горског вијенца / Милоје М. Ракочевић // Стил. — 6 (2007), 449—452

1115. РАМАДАНСКИ, Драгиња

Мртве ће, у црне усне, бела ноћ пољубити / Драгиња Рамадански // ЛМС. — 183, 479, 1/2 (јан.—феб. 2007), 238—243.

Приказ антологије: Мртве ће, у црне усне, бела ноћ пољубити, приредио Светислав Травица, Београд, 2006.

1116. РАМАДАНСКИ, Драгиња

Мртвој се култури мери реп / Драгиња Рамадански // Корац. — 41, 17, 3/4 (2007), 125—129.

Приказ књиге: Радивој Шајтинац, Кинеско двориште, Нови Сад, 2006.

1117. РАМАДАНСКИ, Драгиња

Читати, писати, преводити, и све тако наизменце : разговор са Савом Бабићем / [разговор водила] Драгиња Рамадански // ЛМС. — 183, 479, 6 (јун 2007), 1196—1217.

1118. РАМАЧ, Јулијан

Prilog istoriji jedne naše narodne pesme / Julijan Ramač // Studia ruthenica. — 12 (2007), 195—202.

1119. РАНКОВИЋ, Милан

Граматика смрти : (Душан Стојковић: *Граматики смрти, Именице, Антиологија ђесама ђесника самоубица*, Младеновац, 2006, стр. 526.) / Милан Ранковић // Шумадијске метафоре... — 308—310.

1120. РЕБИЋ, Чедомир

Историјска свијест и есхатолошке теме / Чедомир Ребић. — Приштина [тј.] Лепосавић : Институт за српску културу, 2007. — 235. — ISBN 978-86-82797-74-6.

1121. РЕБИЋ, Чедомир

Историјска традиција и хришћанско осјећање као везивна нит различитих садржаја дјела / Чедомир Ребић // Духовност писане културе Срба... — 25—38. | Summary.

1122. РЕБРОЊА, Надија

Поема М. Црњанског *Србија* и песма *Русија* А. Блока / Надија Реброња // Све-ске. — 83 (март 2007), 113—124. | Summary.

1123. РЕЂЕП, Драшко

Безмало тотални путник / Драшко Ређеп // Корац. — 41, 17, 3/4 (2007), 133—138.

Приказ књиге: Бора Драшковић, Поглед пролазника, Нови Сад, 2006.

1124. РЕЂЕП, Драшко

Изабрани завичај Милоша Црњанског : варијација на тему *Српски север* / Драшко Ређеп // Срем кроз векове... — 485—495. | Резиме на енгл. језику

1125. РЕЂЕП, Драшко

Непрактично срце (и практичне девојке) : (Милован Станковић, Приче из Еустахијеве трубе : приче, Стилос, Нови Сад, 2006) / Драшко Ређеп // Свеске. — 84 (јун 2007), 174—176.

1126. РЕЂЕП, Драшко

Prostor odjednom ili Vladimir Bogdanović / Draško Redep // Gotska melanholija... — 151—156.

1127. РЕЂЕП, Драшко

Српски север / Драшко Ређеп // Даница. — 14 (2007), 297—318.

1128. РЕЂЕП, Драшко

Тамница као живот : Вучина Шћекић, Код губитника, Агора, Зрењанин, 2006. / Драшко Ређеп // Корац. — 41[40], 38[37], 7/8 (2007), 153—157.

1129. РЕЂЕП, Јелка

Косовска легенда / Јелка Ређеп. — Нови Сад : Прометеј, 2007. — 122. — ISBN 978-86-515-0117-6.

1130. РЕЂЕП, Јелка

Манасија и други српски средњовековни споменици у литератури Душана Матића / Јелка Ређеп // Манастир Манасија... — 111—117. | Резиме на франц. језику.

1131. РЕЂЕП, Јелка

Нови превод Константиновог житија / Јелка Ређеп // ЛМС. — 183, 480, 6 (дец. 2007), 1137—1140.

Приказ књиге: Константин Филозоф: Живот Стефана Лазаревића, деспота српскога, Београд, 2007.

1132. РЕЂЕП, Јелка

Особен приступ средњовековним темама / Јелка Ређеп // ЛМС. — 183, 479, 4 (април 2007), 706—707.

Приказ књиге: Ђорђе Сп. Радојичић: Културно благо. Да ли знате?, приредила Светлана Томин, Нови Сад, 2006.

1133. РЕЂЕП, Јелка

Побратими Милоша Обилића / Јелка Ређеп // Тема: академик Мирослав Пантић... — 61—74.

1134. РЕЂЕП, Јелка

Сремски Бранковићи и „Хроника” грофа Ђорђа Бранковића / Јелка Ређеп // Срем кроз векове... — 451—462. | Резиме на енгл. језику.

1135. РЕЉИЋ, Митра

Патња и реч благословена : [Даринка Јеврић (1947—2007)] / Митра Рељић // ЛМС. — 183, 480, 1/2 (јул—авг. 2007), 126—131.

In memoriam.

1136. РЕСЕЛ, Герхард

Јувенална призма као филтер стварности у роману Милована Данојлића *Година пролази кроз авлију* / Gerhard Ressel, Svetlana Ressel // НССУВД. — 36/2 (2007), 533—542. | Zusammenfassung.

1137. РЕШИН Тучић, Вујиса

Gotska melanholija : [Vladimir Bogdanović: *Veliki crtač*, Budućnost, Novi Sad, 2000] / Vujica Rešin Tucić // Gotska melanholija... — 193—200.

1138. РЕШИН Туџић, Вујица

Šum vremena i očaj čoveka : [Vladimir Bogdanović: *Doživotni breg* (izabrane pripovetke), Budućnost, Novi Sad, 2002] / Vujica Rešin Tucić // Gotska melanholiја... — 239—244.

1139. РИСТАНОВИЋ, Цвијетин

Критички и студиозно писана књига : (Српске песникиње за децу, Удружење писаца општине Лесковац, 1999) / Цвијетин Ристановић // Одјек речи... — 47—51.

1140. РИСТАНОВИЋ, Цвијетин

Насмијане пјесме Ранка Павловића : (Ранко Павловић, Шта јутро доручкује, Завод за уџбенике и наставна средства, Источно Сарајево, 2007) / Цвијетин Ристановић // Српска вила. — 14, 26 (октобар 2007), 127—129.

1141. РИСТАНОВИЋ, Цвијетин

Стотридесет година од рођења Петра Кочића : (1877—1916) / Ц[в]ијетин Ристановић // Српска вила. — 14, 25 (април 2007), 5—13.

1142. РИСТИЋ, Бранко С.

Време, симбол и боја у поезији Пеје К. Јаворова / Бранко С. Ристић. — Краљево : Libro company, 2007. — 153. — (Библиотека Студије, есеји, критике). — ISBN 978-86-86473-06-6.

1143. РИСТИЋ, Марко

Oko nadrealizma. 2 / Marko Ristić ; priredio Nikola Bertolino. — Beograd : Foto Futura, 2007. — 555. — (Iz Fonda Jelene M. Jovanović). — ISBN 978-86-83691-25-8.

1144. РИХТЕР, Ангела

Како савладати стварност? : један поглед на књижевни поступак Светислава Басаре / Angela Richter // НССУВД. — 36/2 (2007), 549—556. | Zusammenfassung.

1145. РИХТЕР, Ангела

О инсценирању односа између индивидуалног идентитета и сећања у новијем српском роману : неке тезе поводом новијих романа / Ангела Рихтер // Синхронијско и дијахронијско... — 369—377. | Резиме на немач. језику.

1146. РИХТЕР, Ангела

„Worüber der Dichter schreibt, bestimmt nicht die Wirklichkeit, sondern die Sprache“ eine Annäherung an Branko Miljković / Angela Richter // Признање професору... — 221—238.

1147. РОГАЧ, Маја

Манично-параноична историја књижевности као вид вредновања / Маја Рогач // Свеске. — 84 (јун 2007), 87—93. | Summary.
О Светиславу Басари.

1148. РОДИЋ, Миливој

Поетски венац одуховљености : (Здравко Бујић, Душа, „Метафизика“, Београд, 2006) / Миливој Родић // Крајина. — 6, 21/22 (2007), 251—254.

1149. РОДИЋ, Миливој

Стваралачка надмоћ поетске импровизације : поводом антологије Циганска поезија Раде Ухлиха / Миливој Родић // Српска вила. — 14, 26 (октобар 2007), 142—144.

1150. РОМЧЕВИЋ, Небојша

Трагички корени Стеријине комедиографије / Небојша Ромчевић // Јован Стерија Поповић... — 91—96. | Summary.

1151. РОСИЋ, Татјана

Запечаћени рукопис, неотворено писмо : есеј Три мртва песника Марка Ристића : историја једног пријатељства и доминантни модел књижевне политике у српској култури / Татјана Росић // (Зло)употребе историје... — 17—31.

1152. РОСИЋ, Тиодор

Песнички видови ироније / Тиодор Росић. — Јагодина : Педагошки факултет ; Београд : Српска школа, 2007. — 266. — (Библиотека Поетичка мисао). — ISBN 978-86-7604-039-1.

1153. РОШУЉ, Жарко

Комарац : (1861—1866; 1868—1869) / Жарко Рошуљ // Књи. — 39, 133 (2007), 523—562. | Summary.

1154. РОШУЉ, Жарко

Месечар (1860) / Жарко Рошуљ // Књи. — 39, 131/132 (2007), 261—277. | Summary.

1155. РУЋИНЧАНИН, Бошко

Анђама-модерни мефисто Антонија Маринковића / Бошко Руђинчанин // Багдала. — 49, 472 (2007), 8—21.

— РУСИНКО, Илејн | уп. 414.

1156. САБО, Бојана

Култ Диониса в трагедии Прометей Вячеслава Иванова / Бојана Сабо // Славистика. — 11 (2007), 91—97. | Резиме.

1157. САБО, Бојана

Миливоје Јовановић : (1930—2007) / Бојана Сабо // 36МСКЈ. — 55, 3 (2007), 713—715.

1158. САВИН, Егон

Стерија и Кир Јања као аутсајдери : редитељски осврт / Егон Савин // Јован Стерија Поповић... — 51—54. | Summary.

1159. САВИЋ, Бранко

Људскост и безнађе у тражењу смисла : (Божо Божић, Предвечерје људскости, СП и КД „Просвјета”, Бијељина, 2004) / Бранко Савић // Српска вила. — 14, 25 (април 2007), 144—148.

1160. САВИЋ, Бранко

Посртања у свакодневном животу : (Томислав Перић, Кад живот заболи, СП и КД „Просвјета”, Бијељина, 2007) / Бранко Савић // Српска вила. — 14, 26 (октобар 2007), 132—135.

1161. САВИЋЕВИЋ, Мирослав

Осврт на књижевни зборник Исидоријана 10/11 / Мирослав Савићевић // Исидоријана. — 9/15, 12/14 (2003/2008), 484—502.

1162. САВОВ, Ганчо

Шрихи от политическия ерос : (тези за по-нататъшна разработка) / Ганчо Савов // Еротско у култури... — 208—218. | Резиме.

1163. САМАРЦИЈА, Снежана

Вишњићев бајо / Снежана Самарција // Књи. — 54, 3/4 (2007), 249—260. | Summary.

1164. САМАРЦИЈА, Снежана

Иван Златковић, Епска биографија Марка Краљевића, Рад — КПЗ Србије — Институт за књижевност и уметност, Београд, 2006, 271 стр. / Снежана Самарција // Књи. — 54, 1/2 (2007), 151—158.

1165. САМАРЦИЈА, Снежана

Обредна стварност и метафора у једној песми из *Ерлангенској рукопис* / Снежана Самарција // НССУВД. — 36/2 (2007), 141—152. | Резюме.

1166. САМАРЦИЈА, Снежана

Особености усмених прозних врста / Снежана Самарџија // КњЈ. — 54, 1/2 (2007), 13—28. | Summary.

1167. САМАРЦИЈА, Снежана

Руварчеве „стазе познања” усменог стваралаштва / Снежана Самарџија // ГКСК. — 3 (2007), 405—411.

Приказ књиге: Бошко Сувајџић: Иларион Руварац и народна књижевност, Београд, 2007.

1168. САМАРЦИЈА, Снежана

Усмене анегдоте о устаницима и устанку / Снежана Самарџија // ГКСК. — 3 (2007), 397—403.

Приказ књиге: Бранко Златковић: Први српски устанак „у говору и у твору”. Анегдоте и сродне приповедне врсте усмене књижевности о Првом српском устанку, 2007.

1169. САМАРЦИЈА, Снежана

Функција алузије у процесу стварања и прихватања епске песме / Снежана Самарџија // ГКСК. — 3 (2007), 213—237. | Резюме.

1170. САПОЖНИЧЕНКО, Гаља

О уметности уз чинију шпагета : (Чарлс Симић, И ђаво је песник, есеји, Откровење, Београд, 2006) / Гаља Сапожниченко // Свеске. — 83 (март 2007), 144—147.

1171. САПОЖНИЧЕНКО, Гаља

Прљава инспекторка Харијета : (Мирјана Ђурђевић, Први, други, трећи, човек : роман, Агора, Зрењанин, 2006) / Гаља Сапожниченко // Свеске. — 84 (јун 2007), 67—70.

1172. САЦАК, Младенко

Књи́га дру́га, драма Бранислава Нушића / Младенко Сацак // НССУВД. — 36/2 (2007), 353—364. | Summary.

1173. САЦАК, Младенко

Поетика укрштања и крстолике пјесме Јована Стерије Поповића / Младенко Сацак // Јован Стерија Поповић... — 251—267. | Summary.

1174. САЦАК, Младенко

Трансформације приповједних поступака у српској прози епохе реализма / Младенко Сацак // Српски језик... — 35—50. | Summary.

1175. СВЕТЛИК, Адам

Groteskná deformácia skutočnosti v literatúre vojvodinských Slovákov // Adam Svetlík // Славистика. — 11 (2007), 146—150. | Rezime.

1176. СВЕТЛИК, Адам

Poézia vojvodinských Slovákov v druhej polovici 20. storočia / Adam Svetlík. — Báčsky Petrovec : Kultúra, 2007. — 256. — (Edícia Živý prúd ; zv. 37). — ISBN 978-86-7103-304-6.

1177. СЕГЕДИ, Зденка

Mikola Segedi : 80 godina od rođenja (1927—1988) / Zdenka Segedi // Studia ruthenica. — 12 (2007), 134—135.

1178. СЕКУЛИЋ, Панто Ст.

Два вијека књижевности за дјецу / Панто Ст. Секулић // Одјек речи... — 168—171.

1179. СЕЉАЧКИ, Милица

Елементи пародије поетских врста у *Лирици Ишаке* Милоша Црњанског / Милица Сељачки // Синхронизско и дијахронизско... — 243—257. | Резиме на енгл. језику.

1180. СИБИНОВИЋ, Ђорђе

Скептични сведок : Јован Зивлак, *Песме 1979—2005*, Глас Српски — Графика, Бања Лука, 2006 / Ђорђе Сибиновић // Корац. — 41, 17, 1/2 (2007), 127—131.

1181. СИБИНОВИЋ, Миодраг

Осамдесетогодишњица живота и рада Витомира Вулетића и његова најновија књига „У руско-српском књижевноисторијском простору” / Миодраг Сибиновић // Славистика. — 11 (2007), 430—433.

1182. СИБИНОВИЋ, Миодраг

Педесет година књижевног рада Јована Јанићијевића : књижевни портрет Јована Јанићијевића / Миодраг Сибиновић, Милош Немањић, Сретен Петровић // *Prevodilac*. — 26, 1/2(57) (2007), 84—96.

Књижевно вече одржано 14. децембра 2006.

1183. СИБИНОВИЋ, Миодраг

Приступ преводу постмодернистичке прозе : одломак из књиге Нови живот оригинала / Миодраг Сибиновић // *Преводилац*. — 26, 1/2(57) (2007), 37—51. | Резюме.

1184. СИМЕУНОВИЋ, Наташа

Prividenje — mogućnost odgovora na pitanje o tajni života i smrti / Nataša Simeunović // *Ulaznica*. — 40, 208 (2007), 86—90.

1185. СИМИЋ-ЖЕРАЈИЋ, Нада

Читање и по неколико пута / Нада Симић-Жерајић // *Нова зора*. — 14 (2007), 387—388.

О Новој зори.

1186. СИМОВИЋ, Ђорђе

Pisac utišanog glasa : [Vladimir Bogdanović: *Kao dom*, Ugao, Vršac, 1971] / Đorđe Simović // *Gotska melanholija*... — 89—92.

1187. СИМОВИЋ, Љубомир

Песник и „други” / Љубомир Симовић // *Глас*. — 408, 23 (2007), 9—16. | Summary.

1188. СИМОНОВИЋ, Риста

Живот и књижевно дело Борисава Станковића / Риста Симоновић. — Београд : Библиотека града Београда, 2007. — 151. — ISBN 978-86-7191-131-3.

1189. СИНХРОНИЈСКО и дијахронијско изучавање врста у српској књижевности : зборник. Књ. 1 / [уредници Зоја Карановић, Радмила Гикић-Петровић]. — Нови Сад : Филозофски факултет : Дневник, 2007. — 403. — (Научни скупови / Филозофски факултет, Нови Сад ; књ. 1). — ISBN 978-86-84097-96-7.

1190. СЛАВКОВИЋ, Марија

Три научна скупа у Нишу : (Транспозиција историјских догађаја и личности у епској песми, спеву и епу, Писци у Нишу и Проф. др Љубисав Љуба Станојевић — живот и дело) / Марија Славковић // *Славистика*. — 11 (2007), 436—442.

1191. СЛАПШАК, Светлана

Ikona XXI veka : uvod u Mihajla Pantića / Svetlana Slapšak // *Srbija kao sprava*... — 103—106.

1192. СЛАПШАК, Светлана

Nomadizam kao kritička praksa ili kofer Biljane Dojčinović-Nešić / Svetlana Slapšak // *Pro Femina*. — 10 [tj.] 12, 46/50 (2007/2008), 119—122.

1193. СЛОВЕНСКА научна фантастика : зборник радова / [уредници Дејан Ајдачић, Бојан Јовић]. — Београд : Институт за књижевност и уметност, 2007. — 411. — ISBN 978-86-7095-131-0.

1194. СМИЉКОВИЋ, Стана

Догађаји уочи Првог светског рата и песме о њима / Стана Смиљковић // Узда-
ница. — 4, 2 (јесен 2007), 77—81. | Resume.

1195. SRBIJA kao sprava : demilitarizacija nacionalne kulture / priredili Miloš Živanović ...
[et al.]. — Beograd : DAN GRAF, 2007. — 245. — (Edicija Beton ; knj. 1). —
ISBN 978-86-83517-44-2.

1196. СРЕМ кроз векове : слојеви култура Фрушке горе и Срема : зборник радова /
уредио Миодраг Матицки. — Београд : Вукова задужбина : Институт за књижевност и
уметност ; Беоцин : Огранак Вукове задужбине, 2007. — 756. — ISBN 86-902961-5-8.

1197. СРПСКИ језик, књижевност и уметност : зборник радова са научног скупа одр-
жаног на Филолошко-уметничком факултету у Крагујевцу (31. X—01. XI 2006). Књ. 2,
Српска реалистичка прича / [одговорни уредник Душан Иванић]. — Крагујевац :
Скупштина града : Универзитет, Филолошко-уметнички факултет : Корац, 2007. —
182. — ISBN 978-86-85991-06-6.

1198. СТАВАЖ, Барбара

Smutek idylli : o eklogach Josifa Brodskiego / Barbara Stawarz // Стил. — 6 (2007),
365—375. | Summary.

1199. СТАВАЖ, Барбара

Штайн К. Э., Гармония поэтического текста. Склад. Гармония. Фактура, Ста-
врополь, Изд-во СГУ, 2006, 645 с. / Barbara Stawarz // Стил. — 6 (2007), стр. 423—425.

1200. СТАНОЈЕВИЋ, Малиша

Трагом српског војда / Малиша Станојевић. — Београд : Чигоја штампа, 2007.
— 150. — ISBN 978-86-7558-508-4.

1201. СТАМЕНИЋ, Славко

Певање о двојству или Свет између бим и бом / Славко Стаменић // Злата Ко-
цић... — 101—111. | Summary.

1202. СТАНАРЕВИЋ, Рада

Од стварности до артефакта : Манов и Андрићев приповједачки поступак / Рада
Станаревић // НССУВД. — 36/2 (2007), 417—422. | Zusammenfassung.

1203. СТАНИЋ, Миле

Манасија у песмама и прози јеромонаха Митрофана Матића / Миле Станић // Манастир Манасија... — 53—77. | Резиме на рус. језику.

1204. СТАНКОВИЋ, Александар

Месојеђе / Александар Станковић // Браничево. — 53, 1/2 (2007), 90—101.
Приказ књиге: Владимир Јагличић: Месојеђе, Пожаревац, 2006.

1205. СТАНКОВИЋ, Богољуб

Витомир Вулетић у Славистичком друштву Србије / Богољуб Станковић // Сла-
вистика. — 11 (2007), 433—435.

1206. СТАНКОВИЋ, Богољуб

Десет књига часописа Славистике / Богољуб Станковић // Славистика. — 11
(2007), 7—12. | Резиме.

1207. СТАНКОВИЋ, Богољуб

Уместо поговора : сто плус тридесет година славистике у Србији / Богољуб
Станковић // Сто година славистике... — 211—214.

1208. СТАНКОВИЋ, Драгољуб

Postrojeni jezik / Dragoljub Stanković // Srbija kao sprava... — 107—112.
О поезији Milosava Tešića.

1209. СТАНКОВИЋ-Шошо, Наташа

Иво Тартаља, Пут поред знакова, Завод за уџбенике и наставна средства, Источно Сарајево, 2006. / Наташа Станковић-Шошо // ПКЈИФ. — 73, 1/4 (2007), 200—201.

1210. СТАНОЈЕВИЋ, Добривоје

Картање са судбином / Добривоје Станојевић // ЛМС. — 183, 480, 6 (дец. 2007), 1148—1150.

Приказ књиге: Бранислав Јевтић: Мандрагора на орфанелу, Београд, 2007.

1211. СТАНОЈЕВИЋ, Малиша

Домановић у своме времену и данас / Малиша Станојевић // КњЈ. — 54, 3/4 (2007), 291—296. | Summary.

1212. СТАНОЈЕВИЋ, Малиша

Ренесанса у српској култури и књижевности / Малиша Станојевић // Тема: академик Мирослав Пантић.. — 185—192. | Резиме на енгл. језику.

1213. СТАНОЈЕВИЋ, Миодраг

Два грчка написа о Иви Андрићу / Миодраг Станојевић // ПКЈИФ. — 73, 1/4 (2007), 179—182.

1214. СТАНОЈЛОВИЋ, Нинослав

Историјска грађа као књижевни предложак : пример приповетке „Ратници” Ђуре Јакшића / Нинослав Станојловић // Књижевна колонија Својново... — 6—15. | Резиме.

1215. СТЕФАНОВИЋ, Мила

Форсирање плотности из фикцијске збиље / Мила Стефановић // Кораци. — 41, 17, 3/4 (2007), 115—118.

Приказ књиге: Јовица Аћин, Прочитано у твојим очима, Београд, 2006.

1216. СТЕФАНОВИЋ, Мирјана Д.

Библиотека српске књижевности / Мирјана Д. Стефановић. — Београд : Чигоја штампа, 2007. — 397. — (Колекција Библиотека / [Чигоја штампа, Београд]). — ISBN 978-86-7558-500-8.

1217. СТЕФАНОВИЋ, Мирјана Д.

Један непознат предговор Доситеја Обрадовића / Мирјана Д. Стефановић // Синхронизација и дијахронизација... — 103—117. | Резиме на немач. језику.

1218. СТЕФАНОВИЋ, Мирјана Д.

Лукијан Мушицки и/или Јован Стерија Поповић / Мирјана Д. Стефановић // Јован Стерија Поповић... — 167—178. | Zusammenfassung.

1219. СТИПЧЕВИЋ, Светлана

Srpska književnost u italijanskoj književnoj historiografiji / Svetlana Stipčević // КњиИ. — 39, 131/132 (2007), 9—52. | Riassunto.

1220. СТО година славистике у Србији : 1887—1997. : зборник реферата издат 30 година касније / Међународни научни састанак поводом 100-годишњице оснивања Катедре за руски језик на Великој школи у Београду, (Београд, 27—29. X 1977) ; приредио Богољуб Станковић. — Београд : Славистичко друштво Србије, 2007. — 214. — (Славистичка библиотека. Посебна издања). — ISBN 978-86-7391-017-8.

1221. СТОЈАДИНОВИЋ, Драгољуб

Никола Милошевић (1929—2007) : поводом годишњице смрти / Драгољуб Стојадиновић // ФП. — 34, 2 (2007), 173—176.

In memoriam.

1222. СТОЈАНОВИЋ, Бранко

Сарајевско јато : студије и импресије о српским писцима из Босне и Херцеговине / Бранко Стојановић. — Београд : Свет књиге, 2007. — 317. — (Едиција Осветљења / [Свет књиге]). — ISBN 978-86-7396-147-7.

1223. СТОЈАНОВИЋ, Бранко

Триптих навођења воде на туђе млинове : (књигама: Стрма раван Мирољуба Јоковића, Андрић — Паралеле и рецепција Радована Вучковића и Раздаљине и близине Мића Цвијетића) / Бранко Стојановић // Нова зора. — 14 (2007), 254—263.

1224. СТОЈАНОВИЋ, Бранко

Триптих навођења воде на туђе млинове : (о књигама Стрма раван Мирољуба Јоковића, Андрић — паралеле и рецепција Радована Вучковића и Раздаљине и близине Мића Цвијетића) / Бранко Стојановић // Нова зора. — 15/16 (2007/2008), 291—301.

1225. СТОЈАНОВИЋ, Драган

Ауторитет и интелектуална харизма Николе Милошевића / Драган Стојановић // ЛМС. — 183, 479, 5 (мај 2007), 891—893.

In memoriam.

1226. СТОЈАНОВИЋ, Драган

Поверење у Богородицу / Драган Стојановић. — Београд : Досије, 2007. — 267. — ISBN 978-86-7738-068-7.

1227. СТОЈАНОВИЋ, Јасна

Балкански сукоб у роману Сервантесовог типа : Санчова верзија Ратомира Дамјановића / Јасна Стојановић // Свеске. — 84 (јун 2007), 94—101. | Resumeu.

1228. СТОЈАНОВИЋ, Милан

Прилог историји Власенице : (Милорад Лукић, Неситова трпеза, СКПД „Просвјета”, 2006) / Милан Стојановић // Српска вила. — 14, 26 (октобар 2007), 153—154.

1229. СТОЈАНОВИЋ, Милена

Јунаци паралелних светова : (Зоран Живковић, Мост, роман, Лагуна, Београд, 2006) / Милена Стојановић // Свеске. — 84 (јун 2007), 57—59.

1230. СТОЈАНОВИЋ, Милена

Однос жанра према књижевном тексту и стварности / Милена Стојановић // НССУВД. — 36/2 (2007), 447—451. | Резюме.

О Селенићевом делу.

1231. СТОЈАНОВИЋ, Милена

Утицај жанра на приказивање женских ликова у приповеткама и драмама Боришава Станковића / Милена Стојановић // Српски језик... — 59—64. | Summary.

1232. СТОЈАНОВИЋ, Миодраг

Милош Обилић — витез коњаник / Миодраг Стојановић // Даница. — 14 (2007), 220—228.

1233. СТОЈАНОВИЋ, Миодраг

Стеријина балканологија / Миодраг Стојановић // Јован Стерија Поповић... — 147—157. | Summary.

1234. СТОЈАНОВИЋ, Мирољуб М.

Звук као прамера песме / Мирољуб М. Стојановић // ЛМС. — 183, 480, 6 (дец. 2007), 1124—1132.

Приказ књиге: Добривоје Јевтић: Парабола о звону, Ниш, 2005.

1235. СТОЈАНОВИЋ, Мирољуб М.

Константин Димитријев Петкович о Београду, Србима и Србији / Мирољуб М. Стојановић // Књи. — 39, 131/132 (2007), 333—340. | Summary.

1236. СТОЈАНОВИЋ, Мирољуб

Људско лице историје у књижевности / Мирољуб Стојановић. — Београд : Славистичко друштво Србије, 2007 (Београд : Чигоја штампа). — 235. — (Славистичка библиотека ; књ. 6). — ISBN 86-7391-016-1.

1237. СТОЈАНОВИЋ, Олга

Љубавни дискурс између књижевне конвенције и стварности у романима Јакова Игњатовића / Олга Стојановић // НССУВД. — 36/2 (2007), 213—223. | Zusammenfassung.

1238. СТОЈАНОВИЋ-Пантовић, Бојана

Двоструко кодирана стварност у савременом српском путопису / Бојана Стојановић Пантовић // НССУВД. — 36/2 (2007), 569—578. | Summary.

1239. СТОЈАНОВИЋ-Пантовић, Бојана

Елегија Бранка Радичевића : родне претпоставке жанра у компаративној перспективи / Бојана Стојановић-Пантовић // Синхронијско и дијахронијско... — 137—148. | Резиме на енгл. језику.

1240. СТОЈАНОВИЋ-Пантовић, Бојана

Елегија и побуна у песништву Данице Марковић / Бојана Стојановић-Пантовић // Тренуци Данице Марковић... — 159—166. | Summary.

1241. СТОЈАНОВИЋ-Пантовић, Бојана

Естетика дијалога између Истока и Запада : (Endru Baruh Vahel: Književnost Istočne Evrope u doba postkomunizma — uloga pisca u Istočnoj Evropi, sa engleskog preveo Ivan Radosavljević, Stubovi kulture, Beograd, 2006) / Bojana Stojanović-Pantović // 36МСКЈ. — 55, 2 (2007), 443—449.

1242. СТОЈАНОВИЋ-Пантовић, Бојана

Орфејска и културолошка лирска свест / Бојана Стојановић-Пантовић // ЛМС. — 183, 479, 5 (мај 2007), 909—912.

Реч приликом доделе Змајеве награде Братиславу Милановићу, у Матици српској, 16. фебруара 2007. године.

1243. СТОЈАНОВИЋ-Пантовић, Бојана

Проблеми периодизације српске књижевности у поредбеној визури : од реализма ка модернизму / Бојана Стојановић Пантовић // Теоријско-историјски преглед... — 59—76. | Summary.

1244. СТОЈАНОВИЋ-Пантовић, Бојана

Психолошки и естетски аспекти еротике у поезији Милана Ракића / Бојана Стојановић-Пантовић // Милан Ракић... — 219—237. | Summary.

1245. СТОЈАНОВИЋ-Пантовић, Бојана

Сродности и разлике у приповедном поступку код експресиониста и надреалиста / Бојана Стојановић-Пантовић // Надреализам ... — 227—235. | Résumé.

1246. СТОЈАНОВИЋ-Пантовић, Бојана

Трагом неких Стеријиних мотива у модерном српском песништву / Бојана Стојановић Пантовић // Јован Стерија Поповић... — 377—386. | Summary.

1247. СТОЈИЧИЋ, Ђоко

Поетика свакодневља / Ђоко Стојичић // Савременик плус. — 149/150/151 (2007), 64—65.

О Карелу Сису.

1248. СТОЈИЧИЋ, Ђоко

Пропламсаји у тминама историје / Ђоко Стојичић // Савременик плус. — 149/150/151 (2007), 116—120.

Приказ књиге: Теодора Тара: Месечева роса, Београд, 2006.

1249. СТОЈКОВИЋ, Душан

Баштинници и сапутници : (субјективна историја младеновачке поезије) / Душан Стојковић. — Младеновац : Шумадијске метафоре : Библиотека „Деспот Стефан Лазаревић” ; Београд : Библиотека града Београда, 2007. — 261. — (Шумадијске метафоре. Специјално издање ; књ. 34). — ISBN 978-86-7191-119-1.

1250. СТОЈКОВИЋ, Душан

Веслар на будном језеру / Душан Стојковић // Савременик плус. — 152/153/154 (2007), 112—118.

Приказ књиге: Братислав Р. Милановић: Мале лампе у тамнини, Краљево, 2006.

1251. СТОЈКОВИЋ, Душан

Дубоки песнички снови / Душан Стојковић // Кораци. — 41, 17, 3/4 (2007), 119—124.

Приказ књиге: Зоран М. Мандић, *Мали (и)ољеди. Песме*, КОВ, Вршац, 2006.

1252. СТОЈКОВИЋ, Душан

Душевна поезија Мише Цвијетића : Мићо Цвијетић, Чворови и узлови, графички ателе Богдановић, Београд, 2006. / Душан Стојковић // Багдала. — 49, 474 (окт.—дец. 2007), 115—119.

1253. СТОЈКОВИЋ, Душан

Зоран Костић : жудник, бајкар, земљољуб и стиховник / Душан Стојковић // Шумадијске метафоре... — 231—235.

1254. СТОЈКОВИЋ, Душан

Непресушна моћ певања : поезија све-чула Мирољуба Тодоровића / Душан Стојковић // Савременик плус. — 146/147/148 (2007), 116—130.

1255. СТОЈКОВИЋ, Душан

Песник засађен у срцу домовине : [о Стевану Мијославу Средојевићу Полимском] / Душан Стојковић // Шумадијске метафоре... — 327—331.

1256. СТОЈКОВИЋ, Душан

Песничка и есејистичка растајнења Зорице Арсић Мандарић / Душан Стојковић // Савременик плус. — 152/153/154 (2007), 94—99.

1257. СТОЈКОВИЋ, Душан

Песничка кратилија Ристе Васиљевског / Душан Стојковић // Нова зора. — 15/16 (2007/2008), 333—341.

О збирци Сушт.

1258. СТОЈКОВИЋ, Душан

Рафали метафора Раше Ливаде : Раша Ливада, Песме, Просвета, Београд, 2006. / Душан Стојковић // Кораци. — 41, 38, 9/10 (2007), 195—207.

1259. СТОЈКОВИЋ, Душан

Трајно време: сигнализам / Душан Стојковић // Савременик плус. — 146/147/148 (2007), 131—134.

Приказ књиге: Време сигнализма, Београд, 2006.

1260. СТОЈКОВИЋ, Душан

Тројица / Душан Стојковић // Савременик плус. — 149/150/151 (2007), 126—130.

Приказ књиге: Зоран Вучић, Радослав Вучковић, Обрен Ристић: Источно тројство, Београд, 2007.

1261. СТОЈНИЋ, Мила

Стерија и Гогољ / Мила Стојнић // Јован Стерија Поповић... 631—638. | Summary.

1262. СТОЈНИЋ, Милосава

Докторске дисертације из руске књижевности после II светског рата / Милосава Стојнић // Сто година славистике... — 113—118.

1263. СТОФ, Анджеј

Technika jako „lustro” dla człowieka w utworach Stanisława Lema / Andrzej Stoff // Словенска научна фантастика... — 131—154. | Summary.

1264. СТОШИЋ, Љиљана

Библијско порекло српских народних изрека и пословица / Љиљана Стошић // Тема: академик Мирослав Пантић... — 83—102. | Резиме.

1265. СУБОТИН-Голубовић, Татјана

Једна група минеја Милутиновог времена / Татјана Суботин-Голубовић // Манастир Бањска... — 351—358. | Резиме на енгл. језику.

1266. СУБОТИЋ, Ирина

Бранко Ве Пољански и његов надреалистички поступак / Ирина Суботић // Надреализам ... — 199—206. | Résumé.

1267. СУБОТИЋ, Милан

Солженицин : анђео историје / Милан Суботић. — Београд : Логос, 2007. — 91. — (Библиотека Реч). — ISBN 978-86-85063-49-7.

1268. СУВАЈЦИЋ, Бошко

Иларион Руварац и митолошка школа / Бошко Сувајцић // Тема: академик Мирослав Пантић... — 139—158. | Резиме.

1269. СУВАЈЦИЋ, Бошко

Иларион Руварац и народна књижевност / Бошко Сувајцић. — Београд : Институт за књижевност и уметност : Друштво за српски језик и књижевност Србије, 2007. — 523. — (Библиотека Српско усмено стваралаштво / [Институт за књижевност и уметност] ; књ. 2). — ISBN 978-86-7095-126-6.

1270. СУВАЈЦИЋ, Бошко

Неисторијске песме и лирско-епске врсте / Бошко Сувајцић // КњЈ. — 54, 1/2 (2007), 65—77. | Summary.

1271. СУВАЈЦИЋ, Бошко

Певач и традиција / Бошко Сувајцић // ГКСК. — 3 (2007), 240—260. | Резиме.

1272. СУВАЈЦИЋ, Бошко

Поезија стварности и стварност поезије : (песме о смрти хајдука и ускока) / Бошко Сувајцић // НССУВД. — 36/2 (2007), 111—122. | Резиме.

1273. СУВИН, Дарко

Što li preostaje od Zamjatinova *Mi* nakon smjene Levijatana : mora li kolektivizam biti protiv naroda? / Darko Suvin // Slovenska naučna fantastika... — 29—68. | Summary.

1274. ТАРТАЉА, Иво

Милан В. Димић (1933—2007) / Иво Тартаља // ФП. — 34, 2 (2007), 177—178. In memoriam.

1275. ТАРТАЉА, Иво

Један Андрићев ауоцитат / Иво Тартаља // Свеске. — 83 (март 2007), 78—80. | Summary.

1276. ТАРТАЉА, Иво

Светозар Петровић : 1931—2005 / Иво Тартаља // 36МСКЈ. — 55, 1 (2007), 233—235.

1277. ТАСИЋ, Драган

Достојанство књижевности : (Огледи и критике из књижевности и језика, Нова просвета, Београд, 1994) / Драган Тасић // Одјек речи... — 25—27.

1278. ТАСИЋ, Драган

Против симплификације : (Машта и игра, Просвета, Ниш, 1998) / Драган Тасић // Одјек речи... — 95—97.

1279. ТАСИЋ, Жика

Књижевни записи 2 : (Књижевни записи 2, Удружење писаца, Лесковац, 2003) / Жика Тасић // Одјек речи... — 83—84.

1280. ТАСИЋ, Милан

„Плач Јеремијин” у косовским песмама-тужбалицама / Милан Тасић // Историја и књижевност Срба... — 207—218. | Резиме на енгл. језику.

1281. ТАСИЋ, Милутин

Српски великани романтизма / Милутин Тасић. — Београд : Боокланд, 2007. — 179. — (Библиотека Великани). — ISBN 978-86-7182-266-4.

1282. ТАТАРЕНКО, Ала

Женски одјек мушке исповести : Гордана Ђирјанић, Пољубац, Народна књига, Београд, 2007. / Ала Татаренко // Кораци. — 41, 38, 9/10 (2007), 208—213.

1283. ТАТАРЕНКО, Ала

Izazovi književnog vilajeta / Ala Tatarenko // Polja. — 52, 444 (mart—april 2007), 42—44.

О Антологији српске приповетке XIX—XX века.

1284. ТАТАРЕНКО, Ала

Кишова Мансарда [к]ао о[к]вир : (једна жанровска дилема) / Ала Татаренко // Свет речи. — 11, 23/24 (2007), 51—53.

1285. ТАТАРЕНКО, Ала

Роман у настајању/роман у нестајању : Кишова потрага за жанром / Ала Татаренко // Синхронијско и дијахронијско... — 305—316. | Резиме на рус. језику.

1286. ТАТАРЕНКО, Ала

Сан о стварности и стварност сна : онирички дискурс у српској постмодерној приповести / Алла Татаренко // НССУВД. — 36/2 (2007), 485—494. | Резиме.

1287. ТЕМА : Академик Мирослав Пантић / [уредник Миодраг Стојановић ; приређивач Живојин Андрејић]. — Рача : Центар за митолошке студије Србије ; Свилајнац : Центар за културу, 2007. — 325. — (Митолошки зборник = Mythology Collection ; 16). — ISBN 978-86-83829-29-3.

1288. ТЕОРИЈСКО-историјски преглед компаратистичке терминологије код Срба. Огледна свеска бр. 2 / [уредници Бојана Стојановић-Пантовић, Станиша Нешић]. — Београд : Књижевно друштво „Свети Сава”, 2007. — 62. — (Библиотека Студије о књижевности / [Књижевно друштво „Свети Сава”]). — ISBN 978-86-86143-80-8.

1289. ТЕОФИЛОВИЋ, Витомир

Стварност у српском сатиричном афоризму XX и почетком XXI века / Витомир Теофиловић // НССУВД. — 36/2 (2007), 589—598. | Резиме.

1290. ТЕРЗИЋ, Богдан

Место Радована Лалића у развоју универзитетске славистике у Србији / Богдан Терзић // Славистика. — 11 (2007), 20—26. | Резиме.

1291. ТЕРЗИЋ, Недељко

Значајно место писцима из Срема / Недељко Терзић // Одјек речи... — 174—176.

1292. ТЕШИЋ, Гојко

Otkrovenje srpske avangarde : kontekstualna čitanja. Knj. 1 / Gojko Tešić. — Beograd : Institut za književnost i umetnost : Čigoja štampa, 2007. — 309. — (Kolekcija Neznana avangarda). — ISBN 978-86-7558-480-3 (ČŠ); ISBN 978-86-7095-116-7 (Institut; broš.)

1293. ТЕШИЋ, Гојко

Приче на размеђи : између реализма и модернизма / Гојко Тешић // Тренуци Данице Марковић... — 53—58. | Summary.

1294. ТЕШИЋ, Милосав

Духовне лествице Злате Коцић у вертикали од Лазарица до двојице Лазара / Милосав Тешић // Злата Коцић... — 17—22. | Summary.

1295. ТЕШИЋ, Милосав

Косовска туга Јована Стерије Поповића / Милосав Тешић // Јован Стерија Поповић... — 347—354. | Summary.

1296. ТЕШИЋ, Милосав

Stephanos ... / Милосав Тешић // Нова зора. — 14 (2007), стр. 58—62.

О Стевану Раичковићу.

1297. ТИМЧЕНКО, Николај

Змај и српска књижевност за децу / Николај Тимченко // Одјек речи... — 145—147.

1298. ТИМЧЕНКО, Николај

Користан зборник радова за децу : (Народна књижевност за децу код Срба, Учитељски факултет Врање, 1996) / Николај Тимченко // Одјек речи... — 144—145.

1299. ТОДОРОВИЋ, Мирослав

Мука духу или после свега само прича остаје / Добрило Ненадић ; разговара Мирослав Тодоровић // Савременик плус. — 152/153/154 (2007), 86—91.

1300. ТОДОРОВИЋ, Предраг

Прилози за биографију Драгана Даде Алексића / Предраг Тодоровић. // Књи. — 39, 131/132 (2007), 341—368. | Summary.

1301. ТОКИН, Марина

Традиционално схватање биља, његова функција и значење у роману Горана Петровића „Опсада цркве Св. Спаса” / Марина Токин // Синхронијско и дијахронијско ... — 335—344. | Резиме на енгл. језику.

1302. ТОМАШЕВИЋ, Бошко

Ponor bez poezije ili O autističkom suverenitetu ničega nad ničim : odsutnost poezije u pesništvu Dragana Jovanovića Danilova / Boško Tomašević // Srbija kao sprava... — 113—121.

1303. ТОМИН, Светлана

Владика Максим Бранковић / Светлана Томин. — Нови Сад : Платонеум, 2007. — 337. — ISBN 978-86-85869-25-9.

1304. ТОМИН, Светлана

Књигољубиве жене српског средњег века / Светлана Томин. — Нови Сад : Академска књига, 2007. — 201. — (Библиотека Научна мисао). — ISBN 978-86-86611-05-5.

1305. ТОМИН, Светлана

Паралела владика Максим — свети Сава у српској средњовековној књижевности / Светлана Томин // Синхронијско и дијахронијско... — 81—92. | Резиме на енгл. језику.

1306. ТОМИЋ, Јаша

Књижевно-критички и филозофски списи / Јаша Томић ; [приредио Никола Грдинић]. — Нови Сад : Прометеј, 2007. — 347. — (Сабрана дела : 1856—1922—2006 / Јаша Томић). — ISBN 978-86-515-0076-6.

1307. ТОМИЋ, Лидија

Књижевни свијет Михаила Лалића / Лидија Томић // Гласник ЦАНУ. — 25 (2007), 143—153. | Summary.

1308. ТОНТИЋ, Стеван

О чему сањају слова Драга Тешевића / Стеван Тонтић // Нова зора. — 15/16 (2007/2008), 422—424.

1309. ТОПИЋ, Мирослав

Атрибути вина у српским народним песмама / Мирослав Топић, Петар Буњак // Славистика. — 11 (2007), 289—296. | Резюме.

1310. ТОПИЋ, Мирослав

Фолклор и превод : огледи о рецепцији српског народног песништва у пољској књижевности / Мирослав Топић, Петар Буњак. — Београд : Филолошки факултет, 2007. — 242. — ISBN 978-86-86419-37-8.

1311. ТРАЈКОВИЋ, Борјанка

Никола Т. Кашиковић — Сарајлија или часопис као судбина / Борјанка Трајковић // РФФ. — 9, 1 (2007), 237—249. | Summary.

1312. ТРЕНУЦИ Данице Марковић : зборник радова / [уредила Слободанка Пековић]. — Београд : Институт за књижевност и уметност ; Чачак : Градска библиотека „Владислав Петковић Дис”, 2007. — 300. — ISBN 978-86-7095-121-1.

1313. ТРИФУНОВИЋ, Станимир

Антиконформистички маневар / Станимир Трифуновић // Багдала. — 49, 471 (2007), 126—127.

Приказ књиге: Бранислав Вељковић: Ограда без капије, Београд, 2006.

1314. ТРОПИН, Тијана

Дозив нечастивог : анализа структуре приповетке и позиција елемента фантастичног / Тијана Тропин // Тренуци Данице Марковић... — 45—51. | Summary.

1315. ТРОПИН, Тијана

Скривени цитати код Слободана Селенића / Тијана Тропин // Упоредна истраживања. 4... — 409—427. | Summary.

1316. ТУРЈАЧАНИН, Зорица

Вријеме прецртаног смисла : Алија Кебо, Црта, НИК „Кујунџић”, Луковац, 2006. / Зорица Турјачанин // Багдала. — 49, 474 (окт.—дец. 2007), 110—114.

1317. ТУРЈАЧАНИН, Зорица

Горка бујица : (Љиљана Вујић Томљановић, Живи зид, Завод за уџбенике и наставна средства, Источно Сарајево, 2006) / Зорица Турјачанин // Српска вила. — 14, 26 (октобар 2007), 123—126.

1318. ТУРЈАЧАНИН, Зорица

Друга половина текста : (Цвијетин Ристановић, Критички (п)огледи, Завод за уџбенике и наставна средства, Источно Сарајево, 2006) / Зорица Турјачанин // Крајина — 6, 21/22 (2007), 269—274.

1319. ТУРЈАЧАНИН, Зорица

Књига из које смо учили : (на маргинама записа из књижевности за децу Слободана Ж. Марковића) / Зорица Турјачанин // Признање професору... — 107—112.

1320. ТУРЈАЧАНИН, Зорица

Корак према синтези : (Тихомир Петровић, Књижевност за децу — теорија, Учитељски факултет, Сомбор, 2005) / Зорица Турјачанин // Одјек речи... — 113—119.

1321. ТУРЈАЧАНИН, Зорица

Подстрекачи критичког мишљења : (АФОРизми и ФОРЕ, „Књига смијеха” групе аутора, учесника Другог бијељинског сусрета афористичара, 1. април 2005.) / Зорица Турјачанин // Српска вила. — 14, 25 (април 2007), 23—30.

1322. ТУРЈАЧАНИН, Зорица

Странице великих синтеза : (Миодраг Вулин: Руски класици, Завод за уџбенике и наставна средства, Источно Сарајево, 2006) / Зорица Турјачанин // Радови. — 10 (2007), 391—396.

1333. ТУРЈАЧАНИН, Зорица

Умијеће и радост разговора / Зорица Турјачанин // Багдала. — 49, 471 (2007), 117—125.

Приказ књиге: Миленко Стојичић: Моји разговорници, Бањалука, 2005.

1334. ТУРУНТАЈЕВА, Ана

Антички мит и ентропија у руској књижевности постсовјетског периода / Ана Турунтајева // Свеске. — 83 (март 2007), 72—73.

1335. ТУТЊЕВИЋ, Станиша

Зборник радова у част Радована Вучковића / Станиша Тутњевић // Свеске Задужбине Иве Андрића. — 26, 24 (2007), 335—342.

1336. ТУТЊЕВИЋ, Станиша

Конституисање и раслојавање књижевних идентитета у оквиру јужнословенске литерарне заједнице / Станиша Тутњевић // Књижевност. — 62, 118, 1 (2007), 103—109.

1337. ТУТЊЕВИЋ, Станиша

„Летовање на југу” Иве Андрића и „Ормар” Томаса Мана / Станиша Тутњевић // Свеске Задужбине Иве Андрића. — 26, 24 (2007), 261—272.

1338. ТУТЊЕВИЋ, Станиша

О српској модерној из угла књижевне периодике / Станиша Тутњевић. // КњиИ. — 39, 131/132 (2007), 385—389.

Приказ књиге: Весна Матовић: Српска модерна. Културни обрасци и књижевне идеје. Периодика, Београд, 2007.

1339. ТУТЊЕВИЋ, Станиша

Од Доситеја Обрадовића до Добрице Ћосића / Станиша Тутњевић // КњиИ. — 39, 131/132 (2007), 379—383.

Приказ књиге: Ана Ћосић-Вукић: Старе и нове књижевне теме, Београд, 2007.

1340. ТУТЊЕВИЋ, Станиша

Поетичка и поетолошка истраживања / Станиша Тутњевић. — Београд : Институт за књижевност и уметност, 2007. — 366. — (Студије и расправе / Институт за књижевност и уметност ; књ. 45). — ISBN 978-86-7095-125-9.

1341. ТУТЊЕВИЋ, Станиша

Самосвојан поглед на српски модернизам : (Милан Радуловић, Раскршћа српског модернизма : идеолошки и културни контекст српске књижевности 20. века, Институт за књижевност и уметност — Православни богословски факултет — Фоча, Београд, 2007., стр. 231) / Станиша Тутњевић // КњиИ. — 39, 133 (2007), 683—687.

1342. ТУТЊЕВИЋ, Станиша

Схватање стварности као кључно начело миметичког карактера умјетности / Станиша Тутњевић // НССУВД. — 36/2 (2007), 5—12. | Zusammenfassung.

1343. ЋИРИЋ, Марија

Ослушкивање непотрошене авангарде : Данил Хармс у радиофонији београдских аутора / Марија Ћирић // Наслеђе. — 4, 8 (2007), 85—106. | Summary.

1344. ЋИРИЋ, Саша

Одсуство које пева : (Уместо, стр. 102, књига песама Војислава Деспотова Тренинг поезије, 1978) / Саша Ћирић // Корац. — 41, 17, 1/2 (2007), 105—110.

1345. ЋИРИЋ, Саша

Pesme ispod Istoka i Zapada : političke dimenzije novog pevanja Milovana Danajlića / Saša Ćirić // Srbija kao sprava... — 223—228.

1346. ЋИРИЋ, Саша

Prikazivanje dobrote, ignorisanje nasilja : da li je rani Solženjicin skrojio duhovni šinjel za poznog Vladimira Putina? / Saša Ćirić // Srbija kao sprava... — 199—202.

1347. ЋИРИЋ, Саша

Rustikalna knjiga kraljeva i budala / Saša Ćirić // Srbija kao sprava... — 37—44.

1348. ЋИРИЋ, Саша

Ubiti mitsku rugalicu / Saša Ćirić // Srbija kao sprava... — 30—36.

1349. ЋИШИЋ, Алма

Квалитативни модели риме у поезији босанскохерцеговачких песника / Алма Ћишић // Стил. — 6 (2007), 335—346. | Summary.

1350. ЋОСИЋ-ВУКИЋ, Ана

Историјска условљеност *црпџице* као жанра у српској књижевности после Другог светског рата / Ана Ћосић-Вукић // НССУВД. — 36/2 (2007), 389—394. | Резюме

1351. ЋОСИЋ-ВУКИЋ, Ана

Слободан Ж. Марковић : професор и просветитељ / Ана Ћосић-Вукић // Признање професору... — 61—66.

1352. ЋОСОВИЋ, Миладин

Нестварна стварност у делима Миодрага Ристовића / Миладин Ћосовић. — Горњи Милановац : Лио, 2007. — 128. — ISBN 978-86-83697-37-3.

1353. УГРИНОВ, Павле

Основни подстицај / Павле Угринов // ЛМС. — 183, 480, 4 (окт. 2007), 646—657.

— УГРИНОВ, Павле

Пропаст наде | Уп. 30.

1354. УЈЕС, Алојз

Духовна сродност Лесинговог и Стеријиног националног позоришта : (Хамбург 1767, Београд 1841/42. и 1847/48) / Алојз Ујес // Јован Стерија Поповић... — 179—201. | Summary.

1355. УПОРЕДНА истраживања. 4, Српска књижевност између традиционалног и модерног — компаративни аспекти / уредник Бојан Јовић. — Београд : Институт за књижевност и уметност, 2007. — 469. — (Годишњак / Институт за књижевност и уметност ; 21. Сер. А, Компаративна изучавања српске књижевности ; 4). — ISBN 978-86-7095-132-7.

1356. ФАРАГО, Корнелија

Поредбени простор и компаративни услови у оптици културалне наратије : (ступање камена у свет — Иво Андрић: *На Дрини ћуприја*) / Корнелија Фараго // Теоријско-историјски преглед... — 233—244. | Summary.

1357. ФЕКЕТЕ, Егон

Милош Јевтић, Славистички погледи Богдана Терзића, Партенон — Београдска књига, Београд, 2006, 183 стр. / Егон Фек[е]те // КњЈ. — 54, 1/2 (2007), 147—150.

1358. ФЕРАРА, Кончета

Dimensioni di cui l'uomo non ha ancora un concetto ben preciso : la poesia di Miodrag Pavlović / Concetta Ferrara // Упоредна истраживања. 4... — 429—440. | Резиме.

1359. ФЕРАРА, Кончета

Miodrag Pavlović i Italija / Končeta Ferara // KnjI. — 39, 133 (2007), 515—520. | Summary.

1360. ФИЗИЧКА knjiga : 25 godina fizizma / [priređio] Miljurko Vukadinović. — Niš : Zograf, 2007. — 264. — (Biblioteka Riznica / [Zograf]). — ISBN 978-86-7578-190-5.

1361. ФИЛИПЕК, Малгорзата

Један поглед на српску стварност у роману Сузни крокодил Милоша Црњанског / Malgorzata Filipek // НССУВД. — 36/2 (2007), 423—433. | Резюме.

1362. ФИЛИПЕК, Малгожата

Успомене на Шпанију у прози Јелене Димитријевић Седам мора и три океана. Путем око света / Малгорзата Филипек // ПКЈИФ. — 73, 1/4 (2007), 33—44. | Резиме на пољском језику.

1363. ФИЛИПО, Пол ди

„Нема случаја” : кратка проза Зорана Живковића / Пол ди Филипо // Књижевност. — 62, 118, 2 (2007), 119—122.

1364. ФИЛИПОВИЋ, Јелена

Baladas y la balada : la oralidad desde unas perspectivas sociolingüísticas y antropológicas / Jelena Filipović, Jasmina Nikolić // FP. — 34, 2 (2007), 87—94. | Résumé ; Резиме.

1365. ФЈУТ, Александер

Палеонтологија сећања : о Данилу Кишу / Александер Фјут ; превела с пољског Љубица Росић // ЛМС. — 184, 481, 5 (мај 2008), 810—828.

1366. ФРАЈНД, Марта

Богови, цареви и људи / Марта Фрајнд // ГКСК. — 3 (2007), 413—414.
Приказ књиге: Зорица Несторовић: Богови, цареви и људи. Трагички јунак у српској драми 19. века, Београд, 2007.

1367. ФРАНИЋ, Северин М.

Огледало је зато ту да човек погледа себи дубоко у очи / Северин М. Франић // Исидоријана. — 9/15, 12/14 (2003/2008), 26—45. | Резиме на енгл. језику.

1368. ХАМОВИЋ, Драган

Иван В. Лалић и Јован Христић у поетичкој паралели / Драган Хамовић // Књижевност. — 62, 118, 3 (2007), 129—133.

1369. ХАМОВИЋ, Драган

Још седам мршавих година / Драган Хамовић // ЛМС. — 183, 480, 5 (нов. 2007), 889—893.

Приказ књиге: Љубомир Симовић: Обећана земља, Београд, 2007.

1370. ХАМОВИЋ, Драган

О зборнику / Драган Хамовић // Злата Коцић... — 7—9.

1371. ХАМОВИЋ, Драган

О књизи „Баш свашта”, понешто / Драган Хамовић // Нова зора. — 13 (2007), 51—52.

1372. ХАМОВИЋ, Драган

Поезија је преобликовање света : разговор са Братиславом Р. Милановићем / [разговор водио] Драган Хамовић // ЛМС. — 183, 479, 5 (мај 2007), 916—926.

1373. ХАМОВИЋ, Драган

Свет прошлости у Ракићевој лирици / Драган Хамовић // Милан Ракић... — 207—215. | Summary.

1374. ХАМОВИЋ, Драган

У колу живе искони / Драган Хамовић // Злата Коцић... — 23—28. | Summary.

1375. ХАМОВИЋ, Драган

Чему отац с друге стране зове? / Драган Хамовић // Нова зора. — 13 (2007), 285—286.

О песми Ђорђа Сладоја *На жробу очевоме*.

1376. ХАРИТОНОВ, Дмитриј

Функциональное предназначение фантастических элементов в творчестве В. П. Аксенова / Дмитрий Харитонов // Словенска научна фантастика... — 201—223. | Summary.

1377. ХАРПАЊ, Михал

Појам и развојна типологија интерлитерарних заједница / Михал Харпањ // Теоријско-историјски преглед... — 137—148. | Summary.

1378. ХАЦИЋ, Зорица

Белешке Милета Јакшића о Лази Костићу / Зорица Хаџић // ГФФНС. — 32 (2007), стр. 619—623. | Summary.

1379. ХАЦИЋ, Зорица

Даница Марковић или бекство од биографије / Зорица Хаџић // РФФ. — 9, 1 (2007), 265—275.

1380. ХАЦИЋ, Зорица

Моделі модерне прозе Данице Марковић / Зорица Хаџић // Синхроніјско и дијахроніјско... — 183—194. | Резиме на енгл. језику.

1381. ХАЦИЋ, Зорица

Проблем самоће у лирици Данице Марковић / Зорица Хаџић // Тренуци Данице Марковић... — 93—98. | Summary.

1382. ХОДЕЛ, Роберт

Давид Албахари: *Мамац* : о функцији генеричких структура / Роберт Ходел // НССУВД. — 36/2 (2007), 507—519. | Zusammenfassung.

1383. ХРИСТОВА, Ина

Роман и историја (у српској књижевности XX века) / Ина Христова // Синхроніјско и дијахроніјско... — 359—368. | Резиме на енгл. језику.

1384. ХРОНОЛОГИЈА [живот и рад Слободана Ж. Марковића] // Признање професору... — 11—16.

1385. ХУБАЧ, Велимир

Аналитичка критика широког дијапазона : (Огледи и критике из књижевности и језика, Нова просвета, Београд, 1994) / Велимир Хубач // Одјек речи... — 142—143.

1386. ХУБАЧ, Вили

Књижевна критика и педагогија : (Дете и књижевност — критика о српској књижевности за децу, Дом културе „Жика Илић Жути“, Лесковац, 1991) / Вили Хубач // Одјек речи... — 17—18.

1387. ХУДАК, Габријела

Jednostavne forme u književnosti Julijana Nada / Gabrijela Hudak // Studia ruthenica. — 12 (2007), 11—33.

1388. ЦВЕТКОВИЋ, Никола

Монографија о критици српске књижевности за децу : (Дете и књижевност, књижевна критика о српској књижевности за децу, Лесковац, 1991) / Никола Цветковић // Одјек речи... — 19—23.

1389. ЦВИЈЕТИЋ, Маја

Pekićev Orvel : ogled o bliskosti / Maja Cvijetić. — Beograd : Plato ; Sremska Mitrovia : Fond Atanasije Stojković, 2007. — 199. — (Biblioteka Posle Orfeja). — ISBN 978-86-447-0405-8.

1390. ЦВИЈЕТИЋ, Мићо

Кроз времена и књиге / Мићо Цвијетић. — Рума : Српска књига, 2007. — 236. — (Библиотека Књига о књизи ; књ. 2). — ISBN 978-86-7564-425-5.

1391. ЦВИЈЕТИЋ, Мићо

Архипелаг сећања / Мићо Цвијетић // ЛМС. — 183, 480, 5 (нов. 2007), 911—915. Приказ књиге: Милан Бурчинов: Освајање реалности, Смедерево, 2006.

1392. ЦВИЈЕТИЋ, Ратомир М.

Монолог Давида Штрпца / Ратомир М. Цвијетић // Српски језик... — 159—168. | Summary.

1393. ЦВИЈИЋ, Анђелка

Истински дух : Исидора Секулић је спајала тековине српске историје са древном балканском традицијом, а онда и са светским струјањима / Павле Зорић ; [разговор водила] Анђелка Цвијић // Исидоријана. — 9/15, 12/14 (2003/2008), 472—475.

1394. ЦВИЈИЋ, Анђелка

Пред истином уметности / Слободан Грубачић ; разговарала Анђелка Цвијић // Свеске. — 84 (јун 2007), 50—53.

1395. ЦВЈЕТИНОВИЋ, Драгић

Светислав Басара: „Успон и пад Паркинсонове болести” / Драгић Цвјетиновић // Браничево. — 53, 1/2 (2007), 73—76.

1396. ЦЕРОВИЋ, Вук

Сунчано дјетињство Жарка Ђуровића / Вук Церовић // Гласник ЦАНУ. — 25 (2007), 169—180. | Резюме.

1397. ЦЕРОВИЋ, Љубивоје

Александар Табаковић : 1856—1880 / Љубивоје Церовић // Даница. — 14 (2007), 288—296.

1398. ЦИДИЛКО, Весна

Politička i socijalna stvarnost u pripovedačkom delu Aleksandra Tišme / Vesna Cidilko // КњиИ. — 39, 131/132 (2007), 185—196. | Zusammenfassung.

1399. ЦИНДОРИ, Марија

Ендре Ади у хунгарици Милоша Црњанског / Марија Циндори // ЛМС. — 183, 479, 6 (јун 2007), 1115—1129.

1400. ЦИНДОРИ Шинковић, Марија

Ендре Ади у српској књижевности : (1906—2006) / Марија Циндори Шинковић. — Београд : Институт за књижевност и уметност ; Нови Сад : Форум, 2007. — 479. — (Студије и расправе / Институт за књижевност и уметност ; књ. 43). — ISBN 978-86-323-0685-1.

1401. ЦРЊАНСКИ, Владимир

Čovek u svim vremenima ista zverka / razgovarao Vladimir Crnjanski // Scena. — 43, 1/2(2007), 46—48.

Милена Марковић, Стеријина награда за текст савремене домаће драме Наход Симеон.

1402. ЧАБРИЛО, Милка

Лековита лектира / Милка Чабрило // Савременик плус. — 152/153/154 (2007), 127.

Приказ књиге: Слободанка Ракић Шефер: Испод старе дедине стреје, Београд, 2006.

1403. ЧАБРИЋ, Соња

Љубавна Поезија Владислава Петковића Диса / Соња Чабрић // 36МСКЈ. — 55, 3 (2007), 567— 586. | Summary.

1404. ЧАВОШКИ, Коста

Тамнија страна људске душе / Коста Чавошки // Нова зора. — 13 (2007), 301—304.

Сјенима Николе Милошевића.

1405. ЧАЂЕНОВИЋ, Јован

Наши писци о злу домаћему / Јован Чађеновић. — Подгорица : Удружење књижевника Црне Горе, 2007. — 246. — (Едиција Стварање / Удружење књижевника Црне Горе, Подгорица ; 60). — ISBN 978-86-85817-09-0.

1406. ЧАЛИЋ, Боривој

Читалац као саучесник / Боривој Чалић // ЛМС. — 183, 480, 4 (окт. 2007), 700—705.

Приказ књиге: Лазар Чурчић: Исходи и стазе српских књига 18. века, Нови Сад, 2006.

1407. ЧАРКИЋ, Милосав Ж.

Дистрибутивни модели риме у српској народној лирској поезији / Милосав Ж. Чаркић // Стил. — 6 (2007), 319—334. | Summary.

1408. ЧЕРЊАК, Марија

Научна фантастика в споре с соцреализмом : случай Всеволода Иванова / Марија Черняк // Словенска научна фантастика... — 69—90. | Summary.

1409. ЧЕСТЕРТОН, Гилберт Кит

Толстој и култ једноставности / Гилберт Кит Честертон ; превео с енглеског Милан Рамадански // ЛМС. — 183, 480, 3 (септ. 2007), 310—316.

Одломак преведен из књиге A collection of Biographies, Leo Tolstoy and the Cult of Simplicity.

1410. ЧИГОЈА, Бранкица

Александар Младеновић, Повеле и писма деспота Стефана (1377—1427), „Чигоја штампа”, Београд, 2007, 511 стр. / Бранкица Чигоја // КњЈ. — 54, 3/4 (2007), 391—395.

1411. ЧОЛАК, Бојан

Извори комике у драми Радован Трећи Душана Ковачевића / Бојан Чолак // КњИ. — 39, 131/132 (2007), 197—224. | Summary.

1412. ЧОЛАК, Бојан

Композиција збирке Нове песме Милана Ракића / Бојан Чолак // Милан Ракић... — 107—133. | Summary.

1413. ЧОЛАК, Бојан

Мотив заборавља у поезији Милана Ракића у збирци из 1903. године / Бојан Чолак // Браничево. — 53, 1/2 (2007), 142—149.

1414. ЧОЛАК, Бојан

Слике у огледалу” Станка Кржића / Бојан Чолак // Браничево. — 53, 1/2 (2007), 80—82.

Приказ књиге: Станко Кржић, Слике у огледалу, Београд, 2006.

1415. ЧОЛАК, Бојан

Тренуци Данице Марковић / Бојан Чолак // КњИ. — 39, 133 (2007), 641—646.

Тренуци Данице Марковић, зборник радова, уредила Слободанка Пековић, Београд : Институт за књижевност и уметност — Чачак : Градска библиотека „Владислав Петковић Дис”, 2007, стр. 300.

1416. ЧУРЧИЋ, Лазар

Наход Симеон усмене поезије и Јована Стерије Поповића / Лазар Чурчић // Јован Стерија Поповић... — 655—664. | Summary.

1417. ЧУРЧИЋ, Лазар

Нови прилог историји српских библиографија / Лазар Чурчић // ЛМС. — 183, 479, 1/2 (јан.—феб. 2007), 186—191.

Приказ књиге: Душан Панковић: Српске библиографије 1851—1879. године, Нови Сад, 2006.

1418. ЏАМБАРСКИ, Емилија

Фикција као тумачење фикције : „Мајстор из Петрограда” Џона Максвела Куција и „Зли дуси” Фјодора Михајловича Достојевског / Емилија Џамбарски // ЛМС. — 183, 480, 4 (окт. 2007), 564—590.

1419. ШАЈТИНАЦ, Радивој

Rosa canina i rosa candida Лазе Костића : прилог имагинарном и тајном фреквенцијском речнику Л. К. / Радивој Шајтинац // ЛМС. — 183, 480, 3 (септ. 2007), 361—365.

Прочитано на „Данима Лазе Костића” у Матици српској, 8. марта 2007. године.

1420. ШАЈТОШ, Наташа

Poezija Vladimira Garjanskog / Nataša Šajtoš // Studia ruthenica. — 12 (2007), 79—96.

1421. ШАПОЊА, Ненад

О граничним стањима љубави и бића : [Павле Угринов (1926—2007)]/ Ненад Шапоња // ЛМС. — 183, 480, 4 (окт. 2007), 634—641.

In memoriam.

1422. ШАРИНКИНА, М. А.

Стереотипност и творчество в тексте : Межвуковский сборник научных трудов, отв. ред. М. П. Котюрова, Пермь, УН-Т, Пермь / М. А. Шаринкина // Стил. — 6 (2007), стр. 431—440.

1423. ШЕАТОВИЋ-ДИМИТРИЈЕВИЋ, Светлана

Вела Нигринова : стварност или фикција у збирци *Посмртне џочасџи* Симе Пандуровића / Светлана Шеатовић-Димитријевић // НССУВД. — 36/2 (2007), 341—351. | Резюме.

1424. ШЕАТОВИЋ-ДИМИТРИЈЕВИЋ, Светлана

Женско начело у поезији Милана Ракића / Светлана Шеатовић-Димитријевић // Милан Ракић... — 239—278. | Summary.

1425. ШЕАТОВИЋ-ДИМИТРИЈЕВИЋ, Светлана

Лалићево море, од медитеранске чулности до старозаветног страха / Светлана Шеатовић-Димитријевић // Књижевност. — 62, 118, 3 (2007), 149—155.

1426. ШЕАТОВИЋ-ДИМИТРИЈЕВИЋ, Светлана

На трагу „друге традиције” у поезији Јована Христића и Ивана В. Лалића / Светлана Шеатовић-Димитријевић // Упоредна истраживања. 4... — 379—398. | Summary.

1427. ШЕАТОВИЋ-ДИМИТРИЈЕВИЋ, Светлана

Нови сензибилитет српске модерне у љубавној поезији Данице Марковић / Светлана Шеатовић-Димитријевић // Тренуци Данице Марковић... — 99—109. | Summary.

1428. ШЕАТОВИЋ-ДИМИТРИЈЕВИЋ, Светлана

Последње писмо Данице Марковић : из рукописне заоставштине Милана Грола, Архив САНУ / Светлана Шеатовић-Димитријевић // Тренуци Данице Марковић... — 201—206.

1429. ШЕКАРА, Лука

Нечиста крв Плугарових : (Милорад Лукић, Давид Дашлов, СПКД „Просвјета”, Бијељина-Власеница, 2006) / Лука Шекара // Српска вила. — 14, 25 (април 2007), 149—150.

1430. ШИМАК, Марина

Četiri čitaoca Mihala Hvoreckog / Marina Šimak // Polja. — 52, 443 (jan.—feb. 2007), 52—54.

1431. ШИНДИЋ, Миљко

Поетика приповедања : критика / Миљко Шиндић. — Бања Лука : Удружење књижевника Српске, 2007. — 149. — (Библиотека Књижевна критика / Удружење књижевника Српске, Бања Лука). — ISBN 978-99938-48-30-1.

1432. ШИПОВАЦ, Неђо

Маргерит Јурсенар и Иво Андрић / Неђо Шиповац // Нова зора. — 13 (2007), 217—226.

1433. ШИПОВАЦ, Неђо

Тајне и страхови Иве Андрића / Неђо Шиповац. — Београд : Нова Европа, 2007. — VII, 655. — ISBN 978-86-7653-036-6.

1434. ШКЕРОВИЋ, Слободан

Барокна екскурзија у Вавилон / Слободан Шкеровић // Савременик плус. — 146/147/148 (2007), 27—28.

Приказ књиге: Илија Бакић: Нови Вавилон, Кањижа, 2001.

1435. ШКЕРОВИЋ, Слободан

Егзистенција и уметност Марине Абрамовић / Слободан Шкеровић // Савременик плус. — 146/147/148 (2007), 19—26.

1436. ШМИТ, Ана

Премошћавање јаза : разумевање мита, идентитета и оријентализма у Андрићевом роману На Дрини ћуприја / Ана Шмит; с енгл. превела Јелена Стакић // Свеске Задужбине Иве Андрића. — 26, 24 (2007), 273—285.

1437. ШОП, Љиљана

Милош Црњански и Италија / Љиљана Шоп // Књижевност. — 62, 118, 4 (2007), 26—30.

1438. ШТАЈНИНГЕР, Волфганг

Време смрти Добрице Ћосића и *Die standarte* / Застава Александра Лернет-Холеније : два књижевна модела „исте” реалности Првог светског рата / Wolfgang Steininger // НССУВД. — 36/2 (2007), 403—406.

1439. ШТЕФКОВИЋ, Јадранка

Огњена купина Јелице Зупанц : средњовековне теме у модерној српској драми / Јадранка Штефковић // ЗМССУМ. — 36 (2007), 123—134. | Summary.

1440. ШТУРАНОВИЋ, Радован

Четврти прилог тумачењу стихова Горског вијенца : коментари коментара / Радован Штурановић // Савременик плус. — 152/153/154 (2007), 101—106.

1441. ШУБЕРТ, Габриела

Зоран Константиновић (1920—2007) / Gabriella Schubert // ФП. — 34, 2 (2007), 182—186.

In memoriam.

1442. ШУБЕРТ, Габриела

Поетско транспоноване историјске стварности у народној песми *Смрт Марка Краљевића* / Gabriella Schubert // НССУВД. — 36/2 (2007), 101—110. | Zusammenfassung.

1443. ШУБЕРТ, Габриела

Satana kao demijurg : u verovanju i folkloru balkanskih naroda / Gabriella Schubert // КњиИ. — 39, 133(2007), 429—446. | Zusammenfassung.

1444. ШУКАЛО, Младен

Имагинарно код Стерије / Младен Шукало // Јован Стерија Поповић... — 235—250. | Summary.

1445. ШУКАЛО, Младен

Новела : теоријски камен спотицања / Младен Шукало // Синхронијско и дијахронијско... — 379—392. | Резиме на енгл. језику.

1446. ШУКАЛО, Младен

Облици и искази : (огледи) / Младен Шукало. — Бања Лука : Арт принт, 2007. — 269. — ISBN 978-99955-30-02-0

1447. ШУКАЛО, Младен

Пролегомена читању облика / Младен Шукало // Крајина. — 6, 23/24 (2007), 229—247.

1448. ШУМАДИЈСКЕ метафоре 2007. / [уредник Душан Стојковић]. — Младеновац : Шумадијске метафоре : Библиотека „Деспот Стефан Лазаревић” ; Београд : Библиотека града Београда, 2007. — 420. — (Шумадијске метафоре ; књ. 16). — ISBN 978-86-7191-114-6.

1449. ШУТИЋ, Милослав

Андрићева прича о „естетском човеку” : један вид пишчеве архетипске естетике / Милослав Шутић // ЛМС. — 183, 479, 5 (мај 2007), 800—829.

1450. ШУТИЋ, Милослав

Естетика ризичних призора : (једно велико Андрићево стваралачко искушење) / Милослав Шутић // Нова зора. — 15/16 (2007/2008), 273—283.

1451. ШУТИЋ, Милослав

Живот посвећен вишим циљевима / Милослав Шутић // Књи. — 39, 133 (2007), 627—630.

О Зорану Константиновићу.

1452. ШУШИЋ, Бранислава

Поетика игре / Бранислава Шушић // ЛМС. — 183, 480, 1/2 (јул—авг. 2007), 212—217.

Приказ књиге: Младен Шукало: Ђавољи дукат, Бања Лука, 2006.

СТРУЧНИ РЕГИСТАР

СЛОВЕНСКЕ КЊИЖЕВНОСТИ: 2, 3, 4, 304, 555, 714, 1051

ИСТОЧНОСЛОВЕНСКЕ КЊИЖЕВНОСТИ

— Руска књиж.: 31, 34, 40, 114, 134, 144, 164, 179, 180, 195, 231, 289, 290, 302, 335, 339, 357, 433, 434, 465, 496, 507, 508, 514, 515, 545, 564, 566, 567, 571, 592, 614, 628, 647, 748, 760, 808, 859, 872, 900, 918, 937, 1014, 1078, 1079, 1115, 1122, 1156, 1181, 1183, 1198, 1207, 1235, 1259, 1261, 1262, 1267, 1273, 1322, 1334, 1343, 1346, 1376, 1408, 1409, 1418, 1422

— Украјинска књиж.: 100, 339, 1016

— Русинска књиж.: 60, 414, 712, 916, 1177, 1387

ЗАПАДНОСЛОВЕНСКЕ КЊИЖЕВНОСТИ

— Пољска књиж.: 54, 99, 101, 102, 175, 206, 302, 338, 339, 1263, 1310

— Чешка књиж.: 102, 142, 339, 390, 412, 560, 561, 562, 563, 580, 581, 847, 1034, 1247, 1259

— Словачка књиж.: 102, 339, 1175, 1176, 1377, 1430

ЈУЖНОСЛОВЕНСКЕ КЊИЖЕВНОСТИ

— Бугарска књиж.: 102, 117, 339, 368, 400, 520, 708, 797, 877, 993, 1050, 1142, 1336, 1364, 1443

— Македонска књиж.: 102, 201, 323, 400, 405, 475, 519, 520, 543, 758, 795, 877, 1046, 1236, 1336, 1364, 1443

— Српска књиж.: 1, 5—12, 14—30, 32—33, 35—, 36—39, 41—53, 55—59, 61—84, 86—98, 102—106, 108—113, 115—116, 118—133, 135—141, 143, 145—147, 149—163, 165—179, 181—182, 184—194, 196—230, 232—284, 286—288, 291—334, 336, 337, 341—356, 358—389, 391—400, 402—404, 406—411, 413, 415—432, 435—461, 463—464, 466—506, 509—513, 517, 520—529, 531—544, 546—549, 551—554, 556—559, 565, 567—579, 582—591, 593—613, 615, 617—627, 629—646, 648—711, 713—747, 749—759, 761—796, 798—807, 809—846, 848—871, 873—891, 893—915, 917, 919—974, 976—992, 994—997, 999—1013, 1015—1033, 1035—1049, 1051—1077, 1080—1114, 1116—1141, 1143—1155, 1157—

- 1158, 1161—1174, 1178—1182, 1184—1197, 1199—1221, 1223—1246, 1248—1262, 1264—1266, 1268—1272, 1274—1315, 1317—1321, 1333, 1335—1345, 1347—1348, 1350—1375, 1378—1386, 1388—1395, 1397—1407, 1410—1417, 1419—1421, 1423—1428, 1431—1452
- Хрватска књиж.: 11, 102, 258, 339, 348, 491, 520, 528, 533, 543, 796, 877, 938, 1046, 1259, 1336, 1364, 1443
- Словеначка књиж.: 102, 339, 340, 520, 543, 796, 1046, 1239, 1336, 1443
- Књиж. у Босни и Херцеговини: 102, 148, 183, 282, 339, 377, 518, 520, 522, 530, 543, 616, 877, 891, 892, 896, 921, 975, 1159, 1160, 1162, 1222, 1308, 1311, 1316, 1321, 1349, 1429, 1443
- Књиж. у Црној Гори: 5, 85, 102, 107, 348, 356, 401, 462, 516, 517, 520, 522, 543, 657, 877, 998, 1162, 1396, 1443
- Дубровачка књиж.: 11, 13, 74, 75, 76, 78, 315, 316, 317, 528, 598, 617, 949, 950

РЕГИСТАР ЧАСОПИСА

- Багдала: 84, 141—143, 181—182, 241, 263, 351, 361, 409, 411, 473, 476, 484, 668, 671, 678, 689, 765, 767, 846, 962—965, 1155, 1252, 1313, 1316, 1333
- Браничево: 59, 319, 417, 698, 766, 843, 1204, 1395, 1413—1414
- Глас САНУ: 277, 899, 1187
- Гласник ЦАНУ: 5, 175, 350, 462, 501, 1082, 1307, 1396
- ГКСК: 223, 654, 746, 751, 837, 850, 853, 924, 950, 1167—1169, 1271, 1366
- ГФФНС: 80, 135, 441, 566, 1009, 1378
- Даница: 118, 325, 382, 704, 731, 756, 1127, 1232, 1397
- ЗММСКЈ: 50, 132, 171, 184, 217, 260, 283, 286, 301, 317, 403, 450, 460, 502, 601, 612, 618, 635—636, 703, 738, 780, 854, 857, 875, 897, 966, 982, 985, 1011, 1086, 1102, 1105, 1157, 1241, 1276, 1403
- ЗММССУМ: 408, 507, 594, 681, 775, 1014, 1439
- ЗММСФЛ: 1051
- ЗБФФП: 12, 41, 997
- Исидоријана: 191, 399, 443—445, 638—648, 697, 706, 809, 885, 927, 1012, 1040, 1069, 1075, 1161, 1367, 1393
- КњиИ: 102, 121, 148, 158, 161, 221, 224, 256—257, 310, 316, 324, 419, 634, 669, 696, 709, 740, 750, 848, 932, 942, 970, 992, 1010, 1088, 1098, 1153—1154, 1219, 1235, 1300, 1338—1339, 1341, 1359, 1398, 1411, 1415, 1443, 1451
- Књижевност: 24, 33, 61, 64, 87—88, 120, 137, 154—155, 200, 209, 211, 249, 270, 386, 415, 426, 451, 459, 482, 519, 589, 599, 603, 655, 694, 708, 777, 822, 856, 878—879, 898, 910, 914, 931, 958, 971, 989, 1035—1036, 1041, 1076, 1103, 1336, 1363, 1368, 1425, 1437
- КњиЈ: 165, 172, 232, 367, 383, 395, 593, 754, 839, 980, 995, 1052, 1163—1164, 1166, 1211, 1270, 1357, 1410
- Кораци: 35—36, 85, 111, 113, 149, 173, 199, 203, 229, 318, 321, 376, 401, 427—428, 491—492, 563, 582, 584, 602, 622, 718, 768—769, 864, 889, 892, 959, 1038, 1068, 1116, 1123, 1128, 1180, 1215, 1215, 1251, 1258, 1282, 1344
- Крајина: 44, 79, 92, 288, 586, 595—597, 891, 894, 1027, 1148, 1318, 1447
- ЛМС: 7, 18, 21, 23, 26, 29—30, 43, 53, 104, 112, 114, 122—127, 134, 145, 157, 179, 190, 202, 205, 212—213, 238, 242, 245—247, 250, 252, 271, 273, 294—295, 327—332, 335, 397, 421, 456, 469, 478—479, 529—530, 534, 546, 548, 550, 557, 583, 591, 604—609, 611, 623, 625, 637, 650, 665—667, 672—674, 716, 719, 734, 736, 757, 778, 781, 790, 812, 815, 818, 823, 827, 831, 835, 847, 880, 903, 912, 917—918, 926, 940, 957, 968, 975, 981, 983, 986, 999, 1001, 1007, 1024, 1032, 1066—1067, 1071, 1101, 1115, 1117, 1131—1132, 1135, 1210, 1225, 1234, 1242, 1353, 1365, 1369, 1372, 1391, 1399, 1406, 1409, 1417—1419, 1421, 1449, 1452
- Наслеђе: 189, 275, 375, 486, 559, 849, 1089, 1343

- НССУВД: 13, 38, 42, 51, 74, 166, 198, 206, 262, 284, 322, 326, 334, 354, 439, 442, 497, 505, 513, 523, 528, 533, 575, 598, 617, 620, 686, 710, 714, 776, 852, 877, 933, 969, 996, 1006, 1087, 1092, 1099, 1136, 1144, 1165, 1172, 1202, 1230, 1237—1238, 1272, 1286, 1289, 1342, 1350, 1361, 1382, 1423, 1438, 1442
- Нова зора: 1, 17, 20, 47, 55, 67, 91, 177, 208, 235, 248, 254, 306, 333, 357, 389, 431, 447, 463—464, 474, 511, 544, 551—553, 615, 624, 658—659, 770, 787, 820, 842, 859, 860—863, 870, 890, 896, 909, 920—921, 977, 1008, 1018, 1020, 1044, 1059, 1113, 1185, 1223—1224, 1257, 1296, 1308, 1371, 1375, 1404, 1432, 1450
- Поља: 25, 39, 45, 95, 152, 164, 296, 338, 556, 610, 772, 869, 881, 1003, 1037, 1077, 1283, 1430
- Преводилац: 1182—1183
- ПКЈИФ: 37, 78, 99, 105—106, 170, 196, 315, 385, 490, 495, 838, 925, 960, 1209, 1213, 1362
- Pro femina: 339—341, 543, 577, 884, 946, 1045, 1192.
- РФФ: 93, 536, 619, 649, 653, 688, 760, 1311, 1379
- Савременик плус: 19, 129—130, 144, 185, 188, 239—240, 287, 307—308, 349, 352—353, 412, 430, 632—633, 735, 758, 774, 791, 805, 895, 902, 1060—1061, 1064, 1247—1248, 1250, 1254, 1256, 1259—1260, 1299, 1402, 1434—1435, 1440
- Свеске: 86, 94, 96, 115, 292, 406—407, 454, 477, 520, 524, 565, 578, 690—692, 720—721, 779, 796, 813, 841, 936, 961, 967, 1000, 1078—1079, 1122, 1125, 1147, 1170—1171, 1227, 1229, 1275, 1334, 1394
- Свеске Задужбине Иве Андрића: 162, 186, 336, 435, 587, 930, 1055, 1335, 1337, 1436
- Свет речи: 32, 293, 374, 732, 851, 882, 906, 911, 949, 1284
- Славистика: 31, 97, 231, 433, 508, 561, 564, 568, 571, 581, 592, 753, 900, 1156, 1175, 1181, 1190, 1205—1206, 1290, 1309
- Српска вила: 265, 276, 359, 402, 535, 613, 616, 630—631, 664, 680, 727, 844—845, 893, 974, 1062, 1140—1141, 1149, 1159—1160, 1228, 1317, 1321, 1429
- Стил: 378, 390, 656, 1034, 1114, 1198—1199, 1349, 1407, 1422
- Сцена: 806, 987, 1401
- Studia ruthenica: 60, 414, 712, 916, 1118, 1177, 1387, 1420
- Узданица: 278—279, 416, 487, 789, 1093, 1194
- Улазница: 156, 337, 915, 939, 1184
- Philologia: 901
- Филолошки преглед: 98, 100, 131, 197, 219, 364—365, 872, 1221, 1274, 1364, 1441

Ивана Сјасојевић

КЉУЧНЕ РЕЧИ

- агенс 71
- аргументска структура 71
- глаголи перцепције 17
- глаголске именице 71
- евиденцијалност 17
- епистемичка модалност 17
- интерпропозиционални анализ 49
- item-and-arrangement модел описанија 7
- item-and-process модел описанија 7
- контрастивна анализа 17
- лексидиони 7
- минималне сегментне образовања у плану изражавања 7
- модални прилози 17
- обавезна сочетаемост 49
- обобщајуће описаније 7
- перечислително описаније 7
- пољски језик 7
- предикативне наречне и адјективне допуне 49
- руски језик 7
- семантичка категорија 17
- српски 17
- тема 71
- типови описанија словоизменања и словоизменителне односије 7
- украјински 17

УПУТСТВО ЗА ПРИПРЕМУ РУКОПИСА ЗА ШТАМПУ

1. Часопис *Зборник Маџице српске за славистику* објављује оригиналне научне радове о словенским језицима, књижевностима и културама проучаваним у њиховом развоју или у савременом стању, посматраним компаративно, типолошки, ареално, или у ширем семиотичком контексту, као и узетим понаособ, а такође и радове из историје словенске филологије, историје науке о словенским књижевностима, или лингвистичке славистике. *Зборник Маџице српске за славистику* објављује студије и расправе, прилоге и грађу, научну критику, приказе, хронику и библиографију. Радови који су већ објављени или понуђени за објављивање у некој другој публикацији не могу бити прихваћени за објављивање у часопису *Зборник Маџице српске за славистику*. Ако је рад био изложен на научном скупу у виду усменог саопштења (под истим или сличним насловом), податак о томе треба да буде наведен у посебној напомени, по правилу при дну прве странице чланка.

2. Радови се објављују на свим словенским језицима. Радови на српском језику објављују се екавским или ијекавским књижевним изговором, ћирилицом. Уколико аутор жели да му рад буде штампан латиницом, треба то посебно да нагласи. По договору са Уредништвом, рад може бити објављен на енглеском, немачком или француском језику.

Рукопис треба да буде исправан у погледу правописа, граматике и стила. У *Зборнику Маџице српске за славистику* за радове на српском језику примењује се *Правойис српскога језика* Митра Пешикана, Јована Јерковића и Мата Пижурице (Матица српска: Нови Сад, 1993). Поред правописних норми утврђених тим правописом аутори треба да се у припреми рукописа за штампу придржавају и следећег:

а) Наслови посебних публикација (монографија, зборника, часописа, речника и сл.) који се помињу у раду штампају се курзивом на језику и писму на којем је публикација која се цитира објављена, било да је реч о оригиналу или о преводу.

б) Пожељно је цитирање према изворном тексту (оригиналу) и писму. Уколико се цитира преведени рад, треба у одговарајућој напомену навести библиографске податке о оригиналу.

в) Страна имена пишу се транскрибовано (прилагођено српском језику) према правилима *Правоииса срјскођа језика*, а када се страно име први пут наведе, у загради се даје изворно писање, осим ако је име широко познато (нпр. Ноам Чомски), или ако се изворно пише исто као у српском (нпр. Филип Ф. Фортунатов).

г) У уметнутим библиографским скраћеницама (парентезама) презиме аутора наводи се у изворном облику и писму, нпр. (БЕЛИЋ 1941), (KAROLAK 2004).

д) Цитати из дела на страном језику, у зависности од функције коју имају, могу се наводити на изворном језику или у преводу, али је потребно доследно се придржавати једног од наведених начина цитирања.

3. Рукопис расправе или студије треба да има следеће елементе: а) наслов рада, б) име, средње слово, презиме, назив установе у којој је аутор запослен, в) сажетак, г) кључне речи, д) текст рада, ђ) литературу и изворе, е) резиме, ж) прилоге. Редослед елемената мора се поштовати. Радови који представљају краће прилоге, грађу, приказе и сл. поред основног дела текста садрже име аутора и наслов.

4. Наслов рада треба да што верније и концизније одражава садржај рада. У интересу је аутора да се користе речи прикладне за индексирање и претраживање. Ако таквих речи нема у наслову, пожељно је да се наслову дода поднаслов. Наслов (и поднаслов) штампају се на средини странице, верзалним словима.

5. Име, средње слово и презиме аутора у студијама и чланцима штампају се изнад наслова уз леву маргину, а у приказима испод текста уз десну маргину, курзивом. Имена и презимена домаћих аутора увек се наводе у оригиналном облику, независно од језика рада. Назив и седиште установе у којој је аутор запослен наводи се испод имена, средњег слова и презимена аутора. Називи сложених организација треба да одражавају хијерархију њихове структуре (нпр., Универзитет у Новом Саду, Филозофски факултет, Одсек за српску књижевност). Ако је аутора више, мора се назначити из које установе потиче сваки од наведених аутора. Функција и звање аутора се не наводе. Службена адреса и/или електронска адреса аутора даје се у подбелешци, која је звездицом везана за презиме аутора. Ако је аутора више, даје се само адреса првог аутора. Назив и број пројекта, односно назив програма у оквиру кога је чланак настао, као и назив институције која је финансирала пројекат или програм наводи се у посебној подбелешци, која је двема звездицама везана за назив установе у којој је аутор запослен.

6. У сажетку, који треба да буде на језику на коме је написан и рад, треба језгровито представити проблем, циљ, методологију и резултате научног истраживања. Препоручује се да сажетак има од 100

до 250 речи. Сажетак треба да се налази испод наслова рада, без ознаке *Сажетак*, и то тако да му је лева маргина увучена 1 цм у односу на основни текст (тј. једнако увучена као први пасус основног текста).

7. Кључне речи су термини или изрази којима се указује на целокупну проблематику истраживања, а не може их бити више од десет. Препоручљиво их је одређивати са ослонцем на стручне термилошке речнике, а у интересу је аутора да учесталост кључних речи (с обзиром на могућност лакшег претраживања) буде што већа. Кључне речи дају се на језику на којем је написан сажетак. Кључне речи се наводе испод сажетка, са ознаком *Кључне речи*, и то тако да им је лева маргина уравната с левом маргином сажетка.

8. Библиографска парентеза, као уметнута скраћеница у тексту која упућује на потпуни библиографски податак о делу које се цитира, наведен на крају рада, састоји се од отворене заграде, презимена аутора (малим верзалом), године објављивања рада који се цитира, те ознаке странице са које је цитат преузет и затворене заграде, на пример:

(Ивић 1986: 128)	за библиографску јединицу:	Ивић, Павле. <i>Српски народ и његов језик</i> . — 2. изд. Београд: Српска књижевна задруга, 1986.
---------------------	-------------------------------	---

Ако се цитира више суседних страница истог рада, дају се цифре које се односе на прву и последњу страницу која се цитира, а између њих ставља се црта, на пример:

(Ивић 1986: 128—130)	за библиографску јединицу:	Ивић, Павле. <i>Српски народ и његов језик</i> . — 2. изд. Београд: Српска књижевна задруга, 1986.
-------------------------	-------------------------------	---

Ако се цитира више несуседних страница истог рада, цифре које се односе на странице у цитираном раду, одвајају се запетом, на пример:

(Ивић 1986: 128, 130)	за библиографску јединицу:	Ивић, Павле. <i>Српски народ и његов језик</i> . — 2. изд. Београд: Српска књижевна задруга, 1986.
--------------------------	-------------------------------	---

Уколико је реч о страном аутору, презиме је изван парентезе пожељно транскрибовати на језик на коме је написан основни текст рада, на пример Ц. Марфи за James J. Murphy, али у парентези презиме треба давати према изворном облику и писму, нпр.

(MURPHY 1974: 95)	за библиографску јединицу:	MURPHY, James J. <i>Rhetoric in the Middle Ages: A History of Rhetorical Theory from Saint Augustine to the Renaissance</i> . Berkeley: University of California Press, 1974.
----------------------	-------------------------------	--

Када се у раду помиње више студија које је један аутор публиковао исте године, у текстуалној библиографској напмени потребно је одговарајућим азбучним словом прецизирати о којој се библиографској одредници из коначног списка литературе ради, на пример (MURPHY 1974a: 12).

Уколико библиографски извор има више аутора, у уметнутој библиографској напмени наводе се презимена прва два аутора, док се презимена осталих аутора замењују скраћеницом *и др.*:

(ИВИЋ, КЛАЈН и др. 2007)	за библиографску јединицу:	ИВИЋ, Павле и Иван Клајн, Митар Пешикан, Бранислав Брборић. <i>Српски језички приручник</i> . 4. изд. Београд: Београдска књига, 2007.
-----------------------------	-------------------------------	---

Ако је из контекста јасно који је аутор цитиран или парафразира, у текстуалној библиографској напмени није потребно наводити презиме аутора, нпр.

Према Марфијевом истраживању (1974: 207), први сачувани трактат из те области сачинио је бенедиктинац Алберик из Монте Касина у другој половини XI века.

Ако се у парентези упућује на радове двају или више аутора, податке о сваком следећем раду треба одвојити тачком и запетом, нпр. (БЕЛИЋ 1958; СТЕВАНОВИЋ 1968)

9. Подбелешке (подножне напомене, фусноте), обележене арапским цифрама (иза правописног знака, без тачке или заграде) дају се при дну странице у којој се налази део текста на који се подбелешка односи. Могу садржати мање важне детаље, допунска објашњења и сл. Подбелешке се не користе за навођење библиографских извора цитата или парафраза датих у основном тексту, будући да за то служе библиографске парентезе, које — будући повезане с пописом литературе и извора датих на крају рада — олакшавају праћење цитираних у научним часописима.

10. Прилози којима је илустровано научно излагање (табеларни и графички прикази, факсимили, слике и сл.) обележавају се римским цифрама, прилажу се на крају текста рукописа, а њихово место у тексту се означава одговарајућом цифром.

11. Цитирана литература даје се у засебном одељку насловљеном *Цитирана литература*. У том одељку разрешавају се библиографске парентезе скраћено наведене у тексту. Библиографске јединице (референце) наводе се по азбучном или абecedном реду презимена првог или јединог аутора како је оно наведено у парентези у тексту. Прво се описују азбучним редом презимена првог или јединог аутора радови објављени ћирилицом, а затим се описују абecedним редом презимена првог или јединог аутора радови објављени латиницом.

Ако опис библиографске јединице обухвата неколико редова, сви редови осим првог увучени су удесно за два словна места (висећи параграф).

Свака библиографска јединица представља засебан пасус, који је организован на различите начине у зависности од врсте цитираног извора.

У *Зборнику Мајнице српске за славистику* у библиографском опису цитиране литературе примењује се MLA начин библиографског цитирања (*Modern Language Association's Style — Works cited*) с том модификацијом што се презиме аутора наводи малим верзалом, а наслов посебне публикације наводи се курзивом.

Примери таквог начина библиографског цитирања:

Монографска публикација:

ПРЕЗИМЕ, име аутора и име и презиме другог аутора. *Наслов књиџе*. Податак о имену преводиоца, приређивача, или некој другој врсти ауторства. Податак о издању или броју томова. Место издавања: издавач, година издавања.

Пример:

БЕЛИЋ, Александар, *О језичкој природи и језичком развијку: лингвистичка истраживања*. Књ. 1. — 2. изд. Београд: Нолит, 1958.

МИЛЕТИЋ, Светозар. *О српском ипшању*. Избор и предговор Чедомир Попов. Нови Сад: Градска библиотека, 2001.

Фототипско издање:

ПРЕЗИМЕ, име аутора. *Наслов књиџе*. Место првог издања, година првог издања. Место поновљеног, фототипског издања: издавач, година репринт издања.

Пример:

СОЛАРИЋ, Павле. *Поминак књиџески*. Венеција, 1810. Инђија: Народна библиотека „Др Ђорђе Натошевић”, 2003.

Секундарно ауторство:

У *Зборнику Мајнице српске за славистику* зборници научних радова се описују према имену уредника или приређивача.

Презиме, име уредника (или приређивача). *Наслов дела*. Место издавања: издавач, година издавања.

Пример:

РАДОВАНОВИЋ, Милорад (ур.). *Српски језик на крају века*. Београд: Институт за српски језик САНУ — Службени гласник, 1996.

Рукопис:

ПРЕЗИМЕ, име. *Наслов рукописа* (ако постоји или ако је у науци добио општеприхваћено име). Место настанка: Институција у којој се налази, сигнатура, година настанка.

Пример: НИКОЛИЋ, Јован, *Песмарица*. Темишвар: Архив САНУ у Београду, сигн. 8552/264/5, 1780—1783.

Рукописи цитирају према фолијацији (нпр. 2а—3б), а не према пагинацији, изузев у случајевима кад је рукопис пагиниран.

Прилог у серијској публикацији:

Прилог у часопису:

ПРЕЗИМЕ, име аутора. „Наслов текста у публикацији.” *Наслов часописа* број свеске или тома (година, или потпун датум): стране на којима се текст налази.

Пример:

РИБНИКАР, Јара. „Нова стара прича.” *Летопис Мајнице српске* књ. 473, св. 3 (март 2004): стр. 265—269.

Прилог у новинама:

ПРЕЗИМЕ, име аутора. „Наслов текста.” *Наслов новина* датум: број страна.

Пример:

КЉАКИЋ, Слободан. „Черчилов рат звезда против Хитлера.” *Политика* 21. 12. 2004: 5.

Монографска публикација доступна on-line:

ПРЕЗИМЕ, име аутора. *Наслов књиге*. <адреса са Интернета>. Датум преузимања.

Пример:

VELTMAN, K. H. *Augmented Books, knowledge and culture*. <<http://www.isoc.org/inet2000/cdproceedings/6d/6d.>> 02. 02. 2002.

Прилог у серијској публикацији доступан on-line:

ПРЕЗИМЕ, име аутора. „Наслов текста.” *Наслов периодичне публикације*. Датум периодичне публикације. Име базе података. Датум преузимања.

Пример:

TOIT, A. „Teaching Info-preneurship: students' perspective.” *ASLIB Proceedings* February 2000. Proquest. 21. 02. 2000.

Прилог у енциклопедији доступан on-line:

„НАЗИВ ОДРЕДНИЦЕ.” *Наслов енциклопедије*. <адреса са Интернета>. Датум преузимања.

Пример:

„WILDE, Oscar.” *Encyclopedia Americana*. <...> 15. 12. 2008.

12. Извори се дају под насловом *Извори* у засебном одељку после одељка *Цитирана лијерајтура* на истим принципима библиографског описа који се примењује у одељку *Цитирана лијерајтура*.

13. Резиме не би требало да прелази 10% дужине текста, треба да буде на једном од светских језика (енглеском, руском, немачком, француском). Уколико аутор није у могућности да обезбеди коректан

превод, треба да напише резиме на језику на коме је написан и рад, а уредништво *Зборника Матице српске за славистику* ће обезбедити превод. Уколико је рад написан на страном језику, резиме мора бити написан на српском језику. Уколико аутор није у могућности да обезбеди резиме на српском језику, треба да напише резиме на језику на којем је написан рад, а уредништво ће обезбедити превод резимеа на српски језик. После резимеа треба на језику резимеа навести кључне речи за дати рад.

14. Текст рада за *Зборник Матице српске за славистику* пише се електронски на страници А4 формата (21 x 29,5 cm), с маргинама од 2,5 cm, увлачењем првог реда новог пасуса 1,5 cm, и размаком међу редовима 1,5. Текст треба писати у фонту *Times New Roman*, словима величине 12 pt, а сажетак, кључне речи и подножне напомене словима величине 10 pt.

Штампане рукописе треба слати на адресу: Уредништво *Зборника Матице српске за славистику*, Матица српска, Матице српске 1, 21 000 Нови Сад. Поред штампане верзије рукописа, треба послати и електронску верзију рукописа у Word формату на компакт диску или на електронску адресу jdjukic@maticasrpska.org.rs или piperm@eunet.rs с назнаком да се ради о рукопису за *Зборник Матице српске за славистику*. Штампана верзија рукописа може бити замењена електронском верзијом у PD формату.

Уредништво Зборника Матице српске за славистику

Рецензентии радова који се објављују у ЗбМСС 77 су

Проф. др Предраг Пипер

Проф. др Корнелија Ичин

Проф. др Љиљана Пешикан-Љуштановић

Доц. др Маја Букановић